

จิตตชาตค

สำหรับนักเรียน
ที่เรียนภาษาอังกฤษ

อ่านแปล

ราชบัณฑิตยสถาน

ศึกษาธิการ

พิมพ์ครั้งที่ ๑๐๐

४७६०

วิจิตรชาติก

สำหรับนักเรียน
ที่เรียนภาษามอญ

อ่านแปล

ราคาเล่มละ

ศึกษาพิมพ์การ

รัตนโกสินทร์ ศก ๑๐๓๗

หน้าที	บันทึกที่	คำว่าตั้งขึ้นผิด	อ่านว่าตงน,
วว ๕	วว ๑	พาราณะ สียัง	วว พาราณะลีย
วว ๕	วว ๘	เชกัลมัง ชาตฤเกลลัคคิ	วว เชกัลมังชาตฤ เกลลัคคิ
วว ๕	วว ๑๐	กะวิสสะติ	วว กะวิสสะติ
วว ๖	วว ๖	อากะมิตุ	วว อากัทธิมิตุ
วว ๖	วว ๘	ละเปตวา	วว ฐะเปตวา
วว ๖	วว ๑๐	ละมีตี	วว ฐะมีตี
วว ๗	วว ๗	ปะติ วิสสะกะฆะว	วว ปะฐิ วิสสะกะฆะว
วว ๘	วว ๕	อัญฐะกะ หาปะเนณะ	วว อัญฐะ กะหาปะเนณะ
วว ๘	วว ๑	(ฐิตา, เกณอญ)	
วว ๑๐	วว ๗	ราชุ บัญฐาน	วว ราชุ บัญฐาน
วว ๑๑	วว ๓	กะเถตตะตี	วว กะเถตตะตี
วว ๑๒	วว ๕	อะคะมัตถุ	วว อะคะมัตถุ
วว ๑๒	วว ๑๑	คันตวา	วว คันตวา
วว ๑๔	วว ๑๐	กิวิสสะตา	วว กะวิสสะตา
วว ๑๖	วว ๑๐	ถาเน	วว ฐาเน
วว ๑๗	วว ๕	อากะมิงสุ	วว อากะมิงสุ
วว ๑๘	วว ๕	ทเว	วว ทเว
วว ๑๙	วว ๖	เสฏฐิวิตถาน	วว เสฏฐิวิญฐาน
วว ๒๑	วว ๗	กะหิตัตถาน	วว กะหิตัตถฐาน

บันทึก คำว่าตั้งขึ้นผิด

อ่านว่าตั้งขึ้นถูกต้อง

ว	๒๑	ว	๑๑ นิลดา	ว	นิลดาบะ
ว	๒๒	ว	๓ อะคะเหตว	ว	อะคะเหตวา
ว	๒๓	ว	๑๗ กะระณ	ว	การะณ
ว	๒๔	ว	๑๔ ยะธากัม มัง-คะโต	ว	ยะธากัมม คะโต
ว	๒๕	ว	๖ กาโลจา-ติ ทเว	ว	กาโลจา-ติ เทว
ว	๒๖	ว	๑๑ ทเว	ว	เทว
ว	๒๗	ว	๑๐ ประกิจ ฉันทักถาเน	ว	ประกิจ ฉันทักถาเน
ว	๒๘	ว	๓ บุพพันเทบี	ว	บุพพันเทบี
ว	๒๙	ว	๑ ประวิจโต	ว	ประวิจโต
ว	๓๐	ว	๑๔ จามะวี	ว	จามะวี
ว	๓๑	ว	๑๑ จะละ นัตถาณ	ว	จะละ นัตถาณ
ว	๓๒	ว	๕ ยัมมะคณัฐิกัตถาเน	ว	ยัมมะคณัฐิกัตถาเน
ว	๓๓	ว	๑๗ ทิระคะณา	ว	ทิระคะณา
ว	๓๔	ว	๑๐ พุทธะถิลาบะ	ว	พุทธะถิลาบะ
ว	๓๕	ว	๑ มิละคะณะปะริ วุตโต	ว	มิละคะณะปะริ วุตโต
ว	๓๖	ว	๑๐ ละกะติ	ว	ละกะติ
ว	๓๗	ว	๓๐ ยะธากัมม-งคะโต	ว	ยะธากัมม คะโต
ว	๓๘	ว	๑ ตักกะถิลาณ	ว	ตักกะถิลาณ
ว	๓๙	ว	๑๐ ประกิจักคโต	ว	ประกิจักคโต

หน้าที	บันทึกที่	คำว่าดังนี้ผิด	อ่านว่าตง
ว ๔๘	ว ๕	คณธะบัญญัติจัก	ว คณธะบัญญัติจัก
ว ๔๘	ว ๕	ปุริมะตตะกะฐะธูเร	ว ปุริมะตตะกะฐะธูเร
ว ๕๐	ว ๑๑	ธูเร	ว ธูเร
ว ๕๑	ว ๑	ธูเร	ว ธูเร
ว ๕๑	ว ๓	ธูระ โยตเตนยะ	ว ธูระโยตเตนยะ
ว ๕๔	ว ๙	กัมเปติ	ว กัมเปติ
ว ๕๕	ว ๑๐	มะนุสา	ว มะนุสา
ว ๕๘	ว ๑๑	ปุลลมา คะตัจฉินทะระ	ว ปุลลมา คะตัจฉินทะระ
ว ๖๐	ว ๕	กะทาปะณะ	ว กะทาปะณะ
ว ๖๐	ว ๗	โคมิ	ว โคจิ
ว ๖๑	ว ๑	อักษะมาลี	ว อษะมาลี
ว ๖๓	ว ๓	วะต-มัท	ว วะต มัท
ว ๖๔	ว ๕	สุกะรังฆาปะกะสะทิส	ว สุกะรังฆาปะกะสะทิส
ว ๖๔	ว ๕	ปะริวุตโต	ว ปะริวุตโต
ว ๖๕	ว ๙	ธะวิฑูเร	ว ธะวิฑูเร
ว ๖๖	ว ๙	ปุลญชิตวา	ว ปุลญชิตวา
ว ๖๘	ว ๘	อุปะปะจิตตวา	ว อุปะปะจิตตวา
ว ๖๙	ว ๑	ปะระมา-คะตัม	ว ปะระมา-มาคะตัม
ว ๗๒	ว ๕	ทัญญู	ว ทัญญู
ว ๗๖	ว ๓	วัญญูปัตตโต	ว วะญูปัตตโต

ที่	ที่	คำว่าตั้งใหม่	คำว่าตั้งเดิม
๖๖ ๗๖	๖๖ ๕	ตักกะจีล	๖๖ ตักกะจีล
๖๖ ๘๐	๖๖ ๑	พระหมะ ทักเต	๖๖ พระหมะทักเต
๖๖ ๘๑	๖๖ ๘	ยัมมุนา ทิ	๖๖ ยัมมุนา-ทิ
๖๖ ๘๘	๖๖ ๕	บัณณากะว	๖๖ บัณณากาวิ
๖๖ ๙๐	๖๖ ๕	ปุตตัสสะ	๖๖ ปุตตัสสะ
๖๖ ๙๑	๖๖ ๓	ภิต	๖๖ ภูต
๖๖ ๙๔	๖๖ ๕	ยะถากัมม-กะโต	๖๖ ยะถากัมม คะโต
๖๖ ๙๗	๖๖ ๕	สัททะหามา	๖๖ สัททะหามา
๖๖ ๑๐๑	๖๖ ๙	ตะยา	๖๖ ตะยา
๖๖ ๑๐๕	๖๖ ๒	อะนิจิตตา	๖๖ อะนิจิตฺฐา
๖๖ ๑๐๘	๖๖ ๒	สิงคาละละณะปะวิทูโต	๖๖ สิงคาละละณะปะวิทูโต
๖๖ ๑๐๘	๖๖ ๕	อุปะปะวิกขิตถามิ	๖๖ อุปะปะวิกขิตถามิ
๖๖ ๑๐๘	๖๖ ๑๑	อะคคะเทสิ	๖๖ อะคคะเทสิ
๖๖ ๑๑๔	๖๖ ๑๐	ถักคิ	๖๖ ถักคิ
๖๖ ๑๑๕	๖๖ ๘	สะกุนะมัญญุภาณิก	๖๖ สะกุน มัญญุภาณิก
๖๖ ๑๑๗	๖๖ ๘	มุขะวชชุก	๖๖ มุขะวชชุก
๖๖ ๑๑๘	๖๖ ๑๑	ทุถโต	๖๖ ทุถโต
๖๖ ๑๒๒	๖๖ ๗	กาญจะนะคุดาฬ	๖๖ กาญจะนะคุดาฬ
๖๖ ๑๒๔	๖๖ ๒	วิธัสเซตวา	๖๖ วิธัสเซตวา

หน้า	บันทึก	คำว่าตั้งเดิม	อ่าน
๖๖	๑๒๔	๗ อะมัจจะคณปะริวุตโต	อะมัจจะคณปะริวุ
๖๖	๑๒๕	๕ ทัสสะจิ	กัสสะจิ
๖๖	๑๓๕	๓ วัสสาเปถิ	วัสสาเปถิ
๖๖	๑๔๑	๓ มัทตะตะคุดาหิ	มัทตะตะคุดาหิ
๖๖	๑๔๑	๕ สุกะระ	สุกะระ
๖๖	๑๔๒	๑ อุดะสุกะโร	อุดะสุกะโร
๖๖	๑๔๒	๗ สุกะโร	สุกะโร
๖๖	๑๔๓	๖ สุกะระ	สุกะระ
๖๖	๑๔๔	๘ สุกะระ	สุกะระ
๖๖	๑๔๕	๑๐ สุกะระ	สุกะระ
๖๖	๑๔๖	๓ มุกเขณะ	มุกเขณะ
๖๖	๑๔๖	๗ สุกะระ	สุกะระ
๖๖	๑๔๖	๑๐ ลีโห	ลีโห
๖๖	๑๔๗	๑ มัทตะตะคุดาหะ	มัทตะตะคุดาหะ
๖๖	๑๔๗	๒ สุกะโรบี	สุกะโรบี
๖๖	๑๔๗	๘ อะยัตตะ	อะยัตตะ
๖๖	๑๕๒	๖ กัณทะกะละโก	กัณทะกะละโก
๖๖	๑๕๗	๘ ลีเตณะ	ลีเตณะ
๖๖	๑๕๘	๒ อักคิ	อักคิ
๖๖	๑๖๑	๖ มุจจุปะการ	มุจจุปะการ

๑๖๕		๕	ค้ำว่าตังนี้	อ่านว่าตังนี้
๑๖๕	๖๖	๕	ตักกะลีตาย	ตักกะลีตาย
๑๖๕	๖๖	๕	อุปัชชะติ	อุปัชชะติ

บานแพนง

คำนำ	ชั้นหน้า	๑
ชุกะโตภักฐะชาตก	๖๖	๕
ชุกะกะเลฏฐะชาตก	๖๖	๑๐
ชุกะกะเลฏฐะชาตก	๖๖	๒๐
ลักขณะชาตก	๖๖	๒๓
นิโครธะชาตก	๖๖	๒๔
นันทิวิ ชาตก	๖๖	๔๕
วิญญะกะชาตก	๖๖	๕๕
สิงคาละชาตก	๖๖	๖๘
มุสิกะชาตก	๖๖	๖๘
สุวัณณะหัตถะชาตก	๖๖	๗๖
ธัญญะชาตก	๖๖	๗๖
กะฐาปะชาตก	๖๖	๘๐
พระกะชาตก	๖๖	๘๕
สิงคาละชาตก	๖๖	๑๐๖

	๗	
วิระกะชาตก	หน้า	๑๑๑
ศิริทัตตะชาตก	๖๖	๑๑๗
ภัทระ ปะชาตก	๖๖	๑๒๑
โมระชาตก	๖๖	๑๒๘
ตุภะระชาตก	๖๖	๑๔๑
ลัทธิะจัมมะชาตก	๖๖	๑๔๘
กัณณะคะละชาตก	๖๖	๑๕๒
ดิณณะชาตก	๖๖	๑๕๗
มะฤตะชาตก	๖๖	๑๖๔

คำนำ

หนังสือชาดกัน

โบราณาจารย์ทั้งหลาย

แต่บ้างก่อน ท่านลัทธิวัฏ ในชุตตะกนิกา

อ้างว่า เป็นพุทธกาลิต แต่จะเป็นพุทธกาลิต

จริง ๆ ไม่จริงนั้น ข้าพเจ้าไม่อาจจะตามสันนิฐาน

ได้ ด้วยกล่าวว่า ลัทธิกับมนุษย์บ้าง แลลัทธิ

บางจำพวก กับลัทธิบางจำพวกบ้าง พุทธแลพุทธคอบ

รู้ความกันได้ อย่างนี้ ถ้าว่า คนก็ลัทธิ

ฤทธิลัทธิบางจำพวก กับลัทธิบางจำพวก ใน

ข้างก่อน พุทธรู้ความกันได้แล้วไซ้ จะอ้างว่า

เป็นพุทธกาลิต ก็ชอบอยู่ ถ้าพูดกันไม่ได้แล้ว

จะอ้างว่า เป็นพุทธกาลิต ก็เป็นที่เคลงอยู่

ในคัมภีร์ มัชฌิมะ นิกาย

၈၅၆

แต่ก็จริงแท้

ในกาลที่สมควร

ถ้าไม่จริงแล้ว

๑๕
ดงน

แม่เปนมมุษ ด้วยกัน

ยังพอรู้ความกันไม่ได้

ศึกษาเล่าเรียนในภาษานั้น ๆ

กตองทำไปให้ภักดีด้วย

ถึงกระนั้น ก็ ไม่ทราบได้ โดยละเอียด

คำนำ

จะกล่าวไปถึงสัตว์ ที่มีกายต่างกัน พุทธรักษ์
 ได้นั้น เห็นว่า เป็นได้โดยยาก ชะรอยจะเป็น
 หนังสือสุภาษิต แลदनิทานเปรียบเทียบ ให้คน
 ที่มี บุญญากรรม เข้าใจความ ตามได้ง่าย
 เหมือนใน ทุกวันนี้ คนเป็นอันมาก ที่ไม่เคย
 ได้ยิน ได้ฟัง ไม่ชำนาญในการหนังสือ ทั้งพระ
 เทศนา แลตถธรรม คำสั่งสอน ไม่มีนิทาน
 เปรียบเทียบ มักไม่เข้าใจเลย ถ้าฟังพระ
 เทศนาเรื่องชาดก จำได้ดี จนถึงเล่าให้ผู้อื่นฟังได้
 หนังสือ ชาดกนั้น จะเป็นเครื่องชักจูง คนเช่นนั้น
 ให้ดำเนินสู่ความดี โดยลำดับ เป็นแน่

คำนำ

ก็แล วัตถุนั้น จะจริงก็ตาม ไม่จริงก็ตาม ไม่เป็น
ประมาณ แต่ข้าพเจ้าเห็นว่า มีประโยชน์อยู่
ที่อาจจะชัก ลุกลิต ล่ากได้ เช่นกับหนังสือ
ชื่อ อธิลลอปกรณัม เป็นต้น แลเป็นหนังสือ ง่าย
กว่าคำกริยา ทั้งปวง ควรจะเป็นหนังสือ สำหรับ
เล่าเรียนในชั้นต้น ของภาษามคธได้
เพราะฉะนั้น ข้าพเจ้า จึงได้เลือกคัดเอามา เรียบ
เรียงไว้ ให้ชื่อว่า วิจิตรชาดก เป็นหนังสือสำหรับ
ให้นักเรียน ๆ ไปในระหว่าง ๆ ไม่ได้เสียเวลา
ในสมัยยังทำแบบเล่าเรียนที่ง่ายกว่านี้ ยังไม่แล้ว

นายเทศเปรียญ

อุทเทสโกฏฐะชาดก

อะเตเต พารานะลียัง พระหมะทัตเต รัชช
 กาเรนเต โพธิสัตโต รุกขะเทวะตา หุตวา
 นิพพัตติ . ตะทา เอกัลลมี คามะเก พาลิลิกา
 วรรณติ . อะเถ—โก พาลิลิโก พะลิลี อาทายะ ,
 ทะหมะเรนนะ ปุตเตนนะ ลัทธิ ยัลลมี โสพะ
 ปะกะติยาบี พาลิลิกา มัจเจะ คณ्हันติ .
 ตัตเถ—วะ คณ्हิตวา พะลิลี ขิปป . พะลิลิ
 อุทะกะปะฏิจฉนเณ เอกัลลมัง ชาณูเก ลักคิ .
 พาลิลิโก อากัทธิมตุ อะลักโกณโต จินเตติ .
 “อะยัม พะลิลิ มะหามัจเจะ ลักโค ภูวีสละติ ,
 ปุตตะกัม มาตุ ลันตีกัม เปสเสตวา ปะฏิวิสละเกหิ

อุทก โศภณ ฐาตตะกัม

ลัทธิ กะละหิ การาเปมิ เหว อิต นะ
 โกจิ โภฏฐาล มัจฉาสลิตี"ติ, โส
 ปุตติ อาหะ "คัจฉะ ตาตะ อัมเทหิ
 มะหามัจฉะลัทธะภาว มาตุ อัจฉาติ "ปะฏีวิสสะเกหิ
 ลัทธิ กะละหิ กะโรหิ"ติ ะเทหิ"ติ โส
 ปุตติ เปเลตวา, พะลิต อากะสิตฺตุ อะลักโกณโต,
 รัชชเชตนะมะกะเยนะ อุตตะริลาฏฐะกัม กะเล
 กะเปตวา, อุกะกัม โธตะริตวา, มัจฉะโตเกนะ
 มัจฉิ อุกะภาเรนโต, ขาณเกหิ ปะหะริตวา
 เทวบี ลักขณิ ภินทิ. กะเล กะปัตติ ลาฏฐะกัม
 นิลละ โจโร หะริ. โส เวทะนัมปัตโต หุตวา,

อุททะ ไตรัญญะชาตะกัม

หัตถะเถนะ อัถชีนิ อุป ปิฬิยะมาโน
 คะเหตวา อุทะกา อุตตะริตวา, กัมปะมาโน
 ลาญะกัม ปะริเยละติ. ลาป — ลละ ภาวียา
 “กะละหัม กัตวา กัสสะจิ อะปัจจาถัสสะภาว
 กะริสสามิ”ติ, เอกัถัม เยวะ กัณเณ ตาละมัตถัม
 บัตถัมทิตวา, เอกัม อัถชี อุททะสิมะถิยา อัญญิตวา,
 กุกกุรัม อังเกนา — ทายะ, ปะติวิละกะมะระ
 อะคะมาถิ, อะถะ นัม เอกา ละทายิกา
 เหาะมา — ทะ “เอกัถัม เยวะ เต กัณเณ
 ตาละมัตถะมัตถัม เอกะอัถชี อัญญิตัม ปิฬะปะตัม
 วิยะ กุกกุรัม อังเกนา — ทายะ, มะระโต มะระ

อุภาโตภฏฐะชาตะกัม

คัจฉะลึ . ก็ อุมมัตตะกา—ลึ ชาตา ”ติ . “นา—ที่
 อุมมัตตะกา , ตวั ปะนะ มํ อะการะเนนะ
 อักโกละลึ . ประวิภาละลึ . ยิทานิ ตํ คามะโกชะกัลละ
 ลันตีกัม คันตวา , อภฏฐะกะทาปะเนนะ
 ทณฺหาเปลลามี”ติ . เอวํ กะละหํ กัตวา , อุกุโฏ
 คามะโกชะกัลละ ลันตีกัม อะตะมัญ . ตาณ
 กะละเท วิไลธียะมาเน ตัลลสา เยวะ มัตตะเก
 ทณฺโท ปะติ . อะตะ นํ พันธิตวา , “ทณฺท
 เทหิ”ติ . ไปเถตุ อาระภีตุ , รุกขะเทวตา คาม
 ตัลลสา อิมํ ปะวุตตี อะรัญญะ ตัลลสา
 ปะติโน ตํ พยะละนํ ทิลวา ชันธันตะเว ฐิตา ,

อู่ระโตภักฏฐะชาตะกัม

จิรา “โก ปุริละ ตยหิ อู่ระเกบิ กัมมันโต
 ปะทุฏฐิ ณะเลบิ อู่ระโต ภักฏฐิ
 ชาโต” ตี วัตวา, อิมิ คากะมา—หะ, “อักษิณโน
 ปะโก นัฏฐิ ณะชีเคพะระ ภันทะนุ อู่ระโต
 ปะทุฏฐะกัมมันตา อู่ระกัมหิ ณะลัมหิ จา ตี .

โตโกณามะ อะนิฏฐะณะลัม เทติ .

ขุละกะเลฏฐีชาตะกั

อะตีเต	กาฬิกะวัฏฐะ	พารานะลียั
พระหมะทัตเต	รัชชั กาเรนเต	โพธิสัตโต
เลฏฐีกุเล	นิพัตเตตวา,	วะยัปปัตโต
เลฏฐีกุญานั	ละภิตวา,	ขุละกะเลฏฐี นามะ
อะโหสิ .	โล มัตถิโต	พยัตโต
ลััพพะนิมิตตานิ	ชานาติ .	โล เอกะทิวะลั
ราชูปัฏฐานั	คัจฉันโต	อัมมตะระวิถิยั
มะตะมุลิกั	ทิลวา ,	ตัม ชะเน
ละมานะตวา ,	อิทะมา—หะ	“ลัักกา จักขุมะตา
กุละปุตเตนะ	ชิมี	อุนทุรั
การากะระณัญจะ	กาตุ	กัมมันเตจะ

จุลละกะเลฏฐีชาตะกัม

ปะโยเชตุน ” ตี . อัญญะตะโร ทุคคะตะกุละปุตโต
 จุลันเตวาลโกณามะ ตัม เลฏฐีลละ ระจะนัม
 สุตวา , “ น้า—ยัม อะชาณิตวา กะเลลละตี ” ตี ,
 มุลิกัม คะเทตวา , เอกัลลัม อาปะเน
 วิฬารัลล—ตถายะ วิกัณฺณิตวา , กากะณิกัม
 ล. ภิตวา , ตายะ กากะณิกายะ ฌาณิตัม
 คะเทตวา , เยเกณะ ฆะฎเณ ปาณียัม
 คัมภี . โล อะวัณฺณะโต อาคัจฉันเต
 มาลาการ ทิสวา , -โก โทกัม
 ฌาณิตะชัณท์ ทัตถวา , คุพฺเพเกณะ ปาณียัม
 , อะทาลิ . เต ตัลลละ เอกเก ปุปะนะมฺภุจฺ

หุตะกะเลฏฐีชาตะภี

อะทังสุ • โล เตณะ ปุ่ปะมะมุเจณะ
 ปุ่ปะมะทิวะเลบี ฌาณิต์—ญจะ ปาณิยะมะภู—ญจะ
 คะเทตวา, ปุ่ปะผารามะ—เม—วะ คะโต •
 ตัลลละ ตั ทิวะลั มาลาการา ยัตตะมะ โยจิตะเก
 ปุ่ปะมะคัชเณ ทัตถา, อะคะมัลล • โล
 มะจิรัลเล—วะ อิมินา อูปะนยะ อัญจะ
 กะทาปะณณ ละภี • ปุ่ปะ เอกัลลมี
 วาตะวุกฺขีทิวะเล ราชุยยานะ พะหุ
 ลุกกะทณัฑะกา ลาชาจะ ปะถัลล—ญจะ
 วาเตณะ ปะติตัง โทติ • อูปะนยะปาโล ณะเพตัง
 อูปายั มะ บัลลละติ • โล ตัตถะ คณัฑะวา

ชุดะกะเลฏฐีชาตะกั

“ละเจ อิมานิ ทารุณัณณานิ มัยหัง ทัสสะลลิต ,
 อะหัง เต อิมานิ ลัพพานิ นีหะริตถามิ ” ตี
 อุกฺขณนปะปาลัง อาหะ . โล “ คณ्हะ
 นัยยา ” ตี ลัมปะภูณินิ . ชุณฺณเต วาสโก
 ทาระกานัง เกฬินันทะลลิต คณฺหวา , ผาณิตัง
 ทัตถวา , มุฑุตเตนนะ ลัพพานิ ทารุณัณณานิ
 นีหะราเปตวา , อุกฺขณนปะทวาระ วาสี กาวะลลิต .
 ตะทา ราชะกุมภะกาโร ราชะกุดาละภาชนะนันทัง
 ปะระณัตถายะ ทารุณิ ปะริเยละมาโน ,
 อุกฺขณนปะทวาระ ตานิ ทิสวา , ตัสสะ
 ทัตถะโต กิณิตวา , คณ्हี . ตัง ทิวะลลิต

จุลละกะเลฏฐีชาตะกัม

จุสันทะวาสิโก พารุวิกะเยณะ โสฬะละกะหาปะเน
 ปาฏีอาทนีจะ มัญจะ ภาชนะนาณิ ละภี.
 โส จะตุวิละติยา กะหาปะเนลฺล ชาเตลฺล
 “อติถิ อะยํ อูปาโย มัยหัง” ติ
 นะคะระทวาระโต อะวิหุรฺรฺฐาเน เอกัง
 ปาณียะปาฏี ฐะเปตวา , มัญจะละเต
 ตินะทาระเก ปาณียะนะ อุมฺภุฏฐะหิ . เต—ปิ
 อาหํลฺล “ตวํ สัมมะ อัมหากํ พะหุปะกาโร
 กิ—นเต กะโรมา” ติ. โส “มัยหิ
 กิจเจ อูปันเน กิวิลละถา” ติ วัตวา ,
 อิตฺติ—โตจะ วิจะรันโต, ขะละปะกะกัมมิเกนะจะ

ชุดะกะเลฏฐีชาตะกั

ณะกะปะณะกัมมิเกณะจะ ลัทธิ มิตตะลันณะจ
 อะกาลิ . ตัลละ ณะกะปะณะกัมมิโก “ลเว
 อิมั นะคะวั อัสสะพานิชะโก บัญจะ
 อัสสะละตานิ คะเทตวา , อาคะมิลละตี ” ติ
 อาจิกขิ . โส ตัลละ ะจะณั ลุตวา ,
 ตินะหาระเก อาหะ “อัสสะ มัยห์ เอเกกั
 ตินะกะลาปึ เทถะ , มะยาระ ตินเ
 อะวิกิณิเต อัสสะโน ตินั มา
 วิกิณิตถา ” ติ . เต “ลาฐุ ” ติ ลัมปะฏิจนิตวา ,
 บัญจะ ตินะกะลาปะละตานิ อาหะริตวา ,
 ตัลละ ะระทวาเร ปาตะยัสสุ . อัสสะพานิ โท

ชุดกะเลงูรีชาตะกั

ละกะละณะคะเร อัสลำน อาทาร์ อะละภิตวา,
 ตัสละ ละหัลล ทัตวา, ตั ติน
 คณิ . ตะโต กะติปัททจะเยน— ละ
 ขะละปะทะกัมมิกะละหะโยโก อาโรเหล “ปะฏะนั
 มะหะนาวา อาคะตา” ตี โด “อัติติ อะยั
 อูปาโย” ตี , อัญจะหิ กะทาปะเลหิ
 ลัพพะปะริวาระลัมบันนั ทาวะกาลิกะระถั คะเทตวา,
 มะหันเตนะ ยะเลนะ นาวายะ ปะฏะนั
 คันตวา, เขกั อังคุลิมุทิกั นาวิริกัสะ
 ลัจจะการิ ทัตวา, อะวิหุเร ถาเน ลานี
 ปะริกขิปาเปตวา, นิลินโน ปุริเส อาณะเปสิ.

จุลกะเลฏฐีชาตะกั

พาหิระพาณิเชตุ อากะเตตุ , ตะติเยนะ
 ประริทาเรนนะ อารโจะถา ” ตี , “ นาวา
 อากะตา ” ตี สุตวา , พารานะลิโต
 ละตะมัตตา พาณิชา “ ภันท์ คันทามา ” ตี
 อากะมิงสุ . “ ภันท์ ตุมเห นะ
 ละภิลละกะ . อะลุกัญจาเน นามะ มะทาพาณิเชนะ
 ติจจะกาโร ทินโน ” ตี , เต ตั สุตวา ,
 ตัลลละ สันติกั อากะตา . ปาทะมูลิกา ปุริลา
 ปุริมะลัญญาวะเสนะ ตะติเยนะ ประริทาเรนนะ
 เตลั อากะตะภาว อารโจะสุ . เต ละตะมัตตา
 พาณิชา เอภะกั ละหัลลั หัตถวา , เตนะ

ขุละกะเลฏฐีชาตะกัม

ลัทธัมมํ นาวายะ บัตติกา พุตฺตา , ปุณฺ
 เอยฺยํ ละหัลลํ ทตฺวา , บัตติ วิสัชชาเปตฺวา ,
 วัณฺทํ อตฺตะโน ลันตะกัม อะกัลฺ .
 ขุณฺเตวาลิโก ทเว ละตะละหัลลํ จันหิตฺวา ,
 พาวาณะลํ อาคันตฺวา , “ กะตัญญุนา ภาวิตุ
 วัฏฏะตี ” ตี , เอยฺยํ ละตะละหัลลํ คาทาเปตฺวา ,
 ขุละกะเลฏฐีลละ ละมิมิ คะโต , อะถะ นํ
 เลฏฐี “ กิ — นเต ตาตะ กัตฺวา , อิทํ
 อะนํ ลัทธัม ” ตี ปุณฺนิ . โล “ ตุมเหติ
 กะถิตะอุปาเยนะ ฐิตฺวา , จะตุมาลัฟกันตะเว เยวะ
 ลัทธัม ” ตี มะตะมุลิกํ อาหิ คตฺวา , ลัฟ

បុត្រះកង្កែបត្រីឆ្មាព័ក

ประวตตี กะเถลิ . จุละกะมะหาเลฏฐี ตัสสะ
 ะจะนั หุตวา , “ อิทานิ เอเวธูป ทาธะกั
 มะมะ ลันตะกั กาคู วัญญะตี ” ติ ะยังมัตต
 ยัตตะโน อิตะว ทัตวา , ละกะตะกุกุมพัลละ
 ลามิกั อะกาลิ . โส เลฏฐิโน อัจจะเยมะ
 ตัลลิมิ มะคะเว เลฏฐิตานัน ละภิ ,
 โพธิสัตโตปปี ยะถากัมม อะคะมาติ .

อภฺรฺรณํนํมะ ลขณฺตรีย

อภิลักขณ์ชาตตะกัม

อะเตเต พารานะลียัม พระหมะทัตเต รัชชัม
 กาเรนเต , โพธิสัตโต กุทิจจะพราหมะณะกุเล
 นิพพัตติตวา , เวยปัตโต , ลัพพะลিপเป
 ปาริ คันตวา , พารานะลียัม ทิสสาปาโมกโข
 อาจะริโย หุตวา , ปญฺจะสละเต มานะเว
 ลิปเป วาเจลิ . เตลลัม มานะวานัม เอโก
 กาละราวี กุกกุฏุ ยัตถิ . เต ตัสสละ
 วัลลิตะลัทเทนะ อญฺญาเย , ลิปเป ลิกขันติ .
 โส กาละ—มะ—กาลิ . เต ตัญญุ กุกกุฏุ
 ปะริเยลันตา จะรันติ . อะเถ—โก มานะวะโก
 สุลานะวะเน ทารุณี อุตตะรัมโต , เอกัม กุกกุฏุ
 ทิสวา , อานะตวา , ปญฺจะเว

อะกาละราวิชาตะ

ฐะเปตวา , ประติษัคคะติ . โล ลุลาเน
 วัชฌิตตตา “ อะลุกะเวลายะ วัลลิตัพพะณ ” ติ
 อะชานันโต , กะทาจิ อะติรัตติ วัลลະติ .
 กะทาจิ อะรุณคคะมะเน . มานะวา ตัลลະ
 อะติรัตติ วัลลิตะกาเด ลิปป์ ลิกขันตา,
 ยาวะ อะรุณคคะมะเน ลิกขันตุ อะลักโกณฑา,
 นิททาเยมานา , คะหิตตถาณัมปิ นะ มัลลันติ .
 อะติปะภาเต วัลลิตะกาเต สัชฌายัลลະ
 โอกาละเม—วะ นะ ตะภันติ . มานะวา
 “ อะติรัตติวา วัลลະติ . อะติปะภาเตวา ,
 อิมํ นิลลา ยัมหากํ ลิปป์ นัญญาณิลละติ ” ติ
 ตํ คะเทตวา , คิวั วัญญุตวา , ธีวิตักขะยํ

อะกาละราวีชาตะกั

ปาเปตวา , “ อะกาละราวี กุกกุโฏ อัมเหติ
 ขาฏิต ” ติ อาจะริยัลละ กะเถลฺลํ . อาจะริโย
 “ โอวาทํ อะคะเทตว , อะลัมภิตะภาเวนะ
 มะระณํ บัตโต ” ติ วัตวา , อิมํ
 คากะ — มา — ทะ “ อะมาตาปิตะระลัมภิตโม
 อะนาจะริยะกุเล วะลํ นมา — ยํ กาลํ อะกาลํ วา
 อะภิชานาติ กุกกุโฏ ” ติ . อิทํ กะระณํ
 ทัลเลตวา โพธิสัสสโต , ยาวะตายุกํ
 จัตวา , ยะถา กัมมัง — คะโต .

อะกัลญญุตานามะ อะนัตถายะ ลัมภิตะจิ

ลักษณะชาติ. ก

อะตีเต มะคะอะรัญญู ราชะคะหะนะคะเว
 เอโก มะคะอะราชา รัชชั กาลิ .
 ตะทา โพธิสัตโต มิคะโยนิย์ ปะฏิณัชชี
 คะเตตวา , วุฑฒิ ปัตโต, มิคะลลละปะริวาโร
 อะรัญญู ะละติ . ตัลลละ ลักขะณะจะ
 กาโลจา—ติ ทเว ปุตตะ อะเทสิ .
 โส อัตตะโน มะลลละกะกาเล “ตาตา
 อะหัง อิทานิ มะลลละโก ตุมहे อิมิ
 คะณิ ปะริหะระถา” ตี , บัญจะ บัญจะ
 มิคะลละตานิ เอเกกัม ปุตตัม ปะฏิฆาเปติ .
 ตะโต บัญญาเย ทเว ชะนา มิคะคะณิ

ลักษณะณะชาตะกัม

ประวิหะรันตี . มะคะระวัฏฐ์ลัม — ญะ ลัลละละมะเย
 ภิฏฐะลัมพาเช อะรัญญะ มิคานัม ประวิบันโถ
 ไทติ . มะนุสสา ลัลละชาตะกานัม มิคานัม
 มาระณัตถายะ ตัตตะ โอปาตัม ชะณันตี .
 ลูณานิ โรเปนตี ปาสาณะยันตานิ ลัชชันตี .
 ภิฏฐะปาสาทะโย ปาเล โอเพนตี . พะทุ
 มิคา วินาลัม อามัชชันตี . โพรธัสสโต
 ภิฏฐะลัมพาอะละมะยัม ญัตวา , ปุตเต
 บักโกลาเปตวา , อาทะ “ ตาตา อะยัม
 ภิฏฐะลัมพาอะละมะโย พะทุ มิคา วินาลัม
 ปาปุกันตี . มะยัม มะหัลละกา เยนะ

ลักษณะชาติกะ

เตนุ— ปาเยณะ เอกัลลมี จฺจฺจเน วิติณฺหาเมสสํมาละ .
 ตุมเห ตุมหากิ มิคะคะเน คะเทตวา ,
 อะรัญญะ ปัพพะตปะปาหิ ปะวิสิตวา , สัลลํสนํ
 อุททะตะกาเล อากัจฉะยยาถา ” ตี . เต “ ล่าฐ ” ตี
 ปัตตะจะนํ ปะติตฺถิตวา , ละปะริวารา
 นิกกะมัสสุ . เตลฺลํ ปะนะ คะมะนา— คะมะนะมคฺเค
 มะนุสฺสลา ชานนํติ “ อิมัลลมี กาเล มิคะ
 ปัพพะตํ อารอหํติ อิมัลลมี กาเล
 โอโรหํติ ” ตี . เต ตตฺถะ ตตฺถะ
 ปะฏิจันนํตถาเน นิลินฺนา , พะหุ มิคะ
 วิชฌิตวา , มาเรณติ . กาฬะมิโคปํ ยัตตะโน

ลักษณะชาตะกั

ท้นชะตายะ “ อมายะ นามะ เวลายะ
 คันตัพพน ” ตี อะชานันโต , มิละคะณิ
 อาทายะ , ปุพพนเทบี ลายันเทบี ปะโทเลบี
 บัจจุเลบี คามะทวาระนะ คัจฉะติ - มะนุสสา
 ตัตตะ ตัตตะ ปะกะตียา วะ ฐิตาจะ
 นิลินนาจะ พระพุ มิเค วินาล์ คะเมนติ -
 เอวิ โล อัตตะโน ท้นชะตายะ พระพุ
 มิเค วินาล์ ปาเปตวา , อัยปะเกเต—วะ
 มิเคติ อะวัญญะ ปาวิสิ - ลักขณะมิโค
 ปะนะ บันทิโต พยัตโต ชุปะยะกุสะโล
 “ อิมายะ เวลายะ คันตัพพ อิมายะ

ลักษณะชาตะกัม

เวลาจะ นะคันตัพพัน ” ตี ชานาติ . โส
 คามะทวาเรนนะ นะ คัจฉะติ , ทิวาบี นะ คัจฉะติ ,
 ปะโทเสบี บัจจุเสบี นะ คัจฉะติ . นิคะคะณิ
 อาทายะ , อัทธมะรัตติกะละมะเยเน—วะ คัจฉะติ .
 ตัลลมา เอกัง มิค อะวินาเสตวา ,
 อะรัญญ ปาวิสี . เต ตัตถะ จัตตาโร
 มาเส วะลิตวา , คัลลเสสุ อุกทะเตสุ ,
 บัพพะตา โอตะวีรุ . กาไฟ บัจฉา
 คัจฉันโตบี , ปุริมะมะเยเน—วะ อะวะเสละมิเคบี
 วินาส ปาเปนโต , เอกะโกระ อาคะมิ .
 ลักษณะโณ ปะนะ เอกัง มิค—มบี อะวินาเสตวา ,

ลักษณะณะชาตะกั

บัญจะหิ มิคะละเตหิ ประวิตุโต, มาตานิตุณิ
 ลันตีกั อากะมิ. โพธิสัตโต มี เทว
 ปุตเต อากัจฉันเต ทิสวา, มิตฺติยา
 ลัทธิ มั่นเตนโต, อิมิ คากิ ละมัญจะเปสิ
 “โหติ ลีละวะตัง อัตถโก ประวิสันถาระวุดตานิ,
 ลักษณะณิ บัลลสะ อายันตัง ญาตีสัมมะปรักขิตัง.
 อะถะ บัลลสะลี—มุกาฬิ สุวิหีนังวะ ญาตีสึ”ติ
 เอวํ ปุตตํ อะภินันนทิตวา ปะณะ, โพธิสัตโต
 ยาวะตายุกั ฐิตวา, ยะถากัมมํ คะโต.

กาลัญญุ ภาเย อุมันเน อัตตานัญจะ
 ประริาเวจะ นิพพะเย รักขิตุ ลักโกติ.

นิโครธชาตกะ

อะตีเต พาร ณะลีย พระหมะทัตเต
 รัชชํ การิยะมาเน , โพธิสัตโตปิ มิคะ โยนิย
 ประภัตถิ คณฺหิ . โล มาตกุจฺจโต
 นิกขะมฺนโต , สุวณฺณะวณฺณโน อะโหสิ .
 อักขิณี — ลลະ มะณิคุพะละหิลาณี อะເຄຸ້ .
 ลิงคานิ ราชะภูวณฺณานิ . มุขํ
 รัตตะกัมพะละปฺปญฺชะวณฺณํ . หัตตะปาทะปะริยັນตา
 ลาขาระละปะริกัมมะกะตา วิยะ . พาละธิ
 จามะริ วิยะ อะโหสิ . ละหิรั — มปะนํ — ลลະ
 มะหฺนํ อิลลະ โปตะกัปปะมานํ อะโหสิ .
 โล บัญจะละตะปะริวาโร อะรัญฺญะ วาลํ

นิโครธชาตกะ

กัปปะลิ, นามะ นิโครธะมิคะราชานามะ,
 อะวิทุเร ปะณั ลละ อัญญโญ ปิ
 มัญญะมิคะละตะปะริวาริ ลาคะมิโคณามะ
 ะละติ. โลบี ลุณณะวันโน อะโหสิ.
 เตะนะ ละมะเยมะ พารานะสิราชา
 มิคะวะระปะสุโต โหติ. วิณา มังละนะ
 นะ ฤณชะติ. มะนุสสานัง กัมมัจเจทัง
 กัตวา, ลัพเพ เนคะมะชะนะปะเท
 ลันนิปาเตตวา, เทวะสิกัง มิคะวะธัง คัจฉะติ
 มะนุสสา จินเตตุ “อะยัม ราชา อัมหากัง
 กัมมัจเจทัง กะโรติ. ยันนุนะ มะยัม

นิโครธะชาตกะ

อุกฺขยาเน นิคานํ นีวาปํ ฐะปะยิตวา ,
 ปาณินํ สัมปาเทตวา , พหุ มิคะ อุกฺขยานํ
 ปะเวเสตวา , ทวารํ พันธิตวา , รัญโญ
 นิยยาเทยยามา ” ตี . เต สัพเพ อุกฺขยาเน
 นิคานํ นีวาปะตฺธิโรปะตวา , อุกฺกะ
 สัมปาเทตวา , ทวารํ โยเชตวา , วาคุรานิ
 อาทายะ , มุคคะราทีนानา วุระหัตถา อะรัญญํ
 ปะวีลิตวา , มิคะ ปะริเยละมานา , “ มัชฌะ
 ฐิตะ มิคะ คณฺหิลลามา ” ตี โยชะนะมัตตํ
 ฐานํ ปะริกขีเปตวา , ลังขิปะมานา
 นิโครธะมิกะสาชะนิกานํ ะละนัตถานํ มัชฌะ

นิโครธะชาตกะ

กัถวา, ปะวิกขิปปัสสะ . อะถะ นัมมิคะคะณิ
 ทิลวา, รุกขะคุมพาทะโยจะ ภูมิจะ มุคคะเวติ
 ปะทะรันตา, มิคะคะณิ คะทะณัฏฐานะโต
 นีหะวิตวา, อะลลิตติธะมฺมาทีนินิ อารุชานินิ
 อุกคิวิตวา, มะทานาที นะรันตา ตัม
 มิคะคะณิ อุกฺกณัม ปะเวเลตวา, ทะวารัม
 ปิธายะ, ราชานัม อุกฺกณังกะมิตวา, “เทวะ
 นีวัธัมมิกะวะธัมมคังคณันตา, อัมหากัม กัมมัม
 นาสเณทะ . อัมเหติ อะรัญญะโต มิคะ
 อาเนตวา, ตุมหากัม อุกฺกณัม ปุริตัม .
 อิตโต ปิฏฐายะ เตสํ มลล์ ขาทะถา” ติ,

นิโครธชาตะกัม

ราชานัม อามัญจิตวา, บักกะมีตุ. ราช
 เตลัม ว่าจะนัม สุตวา, ยุยยานัม คัมตวา,
 มีเค โอโลเกนโต, เทว ลุวัณณะมีเค
 ทิลวา, เตลัม อะระยัม อะทาลิ. ตะโต
 บัญชายะ ประนะ กะทาลิ สามัม คัมตวา,
 เอกัม มีคัม วิชณิตวา, อาเนติ.
 กะทาลิ—สละ ภาตตะการะโก คัมตวา,
 วิชณิตวา, อาหะระติ. มิคา ฐะนุ
 ทิลวาจะ มะระณะมะเยนะ ตัชชิตา, ประลายันติ.
 เทว ตะโย ประหาเร ละภิตวา, กิละมันติปิ,
 คีลานาปิ โทณติ, มะระณัม ปิ ปาปุนันติ.

นิโครธชาตกะ

มิคะคะณา ตํ ปะวุตตี โพธิ์ดัตตัสสะ อาโรหัง .
 โล ลายํ บักโกลาเปตวา , อาหะ
 “ ลัมมะ พะทุ มิคา นัลลันติ . เอกเณ
 มะวัตัพเพ ละติ , อิตโต บัญญายะ มา
 กัณเฑนะ มิคะ วิทณันตุ . อัมมะคันฐิกัตถาเน
 มิคานํ วาโร โหตุ . เอกะทิวะลํ มะมะ
 ปะริสาเย วาโร ปาปุนาตุ . เอกะทิวะลํ
 ตะวะ ปะริสาเย ปาปุนาตุ . วาโร ปัตโต
 มิคะ คันตวา , อัมมะคันฐิกายะ สัส
 ฐะเปตวา , นิบฺบะชตะ . เอวํ สันเตปิ ,
 มิคะ ภิกขา นะ ภะวีสลันตี ” ติ . โล

นิโครธชะตาตะกั

“ล้าฐุ” ตี ลัมปะฏิงนิ . ตะโต บัญญาเย วารปนัดโต
 มิโค คันตวา , อัมมะคณัฐิกายะ คิง
 ฐะเปตวา , นิบัทตะติ . ภาตตะการะโก
 อาคันตวา , ตัตตะ นิบันนะกะ — เม — ะ .
 คะเทตวา , คัจฉะติ . อะเถ — กะทิวะลั
 ลากะมิกัลลสะ เปรีลลายุ อากิลลสา คัพภินีมิคิยา
 วาโร ปาปุนาติ . ล้า ล้าหิ อูปะลังกะมิตวา ,
 “ลามี อะหัง คัพภินี ปุตตะกั วิชายิตวา ,
 เทว ชนา วารั คะมิลลามะ . เมหิ
 วารั อะติกกะเมหิ ” ตี อาหะ . โล
 “นะ ลักกา ตะวะ วารั อัญญะลั ปาเปตฺติ

นิโครธชาตะกัม

ตระ — เม — ะ / ตฺยหิ มัตตํ ชานิลลละสิ .
 คัจฉาหิ ” ติ อาหะ . ล่า ตัลลละ สันติกา
 อะนุคคะหิ อะละกะมานา , โฬธิลัตตํ
 อูปะลังกะมิตวา , เอตะ ม — ตถิ อาโรเจสิ .
 โล ตัลลล่า ะจะมํ ลุทวา , “ โหตุ
 คัจฉะ ตะว . อะห — นเต วาริ
 อะติกกะเมลลลามี ” ติ , ละยํ คันตวา ,
 อัมมะคัณฐิกายะ ลีลํ กัตวา , นิบฺบชฺชิ .
 ภัตตะการะโก ตํ ทิลวา , “ ลัทธา — ะโย
 มิคะราชา คัณฐิกายะ นิบฺบโน , กิณฺณุโช
 การะณัน ” ติ , เวเคนะ คันตวา , รัญญู

นิโครธะชาตะกัม

อาโรเจลิ. ราชา ดาวะเทวะ ระถิ
 อารุญหะ มะหันเตนะ ปะริวารณะ คันตวา,
 โพธิธัตตัม ทิลวา, อาหะ “ ลัมมะ
 มิคะราหะ นะนุ มะยา ตุมหากัม อะระณ
 ทินนัม, กัลมา ตวิ อีระ นิบันโน—สี ” ติ.
 “ มะหาราหะ คัททิม นิสี อาคันตวา,
 “ มะมะ วาริ อัญญุลละ มิคัลละ
 ปาเปหิ ” ติ อาหะ, นะ ลักกา
 โขปะนะ มะยา เอกัลละ มะระณะทุกขัม
 อัญญุลละ อูปะริ ชิมิตุ, ลวา—หัม ยัตตะโน
 ชีวิทัม ตัลลสา ทัตวา, ตัลลสา ลันตะกัม

นิโครธชาตกะ

มะระณั คะเทตวา , อีระ นิบันโน ,
 มา อัญญุ กิณฺญิ อาลังกิตตะ
 มหาราชา ” ตี . ราชา อาหะ “ สามี
 ลุณฺณณะมิกะราชะ มะยา นะ ตาติโส
 รัชติเมตตานุกะยะลัมบันโน มะนุสเสสุปิ จิณฺญะปุพฺพ ,
 เตนะ เต ปะลันโน—สมิ . ชุณฺณเหติ .
 ดุยห์—ญจะ ตัสสาจะ อะภะยั ทมฺมิ ” ตี .
 “ ทวีทิ อะภะเย ลัทธะ , อะวะเลสา
 ก็ กะริลลันติ นะวินทา ” ตี . “ อะวะเลส้าน—มยิ
 อะภะยั ทมฺมิ สามี ” ตี . “ มหาราชะ
 เหวัมมึ อุกฺกยาเน เยวะ มิคา อะภะยั

นิโครธะชาตะกั

ละภิลลันตี . เลลลาก็ กะวิลลันตี” ตี .

“เอเตลล์—มมึ อะภะยั ทัมมิ ลามิ” ตี .

“มะหาราชะ มิดา ตาวะ อะภะยั

ละภันตุ . เลลลาก็ จะตุปปาทา ก็

กะวิลลันตี” ตี . “เอเตลล์—มมึ อะภะยั

ทัมมิ ลามิ” ตี . “มะหาราชะ จะตุปปาทา

ตาวะ อะภะยั ละภันตี . ทิชะคะณา

ก็ กะวิลลันตี” ตี . “เอเตลล์—มมึ

อะภะยั ทัมมิ ลามิ” ตี . “มะหาราชะ

ทิชะคะณา ตาวะ อะภะยั ละภิลลันตี .

อุทะเก วะละณะกะมัจฉา ก็ กะวิลลันตี” ตี .

นิโครธชาตยภัก

“เอเตลล์—มมึ อะระยะมึ ทัมมิ ลามึ” ตี .

เอวึ มะหาลัตโต ราชานึ ลัทพะลัตตานึ

อะระยะมึ ยาจิตวา, อญญาเย, ราชานึ

มัญจะลุ ดีเลลุ ประติญญาเปตวา,

“อัมม—ญจะระ มะหาราชะ มาตามิตุลล

ปุตตะธิตาลุ พราหมณะคณะปะติเกลล เนคะมะ

ชะณะปะเทลล อัมเม จะรันโต, ละมึ

จะรันโต, กายัลลละ เกทา ประรั

มะระณา ลุคะดี ลักคิ โลกิ คะมิลลละลึ” ตี

รัญโญ พุทธะลิลายะ อัมมึ เทเลตวา,

กะติปาหิ อุกยาเน วะลิตวา, รัญโญ

นิโครธะชาตกะ

โอวาทิ ทัตถา, มิคะคะณะปะริวตโต
 อะรัญญุ ปาวิสิ, ลา ปิโข มิคะเชนุ
 ปุปะมะกัณณิการะละหิสิ ปุตติ วิชาเย, โส
 กิฬะมาโน, ลาขะมิตัลละ สันติกะ คัจฉะติ.
 อะถะ นั มาตา ตัลละ สันติกะ คัจฉนัตถิ
 ทิสวา, “ปุตตะ อิตโต ปัญญาเย มา
 เอตัลละ สันติกะ คัจฉะ, นิโครธัลเล—วะ
 สันติกะ คัจฉะเยยาสี” ติ โอวะทนต์ตี, อิมิ
 คาถะ—มา—หะ “นิโครธะ—เม—วะ เลเวยยะ
 นะ ลาขะ—มุ—ปะสัวะเส, นิโครธัลลิมิ มะตติ
 เสยโย ยัญเญ ลาขัลลิมิ ชีวิต—น” ติ.

นิโครธชาตะกั

ตะโต บัฏฐายะ ปะนะ อะระยะลัทธิกะกา
 นิกา, มะนุสฺสานิ ลัลลานิ ขาทัณฺธิ .
 มะนุสฺสานิ “ลัทธิกะยา ยิเม” ตี, นิเค
 ปะหะริตฺตา ปะลา.เปตฺตา มะ วิละทัณฺธิ .
 เต ราชังคะเน ลัณนิปะติตวา, รัญญู
 ตะ—ม—ตถิ อาโรเจตุ . ราชาน “มะยา
 ปะลันเนนะ นิโครธะมิคะราชัลละ ะโร ทินโน .
 อะหิ รัชช ะหะเยย . มะจะ ตั
 ปะฏิญญุ ภินทามิ . คัจฉะกะ . มะ โก
 มะมะ วิชิตะ นิเค ปะหะริตฺตา ะระกะติ” ตี
 อาหะ . นิโครธะมิโค ตี ปะวุดตี สุตวา,

นิโคร ธะชาตะกั

นิโคระคนัน คันนิปาตกาเปตวา , “อิโต
 บัฏฐายะ ปะเรลล ลัลล ขาทีตุ นะ
 ละภะลา ” ตี มิเค โอวะทิตวา , มะนุสสานัน
 อาโรชาเปลิ “อิโต บัฏฐายะ . ลัลลสะการะกา
 มะนุสสา ลัลลสะรักขะนัตถิ ะดี มา
 กะโรนตุ . เขตติ ปะนะ อาวิชณิตวา ,
 บัณณะลัญญ พันชันตุ ” ตี . ตะโต บัฏฐายะ
 กิระ เขตเตลุปันณะ พันธะนะลัญญา
 อุทะปาติ . ตะโต บัฏฐายะ บัณณะลัญญ
 อะติกกะมะนะมิโค นามะ นัตถิ . อะย
 กิระ เนล โพธิสัตตะโต ลัทธะโสภาโท .

นิโครธะชาตกะ

เหว มิคะคะณิ โอวะทิตวา โพธิสัตโต,
 ยาวะตายุกั จูตวา, สัทธี มิเคหิ
 ยะถากัมมั—งคะโต . ราชานี โพธิสัตตัสสะ
 โอวาเท จูตวา, ปุญญานิ กัตวา,
 ยะถากัมมั—งคะโต,
 ปะริวาราลามิเถ การุณิอะมุตฺตเต ภาชชนฺติ

นันทิ วิลาละชาตะกัม

อะตีเต คณธาระวัฏฐะ ตักกะลีลลยัม คณชาโร
 นามะ ราชา รัชชํ กาเรลิ . โพธิสัตโต
 โคโยนิยํ นิพพัตติ . อะกะ นํ
 ตะรุณะวัจนะกะกาเล เขวะ เอโก พราหมะโน
 ทักขิณะทายะกานํ สันติกา ละภิตวา ,
 “นันทิวิลาโด” ตี นามํ กัตวา , ปุตตัญญูชานะ
 ชูปะเตตวา , สัมปิยาชะมาโน , ยาคุกัตตาทีนิ
 ทัตวา , ไปเสลิ . โพธิสัตโต ะยัปปัตโต ,
 จินเตลิ “อะหํ อิมินา พราหมะณณะ
 กิจเณนะ ปะฐิซกัคคิโต , มะยา ละทีโล
 ละกะละชัมพุทีเป อัญญู ละมะชุโร โคโณ

มนัที่วิสาละชาตะกั

นามะ นัตถิ • ยันนุนา—หิ รัตตะโม
 พะลั ทัลเลตวา, พราหมะณัสสะ ไปถาวะนิย
 ทะเทยยะ—น” ติ • โส เอกะทิวะลั พราหมะณ
 อาหะ “ คัจฉะ พราหมะณะ, เอต
 โควินทะกะเลฏฐิ อูปะลังกะมิตวา, “ มัยหิ
 พะลิตัพท โส อะติพัทธั ละกะฏะละต
 ปะวัตเตตี” ติ วัตวา, ละทัลเลณะ ยัพภัต
 กะโรหิ” ติ • โส พราหมะโน เลฏฐิสสะ
 ลันติกั คันตวา, กะถิ ละมุกขาเปล
 “ อิมัลลมี นะคะเร กัลลสะ โคโน
 ถามะลัมมันโน” ติ • อะกะ นั เลฏฐิ

นันทิวิสาละชาตกะ

“อะลุกลัลละจะ อะลุกลัลละจา” ตี วัตวา,
 “ละกะละนะคะเร ปะนะ ยัมหากิ โคเนติ
 ละทีโล นามะ นัตถิ” ตี อาหะ -
 พราหมะโน “มัยหิ เอโก โคโน
 อะติพัทธี ละกะภูละตัง ปะวัตเตตัง ละมัตโต,
 อัตถิ” ตี อาหะ - เลฏฐิ “คะหะปะติ
 กุโต เอเวรูปุ โคโน” ตี อาหะ -
 พราหมะโน “มัยหิ โคเท อัตถิ” ตี -
 “เตนะหิ อัพภุตัง กะโรหิ” ตี “สาธุ
 กะโรหิ” ตี, ละทลเลนะ อัพภุตัง อะกาลิ -
 โล ละกะภูละตัง วาตุกะลักขะระปาลาณาทีนัง

มนัที่ วิลาละชาตะกั

เยอะ ปุเรตวา , ปะฏิปายิยา ชูปะเตตวา ,
 ลัพพานิ อักกะพันชะนะ โยตเตนะ เอกะโต
 พันธิตวา . มนัที่วิลาลิ นทาเปตวา .
 คันชะปัณฺญังคุลิกั ทัตตวา , กัณฺเฐ มาลั
 บัลลันทิตวา , ปุริมะละกะฏะฐะเร เอกะ—เม—วะ
 โยเซตวา , ละยิ ฐะเร นิลีหิตวา , ปะภุทัง
 อุกขิปิตวา , “อัญชะ กุฏะ ะหัตถุ
 ภูฏา” ตี อาหะ . โหสิสัตโต “อะยิ มั
 อะกุกั กุฏะวา.ทนะ ละมุตาทะระตี” ตี ,
 จัตตาโร ปาเท ถัมเภ วิยะ นิงจะลั
 กัตตวา , อัญฐาลิ , เลฏฐิ ตัมพะณั ญญะ ะ

นันทิ วิลาตชาตะกัม

พราหมะณิ ละหัลลํ อาหะราเปสิ. พราหมะโน
 ละหัลลปะราชิโต โคนิ มุญจิตวา, ฆะรํ
 คันตวา, โสกาภิภูโต, นิบฺบิชิ. นันทิ วิลาโล
 ะริตวา, อาคะโต, พราหมะณิ
 โสกาภิภูตํ ทิสวา, อุปะสังกะमितวา, “กั
 พราหมะณะ นิตทายะสิ” ติ อาหะ.
 “กุโต เม นิตทา ละหัลลปะราชิตัสสลา” ติ.
 “พราหมะณะ มะยา เอตตะกัม กาลํ
 ตะวะ เคเท ะลันเตนะ อัตถิ กิณฺณิ
 ภาชะนํ วา ภินฺนิตะปฺพํ, โกจิ วา
 มัตถิตะปฺพํ, อัญญาเน วาปะนะ อุชฺชาเรปัสสลาโว

นันทิวิลาสชาตะ กัม

กะตะปุพโพ” ตี. “นันทิ ตา” ตี.

“อะตะ มํ กัสมา กุญฺเฏวาเทนะ

ละมุกทาจะระลี. ตะเว—วะ โล โทโล,

มัหํ โทโล นันทิ. คัจฉะ, เตะนะ

ลัทธิ ทวีติ ละหัลเลติ อัพภุตํ กะโรติ.

โกวะลํ อะกุญฺเฏ กุญฺเฏวาเทนะ มา

ละมุกทาจะระลี” ตี. พราหมะโน ตัลละ

วะจะนํ สุตวา, ทวีติ ละหัลเลติ

อัพภุตํ กัตวา, ปุริมะนนะเยเน—วะ.

ละกะญฺเฏละตํ อะติพฺพันฺนิตวา, นันทิ วิลาส

มณฺเฑตวา, ปุริมะละกะญฺเฏ อ.ร โยเชติ.

มนัทวีลาละชาตะกั

“กะถั โยเซลี” ตี, ยุกั ชุเร นิจจะลั
 พันธิตวา, เอกายะ โกฏฐิยา มนัทวีลาถั
 โยเซตวา, เอกั โกฏฐิ ชุระโยตเตนะ
 ปะลิวะฐิตวา, ยุกะโกฏฐิ—ญจะ ยักขานั .
 ปาทั—ญจะ นิลลวะยะ มณทะรูกะทณทะกั
 ทัตวา, เตนะ โยตเตนะ นิจจะลั
 พันธิตวา, ฐะเปลิ. เอว—ญุติ ละกะญะ
 ยุกั โยเชนเต, เอโตวา ยิตโต วา
 มะ คัจฉะติ. มะ ลักกา ไทติ เอเกเน—วะ
 โคเถนะ อากัทธิมิ. อะถั—ลลชะ พราหมะโน
 ชุเร นิลีทิตวา, มนัทวีลาถัลลชะ ปัญญั

นันทิวิลาละชาตะกัม

ประมัตตจิตวา, คัจฉะ ภัทระ, ะทลล
 ภัทรา” ตี อาหะ. โพธิสัตโต อะติพนธ์
 ละกะภูละคัม เอกะเวเคนเน—ระ อากัทธิตวา,
 บัจฉา ฐิตํ ละกะภู ประโต ฐิตะละกะภูสละ
 ฐาเน ฐะเปสิ. ไควินทะกะเลฏฐี ปะราชิโต,
 พราหมะณัสสะ เทว ละทลลานิ อะทาสี.
 อัญญะบี มะนุสสา โพธิสัตตัสสะ พะทุ
 ฐะนะ—มะ—ทลล. ตัม สัพพํ พราหมะณัสสะ—ระ
 อะทลล. เอวํ โส โพธิสัตตํ นิสลายนะ
 พะทุฐะณํ ละภี.

๘
 ๙
 ๑๐
 ๑๑
 ๑๒
 ๑๓
 ๑๔
 ๑๕
 ๑๖
 ๑๗
 ๑๘
 ๑๙
 ๒๐
 ๒๑
 ๒๒
 ๒๓
 ๒๔
 ๒๕
 ๒๖
 ๒๗
 ๒๘
 ๒๙
 ๓๐
 ๓๑
 ๓๒
 ๓๓
 ๓๔
 ๓๕
 ๓๖
 ๓๗
 ๓๘
 ๓๙
 ๔๐
 ๔๑
 ๔๒
 ๔๓
 ๔๔
 ๔๕
 ๔๖
 ๔๗
 ๔๘
 ๔๙
 ๕๐
 ๕๑
 ๕๒
 ๕๓
 ๕๔
 ๕๕
 ๕๖
 ๕๗
 ๕๘
 ๕๙
 ๖๐
 ๖๑
 ๖๒
 ๖๓
 ๖๔
 ๖๕
 ๖๖
 ๖๗
 ๖๘
 ๖๙
 ๗๐
 ๗๑
 ๗๒
 ๗๓
 ๗๔
 ๗๕
 ๗๖
 ๗๗
 ๗๘
 ๗๙
 ๘๐
 ๘๑
 ๘๒
 ๘๓
 ๘๔
 ๘๕
 ๘๖
 ๘๗
 ๘๘
 ๘๙
 ๙๐
 ๙๑
 ๙๒
 ๙๓
 ๙๔
 ๙๕
 ๙๖
 ๙๗
 ๙๘
 ๙๙
 ๑๐๐

วิญญะกะชาตะก

อะตีเต	พาราณะลีย	พระหมะทัตเต
รัชช กาเรนเต,	โพธิสัตโต	ขุติปะฏิถันนิวะเลณะ
ปะริวิญญเณโต,	วิญญะกะ โยนิย	นิพพัตติ,
ตะทา	เอโก	วิญญะกะลุตตะโก
อะวัญญเญ	พะหุ	วิญญะเก
เคเท	ฐะเปตวา,	โคจะร
มะนุสสานัน	มุล	คะเทตวา,
ทัตเถ	วิญญะเก	วิกิณันโต,
กัปปะติ.	โล	เอกะทิวะล
วิญญะเกหิ	ลัทธิ	โพธิสัตต—มมี
อาเนล.	โพธิสัตโต	จินเตล
		“ละชา—หิ

วิญญูชะชาตะกั

อิมินา ทินนํ โคจรํ ปาณียํ—ญจะ

ปะริภุญชิลลามี . อะยํ มํ คะเทตวา ,

อาคะตานํ มะนุสสานํ ทัลลละติ . ละเจ

ปะนา—หํ นะ ปะริภุญชิลลามี . อะหํ .

มิลายิลลามี . อะระ มะ มิลาตํ ทิลวา

มะนุสสา , นะ คัณทิลลันติ . เอวํ เม

โลตถิ ภะวิลละติ . อิมํ อูปายํ

ภะวิลลามี” ติ . โล ตะถา ภะโรนโต ,

มิลายิตวา , อัญญิหํมะมัตโต , อะโหสิ .

มะนุสา ตํ ทิลวา , นะ คัณทิล .

ลุททะโก โพธิสัตตํ ขะเปตวา , เลลลสุ

วัฏฏะกะชาตะกัม

วัฏฏะเกตุ ปะริกขีณេสุ, บัจฉิโต นีหะริตวา,
 ทวาเร ชูปะเตตวา, โพธิสัจจัง หัตตะตะเล
 กัตวา, “กีนุโข อะยัง วัฏฏะโก” ตี,
 นัง โอลิเกตุ อารทฺธะ. อะถ—ลลະ
 ปะมัตตะภาวํ ญัตวา โพธิสัจจัง, บักเข
 ปะสาเรตวา, อหะญญะ—เม—วะ คะโต.
 อัญญะ วัฏฏะกา ตํ ทิลวา, “กีนุโข
 นะ บัญญาณะสิ, กะหัง คะโต—ลี” ตี
 ปุจฉิตวา, “สุทตะเกณะ คะหิโต—มहि” ตี
 วุตเต, “กีนติ กัตวา, มุตโต—ลี” ตี ปุจฉิ.
 โพธิสัจจัง “อะหัง เตณะ ทินนะโคจะรัง อะคะเตตวา,

วิญญะกะชาตะกั

ปาณีย์ อะปีวิตวา, อุปายะจินตาวะเลณะ
 มุตโต” ตี วัตวา, อิมั คาทะ—มา—หะ
 “นา—จินตะยัมโต ปุริโส วิเลสะ—มะ—ธิดัจฉะติ,
 จินเตนตัสสะ มะลั บัลลสะ มุตโต—ลมิ
 ะระพะณัธะนา” ตี. เอวั โพธิสัตโต อัตตะนา
 กะตะการะณั อาจิกขิ.

ปัญญะวา ภาณัตะเว จูโตปั, อัตตะโน
 มะติยา ตะโต อัตตานั โมเจตุ ลักโกติ.

ลึงคาณะชาตะกั

อะตีเต

พาราณะลีย

พระหะตเต

รัชช

กาเรนเต,

โพธิสัตโต

ลุลานะบัลเล

รูกะเทวะตา

หุตวา,

นิพพัตติ

ตะทา

พาราณะลีย

นักรัตต

ลัมภู

มะนุสสา

“ ยักกะพะตีกัมม

กะโรมา ”

ติ,

เตสุ

เตสุ

ปัจจุตตะวัณนาทิฏฐาเนสุ

มัจฉะมัลลาคินิ

วิปปะกิริตวา,

กะปะตะเกสุ

พะพุ

สุริ

ฐะปะยีสสุ,

อะเถ โภ

ลึงคาโล

อัททะวรัตติลัมมะเย

นิทระมะเนนะ

มะคะวั

ปะวิ ลิตวา,

มัจฉะมัลลาคินิ

ชาทิตวา,

สุริ

บิวิตวา,

ปุณณาคะตัจฉันตะวั

ปะวิ ลิตวา,

สิงคาละชาตะกั

ยาวะ อะรณฺคคะมะนา นิตทํ โธกกะมิ,
 โส ปะพุชฌิตวา, อาโสภํ ทิสวา,
 “อิทานิ นิกขะมิตฺติ, มะ ลักกั” ตี,
 มัคคะละมิปํ คันตวา, อะทิลลมะมาโน
 นิปัสซิตวา, อัญญะ มะนุสฺเส ทิสวานิ
 กิญจิ อะวัตตวา, เอถิ พราหมะณิ
 มุขะโธวะนัตถายะ คัณฺณตํ ทิสวา, จินเตสิ
 “พราหมะณา นามะ อะนะโธภา, โทณติ,
 อิมํ อะเนนนะ ปะโสภะตวา, ยะถา มํ
 อูปะกัณฺณะกัณฺตะเร กัตตวา, มะคะรา, นีหะระติ:
 ตะธา กะวิลลามี” ตี. โส มะนุสฺสละภาลายะ

สิงคาถาชาตะกั

“พราหมณะ” ตี อาหะ. โส นีวัตติตวา

“โก มํ บั๊กโกสะตี” ตี อาหะ. “อะหํ

พราหมณะ” ตี. “กั การะณา” ตี.

“พราหมณะ มัยหิ เทว กะทาปะนะ

ละตานิ อัตถิ. ละเจ มํ ยุปะกัจฉะกันตะเร

กัตวา, อุตตะราลังเคนะ ปะฏิจณาเทตวา,

ยะถา มะ โภมิ บัลลสะติ: ตะถา

นะคะรา นิกขะมาเปตุ ลักโกสิ. ตุยหิ

เต กะทาปะเน ทัลลามี” ตี. พราหมะโน

ธะนะ โดเณนะ “ลาธู” ตี ลัมปะฏิจนิตวา,

ตะถา กัตวา, อาทายะ, นะคะรา

สิงคาละชาตะกัม

นิกขะมิตวา, โลกัม อัคคะมาลิต. อะถะ
 มํ สิงคาโล ปุณฺณิ “กะตะวํ ฐานํ
 พราหฺมะณา” ตี. “อะลุกํ นามา” ตี.
 “อัญญํ โลกํ ฐานํ ศัจฉา” ตี.
 เอวํ ปุณฺณํปุณฺณํ วัชณํโต, มะหาสุลลํ
 บัตฺตวา, “อิธะ มํ โอตาเรตี” ตี.
 อาหะ. อะถะ มํ โอตาเรลล. สิงคาโล
 “เตนะทึ พราหฺมะณะ อุตตะวิลาฏฺฐกํ
 บัตฺตะรา” ตี. อาหะ. โส ธะนะโลเกนะ
 อัตตะโน อุตตะราลลังคํ บัตฺตะริ. อะถะ
 มํ “อิมํ รุกขะมุลํ ชะณาสี” ตี.

สิงคาละชาตะกั

ปะณะวีชะณะเน โยเซตวา พราตมะณัลลสะ
 อุตตะวิลาฏกะกั อะภิรุษะ , จะตูลุ กัณเณสุ
 มัชฌเณจา—ติ บัญจะลุ ฐาเนสุ ละวีระนิคังคั
 ปาเตตวา , มัคเคตวา เจ—วะ เตเมตวา จะ
 สุลานะวะนั ปาวิสิ . โพธิสัตโต
 รุกชะวิฏะเป ฐิตวา อิมั คาละ—มา—วะ
 “ลัททะหาสิ สิงคาลัลลสะ สุราวัณัลลสะ
 พราตมะณะ , ลิปป์กานั ละตั นัตถิ กุโต
 กัลละละตา ทะเว” ติ . โพธิสัตโต .
 อิมั คากั วัตวา “คัจฉะ พราตมะณะ ,
 ตะวะ ลากุฏกะกั โหวิตวา , นทายิตวา ,

สิงคาละชาตะกั

อัสตะโน กัมม กะโรตี” ตี วัตวา,
 อันตะระธายี . พราหมะโน ตะถา กัตวา,
 “วัญจิโต ะต—มตี อิมินา” ตี,
 โทมะนัสสัปปัตโต, บัณฑามิ .

โย สิงคาลิ พราหมะโลภียะ อะลัทธะเยณ
 ลัททะหะติ . โส บัณฑา โทมะนัสสัปปัตโต,
 ภาวิลละติ .

มุสิกะชาตะกั

อะตีเต พวราณะลีย พระหมะทัตเต
 รัชช กาเรนเต, โพธิสัตโต มุสิกะโยนิย
 ปะติลันธิ คะเหตวา, วุฑฒิ—ม—นวายะ
 มะหาละวีโร สุกะรัชชาปะกะสะทิลो หุตวา,
 อะเนกะละตะมุสิกาทิ ปะริวุตโต, อะรัญญ
 วิจะระติ. อะเถ—โก สิงคาโล อิตฺติ—โตจะ
 วิจะรันโต, ตั มุสิกะยฺย ทิสฺวา, “อิม
 มุสิกาทิ วัณฺณเจตวา ขาทิสฺสามิ” ติ จินเตตวา,
 มุสิกานัน อาละยัสสะ อะวิทุเร สूरียาภิมุโข
 วาต บัณฺโณโต, เอเกนะ ปาเทนะ
 อัญญาสิ. โพธิสัตโต โคจะรายะ จะระมาโน,

มุสิกะชาตะกัม

ตัม ทิสสา , “ลีสสะวา เอโส
 ภาวีสสะตี” ตี , ตัสสะ ตันตีกัม คัมตวา ,
 “ภันเต ตวํ โภณาโม” ตี ปุณฺณิ .
 “ธัมมิโกณามา” ตี . “จัตตารो ปาเท ภูมียํ
 อะชฺฐะเปตวา กัลลมา เอเกเน—วะ จูโต—ลีส” ตี .
 “มะยิ จัตตารो ปาเท ประตะวียํ ชฺฐะเปเนเต ,
 ประตะวี ละหิถุ นะ ลักโกติ . ตัสมา
 เอเกเน—วะ ติกฺขุจฺฉามิ” ตี . “มุขํ วิชะริตวา
 กัลลมา จูโต—ลีส” ตี . “มะยํ อัญญญํ
 นะ ภักชยามะ , วาตะ—เม—วะ
 ภักชยามา” ตี . “อะระกะ กัลลมา

มุสิกะชาตะกั

สุริยาภิมุขา ติฏฐะธา ” ติ . “ สุริย
 ณะมัลลามา ” ติ . โพธิสัตว์โต ว่าจะน
 ฤตวา , “ ลีละวา เถโต ภาวิสละตี ” ติ ,
 ตะโต มัญญาเย มุสิกะคะณณะ ลัทธิ
 ลาย ปาต ตัลละ มุญญา ักจนะติ .
 อะภ—ลละ มุญญา ักตวา ะมะนะกาเล
 สิงคาโล ลัพพะปัจฉิม มุสิก ะเหตวา ,
 ลัมขาทิตวา , อัมโหะหิตวา , มุข
 ปุณฺณิตวา , ติฏฐะติ . อะนุพุพเพนะ มุสิกะคะโน
 ตะนุโก ชาติ , มุสิก “ ฟูพเพ
 อัมหาก อาละโย ณีปะปะโทติ . มะย

มุสิกะชาตะกัม

นิวันตะรา ติฏฐามะ . อิทานิ ลิกิโต
 เอว—มปี อาละโย มะ ปุระเต—วะ , กีนุโข
 เอต—น” ตี , โพธิสัตตัสสะ ปะวุตติ
 อาโรเกตุ . โพธิสัตโต “เกนะ นุโข
 การะณณะ มุลิกา ตะนุกา” ตี จินเตนโต ,
 สิงคาเล อาลังกั ปุระเปตวา , “วิมลิสลามิ
 น—น” ตี , อุปัฏฐามะกาเล เสละมุลิกา
 ปุระโต กัตวา , ละมัย มัจฉะโต อะโหสิ .
 สิงคาโล ตัสสะ อูปะริ มัคขันทิ .
 โพธิสัตโต อัตตะโน คะหะณัตถายะ ตี
 มัคขันติ ทิสวา , นิวัตเตตวา , “โ

มุสิกะชาตะกั

ลิงคาละ อิท—นเต วัตตะละมาทานิ
 นะ ฌัมมะลลัมมะตายะ ปะเรล—มปะนะ
 วิหัสันตถายะ ฌัมมะระหัง กัตวา, จะระลั”ติ
 วัตวา, อิมิ คากะ—มา—หะ โยเว
 ฌัมมะระหัง กัตวา นิคุยโต ปาปะ—มา—จะเร,
 วิลลาละยิตวา ภูตานิ พิฬาร—นนามะ
 ตั วัตต—น”ติ. มุสิกะราชา กะเถณโตวะ,
 อุปปะตติตวา, ตัลละ คิวยัง ปะตติตวา,
 หะนุกัลละ เฏฐา ฌันเต คะละนาฬิยั
 ทลิตวา, ชีวัตักขะยัง ปาเปลล. มุสิกะกะโณ
 นีวัตติตวา, ลิงคาลิ มุรุมุรา—ติ ชาทิตวา,

มุสิกะชาตะกัม

อะคะมาลี, ประณะมา—คะตาบี กิร—สละ
 มังค ละภิสฺส, บัณฑา อาคะตา นะ
 ละภิสฺส. ตะโต บัณฑายะ มุสิกะคะโน
 นิพกะโย ชาโต, ลุชะลาโก.

โย โลกัม วัณฺณเขมโต, อัญญะธา
 ลันตามัตตะนัม อัญญะธา ปะเวเทติ. โส
 อัตตะนา กะตะกัมเม วิปะจะมานะ, วินาสัม
 ปาปุนาติ.

สุวณณะหัตถะชาตะกัม

อะตีเต	พาราณสี	พระหะทเต
รัชช กาวเรนเต,	โพธิสัตโต	อัญญะตะวลัม
พราหมะณะกุล	นิพัตติ .	ตัสสะ
วะยัปปัตตัสสะ	ละมะชาติกา	กุลา
ปะชาปะตี	อาหะริล .	ตัสสะ
นันทะวะตี	คุนันทา—ติ	ติลโล
อะเทสิ .	ตาสุ	ปะระกุลิ
เยวะ ,	โพธิสัตโต	กัล กัตวา ,
นิพัตติ .	ชาติลละวัญญานัน—	ญจ—
อุปัชชิ .	โล	วะยัปปัตโต
สุวณณะปัตตะลัญญันน	โลภักคัปปัตตะมะหันท	

ลัทธิมนะหัตถะชาตะกัม

บัญชีวัละโกฏิย์ นัตถิ . พราหมณ์ จะ
 อีตะโร จะ โพธิ์ดัด ทิลวา , “ กุโต
 อาคะโต—ลิ ลามี ” ตี ปุณฺณิ . “ อะหัง
 ตุมหากัม บัดดา , กาลิ กัตวา ,
 ลัทธิมนะหัตถะ โยนิย์ นิพพัตโต , ตุมเท ทัญญู
 อาคะโต . อโธ บัญญาเย ตุมหากัม
 ปะเรลัม ภาตึ กัตวา ทุกขะชีวีตายะ
 ชีวีตะกิจจัม นัตถิ . อะหัง โว เอเกกัม
 บัตตัม ทัลลามี . ตัม วิกิตินิตวา สุขะ
 ชีวะภา ” ตี , เอเกกัม บัตตัม ทัตวา ,
 อะคะมาลิ . โล เอเตนะ นิยามะ

ลัทธิคณะหิสะชาตะกั

อันตะรันตะรา อากันตวา, เอเกกั บัตตํ
 เทติ. พราหมะณิ จะ ชีตะโร จะ อัทธธา,
 ลุขิตา, อะเหล. อะเถ—กะทิวะลํ ล่า
 พราหมะณิ ชีตะโร อามันเตลลิตี “อัมมา
 ติรัจฉานามัน นามะ จิตตํ ทูชานํ.
 กะทาจิ โว ปิตา ปิสะ นมา—คังเณยยะ.
 กิ กะวิลลัมมะ. อิทานิ—ลลละ อาคะตะกาเล
 ลัพพานิ บัตตานิ ลุญจิตวา, คันหามา” ติ.
 ตา “เอว โน ปิตา กิลละมิลละติ” ติ,
 มะ ลัมปะภูจันล. พราหมะณิ ปะนะ
 มะทิจณะตายะ ปุณะ เอกะทิวะลํ

สุวรรณณะหัตถะชาตะกัม

สุวรรณะราชะหัตถ์ลลละ อาคะตะกาเล “เอติ
 ตาวะ ลามี” ติ วัตวา, ตัม อัดตะโน
 ลันติกัม อุปะคะตัม อุกุโรหิ หัตถเอติ
 คะเหตวา, ลัพพะปัตตานิม ลุญจิ . ตานิ
 ปะนะ โพิลลัตถลละ รุจิ วิมา พะลักกาเรนะ
 คะหิตัตตา ลัพพะนิ พะกะปัตตะละหิลาณิ
 อะเหล . โพิลลัตถโต นัยเช ปะลาเรตวา,
 คันตัม นา—ลักขิ . อะระ มัม ล่า
 มะหาปาฏิยา บักขิปัตวา, ไปเลสิ . ตัลลละ
 ปุณะ อุกุระหันตานิ ปัตตานิม, เลตตานิม,
 ลัมบักชีล, โล ลัญชาตะบักโข อุปะปะติตวา,

ลัทธิคณะหัตถ์ ชาตตะกั

อัสตตะโน ะละนัฏฐานั เอะระ คัณตวา,
 มะ ปุณะ อะคะมาลี .

มะหิขณามะ ปะริหานายะ ลัทธิตตะติ .

ຄຳຂວັນ: ຫາຕະກື່

ខេត្តត្បូងឃ្មុំ

พารานะถีย์

พระห่มะทัตเต

๖๕

กาเรนเต

ไฟรั้วโต

มะทาวีระเว

พรหมมณฑล

นิพจน์เตตวา

หทัยโศก

တရားရည်

คันตว

ศัพท์-ธิปไตย

อุบลราชธานี

1911

ពិធីបាណិក

๑๖๖

1721

๔ โท

सुखी न ह

มาะโจ

272 *

ไฟขีดโต

ม.ต. กฤษดาปะ น. มนต์

๑๖๓๖

ໄລ່

คฤหาสน์ประมัญฉะ - เม - ๖๕

คะเหตวา

ประวิพาพระนวมินทร์

อะคະเทตวา .

ເອກະທີ່ວະລໍ

ลัญชีระชาตะกั

มาณะเวติ ลัทธ ทารุชิตถายะ อะวัณญญ์
 คันตวา, เณก มะตัพยัคฆ ทิลวา,
 มาณะเว อาหะ “โก อิม มะตัพยัคฆ
 อญฺญาเปตถามิ” ติ. มาณะวา “นะ
 ลักขิตถะลั” ติ อาหะ “มัลลันตานิ—ญญะ—วะ
 โว อญฺญาเปตถามิ” ติ. “สะเจ ลักโกลิ.
 อญฺญาเปตี” ติ. เณว ญจะปะนะ วัตวา
 เต มาณะวา รุกข อะวัณญญ์ ลัญชีโว
 มัต ประวิตเตตวา, มะตัพยัคฆ ลักชะรายะ
 ปะหะระติ. พยัคโฆ อญฺญาเย เวเคนะ
 คันตวา, ลัญชีว คะละนาพีย ทิลวา,

ลัญชีวะชาตะกัม

ชีวิตักขะยัม ปาเปตวา, ตัตเต—วะ ปะติ.
 อุโก เอกัญฐาเน เยวะ มะตา นิบัชชีล.
 มานะวา ทารุณิ อาทายะ, คันตวา,
 ตัม ปะวุดตี อาจะริยัลลสะ อาโรเชล.
 อาจะริโย มานะเว อามันเตตวา, “ตาดตา
 อะลันตัม ลัมบัคคะตะกา นามะ อะยุดตัญฐาเน
 ลักการะลัมมานัม กะโรนตา, เอวะรุมฺ ทุกขัม
 ปะติละภันตี เยวา” ติ วัตวา, อิมม
 คาทะ—มา—หะ “อะลันตัม โย มัคคัณหะติ,
 อะลันตะ—มุ—ปะเลวะติ, ตะ—เม—วะ ชาลัม
 กุรุเต พะยัคโข ลัญชีวะโก ยะถา” ติ.

ถ้อยคำวิเศษชาตะกัม

โพธิสัตว์โต อิมายะ คากายะ มานะวานิ
 ธัมม เทเสตวา, ทานาทินิ ปุญญานิ
 กัตวา, ยะถากัมม คะโต.

โย อะลันต บัคคัณณะติ, โต
 วินาส ปาปุนาติ.

กะฎาทะกะชาตะกั

อะตีเต ปะนะ พาราณสียิ พระมเหสีหัตเต
 รัชชั กาเรนเต, โพธิสัตโต มะหาวิระโว
 อะโหสิ. ตัลละ ภาวียา ปุตติ วิชายิ
 ทาลี ปิ—ลละ ตัทธิวรัล ยะวะ ปุตติ
 วิชายิ. เต เอกะโธระ ฆะมฺมิจุ. เสฏฺฐิปุตเต
 ปุพเพ เลกขั ลิกขิตเต, นีโล ปิ—ลละ
 ณะละกั ะหะมาโน, คัมมวา, เตเน—วะ
 ลัทธิ เลกขั ลิกขิ. เทว ตะโย โวหาระ
 อะกาลิ. โล อะนุกกะเมณะ ะจะมะกุละโล
 โวหาระกุละโล ยฺวา อะภิกุโป อะโหสิ.
 นามะนะ กะฎาทะโกณามะ. โล เสฏฺฐิอุลละ

กะฎาทะกะชาตะกั

ฆะเว ภันฑาการิกะกัมม กะโรนโต,
 จินเตลิ “นะ ม อิม ลัพพะกาลิ
 ภันฑาการิกะกัมมะ—เม—วะ กาเรลลันติ.
 กิณฺณจิ เทว โทส ทิลวา, ตาเพตวา,
 พันชิตวา, ลักขะเนนะ อัญชิตวา,
 ทาสะปะริ โภเคนะปิ ประวิญญูสิลลันติ. บัจจันเต
 โขปะนะ เสฏฺฐีลละ สะทายะโกปิ เสฏฺฐี
 อตฺถิ, ยันนุนา—หิ เสฏฺฐีลละ ะจะเนนะ
 เสกขิ อาทายะ, ตตฺถะ คันตวา,
 “อะหิ เสฏฺฐีปุตโต” ติ วัตวา, ต
 เสฏฺฐี วัญฺเเจตวา, ตลลละ อิตะริ

กษัตริย์กษัตริย์

คะเหตวา , ลุขี ะเลยย์—น” ตี. โล
 ละยะ—เม—วะ บัณณิ คะเหตวา , “อะหัง
 อะลุขี—นนามะ มะมะ ปุตตัม ตะวะ
 ลันตักกั ปะหิณิ . อวาทะวิวาทะลัมพณโชนามะ
 นัยห์ ตะยา , ดุยห์—ญะ มะยา
 ลัทธิ ปะติรุโ . ตัลมา ตวั ยิมัลละ
 ทาระกัลละ อัตตะโน ชิตะวั ทัตวา ,
 เยติ ตัตเต—วะ ะลาเปติ . อะหัง
 โอภาสั ละภิตวา , อาคะมิลลามี” ตี.
 ลิกขิตวา , เลฏฐิธูลเล—วะ มุททิกายะ
 ลัญจิตวา , ยะถารุจิตัม ปะริพพะยั—ญะ—วะ

กะฎาหะกะชาตะกั

คันธะวัดถาทีนิ จะ คะเหตวา, บัจจันต
 คันตวา, เสฏฐิ ทิลวา, วันทิตวา,
 อัญญาสิ. อะระ นั เสฏฐิ “กุโต
 อาคะโต—ลี ตาตา” ตี ปุณฺณ
 “พารานะลีโต” ตี. “กัลละ ปุโตโต—ลี” ตี.
 “พารานะลีเสฏฐิสลา” ตี. “เกณ—ตณนา—
 —คะโต—ลี” ตี. ตัลลมี ชะเน
 กะฎาหะโก “อิทํ ทิลวา ชานิสสะถา” ตี.
 ปันณํ อะทาสี. เสฏฐิ ปันณํ
 วาเจตวา, “อิทานา—ทํ ชีวาณินามา” ตี.
 ตุฏฐะจิตโต, ชีตะวํ ทัตตวา, ปะติฏฐาเปสิ.

กะฎาหะกะชาตะกั

ตัลละ ปะริวาริ มะหันโต, อะโหสิ,
 โส ยาคุชัชชะกาทีสุ วา ลุททะคันธะวัตถาทีสุ วา
 อูปะนีเตสุ, “เอว—มัยนามะ ยาคุ ปะจันติ.
 เอว ชัชชะกั. เอว ภัตตัง อะโห
 มัจจันตะวาลิกานามา” ติ ยาคุอาทีนิ คะระหะติ.
 “อิมะ มัจจันตะวาลิกาเวเน—วะ ทะฎะลาฎะเก
 ะลัญชิตุ นะ ชานันติ. คันธะเป
 ะสิตฺ. ปุปฺพานิ คณฺฐิตุ นะชานันตี” ติ
 วัตถะกัมมะการาทะโย คะระหะติ. โพธิสัตโต
 ทาลิ อะปัลลันโต, “กะฎาหะโก นะ
 ทิสสะติ กุหิ คะโต. ปะริเยละละ

กะฎาหะกะชาตะกั

นั-น” ตี, ละมันตา มะนุสเส
 ปะโยเชลิ. เตลุ เอโก ตัตตะ คันตวา,
 ตั ทิลวาวะ, ลัญชานิตวา, อัตตานั
 อะชานาเปตวา, คันตวา, โพธิลัตตลลสะ
 อาโรเจลิ. โพธิลัตโต ตั ปะวุตตี
 ลุตวา, “อะยุตตัม เตณะ กะตัม,
 คันตวา, นัม คะเทตวา, อาคะมิสสามิ” ตี,
 ราชานัม อาปุจจิตวา, มะหันเตณะ ปะริวาเรนะ
 นิภชะมิ. “เลฏฐิ กิระ บัจจันตัม
 คัจฉะตี” ตี ลัพพัตตะ ปากะโต ชาโต.
 กะฎาหะโก “เลฏฐิ กิระ อาคัจฉะตี” ตี

กะฎาหะกะ ชาตะกั

สุตวา, จินเตลิ “นะ โล อัญญะ
 การะณณะ อาคัจฉะติ. มั นิลาเยว—ลละ
 อาคะมะเนนะ ภาวัตัพพ. ละเจ ปะนา—ท
 ปะลาณิตถาโม. ปุณะ อาคันตุ นะ ลักกา
 ภาวิลละติ. อตติ ปะเน—ละ ชุปาโย.
 มะมะ ลามิกัลละ ปะติปะณั คันตวา,
 ทาสะกัมมัม กัตวา, ตะ—เม—วะ
 อาราเชลลามี” ติ. โล ตะโต บัญญาเย
 ปะริละมัจเฆ เหว ภาละติ “อัญญะ
 พาละมะนุสสา อัตตะโน พาละภาเวนะ
 มาตาปิตุณั คุณิ อะชานันตา, เตล

กะฎาหะกะ ชาตะกั

โภชนะนะเวลายะ อะปะจิติกัมม อะกัตวา,
 เตหิ ลัทธิ เยวะ ญญชัณติ .
 มะยั—มปะนะ มาตาปิตูนั ปะวิญญูชะนะกาเล
 ปะฏีกะหิ อุดะเนมะ . เขละละระกั
 อุดะเนมะ . โภชนะนานิ อุดะเนมะ .
 ปานิช—มยั วิชะนั—มยั คะเทตวา,
 อุดะติฏฐามา ” ตี . ยาวะละวีระวะลัญชะนะกาเล
 อุดะกะกะละลั อาทายะ ปะฏิจันณัฏฐานะคะมะนาหิ
 ลัพพั ทาเลหิ ลามิกานัน กัตตัพพะกิจจั
 ปะกาเลสิ . โส เหว ปุริลั อุดคัณหาเปตวา,
 โพธิลัตถัลละ บัจจันตะละมิบิ อาคะตะกาเล

กะฎาหะกะชาตะกั

ลัลลสุ ะโจะ “ตาตะ มะมะ กิระ
 บัตา ตุมหากั ทัลลันตถายะ อาคัจฉะติ”
 ตุมเห ชาตะนิยะ โภชะนิเย ปะฏิยาทาเปละ .
 ะหิ บัณณากะรึ สะเหตวา, ปะติปะถิ
 คะมิลลามี”ติ . โส “ลาลู ตาตา”ติ สัมปะฏิจนิ .
 กะฎาหะโก พระหุบันณากาละ—มา—ทายะ,
 มะหันเตนะ ปะริวาเรนะ คันตวา, โพธิลัตถิ
 วันทิตวา, บัณณากาเร ะทาลิ .
 โพธิลัตถิโตบี บัณณากาเร สะเหตวา, เตนะ
 ลัทธิ ปะฏิสันถาเร กัตวา, ปาตะราละกาเล
 ันธาวา วาเร นิเวเสตวา, ละวีระวะ ดัญญะนัตถายะ

กะฎาหะกะชาตะกั

ประวิจณันนัญญานัน ปาวิลิ . กะฎาหะโก
 อัตตะโน ประวิวาริ นีวัตตะปาเตวา , กะละลั
 อาทายะ , โหสิลัตตัสสะ สันติกั คันตวา ,
 อุกะกะกัจจะปะวิโยसानะ ปาเทสุ ปะติตวา ,
 “ลามี อะหิ ตุมหากั ยัตตะกั อิจจะกะ .
 ตัตตะกั อะนั ทัลลามี . มา เม
 ยะลั อันตะระชายิตถา ” ติ อาหะ .
 โหสิลัตโต ตัสสะ วัตตะลัมปะทายะ ปะลิติตวา ,
 “มา ภายิ . นัตถิ เต มะมะ
 สันติกา อันตะราโย ” ติ , ละมัลลสาเลตวา ,
 ปัจจันตะมะกะวั ปาวิลิ . มะหันโต ลักกาโร

กะฎาหะกะชาตะกั

อะโหล . กะฎาหะโก ปี่—ลละ นิรั.ตะ.ร
 ทาเลณะ กัตตัพพะกิจจ กะโรติ . อะกะ น
 เอกายะ เวลาเย สุขะนิสินณะปัจจันตะเลฏฐิ
 อาหะ “มะหาเลฏฐิ มะยา ตุมหากิ
 ปัตถกั ทิสวา ะ ตุมหากิ มุตตลละ
 ทาริกา “มึนนา” ตี . ไทชิตโต
 กะฎาหะกั มุตตะ—เม ะ กัตวา ,
 ตะทะนุขณะวิก ปัยะวะจะนั วัตวา , เลฏฐิ
 โตเลสิ . ตะโต ปักฺขายะ กะฎาหะกัลละ
 มุขั โอโตเกตุ ละมัตโตณามะ นา—โหล
 อะเถ กะทิวะลั มะหาลัตโต เลฏฐิวิตะว

กะฎาหะกะชาตะกั

บั๊กโกสิตวา, “เอหิ อัมมะ ลีเล
 เม อุกกา วิจิณาหิ” ตี วัตวา, ตั
 อาคันตวา, อุกกา สะเทตวา ธิติ
 บัยะวะจะนั กะเถตวา, “อัมมะ กัจจิ
 เต มะมะ ปุตโต ลุชะทุกเขล
 อัปปะมัตโต. อุกา ชะนา สะโมทะมานา
 สะมัคคะลวาลั ะละถา” ตี ปุจนิ,
 “ตาตะ มะหาเสฏฐิ ปุตตัสสะ อัญญ
 โทโส นัตถิ. เกวะลั อาหารั
 คะระหะตี” ตี. “อัมมะ นิจจะกาลั
 เป—สะ ทุกชะลีโลวะ. อะบิจะ เต

กะฎาทะกะชาตะกั

อะหัง—นตล์ละ มุขะพันธะนะมันต์ ทัลลามี.
 ตั ตวิ ลากุ กุคคัณทิตวา, มะมะ
 ปุตตล์ละ โภชะนะกาเล คะระหันตล์ละ,
 อุกะหิตะนิยามะเน—วะ ประโต ฐิตวา
 ะเทยาลี” ติ, คากิ อุกคัณทาเปตวา,
 กะติปาหิ ะลิตวา, พารานะลี—เม—วะ
 อะคะมาลี. กะฎาทะโคปปี พะหุชาทะนียะ
 โภชะนียะ—มา—ทายะ, อะนุมัคคั คันตวา,
 พะหุ ะนั ทัตวา, วันทิตวา,
 นีวัตติ. ไส โพิธล์ตตล์ละ คะตะกาละโต
 บัฏฐายะ อะติเรกะมานี อะโหสิ,

กะฎาหะกะชาตะกั

โล เอะกะทิวะลั เลฏฐีชีตายะ
 นานัคกระระละ โภชะนั อุปะเนตวา กะภูัจฉุ
 อาทายะ ปะริวิลันตียา ภาตตัม กระระหิตุ
 ชาระภิ . เลฏฐีชีตา โพธิสัตตลลละ
 ลันตีกะ อุดคคะหิตะนียาเมเน—วะ อิมิ
 คาถะ—มา—หะ “พะพุ—มมัสสิ โล วิกัฏฐะเยยะ
 ฉัญญุ ชะนะปะทักกะโต, อันนาคันตวานะ ทูเลยะ
 ภุญชะ โภเค กะฎาหะกา” ติ . เลฏฐีชีตา
 ปะนะ เอะตะ—ม—ตถัม อะชานันตี
 อุดคคะหิตะนียาเมนะ พยัญชะนะ—เม—วะ
 ปะยิฐาหาสิ . กะฎาหะโก “เลฏฐีมา มะมะ

กะฐาปะกะชาตะกัม

กุญฺญํ อากิขิตวา , เอตัสสา สัพพํ
 กะถิตํ ภาวิสสะตี” ตี , ตะโต ปัญญาเย
 ปุณฺนะ ภัตถํ วิคระหิตุํ นะ วิละหะติ .
 นิหิณะมาโน ยะถาลัทธํ ญญชิตวา ,
 ยะถากัมมํ - ตะโต .

ละ โถนามะ เณระจิ นะลัททะหิตัพโพ .

พระกษัตริย์

อะตีเต เขกัลมี อะวิญญาเยตะเน
 โพธิสัตว์โต อัญญะตะริ ปะทุมะละริ
 นิลลามา จูเต รุกเข รุกขะเทวะตา
 หุตวา, นิพพัตติ ตะทา อัญญะตะริลมี
 นาติมะห์นเต ละเว นิทานะละมะเย อุตะกั
 มันที อะโหสิ พระพุ เจ-ตะ มัจฉา
 โทนติ อะเถ โกะ พระโก มัจฉ
 ทิลวา, “ เอเกนุ—ปาเยเน—วะ อิม
 มัจฉ วัญเจตวา, ขาทิลลามี” ติ, คัณตวา,
 อุตะกะปะริยันเต จินเตนโต นิสิตี .
 อะตะ นั มัจฉา ทิลวา, “ กิ

พระกษัตริย์

ชัยยะ จินเตนโต นิลินโน—ลี” ตี ปุจณิลุ.

“ ตุมหากัง จินเตนโต นิลินโน—มตี” ตี.

“ อัมหากัง จินเตลิ อัยยา ” ตี .

“ อิมัลลิมิ ละเว อุตะกัง ประริตตัง.

โคจะโร จะ มินโต . นิทาโฆ จะ

มะหันโต . อิทานิ—เม มัจฉา ก็—นนามะ

กะวิลลันตี—ติ ตุมหากัง จินเตนโต

นิลินโน—มตี” ตี, “ ละเจ มัยห์ ะจะนัง

กะเรยยาถะ . อะห์ โว เอเกกัง มุขะตุณฑะเกณะ

กะเหตวา, เอกัง บัญจะวักกะณะปะทุมะลัญญันนัง

มะหาละวี เนตวา, วิลลันเต—น” ตี.

พระกษัตริย์

“อัยยะ ประจุมะกัปปะโต บัญญาเย
 มัจฉาน์ จินตะนะพะโก นามะ นัตถิ .
 ตวิ อัมเหสุ เอเกกั ขาทิตุกาโม—ติ .
 นะ มะยั ตยหิ ลัททะหามามา ” ติ,
 “นา—หิ ขาทิลลานิ ละเจ ปะนะ ละวัลละ
 อตถิกาวี มัยหิ นะ ลัททะหะละ .
 เอกัง มัจฉัง มะยา ลัทธี ละวี
 บัลลิตุ เปเลถา ” ติ อาหะ . มัจฉา
 ตัลลละ ลัททะหิตวา , “อะยั ชะเลบี
 ละเลบี ละมัตโต ” ติ , เอกัง กาฬะมะหามัจฉัง
 อะทิสฺสุ , “อิมิ คะเหตวา , คัจฉะถา ” ติ ,

พระกษัตริย์

โล ตั คะเหตวา เนตวา, ละเว
 วิลัษเฐตวา, ลัพพ์ ละวี ทัลเลตวา,
 ปุณะ อาเนตวา, เตลล์ มัจฉาน์
 ลันตีเก วิลัษเชลิ. โล เตลล์ มัจฉาน์
 ละวัลละ ลันปัตตี วัณณลิลี. เต
 ตัลละ กะถิ สุตวา, คันตูกามา
 หุตวา, “ลาอุ อัยยะ อัมเท คณ्हิตวา
 คัจฉาหิ” ตี อาหุ. พระโก ปะฐะม
 ตั กาฬะมะหามัจฉะเม—วะ คะเหตวา,
 ละระตีวี เนตวา, ละวี ทัลเลตวา,
 ละระตีเว ชาตะวะรณะะรูกเข นิลิยิตวา,

พระกษัตริย์

ดี วิญญ์บัณฑิตะเร บัณฑิติตวา, ตุนเทนะ
วิชณันโต, ชีวิตักชะยํ ปาเปตวา,
มัสส ขาติตวา, กัณฐะเก รุกชะมูเล
ปาเตตวา, ปุณะ คันตวา, “วิธัญญ
เม โล มัจฉา, อัญญ โย อากัจฉะตุ” ตี,
เอเตนุ—ปาเยนะ เอเกกั คะเทตวา,
ลัฟเพ มัจฉา ขาติตวา, ปุณะ
อาคะโต, เอกํ มัจฉ—มย นา—ททะละ
เอโก ปะเน—ตละ กักกะฐะโก อะวะลัญญ
พะโก ต—มย ขาติตูกาโม หุตวา,
“โก กักกะฐะกะ มะยา ลัฟเพ

พระกษัตริย์

เต มัจฉา เนตวา, ปะทุมะลัญฉนเน
 มหาสละเร วิลัชชิตา. เอहि ตั—มมี
 เนสสามี” ตี. “มมี คะเทตวา คัจฉัน โต,
 กะถิ คณ्हิลลลล” ตี. “ทลิตวา
 คณ्हิลลลลล” ตี. “ตวเ อวเ คะเทตวา
 คัจฉัน โต, มมี ปาเตลลลลล. นว—หิ
 ตะยา ลัทธิ คะมิลลลลล” ตี. “มา
 ภายิ, อะหิ ตั ลุคะหิตั คะเทตวา
 คะมิลลลลล” ตี. กักกะฏะโก จินเตลล
 “อิมัลลลลล มัจฉา คะเทตวา สละเร
 วิลัชชณ—นนามะ, นัตถิ. สละเจ ปะนะ

พระกะ ชาตะกั

มี ละเว วิลัษเฐลละติ . อิจเจ—ตัม
 กุละลัม . โน เจ วิลัษเฐลละติ . คิวะ—มัม—สละ
 นินทิตวา ชีวิตัม ทะวิสละมัม ” ตี . อะระ
 นัม เถวะ—มา—ทะ “ ลัมมะ พระกะ
 มะโข มัม ลุคะหิตัม ทะเพตุ ลักขิณละลิต .
 อัมหากัม—มปะนะ ทะทะณัม , ลุคะทะณัม .
 ละจา—หิ อะเพณะ ตะวะ คิวะ เวชฺเชตุ
 ละภิสละมัม . ตะวะ คิวะ ลุคะหิตัม
 กัตวา , ตะยะ ลักขิณัม ทะมิสละมัม ” ตี .
 โส ตัม วัญเจตุกาโม , เอละมัม—นติ
 อะชานันโต , “ ลากุ ” ตี ลัมปะฏิจฉิ .

พระกะชาตะกัม

กักกะฏะโก อัตตะโน อะเพหิ กัมมาระลันหาเลหิ
 วิยะ ตัลลสะ คีว ลุคะหิตํ กัตวา,

“อิทานิ คัจฉาตี” ตี อาหะ .

โล ตํ เนตวา, ละวี ทัลเลตวา,
 ะรुณะรูกขาภิมุโข, ปายาลิ. กักกะฏะโก

อาหะ “มาตุละ อะยํ ละ โร เอตโต,
 ตวํ ปะนะ อิตโต เนลล” ตี. พระโก

ปี่—ลละ “มาตุโล อะหํ นะ ะคินิปปโต—ล
 ะตะ เม ตวํ—น” ตี วัตวา, “ตะว

“เอละ มํ อุกกขิปิตวา วิจะรันโต มัยหํ
 ทาโล” ตี ลัญญํ ะโรลล มัญญะ .

พระกะชาตะกัม

บัดได้—ตัม ะรุมะรุมชะมุเล กัณฐะกะราลี
 ยะธา เจ—เต ลัพเพ มัจฉา ขาติตา :
 ตัมบี ตะเถ—วะ ขาติลลามี ” ติ อาหะ
 กัณฐะโก “เอเต มัจฉา อัตตะโน
 พาสะตายะ ตะยา ขาติตา อะห—มปะณะ
 มั ขาติตุ ณะ ทัลลามี . ต—ญญะ—วะ
 ปะณะ วินาลัม ปาเปลลามี . ตวั ทิ
 พาสะตายะ มะยา วัณฺณจิตะภาวัม ณะ
 ขานาลิ . มะวันตา ยุกโกปัม มะริสสามะ .
 เอละ เต ลีลัม นิณทิตวา , ญุมิยัม
 ขิบัลลามี ” ติ วัตวา , ลัณทาเลนะ วิยะ

พระกษัตริย์

อะเพนนะ ตัลลสะ คีร์ นิปโปเฟลิ .
 โล วิจารณ์ มุขนะ อักขีติ
 อลลสุณา บัคคะวันเตนะ มะระณะกะยะตักขีโต ,
 “ ลามิ อะหัง ตัง นนะ ขาทีลลามี . ขีวิติ
 เม เทหิ ” ตี อาหะ . “ ยะทิ
 เหว , โอตะริตวา , มัง ละวัสมิ
 วิดัชเชหิ ” ตี . โล นิวัตติตวา , ละระเม—วะ
 โอตะริตวา , กักกะฏะกั ละระปะริยันเต
 บังกะปัฏฐะ ขุระเปลิ . กักกะฏะโก
 กัตตะริกายะ กุมุทะนาฬิ กัปปะเนโต วิยะ
 ตัลลสะ คีร์ กัปปะตวา , อุทะกั ปาวิลิ .

พระกะชาตะกั

ตั อัจฉะวียั ทิสวา ะรุมะรุมเข
 อะธิวัดถา เทวะตา, ะนั อุนนาทะยะมานา,
 ลากุการิ ทะทะมานา, มัทธูรัสสะเรนะ
 อิมั คากะ—มา—ทะ “นา—จันตัม
 นิกะติบฺบญญ นิกัตถา สุชะ—เม—ธะติ, ยาวา ธติ
 กะติบฺบญญ พะโก กัณณะภูกะโก มิวา” ติ,
 อิมะ—ม—ตถ ปะกาเสณโต มะหาลัตโต, ะนั
 อุนนาเทณโต, อิมั เทเลสิ.

วัญจะณะบฺบญญา เม—วะ กัลลสะจิ
 กะทาจิ สุขั เทติ.

ลึงกาละชาตะกั

อะตีเต	พารานะลียั	พระหมะทัตเต
วัชชั	กาเรนเต,	โพธิสัตโต
ลึงกาละโยนิยั		
นิพพัตเตตวา,	ลึงกาละราชา	หุตวา,
ลึงกาละคะณะปะริวุตโต	สุลลำนะวะเน	วิทาลิ-
เตนะ	ละมะเยนะ	ราชะคะเท
กุลละโว	อะโหสิ-	เยภุญเยนะ
มะมุลลาลา		
ลัร	ปัววันติ .	ลัรานะโน
เยวะ		
กิเร—โล .	อะเถ—ตละ	ลัมพะหุลา
มิตตา	พะหุ	ลัร—ญจะ
มัต—ญจะ		
อาหะราเปตวา,	มัตถิตะปะลาภิตา,	ลัชชิตา
คายิตวา,	ลัร—ญจะ	ปัววันติ .

ถึงศาณะชาตะกั

มัล ญจะ ขาทัตติ . เศล
 ประมุขะมะยามาวะลาเน มัล ชีณ .
 ลุรา ประณะ พะหุภาวะ . อะเถ—โก
 “ มัลละขันฑ์ เทหี ” ตี อาหะ .
 “ มัล ชีณ—น ” ตีจะ วุตเต ,
 “ มะยิ จูเต มัลละชะโยนาม นัตถิ ” ตี
 วัตวา , “ อามะณะลุลลาเน มะนุลละมัล
 ขาทะนัตถายะ อาคะตัง ถึงศาล มาเรตวา
 มัล อาหะวิธลามี ” ตี มุกคะรี คะเทตวา ,
 นิทระมะณะมัลเคณะ นะคะรา นิกะมิตวา ,
 ลุลลัน คันตวา , มุกคะรี คะเทตวา ,

สิงคาละ ชาตะกั

มะตะโก วิทยา อุตตาโม นิบัชชี .
 ตัลลมี ขะเน โพธิสัตโต สิงคาละคะณะประวิชุดโต,
 ตัตถะ คะโต, ตัง ทิลวา, “นา—ยัม
 มะตะโก ” ตี ญัตวานิ, “ ลุกฺขุชุตะรัง
 อูปปะริกขิลลามี ” ตี, ตัตถะ อะโธวาเต ฐิตวา,
 ละวีระคัมภี ขายิตวา, ศัตตะโตว—ลลสะ อะมะตะภาว
 ญัตวา, ลัชชาเปตวา, “ นัม อุกฺขโยเชตลลามี ” ตี
 คันตวา, มุกคะระโกฏียัม ทลิตวา อากัฑฒิ .
 อุตโต มุกคะรัง นะ วิลัชเชลล .
 อูปะลังกะมันตัม ปะนะ โอโธเกณโต นัม
 คาฬิหะตะรัง อักคะเทลล .

สังคายนาชาตกะ

โพธิสัตโต ปะฏิกกะมิตวา , “โภ ปุริสะ
 ละเจ ตวั มะตะโก ภะเวยยาสิ .
 นะ มะยิ มุตตะวั อากัฏหมันเต
 คาฬะหะตะวั คัณเฑยยาสิ . ชีมิณา การะณณะ
 ตะวะ มะตะภาโว วา อะมะตะภาโว วา
 ทุชชาโน” ตี วัตวา , อิมิ คาคะ—มา—หะ
 “เอต—ญฺหิ เต ทุราชานิ ยิ เลลล
 มะตะล้ายิต , ยัลละ เต กัฏคะมานัลละ
 หัตถา ทัณโท นะ มุจจะตี” ตี .
 เอวั วุตเต , โล ชุตโต “อะยิ มะมะ
 อะมะตะภาวั ชานาตี” ตี , อญฺญาเย ทัณทํ จิณฺ .

สิงคาละชาตะกัม

ทณโต วิรัชฌิ . ชุตโต “คัจฉะลิ วิรทโธ—ทณิ
 มะยา” ตี อาทะ . โพธิสัตโต นิวัเตติวา,
 “โก ปริละ มั วิรัชฌันโตมึ ตวํ,
 อัญญะมะทานิระเย โสฬะละ จะ อุตตะทะนิระเย
 อะวิรทโธ เย—วา—ลี” ตี วัตวา, บั๊กกามิ .
 ชุตโต กิณฺณิจิ อะตะภิตวา, สุลลามา
 นิกกะมิตวา, ประริกขายั นทายิตวา,
 อาคะตะมัคเคเน—วะ พระคัระวํ ปาวิลิ .

นิลัมมะการิสลละ โอตาริ ตะเวละมาโนมึ
 พระ ตะภาะติ .

วาระกะชาตะกั

อะตีเต พาราณะสิยั พระหมะทตเต
 รัชชั กาเรนเต, โพธิสัตโต หิมะวันตปประเทศเต
 อุทะกะกาคะโยนิยั นิพพัตติตวา, เขกั
 ละวี อุปะนิลลายุชะ วะลี .
 วิระโก—ติ—สละ น มั อะโหสิ .
 ตะทา กาลิกะวัฏฐะ ทุพพิกขั อะโหสิ .
 มะนุลลา กากะภัตติ วา ทาตุ,
 ยักขะนาคะพะลิกัมมัม วา กาคตุ ณา—ลักขิสิ .
 ฉาตะกะวัฏฐะโต กากา เขภุยเยนะ อะวัณญั
 ปะวิสิสิ . ตัเตร—โก พาราณะสิวาดี
 ละวิญฐะโกณามะ กากโก, กากิ อาทายะ,

วาระกะชาตะกัม

วิจารณ์ละ วิจารณ์ญาณ คันทวา, ตัม
 ละรี นิลลายุชะ, เอกะมันเต วาสัม
 กัมเปลิ - โส เอกะทิวะลี ตัม
 ละเร โคชะรี คันทันโต, วิจารณ์
 ละรี โอตะริตวา มัจเจ ขาทิตวา
 บัฏฐิตตะริตวา ละรีรี ลุคชาเปณตัม ทิลลวา,
 “อิมัม กากัม นิลลายุชะ ลักกา พะหุ
 มัจเจ ลัทธัม อิมัม อุมฺมัจจุระหิลลามี ” ตัม,
 ตัม อุมฺปะลังกะมิตวา, “กัม ลัมมา ” ตัม
 วุตเต, “อิจฉามิ อุมฺมัจจุระ—น ” ตัม
 วัตวา, “ลัทธัม ” ตัม เตนะ ลัมปะมัจจุระนิโต,

วิระกะชาตะกัม

ตะโต บัฏฐายะ อุมัฏฐาติ .

วิระโกปปี ตะโต บัฏฐายะ อัตตะโน

ยาปะนะมัตตัม ชาทิตวา, มัจเฆ อุตตะริตวา,

ลระวิฏฐะกัลลละ เทติ . โสมี อัตตะโน

ยาปะนะมัตตัม ชาทิตวา, เถล กากิยา

เทติ . ตัลลละ อะปะระภาเค มาโน อุมัฏฐิ

“อะมปี อุตตะกะกาโก กาฬะโก . อะมปี

กาฬะโก . อักคะตุนทะปาเทติ ปี เอตัลลละ

จะ มัยห์—ญจะ นานากะระณัม นัตถิ .

อิตโต บัฏฐายะ อิมินา คะทิตะมัจเฆติ

มัยห์ กัมมัม นัตถิ . อะหะ—เม—จะ

วิระกะชาตะกัม

คณ्हิลลามี ” ตี . ไส ตั วิระกั
 อูปะสังกะมิตวา , “ ลัมมะ อิตโต บัญญายะ
 อะทะ—เม—วะ ละหิ โอตะริตวา , มัจเจ
 คณ्हามี ” ตี วัตวา , “ นะ ตวั
 ลัมมะ อูทะกั โอตะริตวา มัจฉะคะทะณะกุเล
 นิพัตโต มา นัลล ” ตี เตนะ
 วาริยะมาโนปปี , ะระณั อะนาทะยิตวา ,
 ละหิ โอริยทะ , อูทะกั ปะวิสิตวา
 อุมมุชชันโต , เสวาลิ นิณทิตวา นิกขะมิตุ
 นา—ลักขิ . เสวาลันตะเร ลักขิ .
 อักคะตุนทะ—เม—วะ บัญญายิ ,

วิระกะ ชาตะกั

โส นีรลสาโล อันโตอุทะเก เยวะ
 ชีวิตักขะยั ปาปุณิ . อะถ—สละ ภะริยา
 อาคะมะนั อะนัลลมะมานา, ตั ปะวุตตี
 ชาณะนัตถิ วิระกัลลสะ สันติกั คันตวา,
 “ลามี สะวิญญะโก นะ บัญญาเยติ
 กะหิ นุโข โส” ตี ปุจฉะมานา,
 ปะฐะมัม คากะ—มา—ทะ “อะบี วิระกะ
 บัลลเลติ สะกุณะมัณฺเฏสุภาณิกั, มะยุระคิระสังกาสั
 ปะตี มัยหิ สะวิญญะกั—น ” ตี .
 ตั สุตวา วิระโก “อามะ ชานามิ
 เต ลามีกัลลสะ กะตัญญานั—น ” ตี

วิระกะชาตะกัม

วัตวา , พุติย คาถะ — มา — ทะ
 “อุทระกะกะตะจะระรัสสะ บักชีโน นิจจัม
 อามะกะโฆชีโน , คัลลสา—นุทะวี ละวิฏฐะโก
 เลวาเตหิ ประลิกุลญูโต มะโต” ตี .
 ตัม ลุตวา ทากิ ประวิเทวิตวา ,
 พาวราณะลิ—เม—วะ อะคะมาลี .

มา อะนะนุวัตติตตัพพะยุตตะกัม ปุคคะลัม
 อะนุวัตตะยิ .

คิริทตตะชาตะกั

อะเตเต พารานะลียั โลมะราชา นามะ
 รัชชั กาวะลิ . ตะทา โพธิสัตโต
 อะมัจจะกุเล นิพพัตติตวา, ะยัปปัตโต,
 ตัลลละ อัตตะธัมมานุสาละโก, อะโหสิ .
 รัญญู ปะนะ บันฑะโว นามะ
 มังคะละอัสสโล . ตัลลละ คิริทตโต นามะ
 อัสสละพันโธ . โล ชัญโญ อะโหสิ .
 อัสสโล มุกขะรัชชุกั คะเทตวา ตั
 ปุระโต ปุระโต คัจฉันตัง ทิลวา,
 “มัมเอดะ ลิกขาเปตี” ติ ลัญญาเย
 ตัลลละ อะนุสิกขันโต, ชัญโญ อะโหสิ,

ศิริพิพัทธะชาตะกั

ตัลละ ชัญชะภาว อารุเจสิ. ราชา
 เวชเช เปเลสิ. เต คันตวา, อัสสละละวิเร
 โรคิ อะมัลลันโต, “โรคะ—ม—ลละ นะ
 มัลลามา” ติ รัญโญ กะณะยัสสุ.
 ราชา โพธิสัจจํ เปเลสิ “คัจฉะ,
 ทะยัสสละ เอตตะ การะณิ ชานาหิ” ติ.
 โส คันตวา, ชัญชะอัสสละพณฺณะลลัคคเณ
 ตัลละ ชัญชะภูตะภาว ญัตวา, รัญโญ
 ตะ—ม—ตถิ อารุเจตวา, “ลลัคคะโทเลนะ
 นามะ เอว โหติ” ติ ทัสเสนโต,
 ปะฐะมํ คากะ—มา—ทะ “ทูลิโต

คิริทตตะชาตะกั

คิริทตเตนะ ทะโย โสมัดละ บันทะโว ,
 ไปราณะปะกะตี หิตวา ตัลเล—วะ
 อะนุวิชัยยะตี ” ตี . อะกะ นั ราชา
 “ อิทานิ ทะยัลละ ก็ กัตตัพพะ—ม ” ตี
 ปุณฺณิ . โพธิธัตโต “ สุนทรว อัสสะพนฺธ
 ละภิตวา , ยะถา ไปราโณ ภาวิลละตี ” ตี
 วัตวา , ทูติย คาละ—มา—ทะ “ สะเจ จะ
 ตะนุโช ไปโล สิงคารากะระกัปปิโต ,
 อานะเน ตั คะเหตวานะ มันทะเล
 ปะริวัตตะเย . ชิปปะ—เม—วะ ปะหันตวานะ
 ตัลเล—วะ อะนุวิชัยยะตี ” ตี . ราชา

ศิริทัตตะชาตะกัม

ตะกา กาเรลิ . อัถ โธ ปะกะติภาเว
 ปะติฏฐาติ . ราชา “ติรัจฉานานัม ปิ
 นามะ อาละยัม ขาฆาตี” ติ ตุฏฐะจิตโต,
 โพธิสัตตัสสะ มะหันตัม ยะลัม อะทาลิ .

โย ยัม เถระติ โธ ตัมคะติโกวะ
 โหติ .

กัจฉะปะชาตะกัม

อะตีเต	พาราณสี	พระทมะวัตเต
รัชชั กามเต ,	โพธิสัตโต	อะนังคะกุเล
นิพัตเตตวา ,	วณปิปัตโต ,	ตัสสะ
ยัตตะธัมมานุสาสะโก	อะโหสิ .	โล
ปะนะ	ราชา	อะโหสิ .
ตัสมี	กะเทเนเต ,	วะจะนัสสะ
โสภาโล	นามะ	นัตถิ .
ตัสสะ	ตัม	พะหุภาณิตัม
เอกัม	อุปายัม	อุปะชาเรนโต ,
ตัสมี	หิ	กาเล
เอกัม	ละเว	กัจฉะโป
		วะละติ .

กัจฉะปะชาตกะ

เทว หัสะ ไปตะกา โคจะรายะ จะวันตา ,
 เตณะ ลัทธิ วิสาลลั อะกัฏ . เต
 ทัพพะวิสาลลิกา หุตวา , เอกะทิวะลั
 กัจฉะนั อากัฏ “ ลัมมะ กัจฉะปะ
 อัมหากั ทิมะวันเต จิตตะกุกฺกุเฬพะตะตะเล
 กาญจะนะคุหายั จะลันตานิ , ระมะณิโย
 ปะเทโส . กัจฉะลั อัมหากั ลัทธิ—น ” ตี .
 “ อะหัง กิณติ กัตวา คะมิสสามิ ” ตี .
 “ มะยั ตั คะเทตวา คะมิสสามะ .
 ละเจ ตวั มุขั รักขิตุ ลักขิลละลั .
 กัสสะจิ กิณฺณจิ มะ กะเถลลั ” ตี .

กัจจนะปะชาตะกัม

“ สักขิสลามี . คตะเตวา มัม กัจจนะถา ” ตี .

เต “ ลากู ” ตี วัตวา , เอกัม

ทณฺฑะกัม กัจจนะเปณะ ทล้าเปตวา , ละยัม

ตลลละ อุกโ โกฏโย ทลิตวา ,

อากาเล บักขันทีลุม ตี ตะถา ทลลลล

นียะมานัม คามะทาระถา ทิลวา , “ เทว

ทล้า กัจจนะบัม ทณฺฑะเกณะ ทะรณตี ” ตี

อาหุล . กัจจนะโป “ ยะทิ โน มัม

ละทายะกา เนนตี . ดุมทากัม เขตตะ

กัม ทุกุระเปตะกา ” ตี วัตตุกาโม ,

ทลลลล ลีละเวคะตายะ พารานะลีละคะเร

กัณฑ์ประชาตตะกัณฑ์

ราชะนิเวละนัลลละ ยุปะวิภาคัม คัมปัตตะกาเล
 ทัญญูฏฐาณะโต ทักกะกะ วิลลัชเชตวา ,
 อาภาเส ประติตวา เทว ภาคา
 อะเหตุ . “ กัณฑ์ไป อาภาละโต ประติตวา
 เทวชา อีนโม ” ตี เอะกะโกลาหะลั อะ ไหล .
 ราชา ไหลลิตตัม อาทายะ
 อะมัจจะคะณะปะวิรุตโต , ฐา คัมตวา ,
 กัณฑ์ ทิลวา , ไพลิตตัม ปุณิ
 “ ปันทิตะ กีนภิ กัตวา เอะละ
 ประติโต ” ตี . ไพลิตโต “ จีระปะฏิกัชา—หัง
 ราชานัม โอวะทิตุกาโม , อุปายัม อุปะชาเรนโต ,

กัจฉะปะชาตะกัม

จะรามิ . อิมิมา กัจฉะเปณะ หังเลหิ
 ลัลลหิ . วิสสาโล กะโต ภาวิสสะติ .
 เตหิ อิมิ “ จิมะวันตัง เนลลามา ” ติ
 ทังทะกัม ทล้าเปตวา , อากาลิ บักนันเทหิ
 ภาวิตัพพะ . อระกะ อิมิมา ทลัสสะจิ
 วะจะนัง สุตวา , อะวัคชีตะมุขะตายะ
 กิณฺณจิ วัตตูกาเมณะ ทังทะโก วิสฺฐาโย
 ภาวิสสะติ . เหว อากาสะโต ปะติตวา
 ธีวัตักขะยิ บัตเตณะ ภาวิตัพพะ—น ” ติ
 จินเตตวา , “ อามะ มะหาราชา อะติมุขะรา
 นามะ อะปะริยัมตะวะจะนา เหวะรุมิ

กัณณะปะชาตะกั

ทุกข์ ปาปุนันติ เยว ” ตี วัตวา ,
 ยีมา คากา อะโวจะ “ อะวะชิ ะตะ
 อัตตานั กัณณะโปะวะ บัปปาหะร , สุกะหิตัสมี
 กัณฐัสมี วาจาเย สะยิยา ะชิ . เอตัม
 ทิลวา นะระวิริยะเลฏฐะ วาจิ ปะมุญเ
 กุลละณั—ติเกต , บัณณะลิ พะสุภาณณะ กัณณะบั
 พยะณะนัคะต—น ” ตี . ภาชา “ ม
 สันธายะ ภาละตี ” ตี ญัตวา , “ อัมเห
 สันธายะ กะเลลิ บัณชิตา ” ตี อาหะ .
 โพธิลัตโต , “ มะหาราชาตะ ตะว วา โหตุ
 ชัญญู วา โย โกจิ ปะมาณาดิกกัณันติ

กัณฑ์ประชาตลก

ภาเลนโต , เอะรุบี่ พะละนั ปาปุนาตี” ดี
 ปากะภู กัตวา กะเลลี . ภาชา ตะโต
 บัญญาชะ วิระมิตวา มัณฑะภาณี อะโหสิ .

อัตตะโน ภาชา สะเจ สุกัทธิตัง
 นะ รักเขยยะ , อัตตานัง ะระตติ เยวะ

โมรชาตะกั

อะตีเต พาราณณีย พระนยะหัตเต
 รัชช กาเรนเต , โพธิสัตโต โมระโณโย
 ปะฏิสันธิ คะเทตวา , อัมพะกะเล
 กณณการะมะกุละวันณะอัมพะโกโล หุตวา ,
 อัมมิ ภินทิตวา นิกรันโต , ลุวันณะวันโน
 อะโหสิ ทัสสะนิโม ปาสาโก ปักขานั
 อัมตะเว ลุวัตตะวาสิทึ วิรามิโต . โล
 อัตตะโน ชีวิต อะนุรักขันโต , ดิลโล
 บัพพะตะวาสิโย อะติกัมมะ , จะตุตถายะ
 บัพพะตะวาสิยา เอกัมมิ ทัมพะกะทิวัญญะ
 บัพพะตะตะเล วาลิ กัมเปลิ .

โมรชาตัก

โส ปะภาตาระ รัตติยา , บัพพะตมะตตะเก
 นิลินโน วะ , สุริยํ อุตฺตมํ นันโต โสโลเกตวา ,
 อุตตะโน โสระกมฺมํ รัททาเวระณัตถายะ
 พระทมะมิตํ พันธํ โส , “ กุเทตยัม ” ตี
 อาที—มา—หะ , เอวํ โสโลโต ยิมายะ
 คากายะ สุริยํ นะมัสสิดวา ,
 “ เยพราทมะณา ” ตี อาทีกายะ ทุตติยะคากายะ
 อะตีเต ปะรินิพพุเต พุทเธ เจ—วะ
 พุทเธคฺคณเ จะ นะมัสสิดติ . เอวํ
 ทิวะลํ จะวิตวา , ลายํ บัพพะตมะตตะเก
 นิสิติตวา , อัญญํคจันนํ สุริยํ โสโลเกตวา ,

โมรชาตบกั

พุทธรุคณ อารยเขตวา , นีวณันท์
 รักขาวะระณัตถายะ ปุณะ พระ-มณันต์
 พันธน์โต , “ อะเปตธัม ” ตี อธิ-นา ธร .
 อะเถ-โก พารณธिया อะวิบุร
 เนลาทะคามะวาลิ เกล็ดโต หิมะวัตตะปะเทศ
 วิจะรันโต , ตัณห์ พัตตะวิโรญะปะพพะตะมัตตะเก
 นิสินน์ โพธิ์ถัดต หิลวา , อาคัณตวา ,
 ปุตตัลลชะ อ โรจล . อะเถ-กะทิวะคั
 เขมา นามะ พารณธิลัญโญ เทสิ
 สุกัณ สุกัณณะวัณห์ โมริ ธัมม์ เทเลนตั
 หิลวา , ประพุทธนิระคาเล รัญโญ อาโรหสิ

โมระชาตะกั

“อะหัง เทวะ ลุณามะวันถัลลสะ โมรัลละ
 ชัมมึ โดตุกามา” ตี . ราชา อะมัจเจ
 ปุณฺณิ . อะมัจจา “พราหมณะ
 ขาณิเสณฺตี” ตี . อหัง . พราหมณะ
 ลุททา , “อวิถเณ วถเณ โมรา
 นามะ โหนตี” ตี . ชัมมึ , “กัตตะ
 โหนตี” ตี . วุตเต , “เนลาทา
 ขาณิเสณฺตี” ตี . อหัง . ราชา เนลาเท
 ลันนิปาตาสเปตวา , ปุณฺณิ . อะระ โด
 เนลาทะปุตโต “อามะ มะหาราชะ
 ทันทระกะวิโรจยฺยา ปัพพะโต นามะ อัจฉิ .

โมรชาตะกั

“ ตีตะ ฤๅณณวักโกโต โมโร ละละตี ” ตี .

“ เสนะตี ตั โมโร อะมาเวตวา พันชิตวา ละ
อาเนหิ ” ตี . เสนาโท คัมตวา

คัลลว . โขระระกัมมิโต ปาถ โอเชติ .

โมรณะ อัญญะโมโร ปาถ นะ

กัญจระเวตี . ค คัมมิตติ

อะลัโฆโฆโต , นิ วิเวตวา ,

คัลลเต—วะ กาลละ—มะ—กาลี . เทวี ปี

เซมา นัตตะนั อะตะระมานา ,

กาลละ—มะ—กาลี . ราชา “ โมโร นิลลายุชะ

เทวี กาลละ—มะ—กาลี ” ตี กุชฌิตวา ,

โมรชาตะกัม

“ หิมะวันตปเปเตเส ทณพะกะหิรัญญะบััพพะ โต
 นามะ อัตถิ . ตตถะ สุวัณณะวันโน
 โนโร วะละติ . เป ตัลละ มัส
 ขาทันติ . เต อชะระรา อะมะรา
 ทีฆายุกา โนติ ” ตติ สุวัณณะปะฏฐ อังคะริ
 ลีลาปะตวา , สุวัณณะปะฏฐ สุวัณณะ มัญญุสสาเย
 นังคิปปาเปสิ . ตลมิ กะละกะเต , อัญญ
 ราชา รังฆิ บัตวา , สุวัณณะปะฏฐ
 วาเตวา , “ อชะระโร อะมะโร ภะวิตถามิ ” ติ
 อัญญู เนลาหิ เปเลสิ . โสปี ตตถะ
 คันตวา , โพธิสัตต คะเทตุ อลลิกโกนโต ,

โนระชา ตะกั

ตัดเถ — วัช กาลละ — มะ — ก ลี . เอเตเน — วัช
 นิยามนนะ ทะ ราชะปรีวัฏฐา คตะดา ,
 อะถะ ลัตตะโม ราชา วัชชี ปัตตวา ,
 เอกิ เนล้าที ปรีวัฏฐิ . โล คันทวา ,
 โฬหิลาตตะนนะ อังคิลาตตะนนะ ปัตตังคะ
 อะตัญญะระ ณะภา ปรีวัฏฐิ ปัตตังคะ
 โคจร ภูมิละมะณะภา อัญ — ลละ ญัตตวา ,
 บังขัมตี โอตะวิตวา เกก โมรี คตะเตตวา ,
 ยะถา ทัชชะเตตาฬิละตัพเพนนะ ญัจจะติ
 อัจฉะระลัทธิเทณะ จะ วัลลละติ : เอว ลุลิกิริตี
 ลิกขาเปตวา , ตั อาทายะ คันทวา ,

เมธชาตตะก

โนเรนะ ปะริตเต อะนเต , ปาโต เมวะ
 ปาละณัฏฐโย โรเปตวา , ปาส์ โนเขตวา ,
 โมรี วะลาเปสิ . โมโร วิละภาคั
 มาตุลามาถัททัง ชุตวา , ปะริตตัง กาคุ
 อะลัฏฐกุนิตวา , เวเคนะ คันตวา , ปาเล
 พักขนิ . อะนเต นี นนลปิต คะเสตวา ,
 คันตวา , พาราณสีณัฏฐโย อะทาลิ .
 ราชชา ตัลลละ รูปะณัมปัตติ ทิสวา ,
 ตุฏฐะมานะโล อาละนัง ทาเปสิ . โพธิสัตโต
 บัญญัตตาละเน นิลีทิตวา , “ มะหาราชะ
 กัลมา มัง คันทาเปสิ ” ติ ปุจนิ .

โมรชาตะกั

“เย กิระ ตะวะ มัลล ชาทันติ .

เต อะชะรา อะมะรา โทนติ . ตัณมา—หิ

ตะวะ มัลล ชาทิตวา , อะชะโร

อะมะโร โหตุกาโม , ตั คาทาเปลิ—น” ตี .

“มะหาราชะ มะมะ ตะวะ มัลล

ชาตันตา , อะชะรา อะมะรา โทนติ ,

อะหิ ปะนะ มะริสสะลี” ตี . “อะมะ

มะริสสะลี” ตี . “มะหาราชะ มะยิ

มะวัณเต , มะมะ มัลล—เม—วะ ชาทิตวา ,

กัณติ กัตวา , มะ มะริสสะลี” ตี .

“ตว สุกุณณะวัณโน , ตัณมา กิระ

โมระชาตะกัม

ตะวะ มัลลันนิ ชาหิตวา , อะชะรามะรา
 ภาวิลลันตี ” ตี . “ มะหาราชะ อะหัง
 นะ อะการะณา ลุณณะวันโน ชาโต .
 ปุพเพ ปะนา—หัง โยสมิ เยวะ นะคะเร
 จักกะวัตติราชา หุตวา , ละยัม ปิ บัญจะ
 ลีลาณิ รักษิ , ละกะละจักกะวาฬะวาลิโน ปิ
 รักษาเปลล . ลวา—หัง กาลัม กัตวา ,
 ตาเวตติละภาวะเน นิพพัตโต , ตัตตะ
 ยาวะตายุกัม ฐิตวา , ตะโต จุโต ,
 อัญญุลเล—กัลลละ อะกัลลละ นิลลันเทนะ
 โมระโยนิยัม นิพพัตติตวา , ไปราณะกะปัญจะ

โมระชาตะกั

ลีลามาภาเวนะ สุวันณะวัณโณ ชาโต ” ตี .

“ ตวิ “ จักกะวัตติราชา หุตวา , ลีล

รัชิตวา , ลีละมะเลนะ สุวันณะวัณโณ

ชาโต ” ตี กะเลลิ . กะละ—มิ—ทำ

อัมเหริ ลัททะหิตัพพ อตถิ โกจิ

ลัทธี ” ตี . “ อตถิ มะหาราชา ” ตี .

“ โก นามา ” ตี “ มะหาราชา อะหัง

จักกะวัตติกาเล ลัตตะระตะนะมะเย ระเณ

นิลลิตวา , อากาเล วิหะริ . โล

เม ระโก มังคะละไปกชะระณียา อันโตกุนิย

นิทะหาปโต . ตัง มังคะละไปกชะระณโต

โมรชาตตะกั

อุกิเปาเปติ . โส เม ลักชี ภาวิธละติ ” ตี .
 ราช “ ลากู ” ตี ปะฐิสุณิตวา ,
 ไปกขะระณิตโต อุตตะกั นีหะราเปตวา ,
 ระกั นีหะราเปตวา , โพธิลัตตัสสะ ระจะ นั
 ลักทะหิ . โพธิลัตโต “ มะฬาราชะ
 ฐะเปตวา อะมะตะมะทาโนพพะ นั อะวะเสถา
 ลัพเพ ลักขะตะธัมมา หุตวา , อะภาวะโต
 อะนิชจา ชะยะยะยะธัมมา เยวา ” ตี
 วัณฺณญู ธัมมံ เทเสตวา , ราชานั
 บัญจะตุ สีสละ ปะติฏฐาเปติ . ราชานั
 ปะลันโน โพธิลัตตัม รัชเชนะ ฐะเปตวา ,

โมระชาตะกั

มะหันต์ สักการิ อะกาลิ . โล รัชชั
 ตัสเส—วะ ปะฐิตวา , กะติปัสสิ วะสิตวา ,
 “ อัมปะมะตโต โหติ มะหาราชา ” ติ
 โอวะทิตวา , อากาเล อุมปะติตวา ,
 ทัณณะกะหิรัญญะนัปปะตะ—เม—วะ อะคะมาลี .
 ราชานี โฬธัมมัตถัสสะ โอวาเทปัสสิ ฐิตา ,
 ทานาเกนิ ปุญญานิ กิตวา , ยะถากัมมัม
 คะโต .

อาจิณณะปูพพา

ธัมมะจะริยะละมะจะริยา

นะ ปะหาตัพพา วะ .

สุระกะชาตะกัม

อะตีเต พาราณสีย พระหมะทัตเต
 รัชช กาเรนเต , โพธิสัตโต ลีโ
 หุตวา , หิมะวันตปปะเทเส บัพพะตะคฺหายิ
 วาลิ กัปปะลิ . ตัลลสา วิหฺนุเว เขกั สะวั
 นิสสาเย พระพุ สุคะรา , นิวัลิ
 กัปปะลิ . ตะ—เม—วะ สะวั นิสสาเย
 ตาปะสาบี , บัณณะลาลุ วาลิ กัปปะลิ .
 อะเถ—กะทิวะลิ ลีโ มะหิละวาระณาทีสุ
 อัญญะตะวั ะชิตวา , ยาวะทัตถั มัง
 ขาทิตวา , ตั สะวั โอตะวิตวา ,
 ปาณิยั บิวิตวา , อุตตะริ . ตัลลิมิ ขะณ

ลัทธิวชิรญาณ

เอโก ภูตะลุมะโร ตัง สะระ นิลลามา ,
 โคระระ คัมภาทิ . ลีโห ตัง ทิลวา ,
 “ อัญญู เอกะทิวะลัม ยิม ชาทิลลามี ” ตี ,
 “ มั โห ปะนะ ทิลวา , ปุณะ นะ
 อาคัจฉะเยยา ” ตี ตัลลิตะ อะนาคะมะนะระเยนะ
 สะระโต อุตตะริตวา , เอเกนะ บัลลเณ
 คัมมุตัง อารามิ . ลุมะโร โอลิตเตวา ,
 “ เอสะ มั ทิลวา , มะมะ ระเยนะ
 อูปะคัมมุตัง อะลัคโกนโต , ระเยนะ ปะตายะติ .
 อัมมะ มะยา อิมินา ลีเณะ ลัคขี
 ปะโยเชตฺตุ , วัฏฏะตี ” ตี , ลีลลัม อุกกขิปปิตวา ,

ลฺกัระ ระชา ตะ กิ

ตํ ยุตถายะ อวัตะยันโต , ประมุ
 คาคะ—มา—หะ “ จะตูปปะโท อะหํ ลัมมะ
 ตวํ ปิ ลัมมะ จะตูปปะโท , เอยิ ลัมมะ
 นิวัตตัสสุ กิณนุ ภีโต ประละยะสิ ” ติ .
 ลีโห ตัสสะ วะจะนํ สุตวา , “ ลัมมะ
 ลฺกัระระ อัสสะ ยัมหากํ ตะยา ลัทธิ
 ลังคาโม นัตถิ อิตา ปะนะ
 สัตตะเม ทิวะเส ยิมลมิ เยาวะ ฐาเน
 ลังคาโม โหตุ ” ติ วัตวา , ปักกามิ .
 ลฺกัระโร “ ลีเณะะ ลัทธิ ลังคาเมสสามี ” ติ
 ตฺถุฏฐะปะหฺญาญ , ปะวุตตี ญาตะกานํ

ลุกะระชาตะกั

อาโรเจลิ . เต ตัลละ กะถิ ลุตวา ,
 ภีตะภีตา “อิทานิ ตวํ ลัพเพมิ อัมเห
 นาเสถลละลิ . ยัตตะโน พะถิ อะชานิตวา ,
 ลีเหมายะ ลัพเพมิ ลังคามิสุงกาโม—ลิ . ลีโห
 อาคณฺตวา , ลัพเพมิ อัมเห ชีวิตักขะย
 ปาเปสสะติ . ลาคะลิกะกณฺม มา กะรี ” ติ
 อาหุสุ . โส ภีตะตะลิโต , “อิทานิ
 กิ กะโรมิ ” ติ มุจฺฉิ . ลุกะรา
 “ลัมมะ ตวํ เอเตลํ ตาปะลันณํ อูจจาเรญฺญิมิ
 คณฺตวา , ปุติคฺคเณ ลัตตะ ทิวะลันนิ
 สะวีริ วัตเตตวา , สะวีริ ลุกขาเปตวา ,

ลักระชาตะกั

ลัตตะเม ทิวะเล ละวีร อุตถาวะพินทุหิ
 เตเมตวา , ลีลลละ อากะมะนะโต
 ปุริมะตะร อากันตวา , วาตะโยค ญัตวา ,
 อูปะริวาเต ตัญญา , ลุจิชาติโก ลีโต
 ตะวะ ละวีระคัมภี ฌายิตวา , ดุยหิ
 ชะยั ทัตวา , “กะนิลละตี” ตี อาหิสุ
 โล ตะถา กัตวา , ลัตตะเม ทิวะเล
 ดัตตะ อัญญาติ , ลีโต ตัลลละ
 ละวีระคัมภี ฌายิตวา , กูละมกัชิตะภาว
 ญัตวา , “ลัมมะ ลุกะระ ลุนทะโร
 เต เตโล จินติโต . ละเจ ตริ

สุกัณฐะชาดก

สุกัณฐะชาดก นานา—ภะวีสละ . ยีเย—จะ
 ติ สิวิตักขะยั ปาโมสละ . อิทานิ
 ปะนะ เต สะวรั เน—จะ มุกเขณะ
 ทัฬหีติ นะ ปาเทนะ . ปะทะวิตุ ลักโกมิ .
 ชะยั เต ทัฬหีติ . วัตวา , ฤติยั
 ภาตตะ—มา—ทะ . ฤติโยโลโม—ติ
 สุกัณฐะชาดก ภาตตะ . สุกัณฐะ , ละเจ
 มุชฌิมิพุทฺธโม—ติ ชะยั สัมมะ ทะทามิ
 เต ” ติ . “ อะหัง ปะวาชิโต สัจจนะ
 ทัฬหี—น ” ติ วัตวา ติโต , ตะโตวะ
 วัตติตติวา , โคจระวั สะเทตวา , ละเว

ลัทธิราชตระกูล

ปานีโย บัณฑิตา , บัณฑิตะคณาเย—เม—จะ
 คะโต . ลัทธิราช “ ลัทธิ เม ลัทธิ ” จิ
 ญาตะกานัน อาริยะเต เต มีลัทธิราช
 “ ปุณฺณ เอกะวิระลัทธิ อาริยะนัโต ลัทธิ ,
 ลัทธิราช อัมเม ลัทธิราช ปาณลัทธิ ” จิ
 ปะดาณิตวา , ลัทธิราช อะคะมัลล .

หุชชะโม เกณะจิ ลัทธิราชมาโนน
 “ อะยัตะวะ มะมะ ภาชนะตี ” จิ มัลลัญญะตี

ลี้หะจัมมะชาตะกัม

อะตีเต พาราณสี พระทมะทัตเต
 รัชชั กาเรนเต , โพธิ์สัตโต กะละกะกุเต
 นิพพัตติตวา , ะยัปปัตโต , กะลิกัมเมน—วะ
 ชีวติ กัมเปสิ . คัมมิ กาเล เอโก
 วาณิโซ คัทธิระกะภาวิคคห ไหวหาร กะโรนโต,
 วิจะระติ . โส คะตะ คะตัญญู คัทธิระภักสะ
 ปัญญูโต ภันทิกัม โสธาวเรตวา , คัทธิระภัก
 ลี้หะจัมมะ ปารุเปตวา , ลาลิยะวะเรตเตสุ
 วิสัชเชติ . เขตตะวัณนิกา ตัม ทิลวา ,
 “ ลีโห ” ติ ลัญญายะ อุมะ ลังกะมิตุ นะ
 ลักโกณติ . อะเถ—กะทิวะล โส วาณิโซ

สี่หะจัมมะชาตะกั

เอกกัสมิ คามะทวาเร นิवालั คะเหตวา,
 ปาตะราลั ปะชาเนโต , ตะโต ศัทระภั
 สี่หะจัมเมนะ ปารุเปตวา , ยะวะเชตเต
 วิลัทธิเชติ . เขตตะวัคชิกา ตั ทิลวา ,
 “สี่โท” ตี สัณญานะ ตั อูปะลังกะมิตุ
 อะลัคโกณโต , เสดิ คัณตวา , อาโรเจตุ .
 ละกะละคามะวาลิโน อารุชานิ คะเหตวา ,
 สัเข อะเมนตา , เภาโย วาเทนตา ,
 เขตตะละมิปั คัณตวา , อุนนะทีสุ , ศัทระโก
 มะระณะกะยะภีโต , ศัทระกะระวั ระวิ .
 อะถ—ลละ ศัทระกะภาวึ ญัตวา , โพธิลัตโต

ลี้หะจัมมะ ชาตะกั

ปะฐุมม์ คาคะ—มา—พะ “เน—คัม ลี้หัลลั
 มะหิเต นมะ พยัคฆัมลัลลมะ นมะ พิปโป ,
 ปารุโธ ลี้หะจัมมะมะ ชัมโม นมะพะติ
 คัทธิระภา ” ตี . ตม. พาลิโนมี คัลลมะ
 คัทธิระภาวํ ตัม อัญญันนิ
 ภาณุนันตา , โภเจตวา , ปาเตตวา ,
 ลี้หะจัมมํ อากายะ , ลีละมัลล . อะระ
 โธ วาณิโต อากันวา , ตัม พะระมะ
 บัตตัม คัทธิระภา ภูตวา , พุตฺติย
 คาคะ—มา—พะ “จัมปิโย ตัม ชาเทยยะ
 คัทธิระโก หะริตัม ยะวํ , ปารุโธ

ศัพท์ขัณฑ์ชาตกร

ศัพท์ขัณฑ์ชาตกร ระวะมาโนระ บุตตะยี่ ” ดี .
 ตัลมี เหว ระทันเต เขวะ , ศัทธิระโด
 ตัตเต—ระ นิบันโม วาติไซบี ดี ปะทายะ
 บัถกามิ .

ยัตตะโน

ราชบัณฑิตยสถาน

ราชบัณฑิตยสถาน

กัณฑ์ละครชาตะกัณฑ์

อะตีเต

พาราณสี

พระหมะทัตเต

รัชชั กาเรนเต , โพธิ์ดัลโต ทิมะวันตัมปะเทเด
 รุกขะโกฏฐะกะละกณะโยนิย์ นิพพัตติ .

“ชะทิวะระนิโย” ตี—ลละ นาม อะโหสิ .

ชะทิวะระเน เยวะ โทจะร คัณทิ . ตัลเล—โก

กัณฑ์กะละโก นามะ ละทาโย อะโหสิ .

โล ปาตะลิกัททะกะวะเน โทจะร กัณฑ์ติ .

โล เอกะทิวะลั ชะทิวะระนิยัลลละ ลันตีกั

อะคะมาลี . ชะทิวะระนิโย “ละทาโย

เม อากะโต” ตี , กัณฑ์ละครชาตะกัณฑ์

คะเทตวา , ชะทิวะระนัม ปะวิสิตวา ,

กัณฑ์ละครละคร ชาตะกัณฑ์

ชะทิวระขันถ์ ตุนเทพะ ประทิวระวา ,
 รุกขะโต ปาณะเก นีหะวิทวา อะทาลิ .
 กัณฑ์ละครละครโก ทินนะทินเน มะชฺฐะปุเว
 วยะ ฉินทิตวา ขาติ . ตัสสะ
 ขาทัณฑ์ลเล—วะ มาโน อุปัชชิ “ อะยัม
 รุกขะโกฏฐะกะโยนิย นิพพัตโต , อะทัม .
 กิ เม เอเตนะ ทินนะโคจเรนะ .
 ละยะ—เม—วะ ชะทิวระวะเน โคจระ
 คัณทิลลามี ” ติ . โล ชะทิวระวะนิย อาหะ
 “ ลัมมะ มา ตว ทุกข อะนุกะวิ .
 อะหะ—เม—วะ ชะทิวระวะเน โคจระ

กัณฑ์ละล. ละ ชาตะกัณฑ์

คัลลิตลลามี ” ตี . อะละ นั โล อาทะ
 “ ตว ลัมมะ ลิมพะลิตปาตะลิกัททาภิระเน
 นิสลลาร โคจะระคะหะเนนะ ลัมพัตติโต .
 ขะทิตรา นามะ ชาตะลลาร , กัทธา .
 มา เต เถ รุจจะติ ” ตี . กัณฑ์ละละโก
 “ กิ นามมา—ติ นะ รุกขะโกฏฐะกะโยนิย
 นิพพัตโต ” ตี , ตัลเล—ระ ะจะนั
 อะนาทะยิตวา , เวเคนะ คันตวา , ขะทิตระรุกข
 ตุนเทนะ ประหวิ . ตาวะ เทว—ลล
 ตุนทมิ ภิชชิ . อักขิณี นิกขะมะนากาปปัตตานิ
 ชาตานิ . ลล นะลล . โล รุกขัคเค

กัณฑ์พระคณชาตะกัณฑ์

ปะติฏฐาตุ อะลักโกณโต , ภูมิยะ ปะติตวา ,
 ปะฐะมัม คากะ—มา—หะ “อัมโก โกณามะ—มัม
 รุกโข ลินมะมัตโต สะกัณฐะโก , ยัตถะ
 เอกัมปะทาเรนะ อุตตะมังคิ วิลาภิต—น ” ติ .
 โล เวทะนัมมัตตะตายะ ชะทิวะรุกขิ “ กิ—นุโข
 นามะ—โล ” ติ ชานิตุ อะลักโกณโต ,
 เวทะนัมมัตโต หุตวา , อิมายะ คากายะ
 วิปปะละมัม . ตัลละ ตัม วะจะนัม สุตวา
 ชะทิวะวะนิโย , หุตัม คากะ—มา—หะ
 “ อะชาวิระตา—มัม วิตุทัง วะณานิ กัณฐังคะรุกเขสุ
 อะสัระเกสุ , อะถา—สะทา ชะทิวัม ชาตะสัระ

กัมมทะคะณะ'ชาตะกัม

ยัตถัปปัททาคะรุโฬี อุตตะมังค—น”ติ . ตัตถเ—วะ
 ชีวตักขะยัม ปาปุณิ .

อะกะตะบุพพะ กิจจัมมา อะวะมัญญี .

คิชนะชาตะกั

อะตีเต พารานะลีย พระหมะทัตเต
 รัชชั กาเรนเต , โพธิสัตโต คิชนะบัพพะเต
 คิชนะ โยนิย นิพพัตติตวา , มาตาบิตะโร
 ไปเสลลิ . อะเถ—กัลลมี กาเล มะหะติ
 วาตะวญ्ญี อะโหสิ . คิชนา วาตะวญ्ญี
 ละหิตุ อะลักโกณตา , สัตตะกะเยนะ
 พารานะลี คัมมตวา , ปาการะละมิเป
 ประริกขาสะมิเป จะ ลิตเตนะ กัมปะมานา ,
 นิสิทฺธิ . ตะทา พารานะลีเสฏฺฐี มะคะรา
 นิกกะมิตวานะ , นทายิตุ คัจฉันโต ,
 เต คิชนะ กิละมันเต ทิสวา ,

คิณณะชาตะกั

เอกัสมี อะโนวลลกะกัฏฐาเน สันนิปาเตตวา ,
 อักคิ การาเปตวา , ปุวิเส สุตานํ
 เปเสตวา , โคมัล ธาหะราเปตวา , เตสั
 ทาเปตวา , อารักข บัฏฐะเปลิ . จิชนา
 วุปลันตายะ วาตะวณฺฐิยา , กัลลละ สะวีรา
 หุตวา , ปัพพะตะ—เม—วะ อะคะมัลล .
 เต ตัตถะ—วะ สันนิปะติตวา , เอว
 มันตะธีล “ พาราณะสีเยวฺฐิโน อัมหากั
 อูปะกาโร กะโต . กะตุปะการัลลละ จะ
 นามะ บัจฺจุปะการั กาคุ วัฏฏะติ .
 ตัสมา อิติ บัฏฐายะ อัมहेล โย

คิชนะชาตะกั

ยี่ วัดถั ภา อากะระณั ภา ตะกะติ .

เตนะ ตั พารานะลีเลฏฐิสสะ เกเท

อากาลังคะเน ปาเตตัพพะ—น ” ตี . เต

ตะโต บัฏฐายะ คิชนา มะนุสสานั

วัตถากะระณานิ อาตะเป ลุกขาเปณตานั

ปะมาทั โอโตเกตวา , เณนา วิยะ

มัลลเปลี ทะทะสา ทะเทตวา , พารานะลีเลฏฐิสสะ

เกเท อากาลังคะเน ปาเตนติ . โส

คิชนานั อาหะระณะภาวั ญัตวา , ลัพพานิ

คามิ วิสุ วิสุ—ญญะ—วะ ขุระปาเปติ .

‘ คิชนา นะกะวั วิลัมบันตี ” ตี รัญโญ

คิชนะชาตะกั

อาโรหสิ . ราชาน “ เอก คิชนะ
 ตาวะ คณิหะระ . สัพพะ อาหะราเปตฺถมา ” ตี ,
 ตตฺถะ ตตฺถะ ปาเส จะ ชาเส จะ
 โอทาเปติ . มาตุโปละกะคิชนโม ปาเส
 พฺขณิ . ตี คะเทตวา “ รัญโญ
 ทลฺเลตฺถมา ” ตี เนนตี . พารานะลีเสฏฺฐี
 ราชูปฏฺฐานํ คัจฉันโต , เต มะนุสฺเส
 คิชนํ คะเทตวา คัจฉันเต ทิลวา ,
 “ มา อิมํ คิชนํ วิเทธะยีสฺสุ ” ตี ,
 สัทฺธิ—ญญะ—วะ อะคะมาลี . คิชนํ
 รัญโญ ทลฺเลตฺถ . อะระ นํ ราชาน

คิชนะชาตะกั

ปุณฺณิ “นระคหริ วิรุณบิตวา , วัดถาลังการาทินิ
 คัณหะธา ” ตี . “ อามะ มะหาราชา ” ตี .
 “ กัลลสะ ไว ทินนา ” ตี . “ พารานะลี
 เสฏฐิสุลลา ” ตี . “ กิ การะณา ” ตี .
 “ อัมหากั เตณะ ชีวิตั ทินนั .
 อูปะการะกัลลสะ นามะ ปุณฺณูปะการั กาทุ
 วัฏฏะติ . ตัลลมา อะทัมทา ” ตี . อะระ
 นั ราชา “ คิชนา กิระ
 โยชะนะละตะมัตตะเก ฐัตวา , กุณะปั บัลลันติ .
 กัลลมา ตวั อัตตะโน โอทิตะปาถั
 นะ บัลลละลี ” ตี . วัตวา , ปะฐะมึ

คิชนะชาตะกัม

คาคะ—มา—หะ “ ยันนุ คิชนโณ โยชนะนะละตัม
 กุณะปานิ อะเปกขะติ, กัสมา ชาล—ญจะ
 ปาล—ญจะ อาลัชชาบี มะ พุชณะลี ” ตี .

คิชนโณ ตัลละ ระจะณัม ลุตวา, พุติยัม
 คาคะ—มา—หะ “ ยะทา ประภาอะโว โหติ
 ไปโส ชีวิตะลัชะเย, อะกะ ชาล—ญจะ
 ปาล—ญจะ อาลัชชาบี มะ พุชณะลี ” ตี .

คิชนัลลละ ระจะณัม ลุตวา, ราชา เสฏฐี
 ปุจติ “ ลัจจัม มะหาเสฏฐี คิชนเมทิ ตุมหากัม
 เทเต วัตถาทีนัม อากะดานี ” ตี .

“ ลัจจัม เทวา ” ตี . “ กะหัม ดานี ” ตี .

คิชนะชาตะกั

“ เทวะ มะยา ลัพพานิ วิสุ วิสุ
 ขะมิตานิ . ยัม เยลล์ ถันตะกั ตัม
 เตลล์ ทัลลามี . ยิม คิชนัม วิลัชเชถา ” ตี .
 คิชนัม วิลัชชาเปตวา , มะหาเลฏฐี ลัพเพลล์
 ถันตะกานิ ทาเปลสิ .

กะตัญญู มุพเพ ทุกขิโต ปี บัณฑ
 ลุขั วินทะติ .

นระกุลชะชาตะกั

อะตีเต	พารานะลียั	พระหมะทัตเต
รัชชั	กาเรนเต ,	โพธิสัตโต
เอกัลมี		
คาเม	พราหมะณะกุล	นิพพัตติตวา ,
วะยัปปัตโต ,	ตักกะลีลยา	ลัทธิปะนิ
อุคคะเตตวา ,	มะราวลั	ปะทายะ ,
อิสิปัพพัชชั	ปัทธิปะนิตวา ,	อะภินุญญา จะ
ละมาปัตติโย จะ	นิพพัตเตตวา ,	อุญญาจะวียายะ
วะนะมุลละมะลามาหาโร ,		หิมะวันตูปปะเทเต
วาลั กัปปะสิ .	ตัสสะ	จังกะมะนะโกฏิยั
เอกัลมี	วัมมิเก	นระกุลโต
		ติฏฐะติ .
ตัสสะ—วะ	ลันตีกะ	เอกัลมี
		รูกะระมุล

นระกุดะชาตะกั

ลัปโป วาลั กัปปะสิ . เต อุกุโณ
 อะทิมะกุดา นิจจะกาลั กะละหิ
 กะโรนติ . โพธิลัโต เตลั กะละเท
 อาทีมะวั—ญจะ เมตตภาวณะนายะ จะ อาณิสิ
 กะเถตวา , “ สะมากะละหิ นามะ อะกัตวา
 ละมัลลละลัวาลั วะลิตุ วัญญะตี ” ติ โอวะทิตวา ,
 อุกุโณ เต ละมัลลเค อะกาลิ . อะกะ
 ลัปปัลลละ พะหิ นิกขันตะกาเล นระกุดิ
 จังกะมะณะ โกฏฐิ วัณณิกลัละ ทิละทวาร
 ลีลั กัตวา มุขั วิวะริตวา นิบันโน ,
 อุลลละลันโต บัลลละลันโต , นิตทำ อูปะคัจฉิ .

มะกุดชะตาตะกั

โฟธิลัดโต ตั ตะกา นิบัชิตวา
 นิททายะมานั ทิลวา , “ กิณนุโข เต
 นิลลายนะ ภาณั อุเปันนั—น ” ติ ปุชณโต ,
 ประฐะมึ คากะ—มา—ทะ “ ลัทธึ กัตวา
 อะมิตเตนะ อณทะเชนะ ชะตาพุชะ , วิวะวียะทาธา
 สะยะลึ กุโต เต ภาณะ—มา—กะต—น ” ติ .
 เอว โฟธิลัดเตนะ วุตโต มะกุโต ,
 “ ภาณั บังฆามิตโต นามะ นะ อะวะชานิดัพโพ
 อาลัมภิตัพโพ เยวา ” ติ วัตวา ,
 ทุติยั คากะ—มา—ทะ “ ลัมเบ—วะ
 อะมิตตัสสึ มิตตัสสึ มะ วิสสะเส ,

นระกฤษดาตะกั

อะระยา ภาชะ —มุ—ปมน์ ะมี มุณิ
 กัณตะตี”ติ. อะระ นั โพธิสัตโต “มา ภาชิ .
 ยะธา ลัไป ต.มิ มะ ฤพกะติ :
 เหว อะหิ กะวิธลามี . ตว ชิต
 บัญชาชะ ตัสมี อาลัก มา กะรี”ติ
 โอวะทิตวา , จิตตาโร พระหมะวิทาเร
 ภาเวตวา , พระหมะโลกุปะโค อะโหติ .
 เตมี ยะถากัมม คะตา .

บัณทิตานั ลันวิกา ภาชะ มะ อุปปัชชะติ .

ปะทานุกรม

อักษรย่อ

คำทวนซ้ำ ในสมัย

ชพ,ต. =	ชัพพะยะชะ	พิชิต	ต,น. =	ลักขิตนาม.
ชพ,นิ =	ว	นิบาต.	น,น. =	นามะนาม
ชพ,ป. =	ว	ปัจจุ	นา,อร =	นามะนาตาอฏฐะมี
ชา,ช. =	ชาตยาต	อัสสัตตะมี	นา,จะร =	ว จะตุตถ
ชา,กา =	ว	กาตาคิณิต	นา,อร =	ว อฏฐิ
ชา,ป. =	ว	ปัจจุ	นา,ตร =	ว ตะติยา
ชา,ปร =	ว	ปะโรกษา	นา,ทร =	ว ทุติยา
ชา,ภ. =	ว	อะวัคคิม	นา,ปร =	ว ประรุม
ชา,ว. =	ว	วคิตะนาม	นา,มูร =	ว มัญจะมี
ชา,ธ. =	ว	กัธตะมี	นา,กั =	ว กัธตะมี
ชา,หิ. =	ว	ทหิตตะมี	ปร,ธ. =	ปะกะธิตตะยา
เจ. =	เขกะระจะนะ		ปร,ธ. =	ปุระณะธิตตะยา
จิ,กิ. =	กิตติวิยา		ปร,ธ. =	ปุระณะธิตตะนาม
กิ,คุ. =	กิตคุณ		พ. =	พะหุระจะนะ
กิ,น. =	กิตนาม		ว,ธ. =	วิธณะธิตตะนาม
คุ,น. =	คุณะนาม.		ธ,คุ. =	ธะมาตคุณ
ต,คุ. =	ตัพพิตคุณ		ธ,น. =	ธะมาตนาม.

ปะทานุกรม

อะกะเต	กิ,กิ.	นา,ต;เอ.	อะกาลิ (โส)	ฮา,อ.	เอ.
นั่น...ไม่ได้ทำแล้ว			ได้ทำแล้ว (เขา)		
อะกัตวา	กิ,กิ.	ฮัฟ,ป ไม่	อะกัสะลัสะ	ต,น.	นา,จ;เอ. ญา
ทำแล้ว			ต;เอ. แก่ญาแห่ง	กรรมใช้กัศล	
อะกัตุ (เต)	ฮา,อ.	พ.	อะกัฏ	ต,ค.	นา,ท;เอ.
ได้ทำแล้ว (เขาก.)			ซึ่ง...ใช้ผู้โกง		
อะการะณา	ต,น.	นา,ม;เอ.	อักษัณตัฏฐาเน	ต,น.	นา,ต;เอ.
เพราะกิจใช้เหตุ,	เพราะอัน		ในที่อัน...เหยียบแล้ว		
ไม่มีแห่งเหตุ.			อักษัโกสะลิ (ตัว)	ฮา,ว.	เอ.
อะการะเจณะ	ต,น.	นา,ต;เอ.	ย้อมดำ,	ดำอยู่.	(ท่าน)
ด้วยกิจใช้เหตุ,	ตั้งอันไม่มี		อักษัชะพันธะนะโยตเตณะ	ต,น.	
แห่งเหตุ.			นา,ต;เอ.	ด้วยเชื้อกล้ำหรับ	
อะกาละราวิ	กิ,ค.	นา,ป;เอ.	ผูกในเพล		
ผู้มัก้องในสมัยใช้กาล			อักษัระ	น,น.	นา,ท;เอ. ซึ่ง
อะกาลิ	ต,น.	นา,ท;เอ.	อักษัร		
สมัยใช้กาล			อักษัชาน	น,น.	นา,จ;พ. ญาต;พ.
			แก่ญาแห่ง	เพลาทิ้งหลาย.	

ปะทานุกรม

ชักขีนิโน น,น. นา,ป.เอ.
มีในตาอันแตกแล้ว, ผู้แตก
แล้วด้วยในตา.

ชักขี น,น. นา,ทฺ.เอ. ซึ่ง
ในตา

ชักขีนิ น,น. นา,ปฺ.พ. ภา
ทฺ.พ. ในตาทั้งหลาย, ภาซึ่ง.

ชักขีนิ-สละ น,น.-วิ,พ. นา,
จฺ.เอ. ภา จฺ.เอ. ในตาท.
-แก่... ภา แห่ง...นี้

ชักขีนิ น,น. นา,ทฺ.พ. ด้วย
ในตาทั้งหลาย

ชะคะมัส (เต) ขา,อ. พ.
ได้ไปแล้ว (เขาท.)

ชะคะมาติ (โล) ขา,อ. เอ.
ได้ไปแล้ว (เขา)

ชะคะเหตวา กิ,กิ. อพ,ป.
ไม่ถือเอาแล้ว

ชักคะตุละทะปาเทติ ส,น. นา,
ตฺ.พ. ด้วยปลายหางของ
ปากแต่เท้า ทั้งหลาย

ชักคะตุละทะ-เม-วะ ส,น. นา,
ปฺ.เอ. ภา ทฺ.เอ. ปลายแห่ง
ของปาก-นั้นเที่ยว, ภาซึ่ง.

ชักคะเทลิ (โล) ขา,อ. เอ.
ได้อือเอาแล้ว (เขา)

ชักคิ น,น. นา,ทฺ.เอ. ซึ่ง
ชักเอนา-ทายะ น,น. นา,

ตฺ.เอ.-กิ,กิ. อพ,ป. ด้วย
ชะเอว-ถือเอาแล้ว, (ผู้

แล้ว ด้วยชะเอว)

ชักคิ-ญะ น,น. นา,ปฺ.เอ.
ภา ทฺ.เอ.-อพ,นิ. องค์

ภา ซึ่งองค์-ด้วย.

ชักคิสิมฺพทิกิ น,น. นา,ทฺ.เอ.
ซึ่งแหวน.

ปะทานุกรม

อะชาวี (โส) อา,อ. เข.

ได้เที่ยวไปแล้ว (เขา)

อะชะเยนะ กิ,น. นา,ต;เข.

โดยการเป็นที่ไปลงแล้ว,

โดยการอันเป็นที่ไปลงแล้ว.

อังชะระลัทเทนะ ต,น. นา,ต;เข.

ด้วยเสียงแห่งน้ำมือ (เสียง

จ้นน้ำมือ)

อังชะวีย์ ต,น. นา,ป;เข. ฉา

ต;เข. เหตุการณ์ชั่วร้าย, ความ

ประหารซึ่งน้ำมือ. ฉา ชัร.

อะชะรา ต,น. นา,ป;พ. ไม่แก่

อะชะรา ต,น. นา,ป;เข. ไม่แก่

อะชะ ร,อะมะโร,โรตุกโม. กิ,น.

นา,ป;เข. เป็นผู้ใดที่เพื่อจะ

เป็นผู้ไม่แก่ไม่ตายเป็น.

อะชานันโต กิ,กิ. นา,ป;พ.

เมื่อไม่รู้, ไม่รู้อยู่

อะชานันติ กิ,กิ. นา,ป;เข.

เมื่อไม่รู้, ไม่รู้อยู่

อะชานันโต กิ,กิ. นา,ป;เข.

เมื่อไม่รู้, ไม่รู้อยู่

อะชานาเปตวา กิ,กิ. ชัฟ,ป.

ไม่ยัง...ให้รู้แล้ว, ไม่ให้...

รู้แล้ว

อะชานิตวา กิ,กิ. ชัฟ,ป.

ไม่รู้แล้ว.

อัสชะ ชัฟ,ป. ส; วันนี้,

ในวันนี้

อัสโธทะวิตวา กิ,กิ. ชัฟ,ป.

นำลงท้ายแล้ว, ถิ่นถิ่นแล้ว.

อัญชะ (อัญชาหิ) (ตว)

อา,ป. เข. จงชัฟไป, เง

ลาออกไป. (ท่าน)

อัญชิตวา กิ,กิ. ชัฟ,ป.

ชัฟไปแล้ว, (ท่านแล้ว)

ปะธานุกรม

อัญญะตะวัธมี วิ,สัพ. นาส,ส,เอ.
 ใน...ผู้ใดผู้หนึ่ง, ใน...อันใด
 อันหนึ่ง

อัญญะตะวั วิ,สัพ. นาส,ท,เอ.
 ซึ่ง...ผู้ใดผู้หนึ่ง, ซึ่ง...อันใด
 อันหนึ่ง

อัญญะตะโร วิ,สัพ. นาส,ป,เอ.
 ...ผู้ใดผู้หนึ่ง, ...อันใดอัน
 หนึ่ง

อัญญัตตะ อพ,ป. ส, ใน
 ที่อื่น

อัญญัตตะ วิ,สัพ. นาส,จ,เอ.
 ฤา ท,เอ. แก่... ฤา
 แห่ง...อื่น,

อัญญัสเส-กัสสะ วิ,สัพ.-ป,ส.
 นาส,จ,เอ. ฤา ท,เอ. แก่...
 ฤา แห่ง...อื่น. -ผู้หนึ่ง,
 อันหนึ่ง.

อัญญะ วิ,สัพ. นาส,ป,พ. ฤา
 ท,พ. ...ท.อื่น, ฤา ซึ่ง...ท.อื่น

อัญญะนะ วิ,สัพ. นาส,จ,เอ.
 ด้วย...อื่น,

อัญญะส วิ,สัพ. นาส,จ,พ. ฤา
 ท,พ. แก่...ท. ฤา แห่ง
 ...ท.อื่น.

อัญญะ วิ,สัพ. นาส,ป,เอ.
 ...อื่น,

อัญญะ บิ วิ,สัพ. อพ,นิ. นาส,
 ป,เอ. ...อื่น แม้

อัญญะกะทาปะละนะ ส,น. นาส,
 ท,เอ. ด้วยกะทาปะละนะแปด
 (แปดกสาลปะ)

อัญญะจันตี ส,น. นาส,ท,เอ.
 อัญญะจันตี, ถึงซึ่งภูเขาเป็น
 ที่ตั้งอยู่ไม่ได้.

ปะธานุกรม

อัครมหาภิรมเย ส,น. นา,
 ส,เอ. ในนครใหญ่แปด,
 อัครมหาภิรมเย ป,ค. นา,ต,พ. ภา
 บัญ,พ. แปด

อัครมหาภิรมเย ส,น. นา,ต,เอ. ใน
 กังไสใหญ่แปด,ตั้ง กังไสที่

อัครมหาภิรมเย (โส) อ,ช. เอ.
 ได้ยินอยู่แล้ว (เข)

อัครมหาภิรมเย ส,น. นา,
 ป,เอ. สักว่ากระตุกแลหนึ่ง,
 มาตราว่ากระตุกแลหนึ่ง.

อัครมหาภิรมเย น,น. นา,ป,พ. ภา ท,พ.
 กระตุกทั้งหลาย ภา ซึ่ง.

อัครมหาภิรมเย กิ,ก. อ,พ,ป. ไม่
 ตั้งไว้แล้ว

อัครมหาภิรมเย ส,ค. นา,ต,พ.
 ภา ส,เอ. มีล้วนทั้งอัน
 ดนเก็บแล้ว

อัครมหาภิรมเย ส,น. นา,
 นา,ต,เอ. โดยสมบัติทั้ง
 มาตราเป็นประมาณ-นั้นเดียว.

อัครมหาภิรมเย ส,น. นา,
 ส,เอ. ในสมัยแห่งวรรดิที่ทั้ง,
 ในสมัยแห่งทั้งแห่งวรรดิ, ใน
 สมัยเป็นล้วนทั้งแห่งวรรดิ.

อัครมหาภิรมเย ส,น. นา,ต,เอ.
 แม้ในกาลแห่ง...อยู่แล้วในใจ
 (ฟอง)

อัครมหาภิรมเย กิ,น. นา,ต,เอ.
 ด้วย. เกิดแต่ใจ (เกิดแต่ฟอง)

อัครมหาภิรมเย น,น. นา,ต,เอ. ซึ่งใจ
 อะตอมกะมะมะมิโค,นาระ ส,น.

นา,ป,เอ. ชื่อว่า เห็นผู้มี
 อันจะก้าวล่วง เป็นลิล

ปะทานุกรม

อะติถกณีสถลามิ-ติ (อะท)	อะติพนฺธิตวา กิ,กิ. ยฺพ,ป.
อา,ภ. เอ.-ยฺพ,นิ. จักกัว	ผูกเกินแล้ว, (ต่อติดกันแล้ว)
ล่วง-ว่ากะนี้ (เรา)	อะติมุชฺชา ต,ค. นา,ปรุพ.
อะติถกณเมหิ-ติ (ตวิ) อา,ป.	มีปากเกิน (ปากกล้า)
เอ.-ยฺพ,นิ. จงให้กัวล่วง	อะติวิตติ ค,น. นา,ทฺธ,เอ. ซึ่ง
-ว่ากะนี้ (ท่าน)	วาทวิเกิน (เกินเวลาคำไป)
อะติถกณมะ กิ,กิ. ยฺพ,ป.	อะติเวกษามิ ต,ค. นา,ปรุเอ.
กัवल่วงแล้ว	ผู้มีมานะเกินหนึ่ง
อะติปะภาเจ ค,น. นา,ทฺธ,เอ.	อะติเต ต,ค. นา,ทฺธ,เอ. ใน
ในสมัยล่วงเกิน (เกินเวลา	การเป็นไปล่วงแล้ว
ล่วงไป)	อัตตะนา น,น. นา,ทฺธ,เอ. ด้วยตน
อะติพนฺธิ กิ,กิ. นา,ปรุเอ.	อัตตะโน น,น. นา,ทฺธ,เอ. ญา
ญา ทฺธ,เอ. เหนือเกินแล้ว	ทฺธ,เอ. แก่ ญา แห่งตน
(ต่อเนื่องกันแล้ว)	อัตตะโน,พาละตายะ. ต,ค. นา,
อะติพนฺธิ กิ,กิ. นา,ปรุเอ. ญา	ทฺธ,เอ. ด้วยความที่แห่งตน
ทฺธ,เอ. ผูกเกินแล้ว, (ต่อ	เป็นพาล.
ติดกันแล้ว)	อัตตะภาวํ น,น. นา,ทฺธ,เอ.
	ซึ่งอัตตะภาพ

ปะทานุกรม

อัครวิหิตะโต ส,น. อัม,ป มัญญ;

ถ้า ไรโยชน์ เกียกฏแห่งตน

อัครดานี น,น. นา,ทฺธ,เอ. ซึ่งตน

อัครธัมมิกานฉาโธ กิ,คฺ. นา,

ปฺร,เอ. ผู้ตามสละโดยขรรค

แลธรรม.

อติ อา,ว. เอ. มีอยู่,ย่อมมี

ยติ โธ น,น. นา,ปฺร,เอ. ความ

ต้องการ,เมื่อความ,ความเจริญ,

อะละ อัม,นิ. ที่นั่น, ครึ่งนั้น,

ควนเมื่ออย่างนั้นมี.

อะล-สละ อัม,นิ.-วิ,สฺ. นา,

จฺร,เอ. ญา ทฺธ,เอ. ที่นั่น-

แก...ณ ญา แห่ง...นั้น

อะลา สทา อัม,นิ.- (โธ) อา,

อ.เอ. ที่นั่น, มาถึงแล้ว. (เขา)

อะเล-กะทิวส อัม,นิ.-ส,น.

นา,ทฺธ,เอ. ที่นั่น,-วิ,หนึ่ง,

ในวันหนึ่ง.

อะเล กัสมี อัม,นิ.-ป,สฺ. นา,

ทฺธ,เอ. ที่นั่น-ใน...หนึ่ง

อะเล โธ อัม,นิ.-ป,สฺ. นา,

ปฺร,เอ. ที่นั่น-...ผู้หนึ่ง

อะละ-ตละ อัม,นิ.-อัม,ป. ทฺธ,

ที่นั่น ใน...นั้น

อะทิมหา-ติ (มะย) อา,อ.พ.

-อัม,นิ. ได้ให้แล้ว-ว่ากะนี้

(เขาท.)

อะทิสฺ (เต) อา,อ.เอ. ได้

ให้แล้ว (เขาท.)

อะทาลิ (โธ) อา,อ.เอ. ได้ให้

แล้ว (เขา)

อะทิลละมาโน กิ,กฺ. นา,ปฺร,เอ.

อัน...ไม่เห็นอยู่,

ปะทานุกรม

อัทธธา อัทธ,นิ. แน้, แก้.

อะธิตถา กิ,กิ. นา,ปฺร,เอ.

อยู่ทับแล้ว (ถึงแล้ว)

อะโธวาเต ส,คฺ. นา,สฺร,เอ.

ในทีเปนภายในแห่งลม

อะนาจะวียะกุเลวะลั กิ,กิ. นา,

ปฺร,เอ. เมื่อไม่อยู่ในตระกูล

แห่งอาจารย์, เมื่ออยู่ในตระกูล

แห่งบุคคลใช้อาจารย์.

อะนาทะยิตวา กิ,กิ. อัท,เป

ไม่ถือเอาแล้ว, ไม่ถือเพื่อแล้ว.

อะนิจจา คฺ,น. เปนของไม่เที่ยง

อะนุกกะเมณะ กิ,น. ฤา ส,น. นา,

ตฺร,เอ. โดยขึ้นก้าวไปตาม,

โดยลำดับ.

อะนุคคหะ กิ,น. ฤา ส,น. นา,

ทฺร,เอ. ซึ่งความอนุเคราะห์

อะนุพุทเพนะ ส,น. นา,ตฺร,เอ.

โดยขึ้นเป็นไปตาม: ซึ่งที่ขึ้นมีใน

เบื้องนา, ฤา ก้อน, โดยลำดับ.

อะนุกะวิ (โส) อา,อ.เอ.

เป็นตามแล้ว, แล้วแล้ว (เขา)

อะนุภักคิ ส,น. นา,ทฺร,เอ. เปน

ไปตามซึ่งทาง

อะนุกขันโต กิ,กิ. นา,ปฺร,เอ.

ตามรักษายู่, เมื่อตามรักษา.

อะนุวิยะปะติ-ติ (โส) อา.

ว.เอ. อัท,นิ. ย่อมจำตาม-ว่า

กะนี้ (เขา)

อะนุสิกขันโต กิ,กิ. นา,ปฺร,เอ.

ตามศึกษาอยู่, เมื่อตามศึกษา,

ลำดับตามอยู่.

อะเนกะละตะมุติกาติ ส.น. นา,

ตฺร,พ. อันหม่นมัวใช้อัน

เดิยวท.

ปะทานุกรม

อะโนวัธละกัฏฐาเน ส,น. นา,
 ธุเร. ในที่ใช่โอกาสแห่งฝน,
 ในที่มีฝนลงไม่ได้. (ที่ฝน
 ไม่ตก)

อันตะระชาโย (โส) อา,อ.เก.
 หายไปแล้ว (เขา)

อันตะระชาโยตถา-ติ (โส) อา,
 ปว.เอ. จา ทิ.เอ. หายไปแล้ว
 -ว่ากระนั้น (เขา)

อันตะระวันตะวา อัง,นิ. ธุเร ใน
 ระหว่าง ๆ

อันตะระวิดิโย ส,น. นา,ธุเร.
 ในภูมิ มีถนนเปะระหว่าง ๆ,
 ในระหว่างแห่งถนน.

อันตะระวาโย กิ,น. จา น,น. นา,
 ปว.เอ. อันตราบ, อุบัติวะ
 อัน...ทั้งถึงในระหว่าง, อุบัติวะ
 อันมาในระหว่าง.

อันตะเร อัง,น. นา,ธุเร. ใน
 ระหว่าง

อันเต อัง,น. นา,ธุเร. ในที่สุด
 อันโตอุทะเทเย-วะ ส,น. นา,
 ธุเร. ในภายในแห่งน้ำ
 นั้นเทียว

อันโตกุมมียิ ส,น. นา,ธุเร.อ.
 ในภายในแห่งแผ่นดิน

อันวาคันตวานะ กิ,กิ. อัง,ป.
 ครีธมาตามแล้ว

อะปะจิตติมมี ส,น. นา,ธุเร.
 กรรมคืออันยาเกรง, กรรม
 แห่งบุคคลผู้ประพฤติดกต่ำ.

อะปะจัจฉิสะภาวิ ส,น. นา,
 ธุเร. ซึ่งความที่แห่ง...เป็น
 ผู้ไม่ท้วงจำเพาะแล้ว

อะปะระภาเค ส,น. นา,ธุเร.
 ในกาลเป็นส่วนอื่นอีก

ปะทานุกรม

อะเปวิปันตะวะจะนา ส,คฺ. นา,
ปรุพ. ผู้มีฉันทะ มีที่สุระบ
ไม่มี

อะปัดสันโต กิ,กิ. นา,ปรุเอ.
เมื่อไม่เห็น, ไม่เห็นอยู่

อะปัดละมานา กิ,กิ. นา,ปรุพ.
เมื่อไม่เห็น, ไม่เห็นอยู่

อะปี่ อัท,นิ. บ้าง,แม้.
อะปี่,จะ อัท,นิ. เคยก็, ก็ฉันทะอย่าง
หนึ่ง,

อะปี่จิตนา กิ,กิ. อัท,ป. ไม่
ดีแล้ว

อะเปอะเต (โต) นา,ว.เอ.
ย่อมเห็นใกล้, เพาะ (เขา)

อะเปตะบี่ น ติ,ว.ทึ ส,คฺ. นา,
ทฺร.เอ. ซึ่งคำนี้คำว่า อะเป
ตะบี่ กระนั้นแปลตน.

อัปปะเทเห-วะ ส,คฺ. นา,ทฺร.พ.
ด้วย.. ท. น้อย นั้นเกี่ยว

อัปปะมัตโต ส,คฺ. นา,ปรุเอ.
ผู้ไม่ประมาณแล้ว, มีประ
มาณน้อย.

อัพกุต น,น. นา,ทฺร.เอ. ซึ่ง
การละนั้น

อะระยะลัทธะกา ส,คฺ. นา,ปรุพ.
...ท. ผู้มีระภัยอันได้แล้ว

อะระยี่ ส,น. นา,ปรุเอ. ฤา
ทฺร.เอ. อะระยี่ (ความไม่กลัว)
ความไม่มีแห่งภัย, ฤา ซึ่ง.

อะระภา-ระยะ-ม-ปะนัน ส,น.
นา,อัท,ทฺร.เอ. แต่บุคคลมีภัยไม่มี
ความไม่มีแห่งภัย เกิดขึ้นแล้ว

อะระเย ส,น. นา,ทฺร.เอ. ครั้น
เมื่ออะระยี่.

ปะธานุกรม

อะภาวะโศ ส,น. ัฟ,ป. ัณฺญ
เพราะอันไม่มี.

อะภิชานาติ (โส) ขา,ว.เอ.
ย่อมรู้จำเพาะ, (เขา)

อะภิญญา,จะ กิ,น. นา,ท,ร,พ.
ยังอะภิญญาทั้งหลาย,ด้วย.

อะภินันทิตวา,ปะนะ กิ,กิ. ัฟ,ป.
เพลินยิ่งแล้ว, ก็.

อะภินุยหะ กิ,กิ. ัฟ,ป. ขึ้นแล้ว

อะภินุยหตุ (เต) ขา,อ.พ.
ขึ้นแล้ว (เขาท.)

อะภินุโป ส,ค. นา,ป,ร,เอ.
มี,ไปยัง.

อะมัจจะกุเล ส,น. นา,ล,ร,เอ.
ในตระกูลแห่งอมาคย์

อะมัจจะคะณะปวิโต ส,น. นา,
ป,ร,เอ. ผู้อันห่มแห่งอมาคย์
แวดล้อมแล้ว.

อะมัจจา น,น. นา,ป,ร,พ. อมาตย์
ทั้งหลาย.

อะมัจเจ น,น. นา,ท,ร,พ. ซึ่ง
อมาคย์ทั้งหลาย.

อะมะตะภาว ส,น. นา,ท,ร,เอ.
ซึ่งความที่แห่ง...เป็นผู้ไม่ตาย
แล้ว.

อะมะตะภาโว ส,น. นา,ป,ร,เอ.
ความที่แห่ง. เป็นผู้ไม่ตาย
แล้ว.

อะมะตะมะทานิททาน ส,น. นา,
ป,ร,เอ. ภา,ท,ร,เอ. มทานิททาน
เป็นธรรมไม่ตายแล้ว, ม. วิผู้
ตายแล้วไม่มี. ภา,ชี,

อะมะวา ส,ค. นา,ป,ร,พ. ผู้
ไม่ตาย.

อะมะโร ส,ค. นา,ป,ร,เอ. ผู้
ไม่ตาย.

ปะทานุกรม

อะมาดาบิตุลัวิทโย ต,ค. นา,
ป,เอ. ให้ผู้เจริญแล้วในชน
เป็นมารดาแลบิดา, ผู้เจริญ
แล้วในชนใช้มารดาแลบิดา.

อะมาเรตวา กิ,กิ. อัป,ป. ไม่
ยัง...ให้ตายแล้ว, อย่าทำ...ให้
ตายแล้ว.

อะมิตตัม ต,น. นา,ต,เอ.
ในชนใช้มิตร.

อะมิตเตนะ ต,น. นา,ต,เอ.
ด้วยชนใช้มิตร.

อัมโก อัป,มิ. แม่ผู้เจริญ,
และพ่อเชียว.

อัมมะ น,น. อ,เอ. และแม่.

อัมมา น,น. อ,พ. และแม่
ทั้งหลาย.

อัมหากั มปะนะ ปุ,ส. นา,
จ,พ. ฤา จ,พ. แก่ ฤา แห่ง
เราทั้งหลาย.- ก็

อัมหากั ปุ,ส. นา,จ,พ. ฤา
จ,พ. แก่ ฤา แห่งเราทั้งหลาย

อัมเห ปุ,ส. นา,ต,พ. ซึ่ง
เราทั้งหลาย.

อัมहेสุ ปุ,ส. นา,ต,พ. ใน
เราทั้งหลาย.

อัมเมหิ ปุ,ส. นา,ต,พ. ด้วย
เราทั้งหลาย.

อะยิ วิ,ส. นา,ป,เอ. ผู้นี้.

อะยุตตัม กิ,น. นา,ป,เอ. ฤา

ต,เอ. กรรมไม่ควรรแล้ว, กรรม

ฉัน...ไม่ประกอบแล้ว. ฤา ซึ่ง.

ปะทานุกรม

อะบุตรัญญาเน ส,น. นา,ส,เอ
ในทีแห่งกรรมไม่ควรแล้ว, ใน
ทีไม่ควรแล้ว, ในทีอื่น..ไม่
ประกอบแล้ว.

อัยยะ น,น. นา,อ,เอ. และเจ้า
อัยยา-ติ น,น. นา,อ,เอ. ฤา
อ,พ. และเจ้า ฤา และเจ้าท.
อะวัคชิตะมูชะตายะ ต,ค. นา,
ต,เอ. ด้วยความขึ้นทั้ง..แปด
ผู้มีปากอันไม่รักษาแล้ว

อะวัญญะโต น,น. ย,ป. บัญญะ
แต่ป้า

อะวัญญะ-เม จะ น,น. นา,
ท,เอ. ยังป้า-นั้นเที่ยว

อะวัญญี น,น. ยังป้า.

อะวัญญา น,น. นา,บัญญ,เอ.
แต่ป้า (ราวป้า)

อะวัญญาอะตะเน ส,น. นา,
ส,เอ. ในป่าดง,
อะวัญญี น,น. นา,ส,เอ.
ในป่า

อะวัญญะละมะนา ส,น. นา,
บัญญ,เอ. แต่การเป็นไปในไปแห่ง
อะวัญญ, แต่ขึ้นขึ้นไปแห่งอะวัญญ-
อะวัญญะละมะเน ส,น. นา,ส,เอ.
ในคำเป็นขึ้นไปในแห่งอะวัญญ,
ในขึ้นขึ้นไปแห่งอะวัญญ.

อะตะกะมานา อ,ก. นา,ป,พ.
เมื่อไม่ได้, ไม่ได้อยู่.

อะตะกิตวา อ,ก. ย,ป. ไม่
ได้แล้ว.

อะวะชานิธัพโพ อ,ก. นา,ป,พ.
อัน..ไม่พึงรู้ดำ, อัน..ไม่พึง
ดูหมิ่น.

ปะทานุกรม

อะวัตวา กิ,กิ. อัฟ,ปฺร.เอ.	อะวิทุเร คฺ,น. นา,ตฺร.เอ. ใน
ไม่กล่าวแล้ว	ที่ไม่ไกล
อะวะตฺติ,วะตะ (โต) อว,ต.เอ.	อะวินาเลตวา กิ,กิ. อัฟ,ป.
ได้ฆ่าแล้ว,ทนอ.	ไม่ทำ...ให้ฉิบหายแล้ว,
อะวะลฺลฺโย คฺ,น. นา,ปฺร.เอ.	อะวิวัชฺโช,เย-วา-ลฺ-ติ. (อว)
เหลือของแล้ว.	กิ,กิ. นา,ปฺร.เอ. เป็นผู้ไม่
อะวะเลตฺตะมิ,คฺ,น. นา,	ฉิบแล้ว,นั่นก็ยว มี- (ท่าน
ทฺร.เอ. ซึ่งเห็นเป็นส่วน	อะโลตะ (โต) อว,ปฺร.เอ. ใจ
เหลือของท., แม่.	กล่าวแล้ว (เขา)
อะวะเลตฺตา คฺ,น. นา,ปฺร.ท.	อวิหะณฺโธ. กิ,กิ. นา,ปฺร.เอ.
...ท. เป็นส่วนเหลือลง	เมื่อรังเวียก, ร้องเวียกอยู่.
อะวะเลตฺตานํ มบิ คฺ,น. นา,	อะลฺกฺกฺเชตฺวา กิ,กิ. อัฟ,ป. ไม่
จฺร.ท. ฤา จฺร.ท. แก่ ฤา แห่ง	อาแล้ว
...ท. เป็นส่วนเหลือลง-แม่	อะลฺกฺโกณฺตา กิ,กิ. นา,ปฺร.ท.
อะวิกิณฺนิเต กิ,กิ. นา,ตฺร.เอ.	เมื่อไม่อาจ
ชั้น...ยังไม่ขายแล้ว	อะลฺกฺโกณฺโธ กิ,กิ. นา,ปฺร.เอ.
อะวิกิวัฏฺฐาเน ต,น. นา,ตฺร.เอ.	เมื่อไม่อาจ
ในที่ที่ไม่ไกล	

ปะทานุกรม

อะลังกิตัทโพ,เยวา-ติ. กิ,กิ. นา,
ปฺ;เอ. อัน...พึงวังเกิดขึ้น-นั้น
เทียว-

อะลันตะ-มฺ- ปะเลวติ. (โส)

ตฺ,น. นา,ทฺ;เอ.- อาร,ว.เอ.
ซึ่งอะลปบุรุษ, จนใช้ผู้รับแล้ว
-ย่อมเข้าไปโดย. (เขา)

อะลันติ. ตฺ,น. นา,ทฺ;เอ. ซึ่ง
อะลปบุรุษ, จนใช้ผู้รับแล้ว.

อะลัวิทิตะภาวณะ. ตฺ,คฺ. นา,
ตฺ;เอ. ด้วยความที่แห่ง...เป็น
ผู้ไม่เจริญแล้ว

อะลวระเกตุ. ตฺ,คฺ. นา,ตฺ;พ.
ใน...ก. มีก่อนไม่มี (ไม่มีก่อน)

อะลัลลัทธิอะนุชาทิน. ตฺ,คฺ. นา,
ทฺ;พ. ซึ่งวัตถุทั้งหลาย มีตาม
แลหอกและอนุเป็นต้น.

อะลุก,นามะ วิ,ลัฟ. นา,ปฺ;เอ.
ฉา ทฺ;เอ. โน้น, ชื่อ ฉา จึง.

อะลุกวิธาน,นามะ. ตฺ,น. นา,
ตฺ;เอ. ในที่ชื่อโน้น

อะลุกเวลายะ. ตฺ,น. นา,ตฺ;เอ.
ในเวลานั้น

อะลุกัสสะ วิ,ลัฟ. นา,ตฺ;เอ.
ฉา ตฺ;เอ. แก่ ฉา แห่ง
...โน้น

อะลุกิ. ตฺ,น. นา,ปฺ;เอ. ของ
ไม้ลธาตุ

อัลตะโปตะกัปะปะมาณ. ตฺ,คฺ. นา,
ทฺ;เอ. มีลูกน้อยแห่งมี...เป็น
ประมาณ

อัลตะพันธิ. ตฺ,น. นา,ทฺ;เอ.
ซึ่งบุรุษผู้ผูกซึ่งม้า

อัลตะพันธิ. ตฺ,น. นา,ปฺ;เอ.
บุรุษผู้ผูกซึ่งม้า

ปะทานุกรม

อัสสะพาณิชะโล ส,น. นาง,	อะท-นัตตะ ปุ,ลัพ. นาง,
ปุ,เอ. ชนผู้ค้าขายซึ่งมี,	ปุ,เอ. เรา แก่เขา ๆ
ผู้อาศัยซึ่งการค้าขายซึ่งมี	แห่งเขา.
เป็นอยู่.	อะทะ-เม-วะ - ปุ,ลัพ.-อัพ,นิ.
อัสสะพณิโช ส,น. นาง,ปุ,เอ.	เรา-นั้นเที่ยว
ชนผู้ค้าขายซึ่งมี,	อะท มปะนะ ปุ,ลัพ.-อัพ,นิ.
อัสสะละดานิ ส,น. นาง,ปุ,พ.	เรา-ก็, ฝ่ายว่า.
ๆ ทู,พ. ร้อยแห่งน้ำ. ๆ ซึ่ง	อะท ปุ,ลัพ. นาง,ปุ,เอ. เรา
อัสสะกันโต กิ,กิ. นาง,ปุ,เอ.	อะทินะกุลา ส,น. นาง,ปุ,พ.
ทวยไขออกอยู่	จนตัพพนท.
อัสสะละวิเว ส,น. นาง,ปุ,เอ.	อะเหล (เด) อว,อ.พ. ได้
ในละวิระแห่งน้ำ	มีแล้ว (เขาท.)
อัสดานิ น,น. นาง,จ,พ. ๆ	อะโท อัพ,นิ. โอ
จ,พ. แก่ ๆ แห่งน้ำ.	อะโทลี (โล) อว,อ.เอ. ได้
อัสสุมา น,น. นาง,ต,เอ. ด้วย	มีแล้ว (เขา)
น้ำตา, มีน้ำตา, ด้วยทั้งน้ำตา.	อะเทินะ น,น. นาง,ต,เอ.
	ด้วยงาม (ก้าม)

ปะทานุกรม

อา.

อาภัพมันเต กิ,กิ. นา,ตฺรฺเอ.
 คร่ำมาอยู่, เมื่อคร่ำมา,
 เมื่อวัง, เมื่อตั้ง.

อาภัพมัน (โต) ขา,อ.เอ. คร่ำ
 มาแล้ว (เขา)

อาภัพมันได้ กิ,น. ชัพ,ป. ป;
 ภา จง คร่ำมา, เพื่อ
 จะคร่ำมา.

อาภัพมันตา กิ,กิ. ชัพ,ป. คร่ำ
 มาแล้ว

อาภาสัจฉเน ต,น. นา,ตฺรฺเอ.
 ในเนินแห่งอากาศ
 อาภาสโต. น,น. ชัพ,ป. บัญ;
 แต่อากาศ

อาภาส น,น. นา,ตฺรฺเอ. ซึ่งอากาศ
 อาภาส น,น. นา,ตฺรฺเอ. ใน
 อากาศ

อาคัจฉะติ (โต) ขา,ว.เข.
 ย่อมมา, มาอยู่. (เขา)

อาคัจฉะตุ-ติ (โต) ขา,ป.เข.
 -อัพ,นิ. จงมา-ว่ากะนี้. (เขา)

อาคัจฉมันเต กิ,กิ. นา,ตฺรฺเอ.
 มาอยู่, เมื่อมา.

อาคัจฉมันโต กิ,กิ. นา,ปฺรฺเอ.
 มาอยู่, เมื่อมา.

อาคัจฉะยา-ติ (โต) ขา,ต.เข.
 -อัพ,นิ. พึงมา-ว่ากะนี้ (เขา)

อาคัจฉะยาภา-ติ (ตุมห) ขา,
 ต.พ.-อัพ,นิ. พึงมา-ว่ากะนี้
 (ท่านท.)

อาคัจฉะภาเส ต,น. นา,ตฺรฺเอ.
 ในภาวแห่ง...มาแล้ว

อาคัจฉะภาวิ ต,น. นา,ตฺรฺเอ.
 ซึ่งความที่แห่ง...เป็นผู้มาแล้ว

ปะทาตุกรม

ชาคะตะมัลลเคเน-วะ ส,น. นา,
 ตฺรฺเอ.-ยฺพ,นิ. โดยทางแห่ง
 ญา อัน...มาแล้ว นันเทียว
 ชาคะตํ กิ,กิ. นา,ตฺรฺเอ. มาแล้ว
 ชาคะตา-ติ กิ,กิ. นา,ปฺรฺช.
 -ยฺพ,นิ. มาแล้ว-ว่ากะนี้
 ชาคะธานี กิ,กิ. นา,จฺรฺช ญา
 จฺรฺช. มาแล้ว
 ชาคะเตสุ กิ,กิ. นา,จฺรฺช.
 มาแล้ว
 ชาคะโต กิ,กิ. นา,ปฺรฺช.
 มาแล้ว
 ชาคะโต-ติ กิ,กิ. นา,ปฺรฺช.
 -ยฺพ,นิ. มาแล้ว-ว่ากะนี้
 ชาคะโต-ล. (ตว) กิ,กิ. นา,
 ปฺรฺช.-ชา,ว.เอ. มาแล้ว-มี
 (ทำน)

ชาคันตุ กิ,น. ยฺพ,ป. ปฺรฺ ญา
 จ; ความมา, เพื่อจะมา
 ชาคันตวา กิ,กิ. ยฺพ,ป. มาแล้ว
 ชาคะมะนะโต กิ,น. ยฺพ,ป. บัญ;
 แดกกาลเป็นที่มา, แต่ยฺพมา.
 ชาคะมะนี กิ,น. นา,ปฺรฺช.
 ญา ตฺรฺเอ. ความมา, ญา ชิง.
 ชาคะมะเนนะ กิ,น. นา,ตฺรฺเอ.
 ด้วยอันมา
 ชาคะมิ (โส) ชา,อ.เอ. มา
 แล้ว (เขา)
 ชาคะมิสธานี-ติ (ระก) ชา,
 ภา.เอ.-ยฺพ,นิ. จัมา-ว่ากะนี้
 (เขา)
 ชาคะมิสุ (เต) ชา,อ.พ.
 มาแล้ว (เขาทำ)
 ชาคะมิยัลลสะ น,น. นา,จฺรฺช.
 ญา จฺรฺช. แก่ ญา แห่งอาชากรณ

ปะทานุกรม

อาจวิโย น,น. นา,ปฺร.เอ.	อาทินะว-อุทระ น,น. นา,ทฺร.เอ.
อาจวณีย์	-อฺท,นิ. ซึ่งอาทินพ-ด้วย,
อาจกษาฬี (ตว) นา,ปฺร.เอ.	(โทษ)
จงบอด (ท่าน)	อาณนณ กิ,น. นา,ตฺร.เอ.
อาจิกว (โต) นา,ว.เอ.	ในปาก, ในบึงเหียน (เหียน
มอญแล้ว (เขา)	สำหรับนำมา)
อาจิกขิตวา กิ,กิ. อฺท,ป.	อาณคฺค น,น. นา,ทฺร.เอ. ซึ่ง
มอญแล้ว	อาณคฺค (คณ.)
อาณนาปติ (โต) นา,ว.เอ.	อาเนติ (โต) นา,ว.เอ. ย่อม
บึงคืบแล้ว, ให้วิ่งแล้วจึงอับบิ	นำพา (เขา)
คืบ, (เขา)	อนนตวา กิ,กิ. อฺท,ป. นำ
อาตเป น,น. นา,ตฺร.เอ.	มาแล้ว.
ในแดด	อาเนติ (ตว ฎา โต) นา,ว.เอ.
อาทายะ กิ,กิ. อฺท,ป. ถือ	ฎา น.เอ. ย่อมนำมา ฎา นำ
เอาแล้ว .	มาแล้ว (ท่าน ฎา เขา)
อาท น,น. นา,ทฺร.เอ. ให้เป็นต้น	อาเนติ (ตว) นา,ปฺร.เอ.
	จนนำมา (ท่าน)

ปะทานุกรม

ตามัชขันติ (เต) ขา,ว.พ.	ตามะกะสุสานเน ต,น. นา,ต;เอ.
ย่อมถึง (เขาท.)	ในป่าช้าเป็นที่ตั้งซึ่งศพดิบ
อาปะเน น,น. นา,ต;เอ. ใน	(ป่าช้าดิบ)
ร้านตลาด.	ตามันเตตวา กิ,กิ. ชัพ,ป. เรียก
อาปะจิตวา กิ,กิ. ชัพ,ป.	มาแล้ว, ได้รู้ทันแล้ว.
ถามโดยเอื้อเฟื้อแล้ว,	ตามันเตสิ (โต) ขา,ต.เอ.
อ้าตาแล้ว.	เฝ้ามองมาแล้ว. (เขา)
อาปะตามิ กิ,กิ. นา,ป;พ. ญา	อาปะนัต กิ,กิ. นา,ต;เอ.
ต;พ. นำมาแล้ว	มาอยู่, เมื่อมา.
อาปะระณิ กิ,น. นา,ป;เอ. ญา	นารักขิ กิ,น. นา,ต;เอ. จึง
ต;เอ. อาภรณ์, เครื่อง	ความมีธนาทั่ว
ประดับ. ญา ซึ่ง.	อภิมัทธิ กิ,กิ. นา,ป;เอ.
อาปะ อัพ,นิ. เขส	ประภามแล้ว
อาปะกะโกชโน กิ,ต; นา,จ;เอ.	อาปะภิ (โต) ขา,ต.เอ. ปา
ญา ต;เอ. แก่ ญา แห่ง...ผู้	ภแล้ว (เขา)
มีอันบริโภคซึ่งสัตว์ดิเบปเป็นสัตว์,	อาวาเตติ (โต) ขา,ว.เอ.
ผู้มักบริโภคซึ่งสัตว์ดิเบป.	ย่อมทำ...ให้ดิเบป, ย่อมให้ดิเบป
	ดิ. (เขา)

ปะทานุกรม

อาวธลลามี (อะห) อา,ภ.เอ.
จักทำ...ให้ยินดี, ทำให้นิย
(เว)

อาวธะ อี,อี. ขึ้นแล้ว.

อาวธะปติ (โต) อา,ธ.เอ.
ยัง...ได้บอกแล้ว, ได้ถามจน
แล้ว. (เขา)

อาวธะวา อี,อี. บอกแล้ว,
มาแจ้งแล้ว

อาวธะ-ติ (ตมท) อา,ป.ท.
-อัฟ,นิ. จึงบอก, จึงมาแจ้ง,
-ว่ากระนั้น. (ท่านท.)

อาวธะ (โต) อา,ธ.เอ.
บอกแล้ว, มาแจ้งแล้ว (เขา)

อาวธะ (เต) อา,ธ.ท. บอก
แล้ว, มาแจ้งแล้ว. (เขาท.)

อาวธันติ (เต) อา,ว.ท. ย่อม
ขึ้น (เขาท.)

อาวธักิ ค,น. มา,ท.ว.เอ. ซึ่ง
แสงสว่าง

อาวธะตภา อี,อี. อัฟ,ป. นึก
แล้ว.

อาวธะชนโต อี,อี. มา,ป.ว.เอ.
เมื่อนึก, นึกอยู่.

อาวธะวาทะ คัม พัน โส, นามะ
ค,น. มา,ป.ว.เอ.-อัฟ,นิ. ชื่อ,
ความพูดพร้อมด้วยอาวธะแล้ว
วาทะ, ความตรึงแปลด้วย.

อาวธะมิตวา อี,อี. อัฟ,ป. เวียน
แล้ว.

อาวธานิ น,น. มา,ป.ว.ท. ฤา ท.ว.ท.
อาวธก., ฤา ซึ่ง.

ปะทานุกรม

ชาลังกั กิ,น. นา,ทฺเ. ซึ่ง ความรังเกียจ.	อาหะ (โ) อา,ปร.เอ. กล่าว แล้ว (เขา)
ชาตักิตตะ (โ) อา,ปร.เอ. ฤทธิ.เอ. รังเกียจแล้ว, (เขา)	อาหะระณภาวี ส,น. นา,ทฺเ. ซึ่งความเปลือยอันนำมา, ซึ่ง
ชาลัชชาบี กิ,กิ. ชั,ป อัส,นิ. กระทบแล้ว, มา ข้องแล้ว. แม้	อาหะระติ (โ) อา,ว.เอ. ย่อมนำมา (เขา)
ชาละนั กิ,น. นา,ปร.เอ. ฤ ทฺเ. ที่เปลือย, ฤทธิ.เอ.	อาหะราเปตวา กิ,กิ. ชั,ป. ซึ่ง...ได้นำมาแล้ว.
ชาละยัตตะ กิ,น. นา,ทฺเ. ฤ ทฺเ. แล ฤฯ แห่ง โยภาศ เป็นที่มานอน (ที่อาศรัย)	อาหะราเปติ (ตฺว ฤฯ โ) อา, อ.เอ. ฤฯ ย่อมได้นำมา, ฤฯ ได้นำมาแล้ว (ท่าน ฤฯ เขา)
ชาละยั กิ,น. นา,ทฺเ. ซึ่ง ฉันทะเปลือยที่มานอนแห่งจิต.	อาหะราเปตลามา-ติ (มะยั) อา,ภ.พ.-อัส,นิ. จักยัง... ได้ นำมา-ว่ากระนั้น (เราก.)
ชาละโย กิ,น. นา,ปร.เอ. โยภาศ เป็นที่มานอน (ที่อาศรัย)	อาหะวิตวา กิ,กิ. ชั,ป. นำ มาแล้ว.

ปะทานุกรม

อาหะวิธสามี-ติ (อะห) อา,ภ.เอ.	อาหิสุ (เด) อา,อ.พ. กล่าวแล้ว
-อัพ,นิ. จักนำมา, (เรา)	(เขาท.)
อาหะวิสุ (เด) อา,อ.พ. นำ	อาหาวี น,น. ญา กิ,น. นา,
มาแล้ว. (เขาท.)	ทุ,เอ. ซึ่งอาหาร

อิทเจ-ติ อัพ,นิ.-วิ,ศัพท์. นา,	อิท-นเด วิ,ศัพท์.-ป,ศัพท์. นา,
ป,เอ. ญา ทุ,เอ. ด้อย	ท,เอ. ...นี้-แห่งท่าน
ประการนี้, -...นี้	อิท-มา-ทะ วิ,ศัพท์.-อา,ป,เอ.
อิทระธ (ดุมเท) อ,อ.พ. ย่อม	ซึ่ง...นี้-กล่าวแล้ว
อยาก, ย่อมปรารถนา, (ท่านท.)	อิท วิ,ศัพท์. นา,ป,เอ. ญา ทุ,เอ.
อิทานิ (อะห) อา,ว.เอ. ย่อม	...นี้ ญา ซึ่ง...นี้
อยาก, ย่อมปรารถนา, (เรา)	อิทานา-ติ อัพ,ป. ส; -ป,ศัพท์.
อิติ อัพ,นิ. เพราะเหตุนี้,	ในกาลนี้,เดี๋ยวนี้-เรา.
ว่า...ดังนี้, ด้วยประการนี้, ซึ่ง	อิทานิ อัพ,ป. ส; ในกาลนี้,เดี๋ยวนี้
อิโต, อัพ,ป. บัญรู แต่...นี้	อิทานิ-เม อัพ,ป. ส;-วิ,ศัพท์.
อิโต,จิ-โต,จะ อัพ,ป.-อัพ,นิ. ๗	นา,ป,พ. ญา ทุ,พ. ในกาล
แต่...นี้,ด้วย ๗	นี้,เดี๋ยวนี้-...เหล่านี้ ญา ซึ่ง

ปะทานุกรม

อิตานิ-สตะ อัม,ป. ส;-วิ,ลัพท์

นา,จฺเ. ฤา จฺเ. ในกาล

นี้-แก่ ฤา แห่ง...นั้น

อิตะ อัม,ป. ส; ใน...นี้

อิตฺ-ปะบัตโน อัม,ป. ส;-กิ,กิ

นา,ปฺ;เอ. ใน...นี้-เข้าถึงแล้ว

อิตะ-วะ อัม,ป. ส;-อัม,นิ

ใน...นี้-นั้นเดียว

อิมะ-ม-ตถ วิ,ลัพท์-น,น. นา,

ทฺ;เอ. ซึ่ง...นี้-เนื้อความ

อิมัสมี วิ,ลัพท์. นา,ตฺ;เอ. ใน...นี้

อิมัสสะ วิ,ลัพท์. นา,จฺเ. ฤา

ทฺ;เอ. แก่ ฤา แห่ง...นี้

อิมิ วิ,ลัพท์. นา,ทฺ;เอ. ซึ่ง...นี้

อิมะ วิ,ลัพท์. นา,ปฺ;เอ. ฤา ทฺ;เอ.

...ทั้งหลายนี้ ฤา ซึ่ง.

อิมานิ วิ,ลัพท์. นา,ปฺ;เอ. ฤา

ทฺ;เอ. ...ทั้งหลายนี้ ฤา ซึ่ง.

อิมายะ วิ,ลัพท์. นา,ตฺ;เอ.

ด้วย...นี้

อิมินา วิ,ลัพท์. นา,ตฺ;เอ.

ด้วย...นี้

อิมะ วิ,ลัพท์. นา,ปฺ;เอ. ฤา ทฺ;เอ.

...ทั้งหลายนี้ ฤา ซึ่ง.

อิมัสสัชชี ส,น. นา,ทฺ;เอ.

บวชแห่งฤาษี, ซึ่งขึ้นเป็น

ฤาษีบวช, บวชด้วยความเป็น

ฤาษี.

อ.

อุกถา น,น. นา,ทฺ;เอ.

ซึ่งหาทั้งหลาย, ฤา เถ็น

อุกษะลิมะลียา ส,น. นา,ตฺ;เอ.

ด้วยเขม่าแห่งมัวเข้า (กินมัว)

ประพจน์กรรม

อุกขิปาเปหิ (ตัว) ขา,ป.เอ.
จงยิง...ให้ยกล้ม, จงให้ให้คน
ยกขึ้น. (ท่าน)

อุกขิปิตวา กิ,กิ. อัฟ,ป. ยก
ขึ้นแล้ว.

อุกคัจฉันตี กิ,กิ. นา,ดุ,เอ.
ขึ้นไปอยู่.

อุกคณฺหาเปตวา กิ,กิ. อัฟ,ป.
ยัง...ได้เวียนเหวี่ยงแล้ว.

อุกคณฺหิตวา กิ,กิ. อัฟ,ป. เวียน
เหวี่ยงแล้ว.

อุกคหิตะนิยามะเน-วะ ส,น.
นา,ดุ,เอ.-อัฟ,นิ. โดนนิยาม
แห่ง...อันเหวี่ยงเหวี่ยงแล้ว-นั้นเหวี่ยง.

อุกคเหตวา กิ,กิ. อัฟ,ป. เวียน
เหวี่ยงแล้ว.

อุกคหิตวา กิ,กิ. อัฟ,ป. เหวี่ยง
เหวี่ยงแล้ว.

อุจจวระณิสสาโว ส,น. นา,ปรุ,เอ.
อุจจวระณิสสากวะ.

อุจจวระณิมิ ส,น. นา,ดุ,เอ.
ในภาสพื้นเป็นทั้งซึ่งอุจจวระ.

อุจฺญาจะวียาเย ส,น. นา,ดุ,เอ.
ด้วยอันเกี่ยวไปด้วยความชวน
ชวน, ด้วยอันเกี่ยวไปด้วย
อันชวน.

อุจฺญาจะหิตวา กิ,กิ. นา,ปรุ,พ.
นา,ดุ,พ. ตั้งขึ้นอยู่.

อุจฺญาปะนะมันตะ-เม-วะ ส,น.
นา,ดุ,เอ.-อัฟ,นิ. ซึ่งมนต์
สำหรับ (ทำด้วยตายแล้ว)
ให้ลุกขึ้น-นั้นเหวี่ยง.

อุจฺญาปะสตามิ (อะห) ขา,ก.เอ.
จักให้ลุกขึ้น. (เรา)

อุจฺญาเปหิ (ตัว) ขา,ป.เอ.
จงให้ลุกขึ้น. (ท่าน)

ปะทานุกรม

อุตุระยะ กิ,กิ. ชั,ป. ลูก ขึ้นแล้ว.	อุตุระโน กิ,อุ. นว,ป,ช. เป็น ผู้ทนายแล้ว, คีน.
อุตุระเท (ตัว) อว,ป,ช. ลว ลูกขึ้น. (ท่าน)	อุตุระตะตะตะ กิ,น. นว,ทุ,ช. ซึ่งชนะนั้แล้วด้วยมือคีน.
อุตุระมังค-น-ติ น,น. นว, ทุ,ช. - ชั,น. ซึ่งชนะนั้แล้ว ที่ลุด. (สมของ) - ว่าชนะ	(เป็นนั้) อุตุระตะตะตะโยนียี กิ,น. นว, ช,ช. ในคำนี้ระแห่งการผู้เดียว
อุตุระมังค น,น. นว,ช,ช. ไปในนั้. (นระนั้)	
องค์มีในกิลุด. (สมของ)	อุตุระตะตะตะ กิ,น. นว,ป,ช. ผู้เดียวไปในนั้.
อุตุระมังค น,น. นว,ช,ช.	อุตุระตะตะตะปะวิโยตะน กิ,น. นว,ช,ช. ในคำนี้ระแห่งการผู้เดียว
ซึ่งนั้ยังอยู่ในเบ็องบน. (นระนั้)	
อุตุระมังค น,น. นว,ช,ช. ด้วยนั้ยังอยู่ในเบ็องบน.	
อุตุระ อว,ช,ช. ขึ้นแล้ว.	อุตุระตะตะตะตะ กิ,อุ. กว กิ,อุ. นว,ช,ช. แห่ง...ผู้
อุตุระวิภา กิ,กิ. ชั,ป. ขึ้นแล้ว.	เทียวไปในนั้แล้ว.
อุตุระวิภา กิ,น. นว,ทุ,ช. ซึ่งนั้ลาถูกเช่นส่วนในเบ็องบน. (นระนั้)	อุตุระตะตะตะตะ กิ,น. นว, ช,ช. ใน. ชั,น. ปะนั้แล้ว.

ปะทานุกรม

อุทระกะปะวิยัตเต ส,ค. นว,ต,เอ.

ใน...มีน้ำฝนที่ฤดูระบ.

อุทระกัมมิ น,น. นว,ต,เอ. ในน้ำ.

อุทระกั น,น. นว,ป,เอ.

จก ทู,เอ. น้ำ; จึงน้ำ.

อุทระกา น,น. นว,ป,เอ.

จากน้ำ.

อุทระเก น น,น. นว,ต,เอ.

ยัพ,น. นกในน้ำ.

อุทระปาติ (โส จก ตั) นว,ต,เอ.

เกิดขึ้นแล้ว. (เขา จก ล้น)

อุทระพะพาทมะระอุเส ส,น. นว,

ต,เอ. ในตระกูลแห่งอุทระ

พาทมณ.

อุทระธ-น-ติอาที ส,ค. นว,

ต,เอ. จึงคำมีคำว่า-อุท

ระธ กะระเป็นต้น.

อุทระตะกาเส ส,น. นว,ต,เอ.

ในกาลแห่ง...อันบุคคลยกขึ้น

แล้ว. (เช็ดแล้ว.)

อุทระเตสุ กิ,กิ. นว,ต,เอ.

ใน...อันบุคคล วั จก ขึ้น

แล้ว.

อุทระวันโต กิ,กิ. นว,ป,เอ.

เมื่อวันขึ้น, เมื่อวันอยู่.

อุทระวิธวา กิ,กิ. ยัพ,ป. วั

ขึ้นแล้ว.

อุทระวิ น,น. นว,ต,เอ. จึงน.

อันนาค (เต) นว,ย,พ. บัน

ขึ้นแล้ว. (เขว.)

อุทระตะมะภักขา กิ,กิ. นว,

ป,เอ. จก ป,พ. เมื่อขึ้นแล้ว

ขึ้น, บันขึ้นขึ้นอยู่.

อุทระเวณโต กิ,กิ. นว,ป,เอ.

เมื่อขึ้นแล้ววัน, บันขึ้นวันอยู่.

ปะทานุกรม

อุปะกัจฉันตะเว ล,น. นา,ล,น.

ในที่ใกล้แห่งที่เประหว่างแห่ง
รักแล้ว. (ในชกกรักแล้ว)

อุปะการะกัถะ กิ,ล. นา,ล,น.

แก่บุคคลมีอุปะการะ. (ผู้ทักซึ่ง
ความขุดหนุน)

อุปะกาโร น,น. นา,ล,น.

อุปะการะ. (ความขุดหนุน)

อุปะคัจฉะติ (โส) ชา,ล,น.

ย่อมเข้าไปใกล้, เข้าไปใกล้.

(เขา)

อุปะคะตํ กิ,ล. นา,ล,น. เข้า

ไปใกล้แล้ว, เข้าไปถึงแล้ว.

อุปะคณฺฐํ กิ,น. อ,ล,น. ป,ล,น. จ,

ความเข้าไปใกล้, เพื่อจะเข้า

ไปใกล้.

อุปะวัระที (โส) ชา,ล,น. น,

รุ่งแล้ว, เข้าไปตั้งไว้แล้ว,

เข้าไปยืนอยู่แล้ว. (เขา)

อุปะวัระทลลามี ติ (อะ) ชา,

ล,น. - อ,ล,น. จักบารุง, จัก

เข้าไปยืนอยู่. (เรา)

อุปะวัระตุ-น-ติ กิ,น. อ,ล,น. ป,

ล,น. จ,

ล,น. - อ,ล,น. ความบารุง,

จะกระทำบารุง. - ว่ากระทำ.

อุปะวัระทลลามี ติ (อะ) ชา,

ล,น. - อ,ล,น. น,

ล,น. - อ,ล,น. ยังดีเป็นที่บารุง.

อุปะวัระทลลามี ติ (อะ) ชา,

ล,น. - อ,ล,น. น,

ล,น. - อ,ล,น. ยังดีเป็นที่บารุง.

อุปะวัระทลลามี ติ (อะ) ชา,

ล,น. - อ,ล,น. น,

ล,น. - อ,ล,น. ยังดีเป็นที่บารุง.

ปะทานุกรม

อุปะธามาเนโต กิ,กิ. นว,ปฺร.เอ.	อุปะธิวาเต ส,น. นว,ตฺร.เอ. ใน
เมื่อเข้าไปตรงไว้, เมื่อใคร	ก็ไปเป็นของบนแห่งตน.
คววน.	(ที่เห็นโดย)
อุปะนิสสาเย กิ,กิ. อฺพ,ป.	อุปะธังคะมันตํ กิ,กิ. นว,ตฺร.เอ.
เข้าไปอาศัยแล้ว.	เข้าไปใกล้อยู่, เมื่อเข้า
อุปะนีตสุ กิ,กิ. นว,ตฺร.พ.	ไปใกล้.
นำเข้าไปแล้ว.	อุปะธังคะมันตํ กิ,น. อฺพ,ป. ปฺร.
อุปะเนตวา กิ,กิ. อฺพ,ป. นว	ภา.จ; ความเข้าไปใกล้, เพื่อ
เข้าไปแล้ว.	จะเข้าไปใกล้.
อุปะเนมะ (มะย) ขว,ว.พ.	อุปะธังคะมันตวา กิ,กิ. อฺพ,ป.
ย่อมนำเข้าไป. (เวท.)	เข้าไปใกล้แล้ว.
อุปะปะริทฺธิสสามิ-ติ (อะท) ขว,ก.เอ. -อฺพ,นิ. จักเข้าไป	อุปะยะกฺกะโล ส,ค. นว,ปฺร.เอ.
เห็นรอบ.	ผู้ฉลาดในอุบาย.
อุปะริ อฺพ,นิ. ในเบื้องบน.	อุปะยะจินตะนาเวเสนะ ส,น.
อุปะริภาตํ ส,น. นว,ตฺร.เอ. ซึ่ง	นว,ตฺร.เอ. ด้วยอำนาจแห่ง
ส่วนในเบื้องบน.	อันคิดโดยอุบาย.
	อุปะยํ น,น. นว,ตฺร.เอ. ซึ่ง
	อุบาย.

ปะทานุกรม

อุปาเยนะ น,น. นา,ตฺรฺเอ. โดย
อุบาย.

อุปาโย น,น. ตฺรฺธ. อุบาย.
อุปยัชชี (โส) ตา,ตฺเอ.
เกิดขึ้นแล้ว. (เขา)

อุปะจิตฺวา กิ,กิ. อฺพ,ป. ตก
ขึ้นแล้ว, โตขึ้นไปแล้ว,
ลอยขึ้นไปแล้ว.

อุปะนินฺ น ติ กิ,กิ. นา,ปฺรฺเอ.
จาก ตฺรฺธ. - อฺพ,น. เกิดขึ้นแล้ว.
อุปะนเน กิ,กิ. นา,ตฺรฺเอ.
เกิดขึ้นแล้ว.

อุปะนิตฺติมาโน กิ,กิ. นา,ปฺรฺเอ.
เข้าไปนับอยู่. (นับคั่น)

อุปะโต วิ,ลิตฺ. อฺพ,ป. โดย
ส่วนสอง, ทั้งสอง.

อุโก ปิ วิ,ลิตฺ. นา,ปฺรฺท. ภา ตฺรฺพ.
อฺพ,น. ...ทั้งหลาย ...สอง.

อุโกปิ วิ,ลิตฺ. นา,ตฺรฺท. ด้วย
...ทั้งหลาย สอง.

อุมมัตตะกา-ลึ (ตวิ) ตฺรฺธ.
นา,ปฺรฺเอ. - ตา,วเอ. เป็น
หญิงบ้า - บ่อแป้นๆ. (ท่าน)

อุมมชฺชโนโต กิ,กิ. นา,ปฺรฺเอ.
เมื่อผู้, เมื่อไม้.

อุยยานะคฺวา น,น. นา,ตฺรฺเอ.
ที่ประชุมแห่งอุทยาน. (สวนหลวง)

อุยยานะปาโล กิ,คฺ. นา,ปฺรฺเอ.
ผู้รักษาสงูอุทยาน.

อุยยานิ น,น. นา,ตฺรฺเอ.
มี อุทยาน.

อุยยานเน น,น. นา,ตฺรฺเอ.
ในอุทยาน.

อุยยานเนเย-วะ น,น. นา,ตฺรฺเอ.
- อฺพ,น. ในอุทยาน - นันทิยว.

ปะทานุกรม

- เขอะ-เม-วะ ป,ล. นา,ปฺร.เอ. | เขกิสสา ป,ล. นา,จฺ.เอ. ญา
 ญา ทฺ.เอ.-อฺพ,นิ. ยันเตียว
 -นัันเตียว. ญา ชึง.
 เขอะ-เว-เคเน-วะ ต,น. นา,ตฺ.เอ. | ชึง...ยันหนึ่ง ๆ, ผู้หนึ่ง ๆ.
 -อฺพ,นิ. ด้วยกำลังอันเดียว | เขเกนะ ป,ล. นา,ตฺ.เอ.
 -นัันเตียว. ด้วย...ยันหนึ่ง.
 เขกัลมี ป,ล. นา,ตฺ.เอ. | เขเคน-ปฺ.เอ.เน-วะ ป,ล.-น,น.
 ไน...หนึ่ง. | นา,ตฺ.เอ.-อฺพ,นิ. ยันหนึ่ง
 เขกัลมี เข-วะ ป,ล. นา,ตฺ.เอ. | -โตนดูบาย-นัันเตียว.
 -อฺพ,นิ. ไน...หนึ่ง-นัันเตียว. | เขเกเน-วะ ป,ล. นา,ตฺ.เอ.
 เขกัลละ ป,ล. นา,จฺ.เอ. ญา | -อฺพ,นิ. ...ยันหนึ่ง-นัันเตียว.
 ทฺ.เอ. แก่ ญา แห่ง...หนึ่ง. | เขโค ป,ล. นา,ปฺร.เอ. ...ผู้หนึ่ง.
 เขกั ป,ล. นา,ตฺ.เอ. ชึง...หนึ่ง. | เขด-ญุท วิ,ลัท. นา,ปฺร.เอ.
 เขกัลละ ต,น. นา,ตฺ.เอ. | ญา ทฺ.เอ.-อฺพ,นิ. ...นััน-กั.
 โดยส่วนเดียว. | เขตะ-ม-คณ วิ,ลัท.-น,น. นา,
 เขกา ป,ล. นา,ปฺร.เอ. ...ผู้หนึ่ง. | ทฺ.เอ. นััน-ซึ่งเนื้อความ.
 เขกายะ ป,ล. นา,ตฺ.เอ. ญา | เขดัลละ วิ,ลัท. นา,จฺ.เอ.
 ตฺ.เอ. ...หนึ่ง. | ญา ทฺ.เอ. แก่ ญา แห่ง...นััน.

ปะทานุกรม

เอตติสา วิ,ลัฟ. นา,จ;เอ.

ญา น;เอ. แก่ ญา แห่ง...นั้น.

เอเต วิ,ลัฟ. นา,ป;พ. ญา

ท;พ. ...ท.เหล่านั้น. ญาซึ่ง.

เอเตนะ วิ,ลัฟ. นา,ต;เอ.

ด้วย...เหล่านั้น.

เอเตนุ-ปาเยนะ วิ,ลัฟ.-น;น.

นา,ต;เอ. นั้น-ด้วยอนุ.

เอเตเน-วะ วิ,ลัฟ. นา,ต;เอ.

-อัพ,นิ. ด้วย...นั้น-นั้นเทียว.

เอเตล-ม.บ. วิ,ลัฟ. นา,จ;พ.

ญา น;พ.-อัพ,นิ. แก่ ญา แห่ง

...ท.เหล่านั้น,แม้.

เอเตล วิ,ลัฟ. นา,จ;พ. ญา

น;พ. แก่ ญา แห่ง ...ท.เหล่านั้น.

นั้น.

เอโต วิ,ลัฟ. อัพ,ป. บัญ;ร

แต่นั้น,ข้างนั้น.

เอตตะกั ต,ค. นา,ป;เอ. ญา

ท;เอ. ...มีประมาณเท่านั้น.

เอตโต ต,ค. นา,ป;เอ. ...นั้น.

เอตตะ วิ,ลัฟ. อัพ,ป. ส;ร

ใน...นั้น.

เอว-ญ จะ ปะนะ. อัพ,นิ.

อัพ,นิ. อย่างนี้-และก็.

เอว-ญ ทิ อัพ,นิ. อัพ,นิ.

อย่างนี้-ก็, อย่างนี้-และ.

เอวะ-มา ทะ อัพ,นิ.-อา,ป;เอ.

(โต)อย่างนี้-กล่าวแล้ว. (เขา)

เอว-ม.บ. นามะ อัพ,นิ. อัพ,นิ.

อย่างนี้-แม้, ชื่อ.

เอวะรูป. ส,ค. นา,ป;เอ. ญาท;เอ.

...มีอย่างนั้นเป็นรูป. ญา ซึ่ง.

เอวะรูป. ส,ค. นา,ป;เอ.

...มีอย่างนั้นเป็นรูป.

ปะทานุกรม

เอวี่ อັพนิ. อย่างนี้, อย่างนั้น. ครั้นเมื่ออย่างนั้น. (มี.)	เอโด วิ,ลัพท์. นา,ปฺ;เอ. ...ผู้นั้น.
เอสะ (เอโต) วิ,ลัพท์. นา,ปฺ;เอ. ...ผู้นั้น.	เอเทิ (ตวิ) ชา,ป.เอ. จงมา, มาเกิด. (ท่าน)
เอสะ มั-น-ติ. วิ,ลัพท์. ปฺ,ล. นา,ทฺ;เอ. ...ผู้นั้น-ซึ่งเรา.	

โอ.

โอภาสะ-เม-วะ น,น. นา, ทฺ;เอ.-อັพนิ. ซึ่งโอภาศ นั้นเดียว.	โอชาปลิ (โต) ชา,น.เอ. ยัง ชา ใช้คนให้รักแล้ว. (เขา) โอชิตะปาส์ ส,น. นา,ทฺ;เอ. ซึ่งม่วงยัเบดคดักแล้ว.
โอภาลั น,น. นา,ทฺ;เอ. ซึ่งโอภาศ.	โอเชตวา กิ,กิ. อັพ,ป. รักแล้ว.
โอภาโล น,น. นา,ปฺ;เอ. โอภาศ.	โอเชนติ (เด) ชา,ว.พ. ย่อม รัก, รักอยู่. (เขาท.)
โอภะมิ (โต) ชา,น.เอ. ก้าวลงแล้ว. (เขา)	โอเทติ (โต) ชา,น.เอ. รักแล้ว. (เขา)

ปะทานุกรม

โตะวิตวา กิ,กิ. ยัพ,ป. ข้าม ลงแล้ว, ลงแล้ว.	โตะโตะตุ กิ,น. ยัพ,ป. ป; ฎ จ; ความแลดู, เพื่อดูแลดู.
โตะวีตุ (เต) ย,อ.พ. ข้าม ลงแล้ว, ลงแล้ว. (เขาก.)	โตะโตะเตวา กิ,กิ. ยัพ,ป. แลดูแล้ว.
โตะวาเตวา กิ,กิ. ยัพ,ป. ให้ ข้ามลงแล้ว.	โตะโตะเกนโต กิ,กิ. นา,ป;เอ. แลดูอยู่. เมื่อแลดู.
โตะวานติ (โต) ย,อ.เอ. ให้ข้ามลงแล้ว. (เขา) ให้ข้ามลงแล้ว. (เขา)	โตะวาเตติ กิ,กิ. นา,ป;เอ. กล่าวขณอยู่.
โตะวานติ (จว) ย,ป.เอ. ขงให้ข้ามลง. (กัน)	โตะวาติคาวโม กิ,ค. นา,ป;เอ. ให้ใครให้ขงกล่าวขณ.
โตะปาติ น,น. ฎ กิ,น. ย,อ. ทุ;เอ. บ่อ (เป็นที่ยังสัตว์ให้) ตกลง, หลุมพราง.	โตะวาติควา กิ,กิ. ยัพ,ป. กล่าว ขณแล้ว.
โตะยหะ กิ,กิ. ยัพ,ป. ลงแล้ว.	โตะวาติ น,น. ฎ กิ,น. นา,ทุ;เอ. ข้ามโตะวาท,วาท บ่อเป็นครุของ กล่าวขณ.
โตะโหณติ (เต) ย,อ.พ. ย่อมลง. (เขาก.)	โตะวาเท น,น. ฎ กิ,น. นา,ทุ;เอ. ในโตะวาท.

ปะทานุกรม

ก.

กัถกะฐะกะ น,น. นาท,ตฺรฺเอ.	กะดาหะกัถกะ น,น. นาท,ตฺรฺเอ.
แฉปะ.	ฉา น,น. แต่ ฉา แห่ง
กัถกะฐะกั น,น. นาท,ตฺรฺเอ.	บุรุษชื่อว่ากะฐาทก.
ฉังปะ.	กะฐาทะกั น,น. นาท,ตฺรฺเอ.
กัถกะฐะโก น,น. นาท,ปฺรฺเอ. ปุ.	ซึ่งบุรุษชื่อว่ากะฐาทก
กัถกะตะโกมิ-วา-ติ. น,น. นาท,	กะฐาทะโก นามะ น,น. นาท,
ปฺรฺเอ.-ฉัพ,นิ.-ฉัพ,นิ. เพียง	ปฺรฺเอ.ฉัพ,นิ. กะฐาทก. ชื่อ
ทั้งว่า ปุ.-ดังนั้น.	กะฐาทะโก มั-สสะ น,น. ฉัพ,นิ.
กัถจิ ฉัพ,นิ. บ้างฉา, แฉฉา.	-วิ,ฉัพ. นาท,ตฺรฺเอ. ฉา น,น.
กัถกะปะ น,น. นาท,ตฺรฺเอ. นามะเจ้า.	แต่บุรุษชื่อว่ากะฐาทก-แต่ ฉา แห่ง
กัถกะปะ น,น. นาท,ตฺรฺเอ. ซึ่งเต้า.	..เขานั้น.
กัถกะเปนะ น,น. นาท,ตฺรฺเอ.	กัถฐังคะฐะกะ น,น. นาท,ตฺรฺเอ.
ด้วยเต้า.	ในนั้นได้เป็นองค์แห่งพื้นน,
กัถกะโป น,น. นาท,ปฺรฺเอ. เต้า.	ในไม่มีองค์อันผูก.
กะฐังนุ น,น. นาท,ตฺรฺเอ.	กัถฐังนุ น,น. นาท,ตฺรฺเอ.
ซึ่งกัถพิ, ซึ่งช้อน.	ในไม้พื้น, ในไม้ผุ.
กะฐาทะกะ น,น. นาท,ตฺรฺเอ.	กัถกะมานัสสะ กิ,กิ. นาท,ตฺรฺเอ.
แฉบุรุษชื่อว่ากะฐาทก.	ฉา น,น. แต่ว่ามานะ.

ปะทานุกรม

กัณฐะกะราตี ส,น. นาทู,เอ.

ซึ่งกองแห่งหนาม. (กองท้าง)

กัณฐะเก น,น. นาทู,พ.

บังท้างทั้งหลาย.

กัณฐะ น,น. นาทู,เอ. ที่ต้นคอ

กัณณะ น,น. นาทู,เอ.

ด้วยลูก.

กัณโณการะมะกุดะวันณะอันวะโอ

โอ ส,น. นาทู,เอ.

ผักแห้งไซมีดี ตัดขึ้นห่อตอกด้วย

แห่งกรรมนิการ.

กัณณะ น,น. นาทู,เอ. ในหู,

ในม.

กัณณะตุ น,น. นาทู,พ.

ในหูทั้งหลาย, ในม.ท.

กะตะการะณิ ส,น. นาทู,เอ.

ซึ่ง.หตุอัน...ทำแล้ว, เหตุแห่ง

...อัน...ทำแล้ว.

กะตัญญา กิ,ค. นาทู,เอ.

อันชนผู้รู้เรื่องประเพณีผู้ขึ้น

ทำแล้ว.

กะตัญญานั กิ,น. นาทู,เอ.

ซึ่งที่แห่ง... อัน...ทำแล้ว.

กะตะปะโท ส,น. นาทู,เอ.

อัน...เคยทำแล้ว.

กะตะวิ วิ,ค. นาทู,เอ.

ๆ ทู,เอ. ...อะไร.

กะติ กิ,ค. นาทู,เอ. ๑๑ ทู,เอ.

อัน...ทำแล้ว.

กะติปัญโญ ส,ค. นาทู,เอ.

มีปัญญาเป็นเครื่อง สละสล.

กะติปาหัจจะเยน-สละ ส,น.

นาทู,เอ.-วิ,ค. นาทู,เอ.

๑๑ ทู,เอ. โดยกาล เป็นที่

๑๑ อัน เป็นไปล่วงแล้วแห่งวัน

นิลนยะ-แก่ ๑๑ แห่ง เขา.

ปะทานุกรม

กะติปาห์ ส,น. นา,ทุ;เอ.

สั้นวันนึ่งน้อย, สั้นวันเล็กน้อย.

กะตุปะการัดสะ ส,จุ. นา,ทุ;เอ

แก่บุตรตมียุปะการัดันทำแล้ว.

กะเต กิ,กิ. นา,ทุ;เอ.

ชั้น...ทำแล้ว.

กะโต กิ,กิ. นา,ปะ;เอ.

ชั้น...ทำแล้ว.

กัตตัพพะกะเจ ส,น. นา,ปะ;เอ

ญา ทุ;เอ. กิจอัน...ทั้งทำ.

กัตตัพพะ-น-ติ กิ,กิ. นา,ปะ;เอ

ญา ทุ;เอ.-อัม,นิ. ชั้น...ทั้งทำ.

กัตตะวิกายะ น,น. นา,ทุ;เอ.

ด้วยตะไกร.

กัตตะ วิ,ศัพท์. อัม,ป. ส,จุ

ในที่ไร.

กัตวา กิ,กิ. อัม,ป. ทำแล้ว.

กะละ-มัท อัม,นิ. ญา อัม,ต.

-วิ,ศัพท์. นา,ปะ;เอ. ญา

ทุ;เอ. อย่างไร-...นี้.

กะละบีสุ (เต) ขา,อ.พ. กล่าว

แล้ว. (เขาท.)

กะฉ กิ,น. ญา อัม,ต. จึง

ด้วยคำ, อย่างไร.

กะฉ นุ,ช. อัม,นิ. ญา อัม,ต.

อัม,นิ. อย่างไร ห.อ.ด.

กะติตะบุปะยานะ ส,น. นา,

ทุ;เอ. จัวยุบายอัน...กล่าว

แล้ว.

กะฉิต กิ,กิ. นา,ปะ;เอ. ญา ทุ;เอ.

กล่าวแล้ว.

กะเถตวา กิ,กิ. อัม,ป. กล่าว

แล้ว.

กะเจเนเต กิ,กิ. นา,ทุ;เอ.

กล่าวอยู่.

ปะทานุกรม

กะเถนโต ะ กิ,กิ. นา,ปฺร.เอ.	กัณฑ์ละละโก นามะ น,น. นา,
อฺพ,นิ. กล่าวอยู่เที่ยว.	ปฺร.เอ.-อฺพ,นิ.
กะเถสิ (โต) ขา,อ.เอ.	กัณฑ์ละละกะ. ชื่อ,
กล่าวแล้ว. (เขา)	กัปปะติ (โต) ขา,ว.เอ.
กะเถลฺ (เต) ขา,อ.พ. กล่าวแล้ว.	ย่อมสำเร็จ, ย่อมดี.
(เขาค.)	กัปปะติวา กิ,กิ. อฺพ,ป. สำเร็จ
กะเถสสะติ-ติ (โต) ขา,ก.เอ.	แล้ว, ดีแล้ว.
-อฺพ,นิ. จักกล่าว (เขา)	กัปปะนโต วิยะ กิ,กิ. นา,ปฺร.เอ.
กะทาจิ อฺพ,ป. ธุ ในกาลบาง	อฺพ,นิ. ราวกะ บุคคลดีอยู่.
คราว, ในกาลไร.	กัปปะสิ (โต) ขา,ก.เอ.
กะทาจิ-สสะ อฺพ,ป.-นา,จ.เอ.	สำเร็จแล้ว. (เขา)
ๆ ธุ.เอ. ในกาลบางคราว,	กัปปะลฺ (เต) ขา,อ.พ.
ในกาลไร.-แก่ ๆ แห่ง เขา.	สำเร็จแล้ว. (เขาค.)
กัณฑ์ติ (โต) ขา,ว.เอ.	กัณฑ์ปะมานา กิ,กิ. นา,ปฺร.พ.
ย่อมดี, ย่อมเขีต. (เขา)	ทวนไหวอยู่.
กัณฑ์ละละกั น,น. นา,ทฺร.เอ.	กัณฑ์ปะมานโน กิ,กิ. นา,ปฺร.เอ.
ซึ่งน กัช็อ-กัณฑ์ละละกะ.	ทวนไหวอยู่.

ปะทานุกรม

กัมมันต์เทศ กิ,น. นา,ทุ;เอ.	กะเวยยาอะ (ดุมเท) ชา,ต;พ.
ซึ่งความดีซึ่งกรรม.	พึงทำ. (ท่านท.)
กัมมันต์เต จะ น,น. นา,ทุ;พ.	กะโรติ (โส) ชา,ว.เฮ.
อัปนิ. ซึ่งการงานท. ด้วย.	ย่อมทำ. (เขา)
กัมมันโต น,น. นา,ป;เอ.	กะโณตา กิ,กิ. นา,ป;พ.
การงาน.	เมื่อทำ, ทำอยู่.
กัมมาระตัตตพเลหิ วิยะ ต,น.	กะโณติ (เต) ชา,ว.พ. ย่อมทำ.
นา,ต;พ.-บัฟ,นิ. ภาวอะ	(เขาท.)
ด้วยแทนบแห่งผู้ทำน้ำให้ตาย.	กะโณตุ (เต) ชา,ป.พ. จงทำ.
(คิมข้างทอง)	(เขาท.)
กะวิสสะกะ (ดุมเท) ชา,ภ.พ.	กะโณโต กิ,กิ. นา,ป;เอ.
จักทำ. (ท่านท.)	เมื่อทำ, ทำอยู่.
กะวิสสันติ (เต) ชา,ภ.พ.	กะโรมา-ติ (มะย) ชา,ว.พ.
จักทำ. (เขาท.)	-บัฟ,นิ. ย่อมทำ-ว่ากระนั้น.
กะวิสสามะ (มะย) ชา,ภ.พ.	(เวาท.)
จักทำ. (เวาท.)	กะโรมิ (ะห์) ชา,ว.เฮ.
กะวิสสามิ (ะห์) ชา,ภ.พ.	ย่อมทำ. (เวา)
จักทำ. (เวา.)	

ปะทานุกรม

กะโมติ มัญญู (ตัว) ขา, ว.เอ.

อัม, น. เห็นจะทำ,

ชวอยจะทำ. (ท่าน)

กะโรตี-ติ (ตัว) ขา, ป.เอ.

-อัม, น. จงทำ-ว่ากระนั้น.

(ท่าน)

กะละดี น, น. นา, ทุ;เอ.

ซึ่งมีน้ำ.

กะละดี น, น. นา, ทุ;เอ.

ซึ่งความทะเลาะ.

กะละเห น, น. นา, ทุ;เอ.

ครั้นเมื่อความทะเลาะ.

กะละละวิรา ส, ศ. นา, ป;พ.

มีลวิระอันชุ่มด้วยน้ำ,

มีลวิระอันสดสะอาด.

กะละกะฤเต ส, น. นา, ส;เอ.

ในระฤตแห่งชนโลก.

กะลัมเมเน-ระ ส, น. นา, ทุ;เอ.

-อัม, น. ด้วยกรรมคือ อันใด

-นั้นเดียว.

กัลมา วิ, ส. นา, บัญ;เอ.

เพราะเหตุไร.

กัลละ วิ, ส. นา, จ;เอ. ฉา

น;เอ. แก่ใคร ฉา แท่งใคร

กัลละจิ วิ, ส. นา, จ;เอ.

ฉา น;เอ. แก่ใคร ๆ

ฉา แท่งใคร ๆ.

กัลละละตา ส, น. นา, ป;พ.

ร้อยแห่ง กังละ. (ร้อยดำดิ่ง)

กะทอ อัม, ป. ส; ในที่ไหน.

กะทาปะณะละตานี ส, น. นา,

ป;พ. ฉา ทุ;พ. ร้อยแห่ง

กะทาปะณะทั้งหลาย. ฉา ซึ่ง.

กะทาปะเน น, น. นา, ทุ;พ.

ซึ่งกะทาปะณะทั้งหลาย.

ปะทานุกรม

กะหาปะเดชะ น,น. นาง,ตฺรพ.
ในกะหาปะเดชะทั้งหลาย.

กะหาปะเดชะ น,น. นาง,ตฺรพ.
ด้วยกะหาปะเดชะทั้งหลาย.

กา.

กาคะณิก น,น. นาง,ตฺรพ.
ซึ่งกาคะณิก (หนึ่ง)

(วัตถุอันกานำไปได้)

กาคะณิกายะ น,น. นาง,ตฺรพ.
ด้วยกาคะณิก (หนึ่ง)

กาคะณิกัตถิ น,น. นาง,ตฺรพ.
ซึ่งกาคะณิกัตถิ, กาคะณิกัตถิ
ทั้งให้แกกาคะ.

กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ. ซึ่งกาคะ.
กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ. กาคะ
ทั้งหลาย.

กาคะนิยา น,น. นาง,ตฺรพ.
กาคะนิยา น,น. นาง,ตฺรพ. กาคะนิยา

กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ. ซึ่ง
นางกาคะ.

กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ. กาคะ.

กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ. กาคะ.
กาคะนิยา น,น. นาง,ตฺรพ.

ในกาคะนิยาแห่งทอง.

กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ. กาคะ.
ความกาคะ, เพียรกระทำ.

กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ.
กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ. กาคะ
ทั้ง.

กาคะ น,น. นาง,ตฺรพ.
ด้วยกาคะ.

ปะทานุกรม

การะณิ น,น. นา,ปฺร,เอ. ฉา

ทุ,เอ. เหตุ, ซึ่งเหตุ.

การะณณะ น,น. นา,ตฺร,เอ.

ด้วยเหตุ.

การาเปตวา กิ,กิ. ชัพ,ป.

ยัง ฉา ใช้ บุคคลให้ทำแล้ว,

ใช้ให้คนทำแล้ว.

การาเปมิ (อหฺ) ฉา,ว,เอ. บัอม

ยัง ฉา ใช้ บุคคลให้ทำ. (เรา)

การณเต กิ,กิ. นา,ตฺร,เอ.

ยังชนให้ทำอยู่.

การณิ (โต) ฉา,อ,เอ.

ให้ทำแล้ว. (เขา)

การณณันติ (เอ) ฉา,ภ,พ.

จัดยัง ฉา ใช้ บุคคลให้ทำ.

(เขาภ.)

การะกะเจ ต,ตฺ. นา,ตฺร,เอ.

มีการะอันทำแล้ว.

การะ-มะ-การิ (โต) น,น.

นา,ตฺร,เอ.- ฉา,อ,เอ.

ซึ่งการ-ได้ทำแล้ว. (เขา)

การะววิ กิ,ตฺ. นา,ปฺร,เอ.

ผู้มัก้องในการ

การิ น,น. นา,ตฺร,เอ. ซึ่งการ.

การเ น,น. นา,ตฺร,เอ. ในการ.

การเจะ น,น. นา,ปฺร,เอ. ชัพ,นิ.

อวดด้วย.

การิการิเย ต,น. นา,ตฺร,เอ.

ในเวลานแล้วนี้ทั้งชนชาวการิ

การิโก ต,น. นา,ปฺร,เอ.

เป็นผู้มีวรรณคำ.

การิระมะหามีระ-เม-ระ น,น.

ฉา ต,น. นา,ตฺร,เอ.- ชัพ,นิ.

ซึ่งการิระมะหามีระ นี้เป็น.

(ปลาทูมะ)

ปะทานุกรม

กาฬะมะทานัง น,น. ภา ส,น.	กาฬะมิโคบี ส,น. นา,ปฺ;เอ.
นา,ทฺ;เอ. ซึ่งกาฬะมะทา	อฺพ,นิ. แม้เถี่ยชือกาฬะ.
มัจฉา.	กาฬิ น,น. นา,ทฺ;เอ. ซึ่งเนื้อ
	ชือกาฬะ.

=====

กิ.

กิชเจ น,น. นา,ทฺ;เอ. ในกิช.	กัฏฐะสัมพาอะสะมะเย ส,น.
กิชณณะ น,น. นา,ทฺ;เอ.	นา,ทฺ;เอ. ในสมัยัณเปียดพร้อม
โดยยาก.	ภา คัมคอบ แห่งเข้ากล้า.
กิ-ญฺจิ วิ,สฺพ. นา,ปฺ;เอ. ภาทฺ;เอ.	กัฏฐะสัมพาเอ ส,น. นา,ทฺ;เอ.
หม่อยหนึ่ง, อะไว ๆ. ภา ซึ่ง.	ในสมัยัณเปียดพร้อม
กิ-ญฺจิ เท-วะ วิ,สฺพ. นา,ปฺ;เอ.	ภา คัมคอบ แห่งเข้ากล้า.
ภา ทฺ;เอ. อฺพ,นิ. หม่อยหนึ่ง	กิตติวา กิ,กิ. อฺพ,ป. ชั้แนตัว.
นัมเทียว. ภา ซึ่ง.	กิตติ อฺพ,นิ. ว่าอะไว.
กัฏฐะสัมพาอะสะมะยิ ส,น.	กิ-นเต วิ,สฺพ. นา,ปฺ;เอ.
นา,ทฺ;เอ. ซึ่งสมัยัณเปียด	-ปฺ;ส. นา,ทฺ;เอ. ภา ทฺ;เอ.
พร้อม ภา คัมคอบ แห่งเข้า	ปะระโยชนัอะไว แก่ ภา แห่ง
กล้า.	ท่อน.

ปะทานุกรม

กั-นนามะ วิ,ลัฟ. นาม,ปฺร.เช.	กัละมันติ มี (เต) ขา,ว.พ.
-อัท,นิ. ชื่ออะไร.	อัท,นิ. บ่อมหันตเห็นอย
กั-นนุไซ วิ,ลัฟ. นาม,ปฺร.เช.	นัง. (เขาค.)
อัท,นิ. ชื่ออะไรหนอ.	กัละมันเต กิ,กิ. นาม,ทฺร.พ. ฤ
กั-นนุโกโต วิ,ลัฟ.-กิ,กิ. นาม,	ลฺร.เช. เห็นตเห็นอยอยู่.
ปฺร.เช. ชื่ออะไร-หนอ เป็นผู้	กัละมันตีสันติ (เต) ขา,ภ.พ.
กล้านแล้ว, เป็นผู้กล้าแต่ชื่อไร	กัเห็นตเห็นอย. (เขาค.)
หนอ.	กั อัท,นิ. ชื่อไร, หรือ.
กัระ อัท,นิ. ให้อินว่า	กัละมันนา ต,น. นาม,ปฺร.เช.
กั-สละ อัท,นิ.-วิ,ลัฟ. นาม,	เทอะเทอะอะไร, เทอะความ
จฺร.เช. ฤ นฺร.เช. ให้อินว่า-	ในสิ่งอะไร เป็นเหตุ.
แก่ ฤ แสง ...นั้น.	กัละมานิ กิ,กิ. นาม,ปฺร.เช.
กั-โล อัท,นิ.-วิ,ลัฟ. นาม,	เล่นอยู่, เล่นเล่น.
ปฺร.เช. ให้อินว่า-...นั้น.	

ปะทานุกรม

ก.

กุกกุฏี น,น. นาท,ต;เอ. ซึ่งไก่.	กุกกุฏี น,น. นาท,ต;เอ.
กุกกุฏี น,น. นาท,ป;เอ. ไก่.	ซึ่งก้านแห่งกุกกุฏ (ก้านแก้ว)
กุกกุรี น,น. นาท,ต;เอ. ซึ่งตุ๊กต.	กุกกุเต (โส) นาท,ว.เอ. เอ็มทัว.
กุกกุโต น,น. อักษร,ป. บัญ; (เขา)	
แต่ก้อง, (อันบัณ.จิต	กุกกุเตเตนะ น,น. นาท,ต;เอ.
พียงเกล็ด.)	อันกุกกุตร, อันกุกกุตรแห่งต;เอ.
กุกกุติวา กิ,กิ. อักษร,ป. ไก่.	กุกกุติ น,น. นาท,บ;เอ. แต่
กุกกุปะ น,น. นาท,ต;เอ. ซึ่ง	ต;เอ.
ซากศพ.	กุกกุติ น,น. นาท,ป;เอ. เป็น
กุกกุปะนิ น,น. นาท,ต;เอ.	กุกกุติ.
ซึ่งซากศพ.	กุกกุติ วิ,สัพ. อักษร,ป. ต; ใน
กุกกุโต อักษร,ป. แต่ที่ไร, แต่ที่ไหน.	ที่ไหน.
กุกกุโต น,น. อักษร,ป. อักษร,นิ. แต่ที่ไร	
นอกแต่.	

ปะทานุกรม

ก.

กฤษ คุ,ว. นา,ต;เอ. และ...โกง.	กฤษวาเทนะ ส,น. นา,ต;เอ.
กฤษ คุ,น. นา,ต;เอ. ซึ่ง...โกง.	กฤษวาเทนะ (นาเป็นผู้) โกง.
กฤษปาตาหะโย ส,คุ. นา,ต;เอ.	
ซึ่งบ่วงทั้งหลาย. มีแล้วเป็นต้น	

โก.

เกน-ดเถนา-คะโต-ลี (คำ)	โกนะ น,โซ วิ,ไฟ. นา,ต;เอ.
วิ,ไฟ. -น,น. -กิ,ก. -ชา,ว.เอ.	โก,นิ. ด้วยอะไรหนอ.
อะไร-ด้วยประโยชน-เป็นผู้	โกะดัล ชัย,นิ. ขึ้นเชิง, ตั้งขึ้น.
มาแล้ว-มี. (ท่าน)	โกดิมัล. พะดัล ส,น. นา,ต;เอ.
(ท่านเป็นผู้มาแล้วด้วยประโยชน	มณฑลเป็นต้น.
อะไร)	

ปะทานุกรม

โก.

โก วิ,ลัท. นว,ป;เช. ไคร,	โกฏโย ป,ล. นว,ป;ท. ฤ
ผู้ไ.	ท;ท. โกฏท. ฤ ซึ่ง.
โกจิ วิ,ลัท. นว,ป;เช. โกไคร,	โกฏี น,น. นว,ท;เช. ซึ่งที่ตุต.
ไคร ฤ.	โกฏฐาสิ น,น. นว,ท;เช.
โกฏระณะระณะระณะระณะมานิ ส,น.	ซึ่งส่วน.
นว,ป;ท. คว,โนอันตัตตอัน	โกณามะ-ย วิ,ลัท. อพ,นิ-
เคาะ, คว,โนอันตัตตอันนิต.	วิ,ลัท. นว,ป;เช. ชื่อไร-
โกฏยา น,น. นว,ท;เช.	...
ด้วยที่สุด, ด้วยเงื่อน.	โกณาโย ส,ท. นว,ป;เช.
	มีชื่อว่าอะไร, มีอะไรเป็นชื่อ.

ปะ.

ซัซชะกั กิ,น. นว,ท;เช.	ซัณชะภาวิ ส,น. นว,ท;เช.
ซึ่งวัดอุณันมุลลต หังเดี่ยว.	ซึ่งความที่แห่ง...เป็นผู้กระเจก.
ซัณชะมัตตะพันชะตัตตเคนะ ส,น.	ซัณชะมัตตะภาวิ ส,น. นว,ท;เช.
นว,ท;เช. ด้วยอันระคนพร้อม	ซึ่งความที่แห่ง...เป็นผู้
ด้วยชนผู้ถูกจ้างมา ผู้กระเจก.	เป็นกระเจกเกิดแล้ว.

ปะทานุกรม

ไฉโย ค,น. นา,ป;เอ.

เป็นนระจล.

ขณันติ (เต) อา,ว.พ. บ่มขุด.

(เขาก.)

ขณาทิ (ตว) อา,ป;เอ.

จงขุด. (ท้าน)

ขณ กิ,น. ญา น,น. นา,ต;เอ.

ในอันขุด, ในขณะ.

ขะทิวณันธิ ค,น. นา,ต;เอ.

ซึ่งต้นแห่งไม้ตะเคียน, ซึ่งต้น

แห่งไม้ตะเคียน.

ขะทิวรอกซ์ ค,น. นา,ต;เอ.

ซึ่งไม้ตะเคียน.

ขะทิวระณิ ค,น. นา,ป;เอ.

ญา ต;เอ. ป่าแห่งไม้ตะเคียน,

หรือไม้แห่งไม้ตะเคียน. ญา ซึ่ง.

ขะทิวระณิอัธธะ ค,น. นา,ต;เอ.

ญา ต;เอ. ป่า ญา แห่งนก

ซึ่งว่าระทิวระณิยะ,

(ผู้เกิดแล้วในชะ ทิววัน)

ขะทิวระณิยิ ค,น. นา,ต;เอ.

ซึ่งนกซึ่งว่าระทิวระณิยะ.

ขะทิวระณิโย-ติ สละนามิ.

ค,น.-อักษฺนิ.-วิ,ต. นา,ต;เอ.

น,น. นา,ป;เอ. ว่า ระทิว

ระณิโย-ดังนี้.-แห่งนกนั้น ชื่อ.

ขะทิวระเน ค,น. นา,ต;เอ.

ในชะทิววัน.

ขะทิวา นามะ น,น. นา,ป;เอ.

อักษฺนิ. ชื่อว่าไม้ตะเคียน.

ขันติเนตตานุกทระระณันโน ค,น.

นา,ป;เอ. เป็นผู้ถึงพร้อมแล้ว

ด้วยความอดทนและอด

และความเย็น.

ปะทานุกรม

ขันน้ันตะเว ส,น. นา,ตฺ;เอ.
 ในระหว่างแห่งลำต้น.
 (คำคม)

ขันธาวา ส,น. นา,ตฺ;เอ.
 ยังกอง อันบุคคลพึงห้าม ด้วย
 ท่อนไม้. (คำย)
 ระบะระบะธัมมา ส,ค. นา,ปฺ;พ.
 มีอันสั้นแลอันเลื่อมปนรวมน.

ชา.

ชาณุกะ น,น. นา,ตฺ;เอ. ในคธ. ชาทันตัสเส-ระ กิ,กิ. นา,ตฺ;เอ.
 ชาณุกะที น,น. นา,ตฺ;พ. ฉา จฺ;เอ.-ธฺ,นิ. ได้ยวกินอยู่
 ด้วยตตท. -นั้นเหียว.
 ชาตะธา-ติ (ตุเม) ชา,วพ. ชานันตา กิ,กิ. นา,ปฺ;พ.
 ฉา ชา,ป.พ.-ธฺ,นิ. ชัย ได้ยวกินอยู่.
 ฉา จง ได้ยวกิน. (ท่านท.) ชาตฺเต (เต) ชา,วพ. ชัยม
 ชาตะนัตถายะ ส,น. นา,ตฺ;เอ. ได้ยวกิน (เขาท.)
 เพื่อประโยชน์แก่ความได้ยวกิน. ชาตฺ (โส) ชา,อ.เอ. ได้ยว
 ชาตะนิยะโกชะนิเย ส,น. นา, กินแล้ว (เขา)
 ตฺ;เอ. ในวัดอุทัยบุคคล ทั้งได้ยวแล้ววัดอุทัยบุคคลทั้งกิน
 ฉา บริโภค. ชาทิตา กิ,กิ. นา,ปฺ;พ.
 ได้ยวกินแล้ว

ปะทานุกรม

ชาติตุลาโม-ติ (ตัว) กิ,น.	ชาติตวา กิ,กิ. ยัพ,ป.
นา,ป;เอ.-ชา,ว.เอ. เป็นผู้	เคียวกินแล้ว.
ใครเพื่อจะเคียวกิน-มิ (ท่าน)	ชาติตลามี (อะห์) ชา,ภ.เอ.
ชาติตุ กิ,น. ยัพ,ป. ป;	จักเคียวกิน. (เรา)
จา จ; ความเคียวกิน,	ชาเทยยะ (โต) ชา,ต.เอ.
เพื่อจะเคียวกิน.	พึงเคียวกิน. (เขา)

ชิบ (โต) ชา,อ.เอ. ชัดไป	ชิบตลามี-ติ (อะห์) ชา,ภ.เอ.
แล้ว. (เขา)	-อัพ,นิ. จักชัดไป-ว่าอะนี้. (เรา)
ชิบตุ กิ,น. ยัพ,ป. ป; จา จ;	ชิบปะ-เม-อะ น,น. นา,ทุ.เอ.
ความชัดไป, เพื่อจะชัดไป.	-อัพ,นิ. พั้น-นั้เพียว.

ชี.

ชีน-น-ติ กิ,กิ. นา,ป;เอ.	ไฉ่ กิ,กิ. นา,ป;เอ. ชื่นแล้ว
-อัพ,นิ. ชื่นแล้ว-ว่าอะนี้.	

ปะทานุกรม

เป.

เขตตวรักขิกา กิ,คฺ. นา,ปฺรพ.	เขมา นามะ น,น. นา,ปฺร;เข.
ผู้รักษาซึ่งนา.	อฺพิ,นิ. ชื่อเขมา (ราชเทวี)
เขตตระสะมิโป ถ,น. นา,ทฺร;เอ.	เขคฺฉะระระกั น,น. นา,ทฺร;เอ.
ยังที่ใกล้เคียงแห่งนา.	ซึ่งกระโณน,จึงภาชนะเป็นที่ต้ม
เขตต์ น,น. นา,ทฺร;เอ. ซึ่งนา.	ซึ่งเขคฺฉะ.
เขตเตตุ น,น. นา,ถฺรพ. ในนาท.	โย นฺทฺ,นิ. แด.

ค.

คัจฉะ (คัจฉาทิ) (คฉว)	คัจฉะฉา-ติ (คฺมเท) ฉา,ปฺท.
ฉา,ปฺ.เอ. จงไป. (ท่าน)	ฉา ว.พ.-อฺพิ,นิ. จงไป
คัจฉะติ (โส) ฉา,ว.เอ.	ฉา ย่อมไป-ว่ากระนั้น. (ท่านท.)
ย่อมไป (เขา)	คัจฉนฺต กิ,กิ. นา,ทฺร;เอ.
คัจฉะฉะ (คฺมเท) ฉา,ปฺ.พ.	เมื่อไป, ไปอยู่.
ฉา ว.พ. จงไป ฉา ย่อมไป.	คัจฉนฺตา กิ,กิ. นา,ปฺรพ.
(ท่านท.)	เมื่อไป, ไปอยู่.

ปะทานุกรม

คัจฉันเต กิ,กิ. นา,ทุ;พ.

เมื่อไป, ไปอยู่.

คัจฉันโต กิ,กิ. นา,ปุ;ธ.

เมื่อไป, ไปอยู่.

คัจฉะติ (ตว) ชา,ว.เอ.

ย่อมไป. (ท่าน)

คัจฉาทิ-ติ (ตว) ชา,ป.เอ.

-อัส,นิ, จงไป-ว่ากระนั้น.

(ท่าน)

คัจฉะยาติ (ตว) ชา,ว.เอ.

พึงไป. (ท่าน)

คะณิ น,น. นา,ทุ;ธ.

คัณฐิกายะ น,น. นา,ธ;ธ.

ใบเขียง.

คัณฐิคุ กิ,กิ. อัส,ป. ปุ; ฤา จ;

ความร้อยกรอง, เพื่อยร้อย

กรอง.

คัณทะ (คัณหาที) (ตว)

ชา,ป.เอ. จงถึ้นเขา, จงจับ

เขา. (ท่าน)

คัณทะติ (โส) ชา,ว.เอ.

ย่อมถึ้นเขา. (เขา)

คัณทะละ (ตุมเท) ชา,ป.พ.

ชา,ว.พ. จง ฤา ย่อม

ถึ้นเขา. (ท่านท.)

คัณหันติ (เต) ชา,ว.พ. ย่อม

ถึ้นเขา. (เขาท.)

คัณหันโต กิ,กิ. นา,ป.เอ.

เมื่อถึ้นเขา.

คัณหาเปสิ-ติ (ตว) ชา,ว.เอ.

-อัส,นิ. ย่อมยัง ฤา ไช้ตลอด

ให้ถึ้นเขา, ให้จับเขา. (ท่าน)

คัณหามา-ติ (มะย) ชา,ว.พ.

-อัส,นิ. ย่อมถึ้นเขา-ว่ากระนั้น.

(เราท.)

ปะทานุกรม

คำนาม-ติ (อะห์) ขา,ว.เอ.

-ฮัก,นิ. ย่อมถือเอา-ว่ากระนั้น.

(เรา)

คำนทึ (โฮ) ขา,อ.เอ. ถือ

เอาแล้ว. (เขา)

คำนทิตุ กิ,น. ฮัก,ป. ปะ; ภา; ข;

ความถือเอา, เพื่อจะถือเอา.

คำนทิตวา กิ,กิ. ฮัก,ป. นิย

เอาแล้ว.

คำนทิสันติ (เต) ขา,อ.พ.

จักถือเอา. (เขาท.)

คำนทิสละห์-ติ (จว) ขา,อ.เอ.

-ฮัก,นิ. จักถือเอา-ว่ากระนั้น.

(ท่าน)

คำนทิสตามะ (มะย) ขา,อ.พ.

จักถือเอา. (เขาท.)

คำนทิสตามิ-ติ (อะห์) ขา,อ.เอ.

-ฮัก,นิ. จักถือเอา-ว่ากระนั้น.

(เรา)

คำนทิส (เต) ขา,อ.พ. ถือเอา

แล้ว. (เขาท.)

คำนทึยยาติ (จว) ขา,อ.เอ.

พึงถือเอา. (ท่าน)

คะตะอะละโต ส,น. ฮัก,ป. บัญ;

แต่ขาดแห่ง...ไปแล้ว.

คะตะคะติ วาน ส,น. นว,ส.เอ.

ในกันแห่ง...ไปแล้ว.

คะต-น-ติ กิ,กิ. นว,ป.เอ.

ภา; ท.เอ.-ฮัก,นิ. ไปแล้ว,

ถือแล้ว.-ว่ากระนั้น.

คะตา กิ,กิ. นว,ป.พ. ไป

แล้ว.

ปะทานุกรม

ละตาตุ เบาะ กิ,กิ. นา,ตฺ;พ.	คัระภี น,น. นา,ตฺ;เอ. ซึ่งตา.
อัม,นิ. ไปแล้วนั้นเที่ยว.	คัระภา-ติ น,น. นา,ตฺ;เอ.
ละโต กิ,กิ. นา,ปฺ;เอ. ไป	-อัม,นิ. และตา-ว่าภะนี.
แล้ว.	คัระโก น,น. นา,ปฺ;เอ. ตา.
ละโต-ติ (ตัว) กิ,กิ. นา,	คัณคัพพะ-น-ติ กิ,กิ. นา,ปฺ;เอ.
ปฺ;เอ.-ชา,ว.เอ. เป็นคู่ไป	-อัม,นิ. ยัน...ถึงไป,
แล้ว-มี. (ท่าน)	ยัน...ถึงถึง-ว่าภะนี.
คัตะละโต ะ น,น. อัม,ป.	คัณคามา กิ,น. นา,ปฺ;พ.
อัม,นิ. แต่กายเทียบ.	ผู้ใดไม่ที่จะไป.
คัระกะภาวิเกนะ ต,น. ภา,ต,น.	คัณ, กิ,น. อัม,ป. ปฺ; ภา,จ;
นา,ตฺ;เอ. ด้วยอันนำไปจึง	ความไป, เพื่จะไป.
ภะด้วยตา, ด้วยอันให้ตา	คัณตวา กิ,กิ. อัม,ป. ไปแล้ว.
นำไปซึ่งภะ.	คัณปะปัญจางคฺติ กิ,น. นา,
คัระกะภาวิ ต,น. นา,ตฺ;เอ.	ตฺ;เอ. ซึ่งอันใจด้วยยังคฺติหัว
ซึ่งความเปนตา, ซึ่งความ	ด้วยวัดคฺติกลั่น.
ก็แห่งคัตัวนั้นเปนตา.	คัณอะจิตตาทีน ะ ต,ตฺ. นา,
คัระภัสสะ น,น. นา,จฺ;เอ.	ตฺ;พ.-อัม,นิ. ซึ่งวัดคฺ.
ภา,จฺ;เอ. แก่ ภา,แห่งตา.	มีวัดคฺติกลั่นแต่นำเป็นคั.

ปะทานุกรม

คันธาระวัฏเรี ด,น. นา,ตฺวเ.	คะมิสตะติ (โต) ขา,ภ.เอ.
ในแว้นแคว้นชื่อคันธาระ.	จักไป. (เขา)
คันธาโว นามะ น,น. นา,ปฺรเ.	คะมิสตะติ (ตวิ) ขา,ภ.เอ.
อัส,น. ชื่อ คันธาระ.	จักไป. (ท่าน)
คันธะมี น,น. นา,ตฺวเ.	คะมิสสามะ (มย์) ขา,ภ.พ.
อัส,น. แม่ ซึ่งวัดอุมิถัน	จักไป. (เวท.)
(ของหอม)	คะมิสสามิ (อะห) ขา,ภ.พ.
คัททินิ คฺ,น. นา,ปฺรเ. เป็	จักไป. (เรา)
สัตว์มี ครมภ.	คะมิสสามิ-ติ (อะห) ขา,ภ.พ.
คัททินิมิคฺยา ด,น. นา,ตฺวเ.	อัส,น. จักไป-ว่ากระนั้น
ญา ตฺวเ. แก่ ญา แห่ง	(เรา)
นางเนื้อมิลครภ.	คะเมนติ (เต) ขา,ว.พ. ย่อม
คะมะนะกาเล ตฺ,น. นา,ตฺวเ. ใน	ให้ถึง. (เขาต.)
กาลเปนท์ไป, ในกาลแห่งอันไป.	คะมะหะติ (โต) ขา,ว.เอ.
คะมะนา-คะมะนะมิตเต ตฺ,น.	ย่อมตฺยอน. (เขา)
นา,ตฺวเ. ในทางเปนท์ไป	คะมะหัตตัสสะ กฺ,ก. นา,ตฺวเ.
แลทางเปนท์มา, ในทางแห่ง	ญา ตฺวเ. ตฺยอนขุ,
อันไปแลขัณา.	เมื่อตฺยอน.

ปะทานุกรม

คะระหิตุ กิ,น. ขัพ,ป. ป; ฎา จ;
ความดีเดียน, เพื่อจะดีเดียน.

คะระตะว ต,ค. นา,ป;เอ. หนัก
กว่า, หนักโดยวิเศษ.

คะระไค น,น. นา,ป;เอ. นก
ครุพิะ, นกครุฑ, นกกระไน.

คะละนาพิย ส,น. นา,ต;เอ.
ในก้านแห่งคอ.

คะระณัฎฐานะโต ส,น. ขัพ,ป.
บัญญัติ แต่ทว่าเป็นที่ถือเอา.

คะระณัตถายะ ส,น. นา,จ;เอ.
เพื่อความต้องการ ฎา ประโยชน
แก่อันถือเอา.

คะระณิ กิ,น. นา,ป;เอ.
ความถือเอา.

คะระปะติ น,น. ฎา ส,น. นา,
ช;เอ. ตุก่อน คะระบตี.

คะหิตัญฐานั บิ ส,น. นา,ต;เอ.
ขัพ,น. แม้ ซึ่งที่แห่ง...อัน
...ถือเอาแล้ว.

คะหิตัตตา ต,น. นา,บัญญัติเอ.
เพราะความที่แห่ง...เป็นของ
อัน...ถือเอาแล้ว.

คะหิตะมัจเจหิ ส,น. นา,ต;พ.
ด้วยปลาอัน...ถือเอาแล้ว ท.

คะหิตไ-มหิ-ติ (อะหิ) กิ,กิ.
นา,ป;เอ.-อา,ว.เอ.-ขัพ,น.
เป็นผู้มาแล้ว-มี-ว่ากระนั้น.

(เว)

คะเหตุ กิ,น. ขัพ,ป. ป; ฎา จ;
ความถือเอา, เพื่อจะถือเอา.

คะเหตวา กิ,กิ. ขัพ,ป. ถือเอา
แล้ว.

คะเหตวานะ กิ,กิ. ขัพ,ป. ถือ
เอาแล้ว.

ปะทานุกรม

คา.

คาธะ มา-ทะ น,น. นาง,ทุเร.เอ.	คามะโกชะกัธละ กิ,ค. นาง,จ,เอ.
-อา,ปร.เอ. ซึ่งคาธะ-กล่าว แล้ว.	กา จ,เอ. แก่ กา แห่งชน ผู้ปริโภคซึ่งบ้าน. (ฮะเกอ)
คาคิ น,น. นาง,ทุเร.เอ. ซึ่งคาธะ	คามะวาลิโน กิ,ค. นาง,ปร,พ.
คาธะ น,น. นาง,ทุเร.เอ. ซึ่ง	ชนชาวอยู่ในบ้านท.
คาธาก.	คาเม น,น. นาง,ส,เอ. ในบ้าน.
คาธายะ น,น. นาง,ทุเร.เอ. ด้วย	คามิตวา กิ,กิ. ฮัพ,ป. ชัยแล้ว.
คาธะ.	คาทาเปตวา กิ,กิ. ฮัพ,ป. ใช้...ให้
คามะเก ด,น. นาง,ส,เอ.	ชัยเขาแล้ว.
ในบ้าน, ในหมู่บ้าน.	คาทาเปติ-น-ติ (ะหิ)
คามะทาระกา ส,น. นาง,ปร,พ.	อา,อ.เอ.-ฮัพ,นิ. ใช้...ให้
ทาร์กโนบ้านท.	ชัยเขาแล้ว-ว่ากระนั้น. (เวา)
คามะทวาเร ส,น. นาง,ส,เอ.	คาพิทะตะริ ด,ค. นาง,ทุเร.เอ.
ที่ประตูแห่งบ้าน.	มันกว่า.
คามะทวาเรนะ ส,น. นาง,ทุเร.เอ.	
โดยประตูแห่งบ้าน.	

ปะทานุกรม

คิ.

คิชนะบัณฑิตเต ส,น. นา,ตฺร;เอ.

ในคิชนะบวรพต เขาเป็นที่อยู่

แห่งแร้ง, เขามีถิ่นฐานดังแร้ง.

คิชนะโยนิย์ ส,น. นา,ตฺร;เอ.

ในกำเนิดแห่งแร้ง.

คิชนั้สสะ น,น. นา,ตฺร;เอ.

ญา ตฺร;เอ. แก่ญา แห่งแร้ง.

คิชนั้ น,น. นา,ตฺร;เอ. ซึ่งแร้ง.

คิชนา น,น. นา,ปฺร;พ. แร้ง.

คิชนา น,น. นา,ตฺร;พ. ญา ตฺร;พ.

แก่ ญา แห่งแร้ง.

คิชนะ น,น. นา,ตฺร;พ. ซึ่งแร้ง.

คิชนทิต น,น. นา,ตฺร;พ. อันแร้ง.

คิชนเณ น,น. นา,ปฺร;เอ. แร้ง.

คิวิตเตนะ น,น. นา,ตฺร;เอ.

อันน-ยคานมัว ชื่อ คิวิต.

คิวิตโต นามะ น,น. นา,ปฺร;เอ.

อฬ,นิ. ชื่อ คิวิต.

คิฉานาบี คฺร,น. นา,ปฺร;พ.

อฬ,นิ. แม้ เปผู้ไข.

คิฉะ-มัสสะ น,น. นา,ตฺร;เอ.

-วิ,ส. นา,ตฺร;เอ.

ซึ่งคอ-แห่ง...นั้น.

คิฉั น,น. นา,ตฺร;เอ. ซึ่งคอ.

คิฉาย น,น. นา,ตฺร;เอ. ในคอ.

คิฉนั น,น. นา,ตฺร;เอ. ซึ่งคอ.

ปะทานุกรม

ค.

น

คุระมัทซึตะภาว ส.น. นา,ทุรุเอ.	คุระมัทซึโต ส.น. นา,ปฺรุเอ.
ซึ่งความที่แห่ง...เป็นผู้อันสุด	เป็นผู้อันสุดทาแล้ว, เป็นผู้ขึ้น
ทาแล้ว.	แล้วด้วยคุณ.

เค.

เคห์ น.น. นา,ทุรุเอ. ซึ่ง ภา	เคเห น.น. นา,สฺรุเอ.
ยัง เวื่อน.	ในเวื่อน.

โค.

โคจะระคะทะเณนะ ส.น. นา,	โคจะระกุมิย์ ส.น. นา,สฺรุเอ.
ตฺรุเอ. ด้วยอันถือเอาซึ่งโคจร.	ในภูมิเป็นที่โคจร.
(อาหาร)	(เป็นที่ตั้งโคเที่ยวไป)
โคจะระกุมิคะมะนะภาว-ญัจ-ละ	โคจะรํ น.น. นา,ทุรุเอ.ซึ่ง
ส.น. นา,ทุรุเอ.-วิฐ. ซึ่ง	โคจร. (อาหาร)
ความเป็นคืออันแห่งอันไมระ	โคจะรายะ น.น. นา,จฺรุเอ.
นั้น ไปยังภูมิเป็นที่โคจรด้วย.	เพื่ออาหาร.

ปะทานุกรม

โคจระโระ น,น. นา,ป;เอ.	โคมีลั ส,น. นา,ทุ;เอ.
โคจว.	ซึ่งเนื้อแห้งโค.
โคณิ น,น. นา,ทุ;เอ. ซึ่งโค.	โคโยนิยิ ส,น. นา,ส;เอ.
โคณนะ น,น. นา,ต;เอ.	ในก้านนิคแห้งโค.
อันโค.	โควินทะกะเสฏฐิ ส,น. นา,ทุ;เอ.
โคณทิ น,น. นา,ต;พ.	ซึ่งเสฏฐิชื่อโควินทะกะ.
อันโคท.	โควินทะกะเสฏฐิ ส,น. นา,ป;เอ.
โคโณ น,น. นา,ป;เอ. โค.	เสฏฐิชื่อโควินทะกะ.

พษ.

พษะนระ น,น. นา,ต;เอ.	พษวี น,น. นา,ทุ;เอ. ยังเวือน.
ด้วยหม้อ.	พษวาล์ กิ,น. นา,ทุ;เอ.
พษะโต น,น. อ;พ,ป. บัญ;	ซึ่งพษวาล์, ซึ่งอันอยู่ควมบ
แต่เวือน.	ครองซึ่งเวือน.
พษะทวาเว ส,น. นา,ส;เอ.	พษเว น,น. นา,ส;เอ. ในเวือน.
ที่ประตุแห่งเวือน.	

ปะทวนุกรม

พา.

พาฏิโต - ตี กิ, ถิ. นา, ปุ, เอ.
- อัง, นี.

ผู้อื่น...ฆ่าแล้ว...ว่ากระนั้น.

พาติตวา กิ, ถิ. บัง, ป. ฐม
ธมแล้ว.

พาติ น, น. ฤ, กิ, น. นา, ทุ, เอ.
ให้เป็นอาหารอันบุคคลพึงกิน.

จะ.

จะ อัง, นี. กิ, ้วย, ฝ่ายว่า,
อนึ่ง.

จักกะวัตติกาเล ส, น. นา, ทุ, เอ.

ในกาลแห่ง (เรา) เป็นพระราชา

ผู้ยังจักรให้ไป.

จักกะวัตติวาชา ส, น. นา, ปุ, เอ.

พระราชาผู้จักรทัตติ.

จักขุมะตา ต, คุ. นา, ทุ, เอ.

อัน...มีตา.

จักกะมะมะโกฏิโย ส, น. นา, ทุ, เอ.
ในที่สุดแห่งที่เป็นที่จงกรม.

จะตุตถาเย ปุ, ส. นา, ทุ, เอ.
...ที่สี่.

จะตุปะปะโท ส, คุ. นา, ปุ, เอ.
มีเท้าสี่.

จะตุปะทา ส, คุ. นา, ปุ, พ.
มีเท้าสี่.

ปะทานุกรม

จะตุมาตักกันคะเว ล.น. ๑

ตฺร.เอ. ในภายในแห่งเจียนลี.

จะตุวิละติยา ป,ล. นาร,ตฺร.เอ.

ยี่สิบยี่สิบ...ตี. (๒๔)

จะตุลฺ ป,ล. นาร,ตฺร.พ. ลี.

จัดต กิ,กิ. นาร,ปฺร.เอ. ๑๑ ๓๖๕.

สละแล้ว.

จัดทาโร ป,ล. นาร,ปฺร.พ.

๑๑ ๓๖๕. ...ตี.

จะวันดา กิ,กิ. นาร,ปฺร.พ.

ประพฤติอยู่, เทียวไปอยู่.

จะวันติ (เต) ๓๖,๖๗. ย่อม

ประพฤติ, ย่อมเทียวไป.

(เขาท.)

จะวันโต กิ,กิ. นาร,ปฺร.เอ.

เมื่อประพฤติ, เมื่อเทียวไป.

จะระมาโน กิ,กิ. นาร,ปฺร.เอ.

เมื่อประพฤติ, เมื่อเทียวไป.

จะระลี (ตัว) ๓๖,๖๗.

ย่อมเทียวไป. (ท่าน)

จะรามิ (อะท) ๓๖,๖๗.

ย่อมเทียวไป. (เรา)

จะริตวา กิ,กิ. ๓๖,๖๗. เทียว

ไปแล้ว.

จะริตวา กิ,กิ. ๓๖,๖๗. เคลื่อน

แล้ว.

จามะวี วิยะ น,น. นาร,ปฺร.เอ.

๓๖,๖๗. เป็นราวกะ ขนแต่ง

สัตว์ชื่อจามะวี.

ปะทานุกรม

จิ.

จิตตะกฤษะบััพพะตะตะเถ ส,น.

นา,ป;เอ. ในพื้นแห่งเขา

ชื่อ จิตรกฤษ.

จิตต์ น,น. นา,ป;เอ. ฤา ฤ;เอ.

จิตร, ชึ่งจิตร.

จินตะนะพะโก นามะ ส,น.

นา,ป;เอ. อัม,นิ. ชื่อว่านก

ยางผู้มีอันคิดเป็นสัตว์.

จินติโต กิ,กิ. นา,ป;เอ.

คิดแล้ว.

จินเตตวา กิ,กิ. อัม,ป. คิดแล้ว.

จินเตนดัลละ กิ,กิ. นา,น;เอ.

เมื่อคิด, คิดอยู่.

จินเตนโต กิ,กิ. นา,ป;เอ.

เมื่อคิด, คิดอยู่.

จินเตล (โล) ยา,อ.เอ.

คิดแล้ว. (เขา)

จินเตล (เต) ยา,อ.พ. คิดแล้ว.

(เขาท.)

จิระประภักังขา-ค (โห อะห)

กิ,ค. -ป,คัพ. นา,ป;เอ.

เป็นผู้ทรงจำเพาะสันกาลนาน

-เรา.

จิวิ มีโซ น,น. นา,น;เอ.

อัม,นิ. แม้ สันกาลนานแล.

ปะทานุกรม

จ.

จุติปะฏิสันธิวะเสณะ ต,น. นา,ต; | จุละกะเสฏฐิสสะ ต,น. นา,จ;เอ.
 เข. ด้วยอำนาจแห่งจุติแปฏิสันธิ. | จา ต;เอ. แก่ จา แห่ง
 (ความเคลื่อนไหวและความต้อคืน) | เสฐฐิชื่อจุละกะ.
 จุโต กิ,กิ. นา,ป;เอ. เป็นผู้ | จุละกะเสฏฐิ นามะ ต,น. นา,
 เคลื่อนแล้ว. | ป;เอ. ยัพ,นิ. เสฐฐิชื่อว่า
 จุละกะมะหาเสฐฐิ ต,น. นา, | จุละกะ.
 ป;เอ. เสฐฐิใหญ่ชื่อจุละกะ.

จ.

เจ ยัพ,นิ. หากว่า. | เจ-วะ (จะเอวะ) ยัพ,นิ.
 เจ เต (จะเต) ยัพ,นิ. | -ยัพ,นิ. ด้วย-เท่านั้นละ.
 -วิ,ต. นา,ป;พ. จา ต;พ. |
 กิ-...เท่านั้น.
 เจ-ตละ (จะเอตละ) ยัพ,นิ. | โจโว น,น. นา,ป;เอ. โจว.
 -วิ,ต. ยัพ,ป. ต; กิ- |
 โย...นั่น.

ปะทานุกรม

นระ.

นระ ป,ต. นว,ป;พ. ๑๑ พ;พ.ทก.	นระตะกะวัฏโธ ส,น. ๕พ,ป.
นัทเรตฺ กิ,น. ๕พ,ป. ป; ๑๑ จ;	นัญริ แต่แล้วแล้วแล้วแล้วแล้ว
ความทัก, เพื่อกะทัก.	นินทิตวา กิ,กิ. ๕พ,ป. ตัดแล้ว

๗.

นระปะคํ น,น. นว,ต;งอ.	นระปะระคํมิถนระจะ ส,น.
นัชนนท.	นว,ต;งอ. ๕พ,มิ. ตัดแล้ว
นระ น,น. นว,ป;พ. ทนท.	นระระคํ ซึ่งการงานในทาง
นัมโม น,น. นว,ป;พ. เตะ	นัชนน.
นระ น,น. ๑๑ กิ,น. นว,ต;งอ.	นระระคํ ค,น. นว,ต;งอ.
ซึ่งความขยับชนะ.	นระระคํผู้ชนะ ผู้เกิดแต่ของ
นระปะระคํมิถนระจะโธ	(นระระคํถึงซึ่งความชนะ)
ส,น. นว,ป;พ. ตหายผู้	นระระคํ น,น. นว,ต;งอ.
ปะระคํซึ่งการงานในทางแห่ง	๕พ,มิ. นั ในน้ำ.
นั.	นระระคํ (นระ) ตา,ต;งอ.
	ถึงนระ, (นระ)

ปะทานุกรม

ชา.

ชาตะวาระวณะรุกเข	ต,น. นว,	ชาเรสุ	กิ,กิ. นว,ต,น.
ต,น. นว,	เกิดแล้ว.		
เกิดแล้ว. (กุ่มบก)		ชาโต-ติ	กิ,กิ. นว,ต,น.
ชาตะสว	ต,น. นว,ต,น.	-ย,น. นว,	เกิดแล้ว.
มีแก่นเกิดแล้ว.		ชานะนัตถิ	กิ,น. นว,ต,น.
ชาตะสว	ต,น. นว,ต,น.	เพชชัญ.	
มีแก่นเกิดแล้ว.		ชณันนิ (เต)	ถา,ว.พ. ย,น.
ชาตา-ติ	กิ,กิ. นว,ต,น.	(เวท)	
-ย,น. นว,	เกิดแล้ว.	ชานนติ (โส)	ถา,ว.น.
ชาตณิ	กิ,กิ. นว,ต,น. ฎ,น.	ย,น. (เว)	
เกิดแล้ว.		ชานามิ (ระห)	ถา,ว.น.
ชาติสถะวัญญาณ-ญจ-ส		ย,น. (เว)	
ต,น. นว,ต,น. -ย,น.		ชานาสี (ตว)	ถา,ว.น.
-วิ,น. ญานนเปนเคว็องระลิก		ย,น. (ถาน)	
ให้ชื่อชาติ	ก-แก่. นน.		

ปะทานุกรม

ชานาตี-ติ (ตว) ฌ,ป.เอ.	ชานิสละติ (ตว) ฌ,ภ.เอ.
-ฉัพ,นิ. จงรู้-ว่ากะนี้ (ท่าน)	จักรู้. (ท่าน)
ชานิตุ กิ,น. ฉัพ,ป. ปัง ญา จ	ชาล-ญจะ น,น. นา,ตฺร.เอ.
ความรู้. เพื่อจะรู้.	-ฉัพ,นิ. จึงช่วย-ด้วย.
ชานิสละละ (ตมเท) ฌ,ภ.พ.	ชาเล น,น. นา,ตฺร.เอ. ในช่วย.
จักรู้. (ท่านท.)	
ชานิสลันติ (เต) ฌ,ภ.พ.	ชีโล-ติ กิ,ถิ. นา,ปฺร.เอ.- ฉัพ,นิ.
จักรู้. (เขาท.)	ชนะแล้ว.

ชีวะละ (ตมเท) ฌ,ป.ท.	ชีวามินามะ (อะท) ฌ,ว.เอ.
จงเป็นอยู่. (ท่านท.)	ฉัพ,นิ. ย่อมเป็นอยู่. (เรา)
ชีวันติ (เต) ฌ,ว.พ. ย่อม	ชีวิตะกิจจํ ต,น. นา,ปฺร.เอ.
เป็นอยู่. (เขาท.)	ญา ตฺร.เอ. ก็แห่งชีวิต,
ชีวะยัณตี (เต) ฌ,ว.พ. ย่อม	กิจด้วยความเป็นอยู่.
เป็นอยู่. (เขาท.)	

ปะทานุกรม

ชีวิตักขะยี่ ส,น. นา,ทุ;เอ.	ชีวิต น,น. ญา กิ,น. นา,ปฺ;เอ.
ซึ่งความสิ้นไปแล้วแห่งชีวิต.	ชีวิต, ความเป็นอยู่.
ชีวิตะถักขะเย ส,น. นา,ทุ;เอ.	ชีวิตสันติ (เต) อา,ภ.พ.
ในอันสิ้นไปพร้อมแห่งชีวิต.	จักเป็นอยู่ (เขาก.)

ญ.

ญัตวา กิ,กิ. อพ,ป. รู้แล้ว.	ญาติลักษณะปุรภักขิต ส,น. นา,ทุ;เอ.
ญาติะกานี่ น,น. นา,จ;พ.	อันหมู่แห่งญาติทำในเบื้องหน้าแล้ว.
ญา จ;พ. แก่ ญา แห่ง	ญาติกิ น,น. นา,มัญ;พ.
ญาติท.	จากญาติท.

ฐะ.

ฐัตวา กิ,กิ. อพ,ป. ยืนอยู่	ฐะปะยัต (เต) อา,อ.พ.
แล้ว, ตั้งอยู่แล้ว.	ตั้งไว้แล้ว. (เขาก.)
ฐะปะยิตวา กิ,กิ. อพ,ป.	ฐะปะเปติ (โส) อา,อ.เอ.
ตั้งไว้แล้ว.	ให้ตั้งไว้แล้ว. (เขา)

ปะทานุกรม

ฐะบัคฺ กิ,กิ. นว,ปฺร.เอ. จา	ฐะเปเนต กิ,กิ. นว,ตฺร.เอ.
ทฺร.เอ. ตั้งไว้แล้ว.	จา ทฺร.เอ. เมื่อตั้งไว้.
ฐะบัคานิ กิ,กิ. นว,ปฺร.ท. จา	ฐะเปติ (โส) อว,อ.เอ.
ทฺร.ท. ตั้งไว้แล้ว.	ตั้งไว้แล้ว. (เขา)
ฐะเปตวา กิ,กิ. ยฺท,ป. ตั้งไว้	.
แล้ว, ตั้งเสีย, ยกเสีย.	

ฐา.

ฐาณํ น,น. จา กิ,น. นว,ปฺร.เอ.	ฐาณํ น,น. จา กิ,น. นว,
จา ทฺร.เอ. ที่, ความตั้งอยู่.	ตฺร.ท. ในที่.
ฐาเน น,น. จา กิ,น. นว,ตฺร.เอ.	
ในที่.	

ฐิ.

ฐิตะสะกะฐิตะ ส,น. นว,ตฺร.เอ.	ฐิตะ กิ,กิ. นว,ทฺร.ท. จา ตฺร.เอ.
แห่งเกี่ยวพันตั้งอยู่แล้ว.	ยืนอยู่แล้ว.
ฐิตํ กิ,กิ. นว,ปฺร.เอ. จา ทฺร.เอ.	ฐิตะ-ติ (ตว) กิ,กิ. นว,ปฺร.เอ.
ยืนอยู่แล้ว, ตั้งอยู่แล้ว.	-อว,ว.เอ. ยืนอยู่แล้ว-มี.
ฐิตา กิ,กิ. นว,ปฺร.ท. ยืนอยู่	(ท่าน)
แล้ว.	

ปะทานุกรม

ทษ.

ทำสาเปตวา	กิ,กิ.	อพั,ป.	ทำสิดวา	กิ,กิ.	อพั,ป.
ยัง...ให้คาบแล้ว.			คาบแล้ว.		

ด.

ดักกะลีล	น,น.	นา,ทุ;เข.	ดักกะ	วิ,ลั.	อพั,ป.	ด;
ยังเมืองชดักกะลีลา.			ใน...นั้น.			
ดักกะลีลา	น,น.	นา,ทุ;เข.	ดักกะ	จะ	วิ,ลั.	อพั,ป.
ในเมืองชดักกะลีลา.			-อพั,น.		ใน...นั้น-นั้น	เกี่ยว.
ดักกะ	จะ	วิ,ลั.	นา,ทุ;เข.	ดักกะ	จะ	วิ,ลั.
-อพั,น.		ซึ่งทำน-นั้น	เกี่ยว.	-ป,ลั	นา,ป;เข.	ใน...นั้น
ตะติเยณะ	ป,ลั	นา,ทุ;เข.	-ผู้หนึ่ง.			
ที่สาม.			ตะติเย	อพั,ค.	นั้นนั้น,	สั.
ตะติ	วิ,ลั.	อพั,ป.	แต่กาลนั้น,		ประการนั้น.	
ในภายหลัง.			ตะติ	จะ	อพั,ค.-อพั,น.	
ดักกะ	ค,ค.	นา,ทุ;เข.	นั้นนั้น-นั้น	เกี่ยว,	ดักกะ	จะ
ซึ่ง...มีประมาณเท่านั้น.			การนั้น-นั้น	เกี่ยว.		

ปะทานุกรม

ตะทะนุจละวิกิ ส,น. นา,ปฺรเอ.	ตะยา ปฺร,สัพ. นา,ตฺรเอ.
ญา ทฺรเอ. เป็นไปตามซึ่งผิว	ด้วยท่าน.
แห่ง...นั้น.	
ตะทา วิ,สัพ. อฺพ,ป. ส	ตะนิ ปฺร,สัพ. นา,ตฺรเอ. ในท่าน.
ในกาลนั้น.	ตะโย ป,ส. นา,ปฺรพ.
ตะนุตา คฺร,น. นา,ปฺรเอ.	ญา ทฺรพ. ...ทั้งหลาย สาม.
ญา ปฺรพ. เป็นของน้อย.	ตะวิตะวิจนะระกาเด-เอะระ ส,น.
ตะนุโก คฺร,น. นา,ปฺรเอ.	นา,ตฺรเอ.-อฺพ,นิ. ในกาล
เป็นของน้อย.	แห่ง...เป็นลูกโคขุน.
ตะนุไซ กิ,น. นา,ปฺรเอ.	ตะระ ปฺร,สัพ. นา,จฺรเอ.
ผู้เกิดแต่ตน. (ลูก)	ญา ทฺรเอ. แก่ ญา แห่งท่าน.
ตะ มั-ตถิ วิ,สัพ. น,น. นา,	ตะเว-ระ ปฺร,สัพ. นา,จฺรเอ.
ทฺรเอ. นั้น-ซึ่งเนื้ความ.	ญา ทฺรเอ.-อฺพ,นิ. แก่ญา แห่ง
ตะ-เม-ระ วิ,สัพ. นา,ทฺรเอ.	ท่าน นั้นเดียว.
-อฺพ,นิ. ซึ่ง...นั้น	ดัดมา วิ,สัพ. นา,มฺญฺเอ.
-นั้นเดียว.	เพราะเหตุนี้.
ด-มบิ วิ,สัพ. นา,ทฺรเอ.	ดัดมา-ที วิ,สัพ. น,น. นา,มฺญฺเอ.
-อฺพ,นิ. ซึ่ง...นั้น-แก่	-ปฺร,สัพ. นา,ปฺรเอ. เพราะ
	เหตุนี้.-เรา.

ปะทานุกรม

ตัลมี วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ. ใน...นั้น.

ตัลตะ วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ. ญา
จรูเอ. แก่ ญา แห่ง...นั้น.

ตัลตะอะนาตะมะมะกะเยนะ ส,น.
นา,จรูเอ. ด้วยความกลัวแต่ขึ้น
ไม่มาแห่ง...นั้น.

ตัลสา วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ.

ญา จรูเอ. แก่ ญา แห่ง...นั้น.

ตัลสา-นุกะวี วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ.

ญา จรูเอ. -กิ,กิ. นา,ปรูเอ.

แก่ ญา แห่ง...นั้น

-เมื่อทำตาม.

ตัลสาเยวะ วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ.

ญา จรูเอ. อัม,นิ.

แก่ ญา แห่ง...นั้น นั้นเดียว.

ตัลสา-วิทุเร วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ.

ญาจรูเอ. -อัม,นิ. แก่ ญา

แห่ง...นั้น-ในที่ไม้ไกล.

ตัลเส-โก วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ.

ญา จรูเอ. -ป,ลั. นา,ปรูเอ.

แก่ ญา แห่ง...นั้น ...ผู้หนึ่ง.

ตัลเส-วะ วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ.

ญา จรูเอ. -อัม,นิ. แก่ ญา

แห่ง...นั้น-นั้นเดียว.

ตั วิ,ลัฟ. นา,จรูเอ. ซึ่ง...นั้น.

ตั ปู,ลั. นา,จรูเอ. ซึ่งท่าน.

ตัชะถา-ญญะ-วะ วิ,ลัฟ. น,น.

นา,จรูเอ. -อัม,นิ. ชะณะนั้น

-นั้นเดียว.

ตัชะเน วิ,ลัฟ. น,น. นา,

จรูเอ. ในชะณะ นั้น.

ตัวะถ วิ,ลัฟ. น,น. นา,ปรูเอ.

ญา จรูเอ. วันนั้น, ในวันนั้น.

ตัวะถเยวะ วิ,ลัฟ. น,น.

นา,ปรูเอ. ญา จรูเอ. อัม,นิ.

วันนั้น นั้นเดียว.

ปะทานุกรม

ตา.

ตาตะ น,น. นา,อรุ.ธ. และพ่อ.
 ตาตา น,น. นา,อรุ.พ. และพ่อท.
 ตาภิโส ค,น. นา,ปรุ.เอ. ผู้เช่นนั้น,
 เช่นท่าน.

ตานี วิ,ลั.พ. นา,ปรุ.พ. ญา ทุ,พ.
 ...ทั้งหลายเหล่านั้น.

ตาปะลาบิ ต,ค. นา,ปรุ.พ. อ,พ,นิ.
 แม่ตาบสท. ขนผู้มีตะปะท.

ตาปะธานี ต,ค. นา,อรุ.พ.
 ญา อรุ.พ. แก่ ญา แห่งตาบสท.

ตาบะ วิ,ลั.พ. นา,อรุ.เอ. ด้วย...นั้น.

ตาละบัณณะบัลันทะนั ต,น.
 นา,ปรุ.เอ. ทัดซึ่งใบแห่งตาล,
 ปะระดับซึ่งใบแห่งตาล.

ตาละบัณณั ต,น. นา,อรุ.เอ.
 ซึ่งใบแห่งตาล.

ตาวะ อ,พ,นิ. ล่อน,เพียงนั้น.

ตาวะภาลิตะระถั ต,น. นา,อรุ.เอ.
 ซึ่งรถประกอบในกาลเที่ยงนั้น,
 (ซึ่งรถเข้า ญา รดยม)

ตาวะดีละกะวะเน ต,น. นา,อรุ.เอ.
 ในภพชื่อตาวะรังษ.

ตาวะเทวะ อ,พ,นิ. , อ,พ,นิ.
 เพียงนั้น นั้นเทียว.

ตาวะเทวี-ละ อ,พ,นิ. , อ,พ,นิ.
 -วิ,ลั.พ. นา,อรุ.เอ. ญา อรุ.เอ.
 เพียงนั้น-นั้นเทียว.-แก่ ญา
 แห่ง...นั้น.

ตาลั วิ,ลั.พ. นา,อรุ.พ. ญา อรุ.พ.
 แก่ ญา แห่ง...ท. เหล่านั้น.

ตาลุ วิ,ลั.พ. นา,อรุ.พ. ใน...ท.
 เหล่านั้น.

ตาเพ็ดวา อ,ค. อ,พ,ป. ดินแล้ว,
 เวียนแล้ว.

ปะทานุกรม

ติ.

ติฏฐะ (ติฏฐาหิ) (ตว)	ติณณะกะลาป	ต,น. นาร,ทุ,เอ.
อา,ป.เอ. จงยีนอยุ่,	ซึ่งกำ ญา ฟ่อนแห่งทญ้า.	
จงทยุดะยุ่. (ก้าน)	ติณณะทาระเก	กิ,ค. นาร,ทุ,พ.
ติฏฐะติ (โต) อา,ว.เอ.	ซึ่งชนผู้นำไปซึ่งทญ้าท.	
ย้อมยีนะยุ่. (เขา)	(ชนเถียวทญ้า)	
ติฏฐามะ (มะย) อา,ว.พ.	ตณิ น,น. นาร,ทุ,เอ. ซึ่งทญ้า.	
ย้อมยีนอยุ่. (เวาต)	ติณเน น,น. นาร,ทุ,พ. ญา ต,เอ.	
ติฏฐะมิ (อะหิ) อา,ว.เอ.	ซึ่งทญ้าท., ในทญ้า.	
ย้อมยีนะยุ่. (เวา)	ติวัจณานัน นามะ	น,น. นาร,
ติณณะกะลาปะสะตานิ	ต,น. นาร,	น,พ. บัท,นิ. ซึ่งแห่งเจีย
ป,พ. ญา ทุ,พ. ร้อยแห่ง	วัจณาท.	
กำ ญา ฟ่อนแห่งทญ้าท.	ติสโส ป,ส. นาร,ป,พ. ต.ม.	

ติ.

ติฏฐะจิตโต	ต,ค. นาร,ป,เอ.	ติฏฐะปะหังโก	ต,ค. นาร,ป,เอ.
ผู้ปจิตวินิตเตว.		เป็นผู้ยีนตีเสวณว่าเวิงแก้ว,	

ปะทานุกรม

เป็นผู้ทั้งยินดีแล้วทั้งว่าไว้แล้ว.

ตุณฐะมานะโส ส,ค. นา,ปฺร,เอ.

เป็นผู้ไม่ไยยินดีแล้ว.

ตุณเทณะ น,น. นา,ตฺร,เอ.

ด้วยจะงอย.

ตุณทกั ปฺร,ลัฟ. นา,จฺร,พ. ญา

นฺร,พ. แก่ ญา แห่งท่าน.

ตุณเท ปฺร,ลัฟ. นา,ปฺร,พ. ญา นฺร,พ.

ท่านท. ญา ซึ่ง.

ตุณเทกั ปฺร,ลัฟ. นา,ตฺร,พ. อัน

ท่านท.

ตุณทั ปฺร,ลัฟ. นา,จฺร,เอ. ญา

นฺร,เอ. แก่ ญา แห่งท่าน.

ตุณท-ญจะ ปฺร,ลัฟ. นา,จฺร,เอ.

ญา นฺร,เอ.-อฺพ,นิ. แก่ ญา

แห่งท่าน-ด้วย.

เต.

เต วิ,ลัฟ. นา,ปฺร,พ. ญา นฺร,พ.

...ท. เหล่านั้น. ญา ซึ่ง.

เต ปฺร,ลัฟ. นา,จฺร,เอ. ญา นฺร,เอ.

แก่ ญา แห่งท่าน.

เตณะ วิ,ลัฟ. นา,ตฺร,เอ.

ด้วย...นั้น.

เตณะท วิ,ลัฟ. นา,ตฺร,เอ.

อฺพ,นิ. ถ้ากระนั้น, กระนั้นก็,

ก็ด้วยเหตุนี้.

เตณ-ปฺรายะ วิ,ลัฟ.-น,น.

นา,ตฺร,เอ. นั้น-ด้วยอุบาย.

เตเน-วะ วิ,ลัฟ. นา,ตฺร,เอ.

-อฺพ,นิ. ด้วย...นั้น-นั้นเหียว.

เตเมตวา กิ,กิ. อฺพ,ป. ให้รู้แล้ว.

เตล วิ,ลัฟ. นา,จฺร,พ. ญา นฺร,พ.

แก่ ญา แห่ง...ท. เหล่านั้น.

ปะทานุกรม

เตลั อาคะตะภาวิ ต,น. นา,ท,เอ.

ซึ่งความที่แห่ง...ท. เหล่านั้น

เปณผู้มาแล้ว.

เตลั วิ,ลัฟ. นา,ต,พ.

ใน...ท. เหล่านั้น.

เตลั วิ,ลัฟ. นา,ต,พ.

ด้วย...ท. เหล่านั้น.

โตเสติ (โต) ชา,อ.เอ.

ให้ยินดีแล้ว. (เขา)

ตว.

ตวิ-น-ติ ปุ,ลัฟ. นา,ป,เอ.

อพั,นิ. ท่าน.

ตวะ-เม-วะ ปุ,ลัฟ. นา,ป,เอ.

-อพั,นิ. ท่าน-นั้นเที่ยว.

ตวิ ปุ,ลัฟ. นา,ป,เอ. ท่าน.

ตวิ ญจะ ปุ,ลัฟ. นา,ป,เอ.

อพั,นิ. ท่าน ด้วย.

ถะ.

ถักถา ต,น. นา,ป,พ. เปณ

ของกระด้าง.

ถัมภะ วิยะ น,น. นา,ท,พ.

อพั,นิ. เป็นวาทะว่าแล้ว.

ถะปะปะถะกัมมิโกณะ จะ ต,น.

นา,ต,เอ. อพั,นิ. ด้วยชนผู้ประ

กอบซึ่งการงานในทางแห่งบก.

ถะปะปะถะกัมมิโก ต,น. นา,

ปะทานุกรม

ปฺรเอ. ผู้ประกอบซึ่งการงาน ในทางแห่งบก.	ฉามะลัมมันโน-ติ ส,น. นา,ปฺรเอ. -อฬ,นิ. ผู้ถึงพร้อมแล้ว ด้วยเรียวแรง
ฉะลัมมิชา-ติ น,น. นา,สฺรเอ. อฬ,นิ. -อฬ,นิ. ในบก ด้วย.	
ฉะเล น,น. นา,สฺรเอ. ในบก.	ฉุตะสุกะโร ส,น. นา,ปฺรเอ. สุกรช้วน.
ฉะเลปปี น,น. นา,สฺรเอ. อฬ,นิ. แม่ ในบก.	โถกั ค,น. นา,ทฺรเอ. น้อยหนึ่ง.

ท.

ทักขิณะทายะกานั กิ,ค. นา, นรพ. แห่งชนผู้ให้เพื่อทักขิณาท.	ทณฺฑะกะทหิรัญญะบัพพะตะ-มัตตะเก ส,น. นา,สฺรเอ. ในที่ปนกระ ห่มอมมแห่งภูเขาชือทณฺฑะกะทหิรัญ.
ทักขัฏฐิวิธานะโต ส,น. อฬ,ป. บัณฺฑ; แต่ทักแห่งไม้อันตนลายแล้ว.	ทณฺฑะกะทหิรัญญะบัพพะตะ-เม-วะ ส,น. นา,ทฺรเอ.-อฬ,นิ. ยังภู เขาชือทณฺฑะกะทหิรัญ-นั้นเทียว.
ทักขัฏฐิ กิ,น. อฬ,ป. ปฺร ภาจ; ความเห็น, เพื่อจะเห็น.	ทณฺฑะกะทหิรัญญะบัพพะตะโต ส,น. นา,ปฺรเอ. ภูเขาชือทณฺฑะกะทหิรัญ.
ทณฺฑะกะทหิรัญญะบัพพะตะตะเล ส,น. นา,สฺรเอ. ในพื้น แห่งภูเขาชือทณฺฑะกะทหิรัญ.	ทณฺฑะกะท น,น. นา,ทฺรเอ.

ปะทานุกรม

จึงท่อนไม้.	เอ.-อัม,นิ. พึงให้-ว่ากระนั้น(เรา)
ท้นทะเถนะ น,น. นา,ตฺร,เอ.	ท้นตะดาเย ต,คฺ. นา,ปฺร,เอ.
ด้วยท่อนไม้.	ด้วยความที่แห่ง...เป็นผู้ข้า ภา
ท้นทะโก น,น. นา,ปฺร,เอ.	เสลา.
ท่อนไม้.	ท้นมี-ติ (อะหฺ) ขา,ว,เอ.
ท้นทํ น,น. นา,ตฺร,เอ. จึง	-อัม,นิ. ย่อมให้-ว่ากระนั้น.
ท่อนไม้.	(เรา)
ท้นทาเปสตามิ-ติ (อะหฺ)	ท้นตะติ (โส) ขา,ภ,เอ.
ขา,ภ,เอ.-อัม,นิ. จัดให้	จัดให้ (เขา)
ปรับไหม-ว่ากระนั้น. (เรา)	ท้นตะนัตตาเย ต,น. นา,จฺร,เอ.
ท้นไท น,น. นา,ปฺร,เอ. ขา,ภ,เอ.	เพื่อประโยชน์แก่อันเห็น,
สินไหม, ความปรับไหม, ท่อนไม้.	เพื่อความต้องการแก่อันเห็น.
ท้นวา กิ,กิ. อัม,นิ. ให้แล้ว.	ท้นตะนิโย ต,น. นา,ปฺร,เอ.
ทะตะมานา กิ,กิ. นา,ปฺร,เอ.	ผู้ควรซึ่งการเห็น. (น่าดู)
ภา ปฺร,พ. ให้อยู่, เมื่อใด.	ท้นตะลิ (ตว) ขา,ภ,เอ.
ทะตามิ (อะหฺ) ขา,ว,เอ.	จัดให้. (ท่าน)
ย่อมให้. (เรา)	ท้นตามิ (อะหฺ) ขา,ภ,เอ.
ทะเทยบ-น-ติ (อะหฺ) ขา,ต.	จัดให้. (เรา)

ปะทานุกรม

ทักเสดวา กิ,กิ. อัม,ป. แสดงแล้ว.
ทักเสนโต กิ,กิ. นา,ปฺ;เอ.
มือแสดง.

ทักเสลฺ (เด) ขา,อ.พ. แสดง
แล้ว. (เขาท.)

ทักเสลฺลามา-ติ (มะย) ขา,ภ.พ.
-อัม,นิ. จักแสดง (เวาท.)

ททะเวระ น,น. นา,ตฺ;เอ. ทุมม.
ทัพพิทะวิธสาธิกา ต,ตฺ. นา,ปฺ;พ.
เป็นผู้มีความคุ้นเคยนั้น.

ทลิตฺ กิ,น. อัม,ป. ปฺ;ฎา จริ
ความขบ,เพื่อจะขบ,เพื่อจะคาบ.

ทลิตวา กิ,กิ. อัม,ป. ขบแล้ว,
คาบแล้ว.

ทา.

ทาตุ กิ,น. อัม,ป. ปฺ;ฎา จริ
ความให้เพื่อจะให้.

ทาธา น,น. นา,ตฺ;เอ. เขียวท.
ทาเมทีนิ ต,ตฺ. นา,ปฺ;พ. ฎา
ตุรฺพ. บุญท. มีทานเป็นต้น.

ทาเปดวา กิ,กิ. อัม,ป. ยัง...ให้
ให้แล้ว.

ทาเปลี (โต) ขา,อ.เอ.
ยัง...ให้ให้แล้ว. (เขา)

ทาระกัลละ น,น. นา,จฺ;เอ.
ฎา จฺ;เอ. แก่ ฎา แห่งทารก.

ทาระกั น,น. นา,ตฺ;เอ.
ซึ่งทารก.

ทาระกานี นา,จฺ;พ. ฎา จฺ;พ.
แก่ ฎา แห่งทารกท.

ทารากะระณ-ญะระ ต,น. นา,
ตฺ;เอ. -อัม,นิ. ซึ่งอาภรณ์แห่ง
เมียบ-ด้วย.

ปะทานุกรม

ทวาริกา น,น. นาง,ปฺ;เอ. ญา

ปฺ;พ. นางทวาริกา.

ทวารุชิตดาเยะ ส,น. นาง,จ. เอ

เพื่อความต้องการแก้หนี้.

ทวารุบัณณานิ ส,น. นาง,ทฺ;พ.

ซึ่งพินดไวยไม้อ. (พินดไวย)

ทวารุวิกะเยนะ กิ,น. นาง,ตฺ;เอ.

ด้วยอันชายซึ่งพิน.

ทวารุณี น,น. นาง,ทฺ;พ. ซึ่งพิน.

ทวารุกะมิมิ ส,น. นาง,ทฺ;เอ.

ซึ่งการงานแห่งทวารุ,ก็อันชาย

ซึ่งทำ.

ทวารุปะริโกเคนะบี ส,น. นาง,

ตฺ;เอ. อัม,นิ. แม้ด้วยความ

ปริโกตตัทธาย,

(ความใช้สอยเช่นทวารุ)

ทวารุ น,น. นาง,ทฺ;เอ. ซึ่งทวารุ.

ทวารุบี-สตะ น,น. นาง,ปฺ;เอ.

อัม,นิ.-วิ,ลพ. นาง,จฺ;เอ.

ญา ตฺ;เอ. แม้ นางทวารุ

-แก่ ญา แห่ง...นั้น.

ทวารุณะ น,น. นาง,ตฺ;เอ. อันทวารุ.

ทวารุณี น,น. นาง,ตฺ;พ. อันทวารุ.

ทวารุณี-สตะ น,น. นาง,ปฺ;เอ.

อัม,นิ.-วิ,ลพ. แม้ ทวารุ -แก่

ญา แห่ง...นั้น.

ทิ.

ทิตะคะณา ส,น. นาง,ปฺ;พ.

หมู่แห่งนกกตทั้งหลาย.

(สัตว์เกิดโดยชาติสอง)

ทิตฺฐะปะโท ส,น. นาง,ปฺ;เอ.

อัน...เคยเห็นแล้ว.

ทิตฺถะโคจะริ ส,น. นาง,ทฺ;เอ.

ปะทานุกรม

ชีโรโฆรอัน...ได้แล้ว.	ทิวะห์ น,น. นา,ทุ;เอ. ถิ่นวัน.
ทินนะโคจระณะ ส,น. นา,ต;เอ.	ทิวะเส น,น. นา,ต;เอ. ไนวัน.
ด้วยโคจระอัน...ได้แล้ว.	ทิวาบี น,น. นา,ต;เอ. อัส,นิ.
ทินนะทินเน กิ,กิ. นา,ทุ;เอ.	แม่ในกลางวัน.
อัน...ได้แล้วได้แล้ว.	ทิลาปาโมกไซ ส,น. นา,ป;เอ.
ทินนิ กิ,กิ. นา,ทุ;เอ.	ผู้แปลจากข้อความแปลประ
อัน...ได้แล้ว.	ชาในทิศ, ผู้วิดาปาโมกษ.
ทินนา กิ,กิ. นา,ป;พ. อัน	ทิลาวะ กิ,กิ. อัส,ป. อัส,นิ.
...ได้แล้ว.	เห็นแล้วเหี่ยว.
ทินโน-ติ กิ,กิ. นา,ป;เอ.	ทิลละติ (โล) ชา,ว.เอ.
-อัส,นิ. อัน...ได้แล้ว. -ว่า	อัน...ย่อมเห็น. (เขา)

ที่.

ทินายุกา ส,ค. นา,ป;พ. มีชายุ	ทิมโน น,น. นา,ต;เอ. แห่ง
ยาว.	เลื้อยหลัง.

ทุ.

ทุคชะชีวิสาเย กิ,น. นา,ต;เอ. เพื่อความแปลอยู่โดยยาก.

ปะทานุกรม

ทุกขะติโล วะ ส,ค. นว,ป,เอ

อ,พ,นิ. เป็นผู้มีทุกข์เป็นอัน

เทียว, ผู้มีทุกข์เป็นปรกติเทียว

ทุกขั น,น. นว,ป,เอ. ฤา ทูร,เอ

ทุกข, ซึ่งทุกข.

ทุกเข น,น. นว,ส,เอ. ในทุกข.

ทุกคระตะกุดะปุตโต ส,น. นว,

ป,เอ. กุลบุตรผู้ถึงแล้วซึ่งยาก,

กุลบุตรผู้ทุกคระตะ.

ทุกคันโธ ส,ค. นว,ป,เอ.

มีกลิ่นชั่ว.

ทุขานั กิ,กิ. ฤา กิ,น. นว,ป,เอ.

ฤา ทูร,เอ. รู้ด้วยยากอยู่,

อันบุคคลรู้ด้วยยาก.

ทุขชาโม-ติ กิ,น. นว,ป,เอ.

-อ,พ,นิ. ผู้อันบุคคลรู้ด้วยยาก.

ทุฏฐะเปตะกา-ติ ส,น. นว,อ,พ.

-อ,พ,นิ. และเห็นผู้อันโทษ

ประทุษร้ายแล้ว.

ทุติยะภาตมะ ส,น. นว,ต,เอ.

ด้วยกาลาที่สอง

ทุติยั ป,ล. นว,ท,เอ. ที่สอง.

ทุณะติ (โส) อว,ว,เอ. ย่อม

ประทุษร้าย. (เขา)

ทุภิกขั ส,น. นว,ป,เอ. ภิกษุ

อันบุคคลพึงได้ด้วยยาก, วัดฤ

อันบุคคลพึงขอด้วยยาก.

(เห็นพวง)

ทุภชาณิ กิ,น. นว,ป,เอ.

อันบุคคลรู้ด้วยยาก, อันบุคคล

อาจรู้ด้วยยาก.

ทุเว ป,ล. นว,ป,พ. ...ท. เสง.

ทุติโต กิ,กิ. นว,ป,เอ.

ผู้ใด... ประทุษร้ายแล้ว.

ทุตตะยิ-ติ (โส) อว,อ,เอ.

-อ,พ,นิ. ประทุษร้ายแล้ว. (เขา)

ปะทานุกรม

ทุสยยะ (โต) ธา,ส.เอ. พังประทุษร้าย. (เขา)

เท.

เทติ (โต) ธา,ว.เอ. ย่อมให้. (เขา)	เทวี น,น. นาง,ป;เอ. นางเทวี.
เทอะ (ตุ้มเท) ธา,ป.ท. จงให้.	เทเสตวา กิ,กิ. อัท,ษ. แสดงแล้ว.
(ท่านท.)	เทเสนต์ กิ,กิ. นาง,พ;เอ. เมื่อ
เทอะ น,น. นาง,อ;เอ. ข้าแต่	แสดง, แสดงอยู่.
เทวดา.	เทเสนี (โต) ธา,อ.เอ. แสดง
เทเวธา น,น. นาง,ป;เอ. เทเวธา	แล้ว. (เขา)
เทวะลิก ต,น. นาง,อ.เอ. เบน	เทวี-วี (ตวิ) ธา,ป.เอ. - อัท,นิ.
ไปในวัน ๆ.	จะให้-ว่ากระนั้น. (ท่าน)

โท.

โทมนัสส์ปบัตโต ส,น. ฤา ส,ค.	โทธ น,น. นาง,พ;เอ. จึงโทษ.
นาง,ป;เอ. ผู้ถึงพร้อมแล้วด้วย	โทโส น,น. นาง,ป;เอ. โทษ.
โทมนัส, มีโทมนัสถึงพร้อมแล้ว.	

ปะทานุกรม

ทว.

ทวาริ น,น. นา,ตฺว.เอ. ซึ่งประค	เทวตะโย ป,ล. นา,ปฺรพ.ฉา
ทวาริ น,น. นา,ตฺว.เอ. ี ประค	ตฺว.เอ. ซึ่ง...ท.สองสาม.
ทววิ ป,ล. นา,ตฺว.พ. ด้วย.. ท.สอง.	เทวธา อฺพ,ต. ต; โดยส่วน
เทว ป,ล. นา,ปฺรพ. ฉา ตฺว.พ.	สอง.
...ท. สอง.	

ก.

อะนะโสภา ส,ค. นา,ปฺรพ.	อัมมะคัลลวิภูฏาน ส,น. นา,
ผู้มีควมโลกในทวีป	ตฺว.เอ. ในที่แห่งเชิงสำหรับ
อะนะโสภะ ส,น. นา,ตฺว.เอ.	หันซึ่งเนื้อ.
ด้วยควมโลกในทวีป	อัมมะคัลลวิภูฏายะ ส,น. นา,ตฺว.เอ.
อะนํ น,น. นา,ปฺรพ. ฉา ตฺว.เอ.	ในเชิงสำหรับหันซึ่งเนื้อ.
ทวีป. ฉา ซึ่ง.	อัมม-ญะวะ (อัมมจะวาติ) (ตว)
อะนํ น,น. นา,ตฺว.เอ. ซึ่งอะน.	น,น. นา,ตฺว.เอ. -อา,ป.เอ.
อะเนนะ น,น. นา,ตฺว.เอ.	ซึ่งธรรม-จงประพฤติ. (ท่าน)
ด้วยทวีป	(ท่านจงประพฤติซึ่งธรรม)
อะเมตตา กิ,กิ. นา,ปฺรพ. เป้าอยู่.	อัมมะอะชํ ส,น. นา,ตฺว.เอ.

ปะทานุกรม

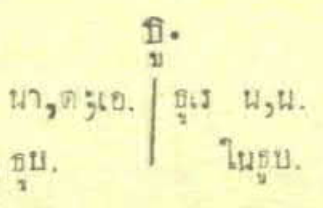
ซึ่งธองคือธรรม, ซึ่งธองแห่งธรรม.	ธัมม น,น. นา,ทุเร. ซึ่งธรรม.
ธัมมะสุธัมมะตาสะ ส,น. นา,	ธัมมิโกนามะ น,น. ญา ต,น.
จรูเอ. เพื่อความเป็นธรรมดี	นา,ปฺรเอ. ยัพ,นิ. ซึ่งธรรมมีก.
แห่งธรรม.	ธัมเม น,น. นา,สฺรเอ. ในธรรม.

ธ.

ธิตะวี น,น. นา,ทุเร. ซึ่งธิตา.	ธิตะโว น,น. นา,ปฺรพ. ธิตาก.
ธิตะวา น,น. นา,ตฺรเอ. ธันธิตา.	

ธ.

ธุตตา น,น. นา,ปฺรพ. นักเลงก.	ธูว์ น-ติ ยัพ,นิ. ยัพ,นิ. ยั้งยืน
ธุตโต น,น. นา,ปฺรเอ. นักเลง.	-ว่ากระนั้น.

ธ.

ธูระโยตเตนะ ส,น. นา,ตฺรเอ.	ธูระ น,น. นา,สฺรเอ. ในแรก,
ด้วยเชือกในแอก ฤๅ ธูบ.	ในธูบ.

ธูว์ตวา กิ,กิ. ยัพ,ป. ล้างแล้ว, ชักแล้ว.

ปะทานุกรม

น.

นะ อัม,นิ. ไม่, ห มีได้.

นะกุตะ น,น. นา,อ;เอ. และ
พังพอน.

นะกุโล น,น. นา,ป;เอ. พังพอน

นักขัตติ น,น. นา,ท;เอ. ซึ่ง
นักขัตติ.นะคะระทวารโตะ ส,น. อัม,ป. นัตติ
บัญ; แต่ประตูแห่งเมือง.

นะคะระ น,น. นา,ท;เอ. ชื่อเมือง.

นะคะระ น,น. นา,บ;ัญ;เอ.
จากเมือง.

นะคะระ น,น. นา,ล;เอ. ในเมือง.

นะ จิรัลเส-วะ อัม,นิ. น,น.

นา,จ;เอ.-อัม,นิ. ดัชกาลไม้

นาน-นั้นเดียว.

นัจจะติ (โต) ชา,ว.เอ.

ย่อมพอน. (เขา)

นัจจะติ-ติ (โต) ชา,
ภ.เอ.-อัม,นิ. จักปะพฤติจึง

ความนิบหายแล้ว, จักถึงซึ่ง

ความเปผู้นิบหายแล้ว. (เขา)

นัจจะติ,นิ. นา,ป;เอ. นิบหายแล้ว.

นัตติ (โต) ชา,ว.เอ. ไม่ไว้,
ย่อมไม่มี. (เขา)

นะคะติ (โต) ชา,ว.เอ.

ย่อมนั้นลือ. (เขา)

นะคะติ กิ,กิ. นา,ป; พ. นั้นลืออยู่.

นะคะติ กิ,กิ. นา,ท;เอ. มีแล้ว.

นะบุ อัม,นิ. หาไม่ๆ.

นั้นทะวะติ น,น. นา,ป;เอ.

ชื่อมันทะวะติ.

นั้นทา น,น. นา,ป;เอ. ขึ้นันทา.

ปะทานุกรม

นันทิวาสลัทธิ น,น. นา,จ,เอ.

ๆ จ,เอ. แก่ๆ แห่ง
โคชื่อนันทิวาส.

นันทิวาส น,น. นา,จ,เอ.

ซึ่งโคชื่อนันทิวาส.

นันทิวาสโต-ติ น,น. นา,ป,เอ.

-อ,น. โคชื่อนันทิวาส

-ว่ากระนี้.

นัปะปะโตติ (โส) อ,ว,เอ.

ย่อมไม่พอ. (เขา)

นมัสลัทธิ (โส) อ,ว,เอ.

ย่อมทำซึ่งความนอบน้อม,

ทำซึ่งความนอบน้อมอยู่. (เขา)

นมัสลัทธิ (มะย) อ,ว,พ.

ย่อมทำซึ่งความนอบน้อม, ทำซึ่ง

ความนอบน้อมอยู่. (เขา)

นมัสลัทธิ กิ,กิ อ,พ,ป. ทำซึ่ง

ความนอบน้อมแล้ว.

นระเอวระ จ,น. นา,จ,เอ.

ข้าแต่พระราชาผู้ประเสริฐ

ในนระ. (ในคน)

นระวิทา-ติ ส,น. นา,จ,เอ.

-อ,น. ข้าแต่พระราชาผู้ปณ

เจ้า ๆ ในอยู่แห่ง ๆ ในนระ.

นระวิทา-ติ (โส) อ,ว,พ. ย่อม

ไม่ได้. (เขา)

นระวิทา-ติ (โส) อ,ว,พ. ย่อม

ไม่ได้. (เขา)

นระวิทา-ติ (โส) อ,ว,พ.

-อ,น. ข้าแต่พระราชา-ว่า

นระ. (เขา)

นระวิทา-ติ กิ,น. อ,พ,ป. ปะ ๆ จ,

ความนอบ, เพื่อจะนอบ.

น ระวิทา-ติ นา,จ,เอ. ซึ่ง...นั้น.

ปะทาศุกรม

หน้า.

นา-คังเฉยยะ (โส) อพย, นิ.

—อา, ล.เอ. ไม่—ฟังมา. (เขา)

นา-จินตะยานโต อพ.นิ. - กิ,กิ.

นา, ป;เอ. ไม่-คิดอยู่, เมื่อ
ไม่คิด.

นา - จันต์ ยัพ, นิ. ส, ม. นา

ทุเรียน. ไป-ซึ่งที่สุดแล้ว, เปน
ไปล่วงซึ่งที่สุด.

นา-ติมะหันเต อัม, น. - ค. น. นา,

ดู;พ ฉา ต;เอ. ไม่-ใหญ่เกิน.

มา-ติเวลิ ยัพ,นิ.-ส,น. มา,

ทฤษฎี. ไม่-ซึ่งเวลาล่วง,
ซึ่งกาลเป็นไปล่วงซึ่งเวลา.

ผา-ทกะตะ (โต) ยัพ,นิ.-ชา,

ปร.เอ. ไม่-ไรเห็นแล้ว. (เขา)

นานักละครละครโกเชน ส.ม. นา,

เหตุนี้ โภชนามีรสอันเกิดต่างๆ.

พามา ตระกูล อพย, น. กิ, น.

นร,ป;เอ. ความทำต่าง ๆ.

พา-แปกขันติ (เต) อพย,นิ.-อา.

ว พ. ย่อมไม่-เพ่ง (เขาค.)

นา-กะวิศ (โต) อพย. น. - ๑๗.

น.เช. จักไม่-ได้มีแล้ว. (เขา)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔

นามิ ข.น. นามิ ปะเต. ฉา ตะเต

၅၅, ၅၆, ၅၇.

พามา-ห้ อพย.นิ.-ป.อพ. ๒๖

ປະເທ. ສິດ-ເກາ.

นามพระ ม,ม. นว,ต;เข. โดยชื่อ.

นาม-ไธ-ติ ทัพ,นิ.-วิ,ลพ.

นา, ป; เ. - อพ, นิ. ชื่อ - ...

ນັ້ນ—ຈັກຄະນ.

ปะทานุกรม

นา-ม่ อัม,นิ.-วิ,ศัพท์. นา,ปฺ,เอ.

ม่...ผู้.

นาภา น,น. นา,ปฺ,เอ. เว็.

นาภาชะ น,น. นา,ตฺ,เอ. ด้วยเว็.

นาวิกัลลชะ ต,น. นา,จฺ,เอ. ญา

ตฺ,เอ. แก่ญา แห่งผู้ข้ามด้วย

เว็. (นายเว็)

นา-ลักขิ (โต) อัม,นิ.-นา,

อ.เอ. ม่-ได้ขาดแล้ว. (เขา)

นา-ลักขีล (เต) อัม,นิ.-นา,

อ.พ. ม่-ได้ขาดแล้ว. (เขาท.)

นาเสละ (ตุ่มเท) อว,พ. จง

...ให้ดื่มหาย (ท่านท.)

นาเสลลชะ (ตัว) อว,ภ.เอ.

จักยัง...ให้นับหาย (ท่าน)

นา หิ อัม,นิ.-ปฺ,ศัพท์. นา,ปฺ,เอ.

ม่-นา.

นา-โทลี (โต) อัม,นิ.-นา,

อ.เอ. ม่-ได้มีแล้ว. (เขา)

นิกะติมัญญ โญ ต,ค. นา,ปฺ,เอ.

มีปัญญาเครื่องล่องหลดก.

นิกัตตยา กิ,น. นา,ตฺ,เอ.

ด้วยความล่องหลดก.

นิกขันตชะลาเต ต,น. นา,ปฺ,เอ.

ในกาลแห่ง...ออกแล้ว.

นิกขันโต คิ,ถิ. นา,ปฺ,เอ.

ออกแล้ว.

นิกะมะนากาวิปปัตตานิ ต,น.

นา,ปฺ,ท. ถึงแล้วซึ่งชาการ

ด้วยขันตก. (ถึงแล้วซึ่งชา การ

ด้วยขันตก)

ประพจน์กรรม

นิกขมาเปตฺติ กิ,น. ชัพ,ป. ป;

ญา จ; เพื่อจะยัง...ให้ชก.

นิกขะมิ (โส) ชา,อ.เอ. ชก
แล้ว. (เขา)

นิกขะมิตฺ กิ,น. ชัพ,ป. ป; ญา จ;

ความชก เพื่อจะชก.

นิกขะมิตวา กิ,กิ. ชัพ,ป. ชก
แล้ว.

นิกขะมิตวามะ กิ,กิ. ชัพ,ป.
ชกแล้ว.

นิกขะมิตฺ (เต) ชา,อ.เอ. ชก
แล้ว. (เขาต.)

นิกขิปาเปติ (โส) ชา,อ.เอ.
ยัง...ให้วางแล้ว. (เขา)

นิกฺขยโท กิ,น. นา,ป;เอ. ...อัน
บุคคลทั้งตม.

นิโครธะมิคระราชัสสะ ต,น. นา,
จ;เอ. ญา ต;เอ. แก่ ญา แห่ง

เนื้อผู้ราชาชื่อนิโครธ.

นิโครธะมิคระราชา นามะ ต,น.

นา,ป;เอ. -อัพ,นิ. เนื้อผู้ราชา
ชื่อนิโครธ.

นิโครธะมิคระสาขะมิดานํ ต,น.

นา,ต;ช. แห่งเนื้อชื่อนิโครธ
แต่เนื้อชื่อนิโครธ.

นิโครธะมิโค ต,น. นา,ป;เอ.

เนื้อชื่อนิโครธ.

นิโครธะ-เม-วะ น,น. นา,ต;ช.เอ.

-อัพ,นิ. ซึ่งเนื้อชื่อนิโครธ
-นั้นเหี่ยว.

นิโครธัสมี น,น. นา,ต;ช.เอ.

ในเนื้อชื่อนิโครธ.

นิโครธัสเส-วะ น,น. นา,จ;เอ.

ญา ต;เอ. -อัพ,นิ. แก่ ญา แห่ง
เนื้อชื่อนิโครธ-นั้นเหี่ยว.

นิจะกาดิ ต,น. นา,ต;ช.เอ.

ปะทานุกรม

ต้นกาลเป็นนิตย.

นิตยะลั ส,น. นา,ทุ,เอ. มีความ
หวานไหวไม่มี.

นิตจํ น,น. นา,ทุ,เอ. เป็นนิตย.
นิตะหาปโต กิ,กิ. นา,ป,เอ.
อัย...ผิงไว้แล้ว.

นิตาพะละมะเย ส,น. นา,ส,เอ.
ในสมัยแห่งฤดูร้อน.
ในสมัยแห่งฤดูร้อน.

นิตาโฆ น,น. นา,ป,เอ. ฤดูร้อน
นิตาพะ.

นิตทํ กิ,น. นา,ทุ,เอ.
ซึ่งความหลับ.

นิตทา กิ,น. นา,ป,เอ. ความหลับ.

นิตทายะมานิ กิ,กิ. นา,ทุ,เอ.
ประพฤติซึ่งความหลับอยู่.

นิตทายะมานา กิ,กิ. นา,ป,เอ.
อา ป,พ. ประพฤติซึ่งความ

หลับอยู่.

นิตทายะลั (ตัว) อา,ว,เอ. ย่อม
ประพฤติซึ่งความหลับ. (ท่าน)

นิตอะมะมะลัคคะ ส,น. นา,
ต,เอ. โดยทางแห่งที่เป็นที่
ไขว่อก. (ทางอันน้ำ)

นิตอะมะเนนะ กิ,น. นา,ต,เอ.
โดยที่เป็นที่ไขว่อก.

นิตัชชะลั (โล) อา,ว,เอ.
ย่อมนอน, ย่อมหมอบ. (เขา)

นิตัชชะตุ (โล) อา,ป,เอ.
จงนอน, จงหมอบ. (เขา)

นิตัชชะ (โล) อา,อ,เอ. นอน
แล้ว, หมอบแล้ว. (เขา)

นิตัชชะวา กิ,กิ. อ,พ,ป. นอน
แล้ว, หมอบแล้ว.

นิตัชชะตุ (เด) อา,อ,พ. นอน
แล้ว, หมอบแล้ว. (เขาท.)

ปะทานุกรม

นิพนฺนกะ-เม-ระ	กั,คุ. นา,	กัยไม่มี.
ทุ,เอ. อพั,นิ.	ซึ่ง...ผู้เขน	นิยะมานํ กั,กิ. เภา,ทุ,เอ. นำ
แล้ว-นั้นเทียบ.		ไปอยู่.
นิพนฺโน กั,กิ. นา,ปฺ,เอ.		นิยาเนชะ น,น. นา,ตฺ,เอ. โดย
เป็นผู้ขอแล้ว.		นิยาม.
นิพนฺโน-ลี (ตฺว) กั,กิ.		นิยยาเทยยามะ (มะย) ชา,
นา,ปฺ,เอ.-ชา,ว.เอ. เป็นผู้		ตฺ,เอ. พังมอบให้. (เวาท.)
ขอแล้ว-มี. (ท่าน)		นิรฺนตะวํ ตฺ,คุ. นา,ทุ,เอ. มี
นิพนฺเพฺส (โส) ชา,อ.เอ.		ระหว่างไม่มี.
หนีไปแล้ว. (เขา)		นิรฺนตะวํ ตฺ,คุ. นา,ปฺ,พ. มี
นิพฺพตฺติ (โส) ชา,อ.เอ. เกิด		ระหว่างไม่มี.
แล้ว. (เขา)		นิรฺลลํโส ตฺ,คุ. นา,ปฺ,เอ. มี
นิพฺพตฺติตฺตวา กั,กิ. อพั,ป. เกิดแล้ว.		อัสสาสะออกแล้ว. (ไม่หายใจ)
นิพฺพตฺเตตฺตวา กั,กิ. อพั,ป.		นิลฺลยิ (โส) ชา,อ.เอ. เห็นแล้ว,
ให้เกิดแล้ว.		เข้าแล้ว. (เขา)
นิพฺพตฺโต กั,กิ. นา,ปฺ,เอ.		นิลฺลยิตฺวา กั,กิ. อพั,ป. เห็นแล้ว,
เกิดแล้ว.		เข้าแล้ว.
นิพฺพะโย ตฺ,คุ. นา,ปฺ,เอ. มี		นิวตฺตลลํ (ตฺว) ชา,ป.เอ.

ปะทานุกรม

จงกลบั. (ท่าม)

นิวัตตาเปตวา กิ,กิ. อพย,ป. ให้
กลบัแล้ว.

นิวัตติ (โส) ขา,อ.เอ. กลบั
แล้ว. (เขา)

นิวัตติตติวา กิ,กิ. อพย,ป. กลบัแล้ว.

นิวัตเตตวา กิ,กิ. อพย,ป. ให้
กลบัแล้ว.

นิวัทธี น,น. นา,ทุ,เอ. เนื่อง
นิตย, เนื่องมีระหว่างไม่มี.

นิวาปะจิณิ ส,น. นา,ทุ,เอ.
ซึ่งเหยื่อเลกหญ้า.

นิวาปี น,น. นา,ทุ,เอ. ซึ่งเหยื่อ.

นิวาสะนัฏฐาเน ส,น. นา,ทุ,เอ.

ในสถานเป็นที่อาศัยอยู่.

นิวาถิ กิ,น. นา,ทุ,เอ. อาศัยอยู่.

นิวาเสตวา กิ,กิ. อพย,ป. ให้
อาศัยอยู่แล้ว, ฝูงแล้ว.

นิสินน กิ,กิ. นา,ทุ,เอ. นั่งแล้ว.

นิสินนา กิ,กิ. นา,ทุ,เอ. นั่งแล้ว.

นิสินโน กิ,กิ. นา,ทุ,เอ. นั่งแล้ว.

นิสินโน-มทิตติ (ชะห) กิ,กิ.
นา,ทุ,เอ.-อา,ว.เอ.-อพย,นิ.

นั่งแล้ว-มี-ว่ากระนั้น. (เงา)

นิสินโน-ติ-ติ (ตว) กิ,กิ.
นา,ทุ,เอ.-อา,ว.เอ.-อพย,นิ.

นั่งแล้ว-มี-ว่ากระนั้น. (ท่าม)

นิสิท (โส) ขา,อ.เอ. นั่งแล้ว.
(เขา)

นิสิทิตวา กิ,กิ. อพย,ป. นั่งแล้ว.

นิสิทิตเทชะ กิ,น. นา,ทุ,เอ.

ด้วยผลอันใดโดยเอก.

นิสสาเย กิ,กิ. อพย,ป. อาศัย
แล้ว.

นิสสาเย-วิ-สละ กิ,กิ. อพย,ป.
-อพย,นิ.-วิ,สท. อาศัยแล้ว

ปะทานุกรม

-นั้นเทียว-แก่ ๆ แห่ง...นั้น.	นี่นะมาโน ดุ,ดู. นาง,ปฺร.เอ.
นี่สสาระ ดุ,ดู. นาง,ดู,เอ. มีแก่น	ผู้มีมานะเสื่อมออกแล้ว, ผู้มี
ไม่มี.	มานะคลายแล้ว.

นี่.

นี่หระดี (โธ) ขา,ว.เอ. ย่อม	ออกแล้ว.
นำออก. (เขา)	นี่หะวิธธามิ-ติ (ระห) ขา,
นี่หะราเปตวา กิ,กิ. ชัพ,ป. ให้	ภ.เอ.-ชัพ,ป. จักนำออก
นำออกแล้ว.	-ว่ากระนั้น. (เรา)
นี่หะวิธวา กิ,กิ. ชัพ,ป. นำ	

เน.

เนละมะชณะปะเท ดุ,น. นาง,	เน-ด ชัพ,นิ.-วิ,ถัพ. ไม่-...นั้น.
ทุ,พ. ซึ่งชนชาวนิคมน้ำขาว	เนตวา กิ,กิ. ชัพ,ป. นำไปแล้ว.
ชนบท.	เนนติ (เด) ขา,ว.พ. ย่อมนำ
เนละมะชณะปะเทตุ ดุ,น. นาง,	ไป (เขาท.)
ทุ,พ. ในชนชาวนิคมน้ำขาว	เน-จะ ชัพ,นิ.-ชัพ,นิ. ไม่-นั้น
ชนบท.	เทียว.

ปะทานุกรม

เนลี วิธัพ. นา, ๗; พ. ๑๑ น. พ.	นายเนสาทท.
แก่ ๑๑ แห่ง...ก. เหล่านั้น.	เนสาทท. น. น. นา, ๗; พ. นาย
เนสาทะคามะวาตี กิ, ๑. นา,	เนสาท.
๗; พ. ชาวอยู่ในบ้านแห่งนาย	เนลี-ติ (โส) ๑๑, ๑. ๑. - ๑๑, ๑.
เนสาท. (พราณป่า)	นำไปแล้ว, - ว่ากระนั้น. (เขา)
เนสาทะปุตโต ๑, ๑. นา, ๗; พ.	เนสลามะ-ติ (ระย) ๑๑, ๑. พ.
บุตรแห่งนายเนสาท.	- ๑๑, ๑. จักนำไป - ว่ากระนั้น.
เนสาที น. น. นา, ๗; พ. ซึ่ง	(เรท.)
นายเนสาท.	เนสลามะ-ติ (ระย) ๑๑, ๑. ๑.
เนสาทา น. น. นา, ๗; พ. นาย	- ๑๑, ๑. จักนำไป - ว่ากระนั้น.
เนสาทท.	(เรท)
เนสาทะ น. น. นา, ๗; พ. ซึ่ง	

โน.

โน ๑๑, ๑. ไม่.	๑๑ ๑๑, ๑. ๑๑ ๑๑, ๑. เรท.
โน ๗; พ. นา, ๗; พ. ๑๑ ๗; พ.	

ประทานุกรม

นท.

นทาเปตวา กิ,กิ. อัพ,ป. ให้ | นทายิตวา กิ,กิ. อัพ,ป. อยบแล้ว.
 อยบแล้ว.

ป.

ปะกะติภาเว	ต,น. นว,ต,เอ.	ไปแล้ว. (เขา)
ในความเปเป็นผู้ตั้งอยู่โดยปรกติ	บักโกตะติ (โส) ขา,ว.เอ. ย่อม	
ปะกะติยา มั น,น. นว,ต,เอ.	วังเวียก, วังเวียกอยู่. (เขา)	
อัพ,นิ. แม้โดยปรกติ.	บักโกตะเปตวา กิ,กิ. อัพ,ป.	
ปะกะติยา ะ น,น. นว,ต,เอ.	ให้เวียกมาแล้ว.	
อัพ,นิ. โดยปรกติแล้ว.	บักโกติตวา กิ,กิ. อัพ,ป. วัง	
ปะกาเลติ (โส) ขา,ว.เอ. ย่อม	เวียกแล้ว.	
ประกาศ, ประกาศอยู่. (เขา)	บักขันติ กิ,กิ. นว,ต,เอ. แล้ว	
ปะกาเลนโต กิ,กิ. นว,ป,เอ.	ไปแล้ว.	
เมื่อประกาศ, ประกาศอยู่.	บักขันติ (โส) ขา,ต.เอ. แล้ว	
บักกะมัตถุ (เต) ขา,ต.พ. หลีก	ไปแล้ว. (เขา)	
ไปแล้ว. (เขาก.)	บักขันตัตถุ (เต) ขา,ต.พ. แล้ว	
บักกามิ (โส) ขา,ต.เอ. หลีก	ไปแล้ว. (เขาก.)	

ปะทานุกรม

บั๊กซันเทหิ กิ,ลฺ. นา,ตฺรฺพ. แล่น
ไป, บินไป.

บั๊กขานัน น,น. นา,ตฺรฺพ. แห่งบั๊กท.

บั๊กชโน น,น. ญา ต,ลฺ. นา,
จฺรฺเอ. แก่นก. (สัตว์มีบั๊ก)

บั๊กชบั๊ตวา ลิ,ลิ. อฺพ,ป. ไล่เข้า
แล้ว.

บั๊กเช น,น. นา,ตฺรฺพ. ซึ่งบั๊กท.
บั๊กคัณหะติ (โล) ชา,ว.เอ.

ย่อมยกย่อง, ย่อมประสอ.

(เขา)

บั๊กชะวันเตนะ กิ,ลิ. นา,ตฺรฺเอ.
ไหลออกอยู่.

บั๊กกะบั๊วเร ล,น. นา,ตฺรฺเอ.
ณหลังแห่งดม.

ปะจะนัตถายะ ล,น. นา,จฺรฺเอ.
เพื่อต้องการ ญา ประโยชน์แก่
อันหฺง.

ปะจันติ (เต) ชา,ว.เอ. ย่อมหฺง.
(เขาท.)

ปะจาแปนโต กิ,ลิ. นา,ปฺรฺเอ.
ให้หฺงอยู่, ให้ลฺกอยู่.

บั๊กจันตะนะชะวั ล,น. นา,ปฺรฺเอ.
ญา ทฺรฺเอ. เมืองตั้งอยู่ในทิศจำ
เกาะแห่งแดน. (เมืองบ้านนอก)

บั๊กจันตะวาสิกา นามะ กิ,ลฺ. นา,
ปฺรฺพ. อฺพ,นิ. ชื่อชนชาว
อยู่ในทิศตะวันตก.
(ชาวบ้านนอก)

บั๊กจันตะวาสิกาเวเน-วะ ล,น.
นา,ตฺรฺเอ.-อฺพ,นิ. ด้วยความ
ที่แห่งตนเป็นผู้ชาวอยู่ในทิศ
ตะวันตก.

บั๊กจันตะสะมิปี ล,น. นา,ตฺรฺเอ.
ยังที่ใกล้เคียงแห่งบั๊กจันตะปะ
เทศ.

ปะทานุกรม

- บั๊จันตะเตงฐี ส,น. นา,ปฺรเอ.
 เสฐฐิชาวอยู่ในบั๊จันตะประเทศ.
 (เสฐฐิบ้านนอก)
 บั๊จันต์ น,น. นา,ทฺรเอ. ยัง
 บั๊จันตะประเทศ.
 บั๊จันเตโชปะนะ น,น. นา,สฺรเอ.
 อฺพ,นิ. ก็ ในบั๊จันตะประเทศแล.
 บั๊จามัดโต น,น. นา,ปฺรเอ.
 คนผู้บั๊จามิตร, คนใช้มิตรผู้
 ปดิดักษ.
 บั๊จาลัสะดัด-ติ (โต) อ,ว,เอ.
 -อฺพ,นิ. บั๊ยมหวังจำเกาะ
 -ว่ากระนี้. (เขา)
 บั๊จุดตะระวัจลาทิฏฐิยาเนลฺล ส,น.
 นา,สฺรพ ในที่มีที่ต้อแห่งตรอก
 เปนต้นท. (ปากตรอก)
 บั๊จุดตะวิตวา กิ,กั. อฺพ,ป.
 กลับขึ้นแล้ว.
 บั๊จูปะการี ส,น. นา,ทฺรเอ.
 ซึ่งอุปการะตอบ.
 บั๊จูลเล น,น. นา,สฺรเอ.
 อฺพ,นิ. แม้ ในสมัยเป็นที่กำจัด
 ล้นซึ่งมีด. (สมัยจวนรุ่ง)
 บั๊จละโต อฺพ,ป. ข้างหลัง.
 บั๊เลา อฺพ,นิ. ในภายหลัง.
 บั๊จลโต น,น. อฺพ,ป. แต่กระเช้า.
 ปะชาปะดี ส,น. นา,ทฺรเอ. ซึ่ง
 หลุ้งเป็นเจ้าแห่งปะชา. (เมีย)
 ปะชาปะดี ส,น. นา,ปฺรเอ. ปะ
 ชาดี. (เมีย)
 บั๊ญจะ ป,ล. นา,ปฺรพ. ๗ ทฺรพ.
 ...ท. ห้า.
 บั๊ญจะมานะระกะตะตานํ ส,น.
 นา,จฺรเอ. ๗ ท,เอ. แก่ ๗
 แห่งร้อยแห่งมานพห้าท.
 บั๊ญจะมีละละตะปะวิทาโร ส,ล.

ปะทานุกรม

- นาง,ปฺร.เอ. มีร้อยแห่งเนื้อห้ำ
 เปนปริวาร, มีเนื้อมีร้อยห้ำ
 เปนประมาณเปนปริวาร.
 บัญจะวันณะปะทุมะลัญฉินนํ ๓,๓.
 นาง,ทุร.เอ. ชันดาตแล้วด้วยบัว
 มีเพชห้ำ.
 บัญจะสระปะริวาโร ๓,๓. นาง,
 ปฺร.เอ. มีเนื้อมีร้อยห้ำเปนปริ
 มาณเปนปริวาร.
 บัญจะเต ๓,๓. นาง,ทุร.เอ.
 ๗ ทุร.พ. มีร้อยห้ำเปนปริมาณ.
 บัญจะตุ ป,๓. นาง,ทุร.พ. ใน...ท.ห้ำ.
 บัญจะหิ ป,๓. นาง,ทุร.พ. ด้วย
 ๗ ชัน...ท.ห้ำ.
 บัญจะเว น,น. นาง,ทุร.เอ. ในกรง.
 บัญจะจตุลละเน ๓,น. นาง,ทุร.เอ.
 ในอาศณอันบุคคลแต่งตั้งแล้ว.
 บัญจะเปติ (โต) นาง,ทุ.เอ.
 แต่งตั้งแล้ว. (เขา)
 บัญจะยะติ (โต) นาง,ว.เอ.
 อันบุคคลย่อมรู้ทั่ว,ย่อมปรากฏ.
 (เขา)
 บัญจะยิ (โต) นาง,อ.เอ. ชัน
 บุคคลรู้ทั่วแล้ว. ปรากฏแล้ว.
 (เขา)
 ประณํ น,น. นาง,ทุร.เอ. ยิงทั่ว.
 (ท่าล้า)
 ประณิกะมิตวา ๓,๓. อัม,ป.
 ถังรักลับแล้วเปนนัน.
 ประณคคะหิ ๓,น. นาง,ทุร.เอ.
 ชิงอันรัก.
 ประณณันัญฐานะคะมะนาหิ ๓,๓.
 นาง,ทุร.เอ. ชิงถึงมีอันไปยังที่
 อันบุคคลปกบัตแล้วเปนนัน.
 ประณณันัญฐานํ ๓,น. นาง,ทุร.เอ.
 ยิงที่อันบุคคลปกบัตแล้ว.

ปะทานุกรม

ปะฏิจันนัฏฐาเน ส,น. นา,
ส,เอ. ในที่อันบุคคลปกบัตแล้ว.

ปะฏิจณาเขตตา กิ,กิ. อพั,ป.
ปกบัตแล้ว.

ปะฏิจณาเปติ (โต) ชา,ว.เอ.
ยอมให้รับ. (เขา)

ปะฏิชัคคโต กิ,กิ. นา,ป,เอ.
ปฏิบัตแล้ว, ชำระแล้ว.

ปะฏิทตฺวา กิ,กิ. อพั,ป. ให้
คืนแล้ว, ถอดให้แล้ว.

ปะฏิปาฏิยา น,น. นา,ต,เอ.
โดยลำดับ.

ปะฏิพาหะนะมันตํ ส,น. นา,
ต,เอ. ซึ่งมนตร์สำหรับนำ
กลับ, มนตร์สำหรับห้าม.

ปะฏิยาทาเประ (ตุเม) ชา,
ป,เอ. จึงให้ตกแต่ง, จึงให้
กระเถิบ. (ท่านท.)

ปะฏิวิสสะกะกะระ ส,น. นา,ต,เอ.
ยังเวียนแห่งชนผู้คุ้นเคย.

ปะฏิวิสสะเกติ กิ,ค. นา,ต,พ.
ขึ้นชนผู้คุ้นเคยท.

ปะฏิสันถาวะวุธฉินิ กิ,ค. นา,
จ,ต. ฉา ต,พ. แก่ ฉา แห่ง
ชนผู้มีอันประพฤติ ซึ่งความปรา
โง่เวียนเวียนตบเป็นธรรมดา.

ปะฏิสันถาวํ น,น. นา,ต,เอ.
ซึ่งปะฏิสันถาว, ซึ่งความปรา
โง่เวียนเวียนตบ.

ปะฏิสันธิ น,น. นา,ต,เอ.
ซึ่งปะฏิสนธิ.

ปะฏิสุณิตวา กิ,กิ. อพั,ป. ชา
ศรัยพึง, พึงจำเพาะ.

ปะฏิฐะเปติ (โต) ชา,อ.เอ.
ตั้งไว้ตามประสงค์แล้ว. (เขา)

ปะฏิฐายะ อพั,นิ. ตั้งแรก.

ปะทานุกรม

ปะฐะมะถัปปะโต ส,น. อัม,ป.
แต่ปฐมถัปป.

ปะฐะมะยามาวะธานะ. ส,น. นา,
ต,ร,เอ. ในกาลเป็นที่สุดลงแห่ง
ปฐมยาม.

ปะฐะมัม ปุ,ธัม นา,ท,ร,เอ. ที่แรก,
ก่อน.

ปะฐะมาคะธามั กิ,ถิ. นา,ป,ร,ท.
อัม,นิ. แม้...มาแล้วก่อน.

บัณทะโวณามะ น,น. นา,ป,ร,เอ.
อัม,นิ. ชื่อบัณทะวะ.

บัณทิตะ ส,น. นา,อ,ร,เอ. และ
บัณทิต.

บัณทิตา-ติ ส,น. นา,ป,ร,เอ.
-อัม,นิ. และบัณทิต-ว่ากระนั้น.

บัณทิตโต ส,น. นา,ป,ร,เอ. เป็น
บัณทิต, ผู้ทำเนื่รด้วยปัญญา.

บัณณะพันทะนะลัญญา ส,น. นา,

ป,ร,เอ. ลัญญาด้วยอันผูกซึ่ง
หนึ่งชื่อ ญา ไบไม้.

บัณณะลัญญี ส,น. นา,ท,ร,เอ.
ซึ่งลัญญาด้วยหนึ่งชื่อ ญา ไบไม้.

บัณณะสาธาสุ ส,น. นา,ต,ร,พ.
ในบัณณะสาธาท. (สาธออัน
บุคคลมุ่งมั่งด้วยไบไม้)

บัณณัม น,น. นา,ท,ร,เอ. ซึ่ง
ไบไม้, หนึ่งชื่อ.

บัณณะการี น,น. นา,ท,ร,เอ.
ซึ่งบัณณาการ.

ปะติ น,น. นา,ป,ร,เอ. ผัว, เจ้า.

ปะติ (โส) ธา,ธ,เอ. ต้มแล้ว,
ตกแล้ว. (เขา)

ปะติญญี น,น. ญา กิ,น. นา,
ท,ร,เอ. ซึ่งปะติญา, ซึ่งอันรู้ตรม.

ปะติญฐาตุ กิ,น. อัม,ป. ป,ร, ญาจ;
ความตั้งอยู่, เพื่จะตั้งอยู่.

ปะทานุกรม

ปะติฐาปตวา กิ,กิ. อพ,ป.	ญา ทู,เช. ถึงแล้ว, ใบ,ชบ.
ให้ตั้งจำเภาแล้ว.	ปัตตานี น,น. นา,ป,พ. ญา ทู,พ.
ปะติฐาปติ (โต) อว,อ.เอ.	ชนท. ญา ซึ่ง.
ให้ตั้งจำเภาแล้ว. (เขา)	ปัตติกา กิ,ค. นา,ป,พ. ผู้ไป
ปะติฐาติ (โต) อว,อ.เอ.	แล้ว, ผู้ไปด้วยเท้า.
ตั้งจำเภาแล้ว. (เขา)	ปัตติ กิ,ค. นา,ทู,เช. ซึ่งส่วน
ปะติติ กิ,กิ. นา,ป,เช. ญา	เป็นเครื่องถึง.
ทู,เช. ตกแล้ว.	ปัตติตะ กิ,กิ. ญา น,น. นา,
ปะติโต กิ,กิ. นา,ป,เช. ตกแล้ว.	ทู,เช. ถึงแล้ว, ด้วยใบ,
ปะติตวา กิ,กิ. อพ,ป. ตกแล้ว.	ด้วยชน, ด้วยบาตร.
ปะติโน น,น. นา,น,เช. แห่งผู้.	ปัตติโค-ติ กิ,กิ. นา,ป,เช. - อพ,น.
ปะติปะถิ ถ,น. นา,ทู,เช. ยัง	ถึงแล้ว-ว่ากระนั้น.
ทางดอย, ที่แปลไปดอยแก่ทาง.	ปัตติละนิ กิ,น. นา,ทู,เช. ซึ่ง
ปะติโรไป ถ,ค. นา,ป,เช. มีรูป	ความปรารถนา.
เปรียบ.	ปัตติละระ (ปัตติละราติ) (ตัว)
ปะติละภันติ (เต) อว,ว.พ. ย่อม	อว,ป.เอ. จงลาต, จงแผ่. (ท่าน)
ได้จำเภา, ย่อมกลับได้. (เขาท.)	ปัตติละวิ (โต) อว,อ.เอ. แผ่ไป
ปัตติ กิ,กิ. ญา น,น. นา,ป,เช.	แล้ว. (เขา)

ปะทานุกรม

บัตวา กิ,กิ. อัพ,ป. ดึงแล้ว.
ปะตะวีย น,น. นา,ตฺรเอ. ใน
แผ่นดิน.

ปะตะวี น,น. นา,ปฺรเอ. แผ่นดิน

ปะตะวีชะณะเน กิ,น. นา,ตฺรเอ.
ในอันซุดซึ่งแผ่นดิน.

ปะทุฏฐะกัมมันตา ต,ตฺ. นา,
ปฺรพ. ผู้มีการงานอันโทษประ
ทุษร้ายแล้ว.

ปะทุฏฐโร กิ,กิ. นา,ปฺรเอ. ผู้อัน
โทษประทุษร้ายแล้ว.

ปะทุมะสันถันเน ต,น. นา,ตฺรเอ.
อันบัวตาดแล้ว, ตาดแล้วด้วยบัว.

ปะทุมะละรี ต,น. นา,ตฺรเอ.
ซึ่งสระแห่งบัว.

ปะเทโส น,น. นา,ปฺรเอ. ประเทศ.

ปะเทโส บั น,น. นา,ปฺรเอ. อัพ,น.
แม่ ในสมัยคำ, หัวคำ.

ปะนะ อัพ,น. กิ, ฝ่ายว่า.

ปะน-ตะ อัพ,น. -วิ,ตฺ. นา,
จฺรเอ. ๆา ตฺรเอ. กิ, ฝ่ายว่า
-แก่ ๆา แห่ง...นั้น.

ปะนา-ทอ อัพ,น. -ปฺ,ตฺ. นา,
ปฺรเอ. กิ, ฝ่ายว่า-เรา.

ปะเน-ตะ อัพ,น. -วิ,ตฺ. นา,
ตฺรเอ. กิ, ฝ่ายว่า-ใน...นั้น.

ปะเน-ตะ อัพ,น. -วิ,ตฺ. นา,
ปฺรเอ. กิ, ฝ่ายว่า-...นั้น.

ปะทุณณิตะกาเล ต,น. นา,ตฺรเอ.
ในกาลแห่ง...ตื่นแล้ว.

ปะทุณณิตวา กิ,กิ. อัพ,ป. ดึงแล้ว.

บัพพะชิตวา กิ,กิ. อัพ,ป. บวชแล้ว.

บัพพะตะคฺุทายะ-เม-ระ ต,น.
นา,ตฺรเอ.-อฺ,น. ในถ้ำแห่ง

เขา -นั้นเที่ยว, ในถ้ำในเขา
-นั้นเที่ยว.

ประพานครม

บัณฑิตะคุหาบิ ส,น. นว,ต,เอ.

ในถ้ำแห่งภูเขา, ในถ้ำในภูเขา.

บัณฑิตะปวัก ส,น. นว,ต,เอ.

ยักเชิงแห่งภูเขา.

บัณฑิตะมัตตะโก ส,น. นว,ต,เอ.

ณะที่เป็นกระหม่อมแห่งภูเขา.

(ยอดภูเขา)

บัณฑิตะ เม-วะ น,น. นว,ต,เอ.

-อวิ,น. ยักภูเขา ในถ้ำ

บัณฑิตะภาชียา ส,น. นว,ต,เอ.

ในแนวแห่งภูเขา.

บัณฑิตะราชโย ส,น. นว,ต,เอ.

ซึ่งแนวแห่งภูเขา.

บัณฑิต น,น. นว,ต,เอ. ซึ่งภูเขา.

บัณฑิตาน,น. นว,ต,เอ. จากภูเขา.

บัณฑิตะหิ ส,น. นว,ต,เอ. เมื่อพูด.

ปะกาตายะ ส,น. นว,ต,เอ.

กว้างแล้ว.

ปะมัตตะภาว ส,น. นว,ต,เอ. ซึ่ง

ความที่มันได้. เป็นผู้ประมาณแล้ว.

ปะมาตตะกัตถิ ส,น. จา,ก,เอ.

นว,ต,เอ. ถัดล่วงซึ่งประมาณ.

(เกินประมาณ)

ปะมาค น,น. นว,ต,เอ. ซึ่ง

ความประมาณ.

ปะมุตตะ (โส) จา,ต,เอ.

หิ,น,น. หักปล่อย, หักปล่อยเสีย. (เขา)

ปะมุตตะกาลี (โส) จา,ต,เอ.

ปล่อยแล้ว.

ปะโมเชตุ-น-ติ กิ,น. ยัพ,ป.

ป, จา,จ, -ยัพ,น. ความประ

กอบ, เพื่อจะประกอบ.

ปะโมเชตุ กิ,น. ยัพ,ป. ป, จา,จ,

ความประกอบ, เพื่อจะประกอบ.

ปะโมเชติ (โส) นว,ต,เอ.

ประกอบแล้ว. (เขา)

ปะทานุกรม

ปะระกุดล ส.ม. นว,ตฺร,เอ. บัง

ตระกุดลอื่น, ตระกุดลแห่งผู้อื่น.

ปะระทิตะ-เม วะ ส.ม. นว,ป,เอ.

จฯ ตฺร,เอ.-อฺท,น. กระเป็น

ประโยชน์เกื้อหนุนแก่ชนอื่น

-เห็นพ้อง.

ปะระ วิ,ล,ท. นว,ตฺร,เอ. ซึ่งชน

อื่น, เบื้องหน้า.

ปะระชาโต กิ,ก. นว,ป,เอ. ผู้

แล้ว.

ปะระภาโว กิ,น. จฯ น,น. นว,

ป,เอ. ความมีพยาน.

ปะระกชาย กิ,น. จฯ น,น. นว,ส. เอ.

ในดู.

ปะระกชาละมีเป ส.ม. นว,ตฺร,เอ.

ในที่ไกลแต่เพียงแห่งดู.

ปะระกขิปาปตวา กิ,ก. อฺท,ป.

ใช้ชนให้แหวดางแล้ว.

(ให้กันแล้ว)

ปะระกขิปิตวา วิ,ก. อฺท,ป. แหวด

วงแล้ว.

ปะระกขิปิตู (เต) ขว,ว,ท. แหวด

วงแล้ว. (เขวท.)

ปะระกขิปิตู กิ,ก. นว,ตฺร,ท.

ขึ้นไม่ยอมแล้ว.

ปะระกขิปิตู น,น. จฯ ตฺร,น. นว,ป,เอ.

จฯ ตฺร,เอ. ปรีดรี, นัย.

ปะระกขิปิตู น,น. นว,ตฺร,เอ. นัย.

ปะระกขิปิตู กิ,ก. อฺท,ป. ว่าไวแล้ว.

ปะระกขิปิตู กิ,ก. นว,ตฺร,เอ. จฯ

ตฺร,ท. ปรีนิตพาทน, ตั้บยอมแล้ว.

ปะระกขิปิตู น,น. นว,ป,เอ.

อฺท,ความเป็นคเณียดเขียนในทาง

แปลแล้ว.

ปะระกขิปิตู จฯ-วะ กิ,น. จฯ น,น.

นว,ตฺร,เอ.-อฺท,น. ซึ่งวัดดู

ปะทานุกรม

ต้นบุคคลที่ให้อภัยไปรอบ,	แถวรอบอยู่, เมื่อแถวรอบ.
ด้วย ขึ้นใหม่ (รวมเป็น)	ปะนิยยะมานา ถิ,ถิ. นา,ปฐ.
ปะวิภาตะติ (โต) ตา,ว.ธ. ย่อม	แถวรอบอยู่, เมื่อแถวรอบ.
ปวิภาส, ย่อมอยู่. (เขา)	ปะวิยะระนาโต ถิ,ถิ. นา,ปฐ.
ปะวิญญูชะระภาเส ต,น. นา,	เมื่อแถวรอบ,แถวรอบอยู่.
ต,น. ในภาสเปนที่ปวิโลก.	ปะวิญญูชะระภาเส ถิ,ถิ. นา,ปฐ.
ปะวิญญูชะระภาเส (เจ) ตา,น.	ให้คนไปอยู่, เมื่อให้คนไป,
ที่ปวิโลก. (เขาท.)	นั้นไปอยู่.
ปะวิญญูชะระภาเส (เจ) ตา,	ปะวิยะระนาโต (โต) ตา,ต,น.
น.ธ. ที่ปวิโลก. (เขา)	ให้คนไป. (เขา)
ปะวิญญูชะระภาเส ถิ,ถิ. ต,น.	ปะวิยะระนาโต ถิ,ถิ. ต,น.
ด้วยคนแล้ว, กับ ย่อมแล้ว.	ด้วยแล้ว.
ปะวิยะระนาโต (โต) ตา,ว.ธ. ย่อม	ปะวิยะระนาโต,น. นา,ต,น. ด้วยวิภาส.
แถวรอบ,แถวรอบ,ขึ้น. (เขา)	ปะวิยะระนาโต,น. นา,ต,น.
ปะวิยะระนาโต (รวม) ตา,ป.พ.	ด้วยปวิภาส.
จนแถวรอบ, แถว ทา,ขึ้น.	ปะวิยะระนาโต,น. นา,ต,น. ปวิภาส.
(ท่านท.)	ปะวิยะระนาโต, ถิ,ถิ. นา,ต,น.
ปะวิยะระนาโต ถิ,ถิ. นา,ป.พ.	จนแล้ว.

ปะทานุกรม

ปะริวุโต กิ,กิ. นา,ปฺร.เอ.

ผู้อื่น...แวงล้อมแล้ว.

ปะริสรมัณเณ ส,น. นา,ตฺร.เอ.

ในท่ามกลางแห่งปรีดิ์.

ปะริสาละ น,น. นา,ตฺร.เอ.

ด้วยปรีดิ์.

ปะริหะระกา-ติ (ตุณ) นา,ปฺร.เอ.

-อัท,นิ. จงปรีทการ, จงรัก,

จงนำรอบ. (ท่านต.)

ปะริหะระนติ. (เต) นา,ว.พ.

ย่อมปรีทการ.

ปะริทาเรนะ น,น. ญา กิ,น. นา,

ตฺร.เอ. โดยปรีทการ.

ปะเร วิ,สัพ. นา,ปฺร.พ. ...ท.อื่น

ปะเรส-ม ปะนะ วิ,สัพ. นา,จฺร.พ.

ญา นฺร.พ. อัท,นิ. ก็แก่ ญา

แห่ง...ท.อื่น.

ปะเรส วิ,สัพ. นา,จฺร.พ. ญา

นฺร.พ. แก่ญา แห่ง...ท.อื่น.

ปะลาเปตุ กิ,น. อัท,ป ปฺร. ญา

จฺร. เพื่อบรรเทาให้หนีไป.

ปะลาณะติ (โต) นา,ว.เอ.

ย่อมหนีไป. (เขา)

ปะลาณติ (เต) นา,ว.พ.

ย่อมหนีไป (เขาท.)

ปะลาณะสิ-ติ (ตว) นา,ว.พ.

อัท,นิ. ย่อมหนีไป-ว่ากระนั้น.

(ท่าน)

ปะลลิตวา กิ,กิ. อัท,ป. หนีไป

แล้ว.

ปะลาปิตตานิ (อะท) นา,ว.เอ.

จักหนีไป. (เรา)

ปะลาส-ญจะ น,น. นา,ตฺร.เอ.

-อัท,นิ. ซึ่งไม่มี-ด้วย, ฟาง.

ปะลิตฺตุนฺริโต กิ,กิ. นา,ปฺร.เอ.

ปกคลุมแล้ว.

ปะทานุกรม

ปา.

ปาละภู กิ,น. นว,ปฺร.ธ. จา ทฺร.ธ. ปวาทภูแล้ว.	กินใบเข้.
ปาละโฏ กิ,น. นว,ปฺร.ธ. ปวาทภู แล้ว.	ปวาทะวาลี ส,น. นว,ทฺร.ธ. ซึ่ง อาหารอันขุดตลอดทั้งดินใบเข้.
ปาการะตะมิเป ส,น. นว,ทฺร.ธ. ในคโกล์เคียงแห่งกำแพ.	ปาละอีภี อะระวะเน ส,น. นว, ทฺร.ธ. ในป่าในทุ่งนคฝอย อันวิญ.
ปาฏิอาทินิจะ ส,ค. นว,ทฺร.ธ. ซึ่งวัดกต. มีคตเป็นใช้.	ปาตี นัท,นิ. ใบเข้.
ปาณะเก น,น. นว,ทฺร.ธ. ซึ่งคตมีปวาทเท.	ปาเวตตี น-ติ กิ,นิ. นว,ปฺร.ธ. นัท,นิ. ซึ่งให้ตถ-ว่ากระนั้น.
ปาณ-ณูจะ น,น. นว,ปฺร.ธ. จา ทฺร.ธ. - นัท,นิ. ซึ่งติด ด้วย.	ปาตตวา กิ,นิ. นัท,ป. ให้ตถแล้ว.
ปาตะยิส (เต) ขา,ธ.ท. ให้ตถแล้ว. (เขาค.)	ปาตตละลี (ตว) ขา,ภ.ธ. จักให้ตถ. (ถ่าน)
ปาตะวาละกาเล ส,น. นว,ทฺร.ธ. ในกาลแห่งอาหารอันขุดตลอดทั้ง	ปาโตเยวะ นัท,นิ. นัท,นิ. ซึ่งเข้ นันเทียว.
	ปาตี ญจะ น,น. นว,ทฺร.ธ. - นัท,นิ. ซึ่งแก้ด้วย, ซึ่งแข็งด้วย.

ปะทานุกรม

ปาตะภูติกา ต,น. นว,ป;พ. ขนผั	ปาปะมา จนะ (โส) น,น.
นั่งในประเทศเป็นที่ตั้งแห่งเท้า	นา,ท;ธ. - อว,ต.ธ. ซึ่งมาป
ปาเท น,น. นว,ท;พ. ฤา,ต;ธ.	- ถึงปะระฤติ. (เขา)
ซึ่งเท้า.	ปาปะณติ (เต) อว,ว.ท.
ปาเทนะ น,น. นว,ต;ธ. ด้วยเท้า	บ่อถึง. (เขา)
ปาเทศ น,น. นว,ต;พ. ในเท้า.	ปาปะมาติ (โส) อว,ว.ธ. ย่อม
ปาณิยะชะฏี ฤจะ ต,น. นว,	ถึง. (เขา)
ท;ธ. - ชั,น. ซึ่งมีเตี้ยแล้ว	ปาปะกิส (โส) อว,ป.ธ.
ด้วยน้ำอันบุคคลพึงดื่ม	ถึง. (เขา)
ปาณิยะปาฏี ต,น. นว,ท;ธ. นว,	ปาปะนิ (โส) อว,ต.ธ. ถึงแล้ว
ดื่มเป็นที่ใดซึ่งน้ำอันบุคคลพึง	ถึง. (เขา)
ปาณิยะ-มัย กิ,น. ฤา,ติ,ติ. นว,	ปาปะติ กิ,น. ชั,น. ป; ฤา,จ;
ท;ธ. ชั,น. แม้จึงน้ำอัน	เพื่อจะให้ถึง.
บุคคลพึงดื่ม.	ปา. ปดวา กิ,ติ. ชั,น. ป; ให้ถึงแล้ว.
ปาณิยะ กิ,น. กิ,ติ. นว,ป;ธ.	ปาเปนิโต กิ,ติ. นว,ป;ธ. ให้ถึง
น้ำอันบุคคลพึงดื่ม.	อยู่.
ปาณิเยนะ กิ,น. ฤา, ติ,ติ. นว,ต;ธ.	ปาเปติ (โส) อว,ต.ธ. ให้ถึง
ด้วยน้ำอันบุคคลพึงดื่ม.	แล้ว. (เขา)

ปะทานุกรม

ปะติวเรตวา กิ,กิ. อัม,ป. แล้ว
ท้มแล้ว, ท้มอบบแล้ว.

ปะโลเกตวา กิ,กิ. อัม,ป.
ปะโลมแล้ว.

ปะวัคเตติ (โล) ชา,ว.เอ. ย่อมได้
เป็นไป, ย่อมได้ดังไป. (เขา)
ปะวัคเตตุ กิ,น. อัม,ป. ปะ

ฉา จ; เพื่จะได้ไปไป
ปะวัคิตวา กิ,กิ. อัม,ป. เข้าไปแล้ว
ปะวัคิตุ (เต) ชา,ว.เอ. เข้าไป
แล้ว. (เขาต.)

ปะวัคิตี น,น. ฉา กิ,น. นา,ต.เอ.
ซึ่งขาว, ซึ่งเวียงขาวแล้วเป็นไป
ทั่ว.

ปะเวเตตวา กิ,กิ. อัม,ป. ให้
เข้าไปแล้ว.

ปะสันเนนะ กิ,กิ. ฉา กิ,ตุ. นา,
ต.เอ. เลื่อมใสแล้ว.

ปะสันโน ฌมิ (ฌม) กิ,กิ. ฉา
กิ,ตุ. นา,ต.เอ. - ชา,ว.เอ. เป็น
ผู้เลื่อมใสแล้ว ย่อมมี. (เขา)
ปะตาวเรตวา กิ,กิ. อัม,ป. เพื่อยอด
อดจนแล้ว.

ปะตวิตวา กิ,กิ. อัม,ป. เลื่อม
ใสแล้ว.

มีสละ (มีสละ) (ตัว). ชา,
ป.เอ. เห็น, เห็นเกิด (ท่าน)
มีสละ (โล) ชา,ว.เอ. ย่อมเห็น.
(เขา)

มีสละตาน ฌญ-ระ กิ,กิ. นา,
จ.ต. ฉา จ.ต. - อัม,น. เห็น
อยู่ นั้นเห็น.

มีสละติ (เต) ชา,ว.เอ. ย่อมเห็น.
(เขาต.)

มีสละติ (ตัว) ชา,ว.เอ. ย่อม
เห็น. (ท่าน)

ปะทานุกรม

บัลลหะลี-ม (ตวั) อา,ว.เอ.

วิ,ลห. นา,ทฺร.เอ. ย่อมเห็น
ซึ่ง...นี้. (ทวน)

บัลลามา-ติ (มะย) อา,ว.พ.

-อห,นิ. ย่อมเห็น-ว่าละนะ.

(เวท.)

บัลลิตุ กิ,น. อห,ป. ป; ภา จ;

ความเห็น, เพื่อบุจะเห็น.

บัลลิต ต (บัลลิต-เรต) (ตวั)

อา,ป.เอ.-วิ,ลห. นา,ทฺร.เอ.

จงเห็น-ซึ่ง...นั้น. (ทวน)

บัลลเนนะ น,น. นา,ทฺร.เอ. โดยข้าง.

บัลลลิต (ตวั) อา,ว.เอ. ย่อม

เห็น. (ทวน)

ปะหัตตมานะ กิ,กิ. อห,ป. ควน

ฆ่าแล้ว.

ปะหะระติ (โต) อา,ว.เอ.

ย่อมประหาร. (เขา)

ปะหะระนิตา กิ,กิ. นา,ป;พ. ประ
หารอยู่.

ปะหะระ (โต) อา,อ.เอ. ประ

หารแล้ว. (เขา)

ปะหะระติ กิ,น. อห,ป. ป; ภา จ;

ความประหาร, เพื่อบุจะประหาร.

ปะหะระิตา กิ,กิ. อห,ป. ประหาร

แล้ว.

ปะหะระ กิ,กิ. อห,ป. ละแล้ว.

ปะหะระ กิ,น. นา,ทฺร.พ. ซึ่ง

ประหาร.

ปะหิต (โต) อา,อ.เอ. ส่งไป

แล้ว. (เขา)

ปะหิต (อห) อา,ป. ภา. ติ.

ภา อ.เอ. ส่งไปแล้ว. (เรา)

ปะทานุกรม

ปาเปสละติ (โส) อว,ก.เอ.	ปาตี-ญจะ น,น. นว,ทฺ;เอ.
จักให้ถึง. (เขา)	-อัท,นิ. ซึ่งบ่วงด้วย.
ปาเปสธ (อะห) อว,ก.เอ.	ปาตะยัญญิโย น,น. นว,ทฺ;พ.
จักให้ถึง, จักให้ถึงแล้ว. (เขา)	ซึ่งบ่วงมีคันท. (แก้ว)
ปาเปสลามิ (อะห) อว,ก.เอ.	ปาตีลละอะลัญจะระณะภาวํ ส,น.
จักให้ถึง. (เขา)	นว,ทฺ;เอ. ซึ่งความเป็นคียัน
ปาเปหิ-ติ (ตฺว) อว,ป.เอ. -อัท,นิ.	ไม่ลัญจระแห่งบ่วง,ซึ่งความเป็น
จงให้ถึง -ว่ากระนั้น. (ท่าน)	คือความที่แห่งบ่วงไม่หลุด.
ปายาสิ (โส) อว,อ.เอ. นินไป	ปาตี น,น. นว,ทฺ;เอ. ซึ่งบ่วง.
แล้ว. (เขา)	ปาสาณะยันตานิ ส,น. นว,ทฺ;พ.
ปาริ น,น. -นว,ทฺ;เอ. ซึ่งผู้	ซึ่งยนต์ยันบุคคลทำด้วยหินท.
ปารุโต กิ,กิ. นว,ปฺ;เอ. คลุม	(พัวพันแห)
แล้ว, ห่มแล้ว.	ปาสาทโก ต,ตฺ. นว,ปฺ;เอ.
ปารุปโต กิ,กิ. นว,ป.เอ. คลุมแล้ว.	ผู้มองโต.
ปารุเปตวา กิ,กิ. อัท,ป. คลุมแล้ว.	ปาเส น,น. นว,ลฺ;เอ. ฤๅ ทฺ;พ.
ปาวีสิ (โส) อว,อ.เอ. เข้าไป	ในบ่วง, ซึ่งบ่วงท.
แล้ว. (เขา)	ปาโต น,น. นว,ปฺ;เอ. บ่วง.

ปะทานุกรม

ป.

ป๋ ช้ง,นิ. แร้ง,น้าง.	เป็นภวอะ บุตรเป็นท้าว.
ป๋ญจโต น,น. ช้ง,ป. โดยเนือง หัด, ช้างหลัง.	ป๋ยะระระนั ค,น. นาง,ปฺร,เอ. ฤ ทฺธ,เอ. ถ้อยคำเป็นท้าว, ฤช้ง.
ป๋ญจวิระโกฏิย์ ค,น. นาง,คฺร,เอ.	ป๋ถล,พิตวา กิ,ก. ช้ง,ป.
ใบที่สุทแห่งภวอะเหือง, วา ไม้ไผ่.	ป๋ระคัมแล้ว, ทัดแล้ว.
ป๋ญจ น,น. นาง,ทฺร,เอ. ช้ง,หัด.	ป๋ว,คิ. (๓) ชาง,วพ. ย่น,คัม.
ป๋ตา น,น. นาง,ปฺร,เอ. นิตา.	(๓๓.)
ป๋ตุ น,น. นาง,คฺร,เอ. ฤทฺธ,เอ.	ป๋วันโต กิ,ก. ค,ปฺร,เอ. ช้ง,ญ.
แก้ ฤ แห่ง นิตา.	เมื่อนั้น.
ป๋อายะ กิ,ก. ช้ง,ป. นิตแล้ว.	ป๋วันวา กิ,ก. ช้ง,ป. ช้ง,แล้ว.
ป๋ยะปุต วิยะ นาง,ทฺร,เอ. ช้ง,นิ.	ป๋ลิตุ กิ,น. ค,ป,ป. ปฺร ฤทฺธ ความนต, เพ็ญ,คต.

ป.

ป๋จันโต กิ,ก. นาง,ปฺร,เอ. เมื่อนั้น	ฤทฺธ,ป. เมื่อนั้น, ตาม,ญ.
ตาม, ตาม,ญ.	ป๋จติ (๓) ชาง,ค,เอ. ตาม,แล้ว.
ป๋จระนาพา กิ,ก. นาง,ป.	(๓๔)

ปะทานุกรม

ปจฺฉินฺทวา กิ,กั. ขัพ,ป. ตามแล้ว.

ปจฺฉินฺท (เต) อว,อ.พ. ตามแล้ว.

(เขาท.)

ปญฺญชิตฺวา กิ,กั. ขัพ,ป. เช็ดแล้ว.

ปญฺญานํ น,น. นว,ป.พ. ญา ทูรพ.

บุญท. ญา ซึ่ง.

ปุนณาคะคัจฉนฺตะวํ ส,น. นว,

ทูรเอ. ยั้งระหว่างแห่งรอบแห่ง

บุณณาค, ยั้งที่เป็นระหว่างแห่ง

กอบแห่งบุณณาค.

ปุตตะ น,น. นว,อ.เอ. และบุตร.

ปุตตกํ น,น. นว,อ.เอ. ซึ่ง

บุตรน้อย.

ปุตตญฺเฐน น,น. นว,อ.เอ.

ในที่แห่งบุตร.

ปุตตะชิตฺตาสํ ส,น. นว,อ.พ.

ในบุตรและจิต.

ปุตตเม-วะ น,น. นว,อ.เอ.

-อห,นิ. ซึ่งบุตร นั้นเที่ยว.

ปุตตัสสะ น,น. นว,อ.เอ. ญา

อ.เอ. แก่บุตร ญา แห่งบุตร.

ปุตตํ น,น. นว,อ.เอ. ซึ่งบุตร.

ปุตตา น,น. นว,ป.พ. บุตรท.

ปุตเต น,น. นว,อ.พ. ญา อ.เอ.

ซึ่งบุตรท., ในบุตร.

ปุตเตนะ น,น. นว,อ.เอ. ด้วยบุตร.

ปุตโต น,น. นว,ป.เอ. บุตร.

ปุตโต-นํ (ตัว) น,น. นว,ป.เอ.

-อว,อ.เอ. เป็นบุตร- ย่อมเป็น.

(ท่าน)

ปุณฺะ อห,นิ. อีก.

ปุณฺะทิวะเสนํ อห,นิ. น,น.

นว,อ.เอ. อห,นิ. แม้ ในวันอีก.

ปุณฺํปุณฺํ อห,นิ. อีกๆ.

ปุปฺปะกัณณิกการะสะทิตํ ส,น. นว,

ทูรเอ. เช่นกับด้วยดอกแห่ง

ปะทานุกรม

กรรมนิภา.	ปุพเพ น,น. นา,ตฺรฺเอ. ในกาล ก่อน, ในก่อน.
ปุปฺพะคฺฉิเณ ต,น. นา,ตฺรฺพ. ฤ ตฺรฺเอ. ซึ่งกองแห่งตอกไม้, ในกองแห่งตอกไม้.	ปุระโต น,น. อฺพ,ป. บัญ; โดย เบื้องหน้า, ข้างหน้า.
ปุปฺพะมุขี ต,น. นา,ตฺรฺเอ. ซึ่งกำแห่งตอกไม้.	ปุริมะตะวี ต,น. นา,ตฺรฺเอ. มีใน ก่อนกว่า.
ปุปฺพะมุเตนะ ต,น. นา,ตฺรฺเอ. ด้วย มูลแห่งตอกไม้. (มูลคำภาด้วย ทรัพย์สินเป็นมูลคำ)	ปุริมะมะเยเน-อะ ต,น. นา,ตฺรฺเอ. -อฺพ,นิ. โดยนั้นมีแล้วในก่อน -นั้นเที่ยว.
ปุปฺผานิ น,น. นา,ปฺรฺพ. ฤ ตฺรฺพ. ตอกไม้ท. ฤ ซึ่ง.	ปุริมะสะกะฐะเร ต,น. นา, ตฺรฺเอ. ในอุบแห่งเกวียนมีแล้ว ในก่อน.
ปุปฺผารามะ-เม-อะ ต,น. นา,ตฺรฺ เอ.-อฺพ,นิ. ยังบุบผาราม-นั้น เที่ยว, ยังส่วนแห่งตอกไม้-นั้น เที่ยว.	ปุริมะสะกะฐี ต,น. นา,ตฺรฺเอ. ซึ่งเกวียนมีในก่อน.
ปุพฺพลฺลทฺทํ ต,น. นา,ตฺรฺเอ. อฺพ,นิ. แม้ ในสมัยเป็นเบื้องต้น แห่งวัน, ในก่อนเช้า.	ปุริมะชฺฉัญญาวะเสนะ ต,น. นา, ตฺรฺเอ. ด้วยอำนาจแห่งฉัญญา มีแล้วในก่อน.
	ปุริตะ น,น. นา,ตฺรฺเอ. แนะบุรุษ.

ปะทานุกรม

ปุริส น,น. นา,ทุ;เอ. ซึ่งบุรุษ. | ปุริส น,น. นา,ทุ;พ. ซึ่งบุรุษ.
 ปุริสา น,น. นา,ป;พ. บุรุษ. | ปุริโส น,น. นา,ป;เอ. บุรุษ.

ป.

ปุเสตวา กิ,กิ. อัก,ป. บุชาแล้ว. | ปุระเต-วะ (โส) ชา,ว.เอ.
 ปุติสุเถ ส,น. นา,ส;เอ. ในคฺชเนา. | -อักษ,นิ. ย่อมเต็ม-นั้นเที่ยว.
 ปุติโลโม-ติ (ตว) ส,คฺ. นา, (เขา
 ป;เอ.-ชา,ว.เอ. เปผู้มีขนนี้ | ปุริส กิ,กิ. นา,ป;เอ. ฤา ทุ;เอ.
 ระคนแล้วด้วยของเน่า-เอ. ได้มาแล้ว.
 (ท่าน) | ปุเรตวา กิ,กิ. อัก,ป. เต็มแล้ว.

เป.

เป-สะ (บี-เฮสะ) อัก,นิ.-วิ,ลัพท์. | (ท่านด.)
 นา,ป;เอ. แม้-...นั้น. | เปเสตวา กิ,กิ. อัก,ป. ส่งไปแล้ว.
 เปเสถา-ติ (ตุมเห) ชา,ป.พ. | เปเสถิ (โส) ชา,ว.เอ. ส่งไป
 -อักษ,นิ. จงส่งไป-ว่ากระนี้. | แล้ว. (เขา)

ปะทานุกรม

ไป.

ไปกษะระนิโต น,น. อพย,ป.	ไปภาโณ น,น. ญา จ,น. นา,ป;เอ.
บัญญัติ แต่สระชื่อไปกษะระนิ.	คนเก่า, ของเก่า.
ไปเถตุ กิ,น. อพย,ป. ป; ญา จ;	ไปถาวะนิย ต,น. นา,ป;เอ. ญา
ความโอบย, เพื่อจะโอบย.	ทฺ;เอ. ทวิพยัชน์เกือกุศลแก่ความ
ไปเถตวา กิ,กิ. อพย,ป. โอบยแล้ว.	เลียง, ทวิพยัชน์บุคคลพึงพอก
ไปราณะกะบัญญัติสถานภิกขเวนะ	ทฺ;ล, ทวิพยัชน์ที่ตั้งแห่งความ
ต,น. นา,ตฺ;เอ. ด้วยสถานภิกข	พอกพุล.
แห่งจิตห้า มีแล้วในก่อน ญา	ไปโสถิ (โต) อา,อ.เอ. เลียง
อันตนสั่งสมแล้วในก่อน.	แล้ว, พอกพุลแล้ว. (เขา)
ไปราณะปะกะตี ต,น. นา,ตฺ;เอ.	ไปโส น,น. นา,ป;เอ. ขาย.
ซึ่งปรกติเป็นของเก่า (ปรกติเดิม)	

ผ.

ผะละกั น,น. นา,ตฺ;เอ. ซึ่ง	ผต, ซึ่งผต.
แผ่นกระดาน, ซึ่งได้.	ผะลิต กิ,กิ. นา,ป;เอ. ญา ทฺ;เอ.
ผะลั น,น. นา,ป;เอ. ญา ทฺ;เอ.	แตกแล้ว, ผะลิตแล้ว.

ปะทานุกรม

ผา.

ผาฉิตะขันฑ์ ต,น. นาร,ทุเร. |

ซึ่งท่อนแห่งน้ำอ้อย,

(งบบแห่งน้ำอ้อย)

ผาฉิต ญจะ น,น. นาร,ทุเร. |

-อพิ,นิ. ซึ่งน้ำอ้อย-ด้วย.

ผาฉิต น,น. นาร,ทุเร. ซึ่ง
น้ำอ้อย.

พ.

พระกะ น,น. นาร,ทุเร. และนกรยาง.

พระกะบัดตะสะทิตาณิ ต,น. นาร,

ปฺรพ. ภา ทุเร. เช่นกันด้วยชน

แห่งนกรยาง.

พระโก น,น. นาร,ปฺร. นกรยาง

พชณิ (โล) ตา,อ.เอ. ข้องแล้ว,

เนื่องแล้ว, ดัดแล้ว. (เขา)

พนธันตุ (เด) ตา,ป.พ. จงผูก

(เขาค.)

พนธันโต กิ,กิ. นาร,ป.เอ. เมื่อผูก

พนธิตวา กิ,กิ. อพิ,ป. ผูกแล้ว.

พระกะการณะ ต,น. นาร,ต.เอ.

ด้วยอันคำด้วยกำลัง.

พระนิ น,น. นาร,ปฺร.เอ. จก ทุเร.

กำลัง, ซึ่งกำลัง.

พระพิทโธ ต,น. นาร,ปฺร.เอ. ผู้มี

กำลังเนื่องแล้ว, ผู้เนื่องแล้ว

ด้วยความเป็นดลณีกำลัง.

พระฉิต น,น. นาร,ทุเร. ซึ่งเกิด.

พระฉิต น,น. นาร,ปฺร.เอ. เกิด.

พระนิ อพิ,นิ. ในภายนอก.

พระสุภาวะ ต,น. นาร,ปฺร.พ.

ปะทานุกรม

เป็นของมากเกี่ยว.	พระภูภาณิตี ต,น. ฉา ต,ค. นา,
พระพุทธานิยะโกชะนิยะ-มาทายะ	ทุ,เอ. ซึ่งความเป็นผู้พูดมาก.
ต,น. นา,ทุ,เอ.-กิ,กิ. อัม,ป	พระพุทธานิ ต,ค. นา,ป,เอ. ผู้มัก
ซึ่งวัดลู่อิมบุคคลทั้งเดียว แล	พูดมาก, ผู้มีอันพูดมากเป็น
วัด อัมมุลลึงถิ่นมาก-ถ้อยเอา	ปรกติ ฉา โดยปรกติ.
แล้ว.	พระภูภาณณะ ต,น. นา,ต,เอ.
พระพุทธานะ-มะ-กัตุ (เต) ต,น.	ด้วยอันพูดมาก.
นา,ทุ,เอ.-อา,อ.พ. ซึ่งการที่	พระพุ-มบี ค,น. นา,ป,เอ.-อัม,นิ.
มาก-ได้ทำแล้ว. (เขาก.)	แม้-มาก.
พระพุปะกาโร ต,ค. นา,ป,เอ.	พระพุ ค,น. นา,ป,เอ. ฉา ทุ,เอ.
มีอุปการะมาก.	...มาก, ฉา ซึ่ง.
พระพุบัณณการะ-มาทายะ ต,น.	พระพุ ค,น. นา,ป,พ. ...ท. มาก.
นา,ทุ,เอ.-กิ,กิ. อัม,ป	พระพุ ค,น. นา,ต,พ. ด้วยฉา
ซึ่ง	อัน...ท. มาก.
มกันณาการมาก-ถ้อยเอาแล้ว.	

พา.

พาณิชา น,น. นา,ป,พ. พ้อคำท.	แต่มีของพาวณิ.
พาวณะลิจ น,น. อัม,ป. ใญะ	พาวณะลิจ-เว-วะ น,น. นา,

ปะทานุกรม

ทฺฐเ.—อัท,นิ. ยังเมืองพารณดี	พารณะดีวาดี ต,น. กิ,ค. นา,
—นั่นเทียว.	ปฺร,เอ. ชนชาวอยู่ในเมืองพารา
พารณะดีย น,น. นา,ตฺฐเ.	ณดี.
ในเมืองพารณดี.	พารณะดีเสฏฐินา ต,น. นา,
พารณะดียา น,น. นา,ตฺฐเ.	ตฺฐเ. ชนเสฐีในเมืองพารณดี,
แห่งเมืองพารณดี.	เสฐีชาวอยู่ในเมืองพารณดี.
พารณะดี น,น. นา,ตฺฐเ. ยัง	พารณะดีเสฏฐิตละ ต,น. นา,
เมืองพารณดี.	จฺฐเ. ฤา ตฺฐเ. แก่ ฤา แห่ง
พารณะดีนะคะเว ต,น. นา,	เสฐีในเมืองพารณดี, เสฐี
ตฺฐเ. ในเมืองชื่อพารณดี.	ชาวอยู่ในเมืองพารณดี.
พารณะดีรัญโญ ต,น. นา,ตฺฐเ.	พารณะดีเสฏฐี ต,น. นา,ปฺร,เอ.
ฤา ตฺฐเ. แก่ ฤา แห่งพระรา	เสฐีในเมืองพารณดี, เสฐี
ชาในเมืองพารณดี, พระราชา	ชาวอยู่ในเมืองพารณดี.
ผู้เป็นใหญ่ในเมืองพารณดี.	พาดะตายะ ต,ค. นา,ตฺฐเ. ด้วย
พารณะดีราชา ต,น. นา,ปฺร,เอ.	ความที่แห่ง...เป็นพาล.
พระราชาในเมืองพารณดี, พระ	พาดะติ กิ,น. นา,ปฺร,เอ. ชวยวณ
ราชาผู้เป็น ใหญ่ในเมืองพารา	ทองไว้ซึ่งชน. (หาง)
ณดี.	พาดะมะนุสสา ต,น. นา,ปฺร,พ.

ปะทานุกรม

มนุษย์ผู้พาลท.	พาลิโก ต,น. นา,ปฺรเอ.
พาละภาวณะ ต,น. นา,ตฺรเอ.	พรวานเบ็ด.
ด้วยความที่แห่งตนเป็นพาล.	พาหิระพาลิเชตุ ต,น. นา,ตฺรพ.
พาลิโก ต,น. นา,ปฺรพ. พรวาน	ในพื่อค้ำมิณะพายนอกท.
เบ็ดท. ชนผู้มาด้วยเบ็ดเป็นอยู่ท.	

พิ.

พิละทวาเร ต,น. นา,ตฺรเอ. ที่ปฺระ	พา ทฺรเอ.-ฉัพ,นิ. ชื่อเป็นวัด
ดูแห่งปล่อง. (ปากปล่อง)	แห่งแก้ว.
พิฬาร-นนามะ น,น. นา,ปฺรเอ.	

พ.

พุทฺธะติ-ติ (โต) อว,วเอ.	พุทฺธลิสายะ ต,น. นา,ตฺรเอ.
-อฬ,นิ. ย่อมรู้-ว่ากระนี้.(เขา)	ด้วยเยื้องกรายแห่งพระพุทฺธเจ้า.
พุทฺธะติ-ติ (ตว) อว,วเอ.	(แห่งนักปราชญ์)
-อฬ,นิ. ย่อมรู้-ว่ากระนี้.(ท่าน)	พุทฺธเจ-วะ น,น. นา,ตฺรเอ.
พุทฺธะคุณะ ต,น. นา,ตฺรพ. ซึ่ง	-อฬ,นิ. ซึ่งพระพุทฺธเจ้าท.
พุทฺธคุณท.	ด้วย-นั้นเทียว.

ปะทานุกรม

โพ.

โพธิ์สัตตะโต น,น. ชัย,ป. บัญ; แต่โพธิ์สัตว.	โพธิ์สัตตา น,น. นา,ป;ท. โพธิ์สัตวท.
โพธิ์สัตตัสสะ* น,น. นา,จ;เอ. ญา จ;เอ. แก่ ญา แห่งโพธิ์สัตว	โพธิ์สัตเตนะ น,น. นา,ต;เอ. อันโพธิ์สัตว, ด้วยโพธิ์สัตว.
โพธิ์สัตติ น,น. นา,ท;เอ. ซึ่ง โพธิ์สัตโต น,น. นา,ป;เอ. โพธิ์สัตว.	

พย.

พยัคฆ์สะ น,น. นา,จ;เอ. ญา จ;เอ. แก่ ญา แห่งเลียโคร่ง.	พยัคฆ์ น,น. นา,ป;เอ. ผู้ฉลาด, ผู้ชัดเจน.
พยัคโฆ น,น. นา,ป;เอ. เลือ โคร่ง.	พยะสนัน น,น. นา,ท;เอ. ซึ่ง ฤกษ์อันกำจัดซึ่งสุขให้วินาศ. (ความฉิบหาย)
พยัญชนะ-เม-วะ น,น. นา, ท;เอ.-อัพ,น. ซึ่งพยัญชนะ	

พร.

พระหะกัตเต น,น. นา,ป;เอ. ในเมื่อพระราชาชัยพรหมกัต.

ปะทานุกรม

พระทรมันต์ ต,น. นาง,ป,ง,เอ.

ซึ่งพหุมนนต์

พระทรมะโลฤประโต ก,ค, นาง,ป,ง,เอ.

ผู้เข้าถึงซึ่งพหุมนโลก.

(โลกเป็นที่ยู่แห่งพหุมน)

พระทรมะวิทาเร น,น. ฤา ต,ค. นาง,

ท,ง,พ. ทำพหุมนวิทาเร. ยัง

ธรรมเป็นที่ยู่แห่งพหุมน.

พรา.

พราทมะณะ น,น. นาง,ต,ง,เอ.

ดุก่อนพราทมน์

พราทมะณะฤเต ต,น. นาง,ต,ง,เอ.

ในระฤตแห่งพราทมน์

พราทมะณะคะหะปะธีกะ ต,น.

นาง,ต,ง,พ. ในพราทมน์แต่คะ

มธีก.

พราทมะณัสสะ น,น. นาง,ต,ง,เอ.

ฤา ต,ง,เอ. แก่ ฤา แห่งพราทมน์.

พราทมะณัสสะ-วะ น,น. นาง,

ต,ง,เอ. ฤา ต,ง,เอ. - อัม,น. แก่

ฤา แห่งพราทมน์- นันเียว.

พราทมะณั น,น. นาง,ต,ง,เอ. ซึ่ง

พราทมน์.

พราทมะณั นามะ น,น. นาง,ป,ง,พ.

อัม,น. ชื่อพราทมน์ท.

พราทมะณั น,น. นาง,ป,ง,เอ.

นางพราทมนั.

พราทมะณะมะ น,น. นาง,ต,ง,เอ.

อันพราทมน์, ดักพราทมน์.

พราทมะโณ น,น. นาง,ป,ง,เอ.

พราทมน์.

ปะทานุกรม

ภ.

ภักขะยามะ (มะยม) อา,ว.พ.
 ย่อมกิน. (เราท.)

ภะคินีปุตโต-สี (ตัว) ส,น. นา,
 ปุ;เอ.-อา,ว.เอ. เป็นบุตรแห่ง
 พี่น้องหญิง-ย่อมเป็น. (ท่าน)

ภัญชันดา กิ,กิ. นา,ปุ;พ. หักอยู่,
 เมื่อหัก.

ภัญชโร-สี (ตัว) กิ,กิ. นา,ปุ;เอ.
 -อา,ว.เอ. เป็นผู้ตกลแล้ว,
 ผู้หักแล้ว-ย่อมเป็น. (ท่าน)

ภันฑะนั น,น. นา,ปุ;เอ. ภา ทู;เอ.
 ความหมายมั่น, ซึ่งความหมาย
 มั่น.

ภันฑิ น,น. นา,ปุ;เอ. ภา ทู;เอ.
 ภันฑะ, ภา ซึ่ง.

ภันฑาธาวิระกัมมะ-เม-วะ ส,น.

นา,ทู;เอ.-อัพ,นิ. ซึ่งกรรม
 แห่งชนผู้ประกอบในเวื่อนแห่ง
 ภันฑะ ภา เป็นที่เก็บซึ่งภัน.ฑะ.

ภันฑิกิ น,น. นา,ทู;เอ. ซึ่ง
 ทวิทย์ อันบุคคลพึงห่อ.

ภะดี น,น. นา,ทู;เอ. ซึ่งการจ้าง.
 ภัตตะการะโก กิ,ดู. นา,ปุ;เอ.
 ผู้ทำซึ่งภัตร.

ภัตติ น,น. นา,ทู;เอ. ซึ่งภัตร.
 ภัทระ จ,น. นา,ทู;เอ. และ...ผู้
 เจริญ.

ภันเต อัพ,นิ. อ; ข้าแต่ท่าน
 ผู้เจริญ.

ภะยะ-มา-ละต-น-ติ น,น. นา,
 ปุ;เอ.-กิ,กิ.-อัพ,นิ. ภัย-มา
 แล้ว -ว่ากระนั้น.

ปะทานุกรม

กะยี่ น,น. นา,ปฺ;เอ. ฤฯ ทุ;เอ.	กะวิสละติ (โล) ขา,ภ.เอ. จักเปน.
กัย, ซึ่งกัย. (ความกลัว)	(เขา)
กะเยนะ น,น. นา,ตฺ;เอ. ด้วยกัย.	กะวิสสันติ-ติ (เต) ขา,ภ.พ.
กะริยา น,น. นา,ปฺ;เอ. ภาริยา.	-อฺ;นฺ. จักเปน. (เขาท.)
กะวิตัพท กิ,กิ. นา,ปฺ;เอ. พังมี,	กะวิสสามิ-ติ (อะท) ขา,ภ.เอ.
พังเปน.	-อฺ;นฺ. จักเปน-ว่ากระนั้น. (เรา)
กะวิตุ กิ,น. อฺ;พ,ป. ป; ฤฯ จ;	กะเวยยาสิ (ตัว) ขา,ต.เอ. พัง
ความเปน, เพื่อจะเปน.	เปน. (ท่าน)

ภา.

ภาศา น,น. นา,ปฺ;พ. เปนแล้ว.	ภาเวตวา กิ,กิ. อฺ;พ,ป. ได้มีแล้ว,
ภาชนะ น,น. นา,ปฺ;เอ. ฤฯ	ได้เปนแล้ว. (ให้เจริญแล้ว)
ทุ;เอ. ภาชน, ซึ่งภาชน.	ภาละติ (โล) ขา,ว.เอ. ย่อม
ภาชนานิ น,น. นา,ปฺ;พ. ฤฯ	กล่าว, กล่าวอยู่. (เขา)
ทุ;พ. ภาชนท., ซึ่งภาชนท.	ภาเสนโต กิ,กิ. นา,ปฺ;เอ. กล่าว
ภายิ (โล) ขา,ภ.เอ. กล่าวแล้ว.	อยู่, เมื่อกล่าว.
(เขา)	

ปะทานุกรม

ภี.

ภิชช (โส) อา,อ.เอ. แดกแล้ว,	แดกแล้ว, ทำลายแล้ว. (เขา)
ต๋อยแล้ว, ทำลายแล้ว. (เขา)	ภินทิตะปุพพิ ส,น. นาว,ป;เอ.
ภินทามิ (อะห) อา,ว.เอ. ย่อม	อัน...เคยทำลายแล้ว.
แดก, ย่อมต๋อย, ย่อมทำลาย.	ภินทิตวา ภี,ภี. ฮัฟ,ป. ต๋อยแล้ว,
(เขา)	ทำลายแล้ว, แดกแล้ว.
ภินท (โส) อา,อ.เอ. ต๋อยแล้ว,	ภินโน ภี,ภี. นาว,ป;เอ. แดกแล้ว.

ภี.

ภิตะตะธิตา ภี,ค. ฎา ส,น. นาว,	ภิตะภิตา ภี,ค. ฎา ส,น. นาว,
ป;พ. เป็นผู้กลัวแล้วทั้งสี่ตั้งแล้ว.	ป;พ. เป็นผู้กลัวแล้วๆ.
ภิตะตะธิตอ ภี,ค. ฎา ส,น. นาว,	ภิตา ภี,ภี. นาว,ป;พ. เป็นผู้กลัว
ป;เอ. เป็นผู้กลัวแล้วทั้งสี่ตั้งแล้ว.	แล้ว.

ภุ.

ภุญชะ (ภุญชาหิ) (ตัว)	ปวิโรค, ย่อมกิน. (เขา)
อา,ป.เอ. จังปวิโรค. (ท่าน)	ภุญชันติ (เต) อา,ว.พ. ย่อม
ภุญชะติ (โส) อา,ว.เอ. ย่อม	ปวิโรค, ย่อมกิน. (เขาท.)

ปะทานุกรม

ภุญชิตวา กิ,กิ. ยัพ,ป. ปรีโกคแล้ว.

ภ.

ภุตานี กิ,กิ. นว,ป;พ. ฤา,ท;พ.	ภุมี ย น,น. นว,ต;เอ. ในภาคพื้น.
ภุตท. ขันธบัญจเกิดแล้วท.	ภุมี น,น. นว,ท;เอ. ซึ่งภาคพื้น.

ภ.

ภทท กิ,น. นว,บัญ;เอ. เพราะอัน	ภทโย น,น. นว,ท;พ. ซึ่งกลของท.
แตก.	

ภ.

ภ ค,น. นว,อ;เอ. แ่นั้ฐเริอ.	ภชนะเวตาเย ต,น. นว,ต;เอ.
ภเค น,น. นว,ท;พ. ซึ่งภเคระท.	ในเวลาเป็นที่ปรีโกค.
ภชนะกาเล ต,น. นว,ป;เอ.	ภชนะนานิ น,น. นว,ท;พ. ซึ่ง
ในเวลาเป็นที่ปรีโกค.	ภชนะท.

ปะทานุกรม

ป.

มักเซตวา กิ,กิ อีฬ,ป. ทาแล้ว,
เปลี่ยนแล้ว.

มละระวัฏฐิมิ-กฤษะ ส,น. นา,
ตรูเอ. —อีฬ,นิ. กิ ในแวนแคว้น
แห่งมคธ.

มละระวัฏฐี ส,น. นา,ตรูเอ.
ในแวนแคว้นแห่งมคธ.

มละระราชา ส,น. นา,ป.เอ. น.
พระราชาในเมืองมคธ, พระ
ราชาผู้เป็นใหญ่ในเมืองมคธ.
มัลละระมิป ส,น. นา,ตรูเอ.

ยังที่ใกล้เคียงแห่งทาง.

มัจฉะธะธัลโล ส,น. นา,ป.เอ.
ม้าเป็นมงคล.

มัจฉะธะโปกชะระณิโต ส,น.
อีฬ,ป. บัญริ แด่ชะโปกชะระณิ

เป็นมงคล.

มัจฉะธะโปกชะระณิยา ส,น. นา,
ตรูเอ. ในชะโปกชะระณิเป็น
มงคล.

มัจฉะธะระณะอุเล ส,น. นา,
ตรูเอ. ในชะระณะแห่งสัตว์ผู้มี
อันจับเอาซึ่งปลา.

มัจฉะมิลาทนิ ส,น. นา,ตรูพ.
ซึ่งจับได้. มีปลาแด่เป็นต้น.

มัจฉะ-มัย น,น. นา,ตรูเอ. —อีฬ,นิ.
แม่ ซึ่งปลา.

มัจฉะโลเกณะ ส,น. นา,ตรูเอ.
ด้วยความโลภในปลา.

มัจฉิ น,น. นา,ตรูเอ. ซึ่งปลา.

มัจฉา น,น. นา,ป.เอ. ปลาทะ.

มัจฉานัน น,น. นา,จ.พ. ฎ. พ.

ปะธานุกรม

แต่ ๑๖ แห่งปลดท.

มีฉาณีนินตนะพระโศภามะ ส,น.
นา,ป,ร,เอ. ชัพ,นิ. ชื่อว่า นก
ยางผู้มีอินะจิต แต่ปลดท.

มีฉาณ น,น. นา,ท,ร,พ. ๑๖ ส,ร,เอ.
ซึ่งปลดท., ในปลดท.

มีฉาณ น,น. นา,ป,เอ. มีฉา
มีฉาณ ชัพ,นิ. ในทำนกตอ,
ในทำนกตอ.

มีฉาณฉาณิก ส,น. ๑๖ ชัพ,นิ. นา,
ท,ร,เอ. มีฉาณในทำนก.

มีฉาณฉาณฉาณิก ส,น. นา,ป,ร,พ.
เช่นกับฉาณฉาณฉาณิก.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณิก นา,ท,ร,เอ.
ซึ่งทำนกตอไม่มีฉาณฉาณฉาณ. (ไม่มีคำ)

มีฉาณฉาณ น,น. นา,ท,ร,เอ. ใน
มีฉาณ.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณิก ชัพ,นิ. ๑๖ ส,น.

นา,ป,ร,พ. เป็นผู้ตบตบตบตบตบ
เป็นตบตบตบ, เป็นผู้ตบตบตบ
ตบ. ตบตบตบตบตบตบตบตบ.

มีฉาณฉาณิก ชัพ,นิ. ชัพ,นิ. ตบตบตบ
ตบ.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณิก ส,น. นา,
ท,ร,เอ. มีฉาณฉาณฉาณฉาณ
ฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณ.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณิก ชัพ,นิ. นา,ป,ร,เอ.
มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณ.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณิก ส,น. นา,ท,ร,เอ. ซึ่ง
มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณ.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณิก ส,น. นา,ป,ร,เอ. ตบตบ
ตบตบตบตบตบตบตบตบ.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณิก ส,น. นา,ท,ร,เอ. ซึ่ง
มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณ.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณิก ชัพ,นิ. นา,ท,ร,เอ. ตบตบตบ.

มีฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณฉาณิก ชัพ,นิ. นา,ป,ร,พ. ตบตบตบ.

ปะธานุกรม

มะโต กิ,กิ. นา,ปฺ;เอ. ตายแล้ว.

มัตตะเก น,น. นา,สฺ;เอ. ในกระ

หม่อม, ในที่ดังกระหม่อม.

มัททิตะปฺฟโพ ส,น. นา,ปฺ;เอ.

อัน...เคยฆ่าเหยียบแล้ว.

มะธูระปฺเววียะ ส,น. นา,ทฺ;พ.

อฺ;นิ. เป็นราวกระขนมมีไม้

ผึ้ง, ขนมมีรสหวาน.

มะธูรัสสะเวนะ ส,น. นา,ดฺ;เอ.

ด้วยเสียงโศกอันบุคคลรู้,

ด้วยเสียงหวาน.

มะนุสสะภาสายะ ส,น. นา,ทฺ;พ.

ด้วยภาษาแห่งมนุษย์.

มะนุสสะมัตถ์ ส,น. นา,ทฺ;พ.

ซึ่งเนื้อแห่งมนุษย์.

มะนุสสะโลกะโต ส,น. อฺ;ป,ป.

บัญญัติ; แต่โลกแห่งมนุษย์.

มะนุสสา น,น. นา,ปฺ;พ. มนุษย์.

มะนุสสา น,น. นา,ทฺ;พ. ฤา ส,น.

พ. แก่ฤา แห่งมนุษย์.

มะนุสเส น,น. นา,ทฺ;พ. ฤา ส,น.

ซึ่งมนุษย์. ในมนุษย์.

มะนุสเสศุบี น,น. นา,ทฺ;พ.

อฺ;นิ. แม้ในมนุษย์.

มัตตะยัตถ์ (เต) อ,อ พ ปัก

แล้ว. (เราท.)

มัตถ์ น,น. นา,ทฺ;พ. จึงมัต.

มัตตะนโร กิ,กิ. นา,ปฺ;เอ. เมื่อ

เป็นนร, ปรีชาคนอยู่.

มัตตะกณิ กิ,กิ. นา,ปฺ;เอ.

เป็นผู้มีอู่ทูตเชื้อโร ประดิ

ฤา เป็นประติ.

เมัตถ์ ส,น. นา,ปฺ;เอ. ฤา ส,น.

เป็นของนัย.

มัต,โท ส,น. นา,ปฺ;เอ. เป็นของ

นัย.

ปะทานุกรม

มะมะ ปุ, สัพ. นา, จรูเอ. ญา
จรูเอ. แก่ ญา แห่งเวลา.

มะย-มปะนะ ปุ, สัพ. นา, ปุ, พ.
-อัพ, นิ. เวท. - ก็ ญา ฝ่ายว่า.

มะย ปุ, สัพ. นา, ปุ, พ. เวท.
มะยา จะ ปุ, สัพ. นา, จรูเอ. อัพ, นิ.
ด้วย ญา อันเรา-ก็.

มะยา วัณฺณจิตะภาวํ ส, น. นา, จรู
เอ. ซึ่งความที่แห่ง. เป็นอัน
เราวางแล้ว.

มะย ปุ, สัพ. นา, จรูเอ. ในเรา.

มะยระลิวะลังกาลิ ส, น. ญา ส, จ.
นา, จรูเอ. อันบุคคลประภาษ
กับด้วยคอแห่งนกยูง, มีล้อย
ตั้งล้อยคอแห่งนกยูง.

มัยห์ น. ตี ปุ, สัพ. นา, จรูเอ.
ญา จรูเอ. - อัพ, นิ. แก่ ญา แห่ง
เรา-ว่ากระนี้.

มัยห์ ปุ, สัพ. นา, จรูเอ. ญา จรูเอ.
แก่ ญา แห่งเวลา.

มะระณะทุกขํ ส, น. นา, จรูเอ.
ซึ่งทุกข์คือมรณะ.

มะระณะภะยะตัสสิโต ส, น. นา,
ปุ, เอ. ผู้อันภัยแต่มรณะคุกคาม
แล้ว.

มะระณะภะยะภิโต ส, น. นา, ปุ,
เอ. ผู้กลัวแล้วแต่ภัยคือมรณะ.

มะระณะภะเยนะ ส, น. นา, จรูเอ.
ด้วย ญา อันภัยแต่มรณะ, ภัย
คือมรณะ

มะระณํ ปิ น, น. ญา กิ, น. นา, จรู
เอ. อัพ, นิ. หมี ซึ่งความตาย.

มะระณา น, น. ญา กิ, น. นา, มัณฺฑู
เอ. แต่อันตาย.

มะรันตา กิ, กิ. นา, ปุ, พ. ตายม;
เมื่อตาย.

ปะทานุกรม

มะรันเต กิ,กิ. นา,ส;เอ. ตาย

กยุ, เมื่อตาย.

มะวิตัพเพ กิ,กิ. นา,ส;เอ. พังตาย.

มะวิสสะลี-ติ (ตวิ) อา,ภ.เอ.

-อพิ,นิ. จักตาย-ว่ากระนี้.

(ท่าน)

มะวิสสามะ (มะย) อา,ภ.พ.

จักตาย. (เรท.)

มะวิสสามิ-ติ (อะห) อา,ภ.เอ.

-อพิ,นิ. จักตาย-ว่ากระนั้น (เรท)

มะหะติ คุ,น. นา,ป;เอ. ...ใหญ่

มะหัตติ คุ,น. นา,ท;เอ. ...ใหญ่

มะหัตเตนะ คุ,น. นา,ต;เอ. ...ใหญ่

มะหัตโต คุ,น. นา,ป;เอ. ...ใหญ่

มะหัตตะกะกาเล คุ,น. นา,ส;เอ.

ในกาลแห่ง.. ถึงเฮซึ่งความ

เป็นผู้ใหญ่

มะหัตตะกา คุ,น. นา,ป;พ

ผู้ถึงเฮซึ่งความเป็นผู้ใหญ่.

มะหัตตะโก คุ,น. นา,ป;เอ.

ผู้ถึงเฮซึ่งความเป็นผู้ใหญ่.

มะหามาที คุ,น. นา,ท;เอ. บันดึ

ใหญ่.

มะหามาธา คุ,น. นา,ป;เอ. เรือ

ใหญ่

มะหะป ภูยา คุ,น. นา,ส;เอ.

ใหญ่มีใหญ่.

มะหะพาณิอะนะ คุ,น. นา,ต;เอ.

ด้วยๆ อันพอสำใหญ่.

มะหามังละลัตตะภาวึ คุ,น. นา,

ท;เอ. ซึ่งความที่แต่งปลาใหญ่

เป็นของอัน..ได้แล้ว.

มะหามันเ คุ,น. นา,ส;เอ.

ในปลาใหญ่.

มะหามาระ คุ,น. นา,ต;เอ.

ขึ้นต่อพระราชาผู้ใหญ่.

ปะทานุกรม

มหาวิภาว ส,ค. นา,ปฺรเอ.	ด้วยความเป็นผู้ปรารถนาใหญ่.
ผู้มีทรัพย์ใหญ่, ผู้มีสมบัติ	(อภัยใหญ่)
อันบุคคลพึงเลวยใหญ่.	มหาหิสะวาระณาทิสฺ ส,น. นา,ตฺพ.
มหาหิสะโต น,น. ฉา ส,น. นา,	ในสัตว์. มีความเลวข้างแป
ปฺรเอ. พะมหาสฺสว.	ตัน.
มหาหะระ ส,น. นา,ทฺรเอ. ซึ่ง	มิ ปฺร,สฺพ. นา,ทฺรเอ. จึงเรา,
ละใหญ่.	ทำเรา.
มหาหะระวิ ส,ค. นา,ปฺรเอ.	มิหะระวิ ส,น. นา,ทฺรเอ. ซึ่ง
มีหะระใหญ่.	ก่อนแห่งเนื้อ.
มหาหะระ ส,น. นา,ตฺรเอ. ในหะ	มิหะระโย นามะ ส,น. นา,ปฺรเอ.
ใหญ่.	อหฺ,นิ. ชื่อความสันไปแห่งเนื้อ.
มหาหุสธานี ส,น. นา,ทฺรเอ.	มิถ-อฺหะ น,น. นา,ทฺรเอ.-อหฺ,นิ.
ยังป่าช้าใหญ่.	ซึ่งเนื้อ-ด้วย.
มหาหะริ ส,น. นา,ตฺรเอ.	มิหะระ ส,น. นา,ทฺรเอ. ซึ่งขึ้น
และหะริใหญ่.	แห่งเนื้อ.
มหาหะริ ส,น. นา,ปฺรเอ.	มิหะ-เม-ระ น,น. นา,ทฺรเอ.
หะริใหญ่.	-อหฺ,นิ. ซึ่งเนื้อ-นั้นหะียว.
มหาหะระยาบะ ส,น. นา,ตฺรเอ.	มิถ น,น. นา,ทฺรเอ. ซึ่งเนื้อ.

ปะทานุกรม

มีเลขะ นร.น. นางป๋ญฺเ. จากนี้.

มา.

มา อัม,นิ. ย่า.

มา-กะวี-ติ (โส) อัม,นิ.-อา,

อ.เอ.-อัม,นิ. ย่าได้พักแล้ว

-ว่ากระนั้น (เรา)

มาตา นร.น. นาง,ป๋ญฺเ. มาละ:

มาตาปิตะโร สร.น. นาง,ป๋ญฺเ.

มารดาแลบิดา.

มาตาปิตุณิ สร.น. นาง,จ.ร.พ. ฤๅ ฤๅ

แก่ ฤๅ แห่งมารดาแลบิดา.

มาตาปิตุสุ สร.น. นาง,สร.พ. ใน

มารดาแลบิดา.

มาตุ นร.น. นาง,จ.ร.เอ. ฤๅ ฤๅ

แก่ ฤๅ แห่ง มารดา.

มาตุคามิ นร.น. นาง,ทุร.เอ. ซึ่ง

มาตุคาม.

มาตุไปสะละคิณโณ สร.น. นาง,ป๋ญ

เอ. แร้งผู้เลี้ยงซึ่งมารดา.

มาตุละ นร.น. นาง,อ.ร.เอ. แนะลุง.

มาตุโล นร.น. นาง,ป๋ญฺเ. ลุง.

มานะระโก นร.น. นาง,ป๋ญฺเ.

มานพน้อย.

มานะธา นร.น. นาง,ป๋ญฺเ. มานพ.

มานะวานิ นร.น. นาง,จ.ร.พ. ฤๅ

ฤๅ. แก่ ฤๅ แห่ง มานพ.

มานะเว นร.น. นาง,ทุร.พ. ซึ่ง

มานพ.

มานะเวสุ นร.น. นาง,ทุร.พ. ใน

มานพ.นะ.

มานะเวติ นร.น. นาง,จ.ร.พ. ด้วย

ฤๅ อันมานพ.

ปะทานุกรม

มานะโว น,น. นา,ปฺ;เอ. มานพ.
 มาโน น,น. นา,ปฺ;เอ. มานะ
 มารณะตถาเย ส,น. นา,ทฺ;เอ.
 เพื่อประโยชน์ จา เพื่อความ
 ต้องการ แก่นนี้ ได้ตาย.

มาเรตวา ถิ,ถิ อฺพ,ป. ให้ตายแล้ว.
 มาเรตติ (เต) ตา,ว.พ. ย่อมให้
 ตาย. (เขาท.)

มาลี น,น. นา,ทฺ;เอ. ซึ่งระเบียบ.
 มาลาการิ ถิ,ถุ. นา,ทฺ;เอ. ซึ่ง
 นายมาลาการ. (ผู้ทำซึ่งระเบียบ)
 มาลาการา ถิ,ถุ. นา,ปฺ;พ. นาย
 มาลาการ.ท.

มาเส น,น. นา,ทฺ;เอ. จา ทฺ;พ.
 ในเดือน, ตั้งเดือน.ท.

มิ.

มิตะคะณะปะริวุโต ส,น. นา,ปฺ;
 เอ. ผู้ขึ้นท่งเนื้อแล้ว.
 แล้ว.

มิตะคะณิ ส,น. นา,ทฺ;เอ. ซึ่ง
 ท่งเนื้อ.

มิตะคะณา ส,น. นา,ปฺ;พ. ท่ง
 เนื้อ.

มิตะคะณเ ส,น. นา,ทฺ;พ.จาทฺ;เอ.

ซึ่งท่งเนื้อ. ในท่งเนื้อ.
 มิตะคะณิ น,น. นา,ปฺ;เอ. แม่เนื้อ.
 มิต-มัย น,น. นา,ทฺ;เอ.- อฺพ,นิ.
 แม่ซึ่งเนื้อ.

มิตะโยนิยิ ส,น. นา,ทฺ;เอ. ในท่า
 เนื้อ.

มิตะราชา ส,น. นา,ทฺ;เอ. และ
 เนื้อผู้พระราช. (พระยานเนื้อ)

ปะทานุกรม

มิดะราชา ส,น. นา,ปฺรเอ. เนื้อ
ผู้พระราช.

มิดะวะอะปะสุโต ส,น. นา,ปฺรเอ.
ผู้ชวนชาวขบในันร่าซึ่งเนื้อ.

มิดะวะธั กิ,น. นา,ทฺรเอ. ยังประ
เทศปนที่ฆ่าซึ่งเนื้อ.

มิดะสะตานี ส,น. นา,ปฺรพ. ฤ
ทฺรพ. ร้อยแห่งเนื้อ. ซึ่งร้อย
แห่ง. เนื้อ.

มิดะสะเดทิ ส,น. นา,ตรพ. ดับ
ฤ อันร้อยแห่งเนื้อ.

มิดะสะหัลละปะร่าโร ส,ค. นา,
ปฺรเอ. มีพื้นแห่งเนื้อเป็นบิหาร,
มีเนื้อมีพื้นเป็นประมาณเป็น
บิหาร.

มิดัลละ น,น. นา,จฺรเอ. ฤ ฤเอ.
แก่ ฤ แห่งเนื้อ.

มิดัล น,น. นา,ทฺรเอ. ซึ่งเนื้อ.

มิดา น,น. นา,ปฺรพ. เนื้อ.

มิดานั น,น. นา,จฺรพ. ฤ ฤพ.
แก่ ฤ แห่งเนื้อ.

มิดิยา น,น. นา,จฺรเอ. ฤ ฤเอ.
แก่ ฤ แห่งนาฟเนื้อ.

มิดิ น,น. นา,ปฺรเอ. นางเนื้อ.

มิดะ น,น. นา,ทฺรพ. ซึ่งเนื้อ.

มิดะ น,น. นา,ปฺรเอ. เนื้อ.

มิดะธัณณะว ส,น. นา,ทฺรเอ.

ซึ่งมิดะธัณณะวะ, ซึ่งความชม

เชยพร้อมแห่งมิตร, ซึ่งความ

ชมเชยพร้อมด้วยความเป็นมิตร.

มิดัลลัม น,น. นา,จฺรเอ. ในมิตร,

ในชนเป็นมิตร.

มิดาธั กิ,กิ. นา,ทฺรเอ. เห็น

แห่งแล้ว.

มิดายิตวา กิ,กิ. ษพ,ป. เห็น

แห่งแล้ว.

ปะทานุกรม

มิตาณิสลามิ (อะหัง) อา,ก.เอ. จักเหี่ยวแห้ง. (เรา)

ม.

มุขะตุณทะเถณะ ส,น. นาง,ตฺร.เอ. ด้วยจะงอยแห่งปาก.

มุขะโฆระนัตถายะ ส,น. นาง,จฺร.เอ. เพื่อประโยชน์แก่อันล่างจึงท้าว.

มุขะพันธะนะมันติ ส,น. นาง,ทฺร.เอ. ซึ่งมนตร์ดำหวั่นผูกซึ่งปาก.

มุขะวัชชุกิ ส,น. นาง,ทฺร.เอ. ซึ่งเชือกดำหวั่นผูกซึ่งปาก.

(บังเหียน)

มุขิ น,น. นาง,ปฺร.เอ. ฤๅ ทฺร.เอ. ปาก, หน้า, ฤๅ ซึ่งปาก.

มุขะนะ น,น. นาง,ตฺร.เอ. ด้วยปาก.

มุคคะวะโกฏิยํ ส,น. นาง,ตฺร.เอ. ในที่สุดแห่งไม้ค้อน, ในที่สุดแห่งไม้ตะบอง.

มุคคะวิ น,น. นาง,ทฺร.เอ. ซึ่งไม้ค้อน, ซึ่งไม้ตะบอง.

มุคคะวักขานาวุทธะหัตถา ส,คฺ. นาง,ป.พ. เป็นผู้มีความรู้ต่างๆ ไม้ค้อน ฤๅ ตะบองเป็นต้น ในมือ.

มุคคะเวทียิ น,น. นาง,ตฺร.พ. ด้วยไม้ค้อน ฤๅ ตะบองท.

มุจตะวิ-ติ (โส) อา,จฺร.เอ. -อพั,นิ. ย่อมเห็น-ว่า กระนั้น. (เขา)

มุญฺจิตวา กิ,กิ. อพั,ป. เห็นแล้ว.

มุตโต กิ,กิ. ฤๅ กิ,คฺ. นาง,ปฺร.เอ. เป็นผู้พ้นแล้ว.

มุตโต-ติ (ตวิ) กิ,กิ. ฤๅ กิ,คฺ.

ปะทานุกรม

นา,ปฺรเอ.-อา,วเอ. เป็นผู้พัน แล้ว-ຍ່ອມເປັນ. (ท่าน)	มุททิกายะ น,น. นา,ตฺรเอ. ด้วย ตรา, ด้วยแหวนตรา.
มุทโต-สมิ (อะหัง) กิ,กิ. ฤา กิ,ค.	มูรุมุรา-ติ อัส,นิ. ว่ามูรุมุ-กระนั้น.
นา,ปฺรเอ.-อา,วเอ. เป็นผู้พัน แล้ว-ຍ່ອມເປັນ. (เรา)	มุทเตนะ น,น. นา,ตฺรเอ. โดย กาลครั้งหนึ่ง.

ม.

มุติ น,น. นา,ตฺรเอ. ซึ่งราก เป็นที่ตั้ง.	มุติแห่งหน.
มุลาณี น,น. นา,ตฺรพ. ซึ่งราก เป็นที่ตั้ง.	มุติะโยนิย์ ส,น. นา,ตฺรเอ. ใน กำเนิดแห่งหน.
มุติกะคะณะ ส,น. นา,ตฺรเอ. ด้วย ฤา อันหมู่แห่งหน.	มุติะราชา ส,น. นา,ปฺรเอ. หมู่ผู้ พระราช. (พระยาหน)
มุติกะคะโน ส,น. นา,ปฺรเอ. หมู่แห่งหน.	มุติกั น,น. นา,ตฺรเอ. ซึ่งหน.
มุติกะมุต ส,น. นา,ตฺรเอ. ซึ่ง	มุติกา น,น. นา,ปฺรพ. หน.
	มุติกานี น,น. นา,จฺรพ. ฤา จฺรพ. แก่ ฤา แห่งหน.

ปะทานุกรม

เม.

เม ปุ,ตฺถ. นว,จฺรฺเอ. ฤา,ตฺรฺเอ.
แก่ ฤา,แห่งเวา.

เมตตภาวณายะ จะ น,น. ฤา,กิ,น.

นว,ต.เอ. ชฺทฺ,นิ. แห่งเมตต
ภาวณาดวฺย, แห่งภาวณ
เป็นเครื่องยังเมตตให้เกิด.

ไม.

ไมระโยนิยํ ต,น. นว,ตฺรฺเอ.
ในกำเนิดแห่งนคฺยง.

ไมริตฺส น,น. นว,จฺรฺเอ. ฤา,
ตฺรฺเอ. แก่ ฤา,แห่งนคฺยง.

ไมริ น,น. นว,ตฺรฺเอ. ซึ่งนคฺยง.

ไมรา น,น. นว,ปฺรฺพ. นคฺยงท.

ไมริ น,น. นว,ตฺรฺเอ. ซึ่งนาง
นคฺยง.

ไมระนะ น,น. นว,ตฺรฺเอ. ดวฺย
ฤา, ชนคฺยง.

ไมโร น,น. นว,ปฺรฺเอ. นคฺยง.

ย.

ยักขะนาคะพะลิกัมมํ ต,น. นว,
ตฺรฺเอ. ซึ่งกรรมคืออันเต็ม ฤา,
บ่วงสงแก่ยักข์แสนาค.

ยักขะพะลิกัมมํ ต,น. นว,ตฺรฺเอ.

ซึ่งกรรมคืออันบ่วงสงแก่ยักข์.
ยักฺขเจ ชฺทฺ,นิ. กิโด, ระไมระมัน.
ยัตตะกิ ต,น. นว,ตฺรฺเอ. ซึ่ง...มี
ประมาณเท่าใด.

ปะทานุกรม

บัดละ วิ,ลัพท์. อพย,ป. ๓; ในที่ใด.

บัดละ-พริททา (โล) วิ,ลัพท์. อพย,ป.

-อา,หิ.เอ. ในที่ใด-แตกแล้ว,

ทำลายแล้ว. (เขา)

ยะธา อพย,นิ. นันโต, ด้วยประการ

การใด.

ยะธากัมม-งคะโต ศ,น. -กิริยา

นา,ปฺ;เอ. กรรมอย่างไร

-ไปแล้ว.

ยะธากัมม ศ,น. นา,ทฺ;เอ. กรรม

อย่างไร.

ยะธารุจิติ ศ,น. นา,ทฺ;เอ.

ขอบใจแล้วอย่างไร.

ยะธาลัทธิ ศ,น. นา,ทฺ;เอ.

อันตนได้แล้วอย่างไร.

ยะธา อพย,ป. ๓; ในกาลใด,

เมื่อใด.

ยะทิ อพย,นิ. ถ้าว่า.

ยัมมุ อพย,นิ. ะไรๆ.

ยัมมุนา-หิ อพย,นิ.-ปฺ,ลัพท์. กระ

ไรๆ-เขา.

ยะวชตเต ศ,น. นา,ทฺ;เอ.

ในนาแห่งเข้า้าง.

ยะวิ น,น. นา,ทฺ;เอ. ซึ่งเข้า้าง.

ยะล ศ,น. นา,ทฺ;เอ. ซึ่งยค.

ยะเลนะ ศ,น. นา,ทฺ;เอ. ด้วยยค.

ยัตถิ วิ,ลัพท์. นา,ทฺ;เอ. ใน...ใด.

ยัตถะ วิ,ลัพท์. นา,ทฺ;เอ. ฤ

๓;เอ. แก่ๆ แห่ง...ใด.

ยิ วิ,ลัพท์. นา,ปฺ;เอ. ฤ ทฺ;เอ.

สิ่งใด, ซึ่ง...ใด.

ปะทานุกรม

ยา.

ยาคุอาทนิ ส,ค. นา,ท,พ. ซึ่งวัด
อุท. มียาคุเป็นต้น. (เข้าต้ม)

ยาคุชชะกาทีถุ ส,ค. นา,ท,พ.
ในวัดอุท. มียาคุแล้วตัดขึ้นบุคคล
ทั้งเคียวเป็นต้น.

ยาคุกัตตาทนิ ส,ค. นา,ท,พ.
ซึ่งวัดอุท. มียาคุแลกัตรเป็นต้น.
(เข้าต้มแลเข้าสว)

ยาคุ น,น. นา,ท,พ. ซึ่งยาคุ.
ยาจัตวา กิ,กิ. อ,พ,ป. ขณแล้ว,
วิจวณแล้ว.

ยาปะนะมัตติ ส,น. นา,ท,พ.

ซึ่งอาหารลักว่า ฤา มาตรา
ยังชีวิตให้เป็นไป.

ยาระ อ,พ,นิ. เพียงไร.

ยาระตายุกิ ส,น. นา,ท,พ.
อายุเพียงไร.

ยาระทัตถิ ส,น. นา,ท,พ. ประ
โยชน์เพียงไร, ต้องการเพียงไร.

ยาระละวิระละถัญชะนะกาเล ส,น.
นา,ท,พ. ในกาลเป็นที่ตกลง
แต่ละวิระเพียงไร, ฤา เพียงไร
แต่กาลเป็นที่ตกลงแต่ละวิระ.

ยุ.

ยุคะโกฏี-ญะ ส,น. นา,ท,พ.
-อ,พ,นิ. ซึ่งที่สุดแห่งเอก-ตวิย.

ยุล น,น. นา,ท,พ. ซึ่งเอก.

ยุชณิตุกาโม-ล (ตัว) กิ,ค.
นา,ป,พ. -อา,ว.เอ. เป็นผู้
ใครเพื่อจะรบ-บ่มเป็น. (ท่าน)

ปะทาบุตร

บุตรชาย กิ,น. นาง,จุ,เอ. เพ็ชร์นบ. | ยุกา,ค,น. นาง,ป,เอ. เป็นชายหนุ่ม.

เย.

เย วิ,ต,พ. นาง,ป,พ. จา,ค,พ.
...ท. เหล่าใด จา,ซึ่ง.

เยนะ วิ,ต,พ. นาง,ค,เอ. จัก,จา
อัน...ใด.

เยพราทมะดา-ดิชาทิกายะ ส,ค,

นาง,ค,เอ. มีคำว่า "เยพราทมะ
ดา" กระนั้นเป็นต้น.

เยกุกเยนะ อัง,นิ. ค,ง. โดยบุตร.

เยถ วิ,ต,พ. นาง,ค,พ. จา,ค,พ.

แต่ จา,แห่ง...ท. เหล่าใด.

โย.

โย วิ,ต,พ. นาง,ป,เอ. ผู้ใด.

โยโกจิ วิ,ต,พ. นาง,ป,เอ. ผู้ใด
ผู้หนึ่ง.

โยชนะมัลล ส,น. นาง,ค,เอ. ยัง
ทางมีโยชน์หนึ่งเป็นประมาณ.

โยชนะสะตะมัตตะเก ส,น. นาง,
ค,เอ. ในกะท่มชญา ในที่
ตั้งกะท่มชญาแห่งโยชน์.

โยชนะมัลล ส,น. นาง,ค,เอ.
ตลอดทั้งโยชน์จา,ตลอดที่มี
โยชน์แห่งโยชน์เป็นประมาณ.

โยเซตวา กิ,นิ. อัง,ป. ประคอบ
แล้ว.

โยเซตเว กิ,นิ. นาง,ค,เอ.
ประคอบอยู่.

โยเซลิ (โต) ขา,อ,เอ.

ปะทานุกรม

ประกอบแล้ว. (เขา)	ด้วยเชือก.
โยดตะนะ น,น. นา,ตฺร,เอ.	

จ.

รักษาเป็ด (อะหฺ) อา,อ.เอ.	เป็นพระราชา.
ให้รักษาแล้ว. (เรา)	รักษุเทศะนระยะเยนะ ส,น. นา,ตฺร
รักษาวะระณัตถายะ ส,น. นา,	เอ. ด้วย ฤๅ เหตุความกลัว
จ,เอ. เพื่อประโยชน์แก่ชน	แต่ในชาติแห่งเชือก.
รักษาแลชนห้ามเถย.	รักษะนะ ต,น. นา,ตฺร,เอ. ด้วย
รักษิตุ กิ,น. อพย,ป. ปุ ฤๅ จ	ลัมบันต์เป็นของแห่งพระราชา.
ความรักษา, เพื่อจะรักษา.	รักษุโณ น,น. นา,จ,เอ. ฤๅ จ,เอ.
รักษิตวา กิ,กิ. อพย,ป. รักษาแล้ว.	แก่ ฤๅ แห่งพระราชา.
รักษิ (อะหฺ) อา,อ.เอ. รักษา	ระตา กิ,กิ. ฤๅ กิ,ค. นา,ป,พ.
แล้ว. (เรา)	เปรมผู้ยินดีแล้ว.
ระชะฐะวิณณานิ ส,ค. นา,ป,พ.	รัตตะกัมพะละปัญชะวันณิ ส,ค.
ฤๅ ทู,พ. มีวรรณดังวรรณ	นา,ป,เอ. มีวรรณดังวรรณแห่ง
แห่งเงิน.	ทองแห่งผ้ากับพลแดง.
รักษิ ต,น. นา,ตฺร,เอ. ซึ่งความ	รัตติยา น,น. นา,ตฺร,เอ. ในราตรี.

ปะทานุกรม

ระถึ น,น. นา,ทุ,เอ. ซึ่งระ	ทั้งนี้ในสมัย.
ระถึ น,น. นา,ทุ,เอ. ในระ	ระมาโนระ กิ,กิ. นา,ปุ,เอ.
ระโด น,น. นา,ปุ,เอ. ระ	ขพิ,นิ. ร้องอยู่ เทียว.
ระมะณิโย กิ,น. ฤ,กิ,กิ. นา,	ระวิ (โต) ธา,ธ.เอ. ร้องแล้ว.
ปุ,เอ. เป็นที่ระมณย์, อันบุคคล	(เขา)

รา.

ราชกุมภะภาโร ต,น. นา,ปุ,เอ.	โอรสแห่งพระราชา, ในพระ
ชนผู้ทำซึ่งมอแห่งพระราชา.	ตามแห่งพระราชา.
ราชกุลาดะภาชนะนา ต,น. นา,ทุ	ราชันีเขตมัตตะ ต,น. นา,ทุ,เอ.
พ. แห่งภาชนะอันบุคคลทำด้วย	แห่งราชันีเขต, เวียนเป็นที่ตั้ง
ดิน ฤ ภาชนะอันบุคคลเอื้อเอียง	แห่งพระราชา.
ดินทำแห่งพระราชาท.	ราชปะริวัฏฐา ต,น. นา,ปุ,พ.
ราชะคะหะระคะหะ ต,น. นา,	ความทนมไปรอบ ฤ เวียนไป
ทุ,เอ. ในเมืองราชคฤห์.	รอบแห่งพระราชาท. (ความ
ราชะคะเห น,น. นา,ทุ,เอ. ใน	เปลี่ยนพระราชา)
เมืองราชคฤห์.	ราชา น,น. นา,ปุ,เอ. พระราชา.
ราชังคะเน ต,น. นา,ทุ,เอ.	ราชานี น,น. นา,ทุ,เอ.

ปะทานุกรม

ซึ่งพระราชา.

ราชบุณยานันท์ ส,น. นาร,ท,ร,เอ. ยัง
ที่เป็นที่บำรุงแห่งพระราชา.

ราชบุณยานันท์ ส,น. นาร,ท,ร,เอ.

ในส่วนอุทยานแห่งพระราชา.

ราชบุณยานันท์ ส,น. นาร,ท,ร,เอ. ซึ่งกอง,
ให้เป็นกอง.

๑.

รุกขะโกฏฐะกะโยนิย์ ส,น. นาร,ท,ร,เอ.

เอ. ในกำเนิดแห่งนาคผู้เคาะซึ่ง
ต้นไม้.

รุกขะโกฏฐะกะสะกณะโยนิย์ ส,น.

นาร,ท,ร,เอ. ในกำเนิดแห่งนาคผู้
เคาะซึ่งต้นไม้.

รุกขะคัมภาทะโย ส,น. นาร,ท,ร,เอ.

ซึ่งประเทศท. มีพุ่มแห่งต้นไม้
เป็นต้น.

รุกขะลัเต ส,น. นาร,ท,ร,เอ. ในยอด

แห่งต้นไม้.

รุกขะโต น,น. อ,พ,ป. บัณฺฑู

แต่ต้นไม้, จากต้นไม้.

รุกขะเทวดา น,น. นาร,ท,ร,เอ. นาร,

ป,ร,เอ. เทวฤๅษเทวดา, เทวดาผู้

สิงในต้นไม้.

รุกขะมูล ส,น. นาร,ท,ร,เอ. ซึ่งประ

เทคเป็นที่ตั้งแห่งไม้ (คางไม้)

รุกขะมูล ส,น. นาร,ท,ร,เอ. ในประ

เทคเป็นที่ตั้งแห่งไม้. (คางไม้)

รุกขะวิฏฐะเป ส,น. นาร,ท,ร,เอ.

ในซากศพแห่งไม้.

รุกขะ น,น. นาร,ท,ร,เอ. ซึ่งฤๅ ยัง

ต้นไม้.

ปะทานุกรม

รุกเข น,น. นา,ตฺรฺเข. ในต้นไม้.
 รุกโซ น,น. นา,ปฺรฺเข. ต้นไม้.
 รุกข์ กิ,น. นา,ทฺรฺเข. ซึ่งความ
 ชอบใจ.
 รุจจะติ (โต) อา,ว.เข. ย่อม

ชอบใจ. (เขา)

รูปะถัมมัตตํ ต,น. นา,ทฺรฺเข. ซึ่ง
 รูปสมมัตติ, ซึ่งความถึงพร้อม
 แห่งรูป.

โร.

โรละ-มฺ-ลสสะ น,น. นา,ทฺรฺเข.
 -วิ,ลฺพ. นา,ทฺรฺเข. ซึ่งโรค
 -แห่ง...นั้น.
 โรคํ น,น. นา,ทฺรฺเข. ซึ่งโรค.

โรเปตวา กิ,กิ. ยฺพ,ป. ปลูกแล้ว,
 ปลูกแล้ว.
 โรเปณติ (เต) อา,ว.พ. ย่อม
 ปลูก, ย่อมปลูก. (เขาท.)

ดิ.

ลักขณะมิโค ต,น. นา,ปฺรฺเข.
 เนื้อชื่อลักขณะ.
 ลักขณํ น,น. นา,ทฺรฺเข. ซึ่ง
 เนื้อชื่อลักขณะ, ซึ่งลักษณะ.
 ลักขะโน จะ น,น. นา,ปฺรฺเข.

อฺพ,นิ. เนื้อชื่อลักขณะ ด้วย.
 ลักคิ (โต) อา,ว.เข. ค่องแล้ว,
 คล้องแล้ว. (เขา)
 ลักโค กิ,น. นา,ปฺรฺเข. ค่องแล้ว,
 คล้องแล้ว.

ปะทานุกรม

ลัทธิชาแปดวา กิ,กิ. ชัฏ,ป. ให้ละ อายแล้ว.	ละภะละ (คฺม.เท) ชา,ว.พ. ญา ป.พ. ย่อมได้, วจได้. (ท่านท.)
ลัทธิจิตวา กิ,กิ. ชัฏ,ป. ลตม.ลั, ประทัมแล้ว.	ละภักติ (เต) ชา,ว.พ. ย่อมได้. (เขาท.)
ลัทธิโฆวาโท ส,คฺ. นา,ปฺ;เจ. มีโฆวาทอันได้แล้ว.	ละภันตุ (เต) ชา,ป.พ. วจได้. (เขาท.)
ลัทธิ-น-ติ กิ,กิ. นา,ปฺ;เจ. ญา ทฺ;เจ. -อฺพ,นิ. ได้แล้ว.-ว่าทนั้น	ละภี (โต) ชา,อ.เจ. ได้แล้ว. (เขา)
ลัทธิอาภะยา ส,คฺ. นา,ปฺ;เจ. มี อะภยันอันได้แล้ว.	ละภิตวา กิ,กิ. ชัฏ,ป. ให้แล้ว ละภี. ละภะ (คฺม.เท) ชา,ว.พ.
ลัทธิอาภะโย ส,คฺ. นา,ปฺ;เจ. มี มิอะภยันอันได้แล้ว.	จักได้. (ท่านท.) ละภิตถันติ (เต) ชา,ภ.พ.
ลัทธิอุ กิ,น. อฺพ,ป. ปฺ; ญา จ; ความได้, เพื่อจะได้.	จักได้. (เขาท.) ละภิตถามี (อะท) ชา,ภ.เจ.
ลัทธิเช กิ,กิ. นา,ทฺ;พ. ญา ส;เจ. อัน...ได้แล้ว.	จักได้. (เขา) ละภิตฺ (เต) ชา,อ.พ. ได้แล้ว
ละภะติ (โต) ชา,ว.เจ. ย่อม ได้. (เขา)	(เขาท.)

ปะทานุกรม

ถาขาระละปะริกัมมะกะตา วิยะ	ด้วยรดแห่งครั้งขึ้นบุคคลทำ
ต,น. นาร,ป,พ. อัม,นิ. เป็น	แล้ว, เป็นราวกระรดแห่งครั้งขึ้น
ราวกระหีบวิกรมม ฤา ประพรม	บุคคล ให้เป็นยวิกรมมท่าแล้ว.

ติ.

ติขขาเปตวา ติ,ติ. อัม,ป. ให้	ติขจิตวา ติ,ติ. อัม,ป. เขียนแล้ว.
เขียนแล้ว.	

ตุ.

ตุญจิ (โต) ขา,ช.เช. ถอนแล้ว	เอ. ยันทรานผู้โตแล้ว.
(เขา)	ตุญจเอ น,น. ฤา ติ,ค. นาร,ป,
ตุญจิตวา ติ,ติ. อัม,ป. ถอนแล้ว	เอ. พรวานผู้โตแล้ว.
ตุญจเอ น,น. ฤา ติ,ค. นาร,ต.	

เล.

เลกข น,น. นาร,ตุ,เอ. ซึ่งท่ง	เลโต น,น. นาร,ป,เอ. เลค,เลกน.
เลอ, ซึ่งเลช.	โลก น,น. นาร,ตุ,เอ. ซึ่งโลก.

ปะทานุกรม

ว.

วจะนะฤๅโธ ส,น. นว,ปฺร,เอ.	กำเนิดแห่งนกคุ่ม, ฤๅ นกกระจาบ.
ผู้ฉลาดในถ้อยคำ.	วัญญะกะฤๅโธ ส,น. นว,ปฺร,เอ.
วจะนัลลสะ น,น. ฤๅ กิ,น. นว,ลฺ	พราหมณ์โอรสแล้ว ผู้ขายซึ่งนกคุ่ม.
เอ. แห่งถ้อยคำ, แห่งความกล้า.	(พราหมณ์คุ่ม ฤๅ นกกระจาบ)
วจะนํ น,น. ฤๅ กิ,น. นว,ปฺร,เอ.	วัญญะกา น,น. นว,ปฺร,พ. นกคุ่ม
ฤๅ ทุ,เอ. ถ้อยคำ, ซึ่งถ้อยคำ.	ท., นกกระจาบท..
วจะเน น,น. ฤๅ กิ,น. นว,ลฺ,เอ.	วัญญะเก น,น. นว,ลฺ,พ. ซึ่งนก
ในถ้อยคำ.	คุ่มท., ซึ่งนกกระจาบท..
วัญจิตุคาโม กิ,ค. นว,ปฺร,เอ.	วัญญะเกส น,น. นว,ลฺ,พ. ในนก
เป็นผู้ใคร่เพียรจะลง.	คุ่มท., ในนกกระจาบท..
วัญจิโต ะตฺ-หิ (อะหิ) กิ,กิ	วัญญะเกหิ น,น. นว,ลฺ,พ. อัน
นว,ปฺร,เอ. อหิ,นิ-อา,ว,เอ.	นกคุ่มท., อันนกกระจาบท..
เป็นผู้ชนะ...แล้ว ทน	วัญญะโก น,น. นว,ปฺร,เอ. นกคุ่ม,
-ยอมเป็น. (เขา)	นกกระจาบ.
วัญเจตวา กิ,กิ. อหิ,ป. แล้วแล้ว.	วัญญะติ-ติ (โส) อา,ว,เอ.-อหิ,
วัญญะกะโยนิยํ ส,น. นว,ลฺ,เอ. ใน	นิ. ย่อมควร-ว่ากระนั้น. (เขา)

ปะทานุกรม

วัดนิมิตตดา ต,น. นาง,ปฎูเอ.

เพราะความที่แห้ง...เป็นผู้เจริญ
แล้ว.

วัดนิมิต (เต) ธา,อ.พ. เจริญ
แล้ว. (เขาท.)

วัดเนลิ (โล) ธา,อ.เข.
พระภิกษุแล้ว. (เขา)

วัดตะ อัม,นิ. ทนอ.

วัดดา ยัม อัม,นิ-วิ,ลั. นาง,ปฎู
เอ. ทนอ-ผู้.

วัดดี น,น. นาง,ทฎูเอ. ซึ่งวัด

วัดตะสะมาทานิ ต,น. นาง,ปฎูเอ.

ฎา,ทฎูเอ. เป็นวัดตะสะมาทาน,

เป็นความถ้อยหาพร้อมซึ่งวัด.

วัดตะสะปะทาเย ต,น. นาง,ทฎูเอ.

ด้วยความถึงพร้อมแห่งวัด.

วัดดี น,น. นาง,ทฎูเอ. ซึ่งวัด.

วัดตุกาเมนะ กิ,น. นาง,ทฎูเอ.

เป็นผู้ใดเพื่อจะกล่าว.

วัดตุกาโม กิ,น. นาง,ปฎูเอ. ผู้ใด
เพื่อจะกล่าว.

วัดเตตวา กิ,กิ. อัม,ป. กิ่งไป
แล้ว, ให้เป็นไปแล้ว.

วัดตะกัมมะการวาทะโย ต,ค. นาง,
ปฎูพ. ฎา,ทฎูพ. ทนท. มีชนผู้ทำ

ซึ่งกรรมมีคำเป็นต้น ฎา กรรม
แห่งคำเป็นต้น.

วัดดี น,น. นาง,ทฎูเอ. ซึ่งวัด.

วัดดีนิ ต,ค. นาง,ปฎูพ. ฎา,ทฎูพ.

วัดตุท. มีคำเป็นต้น.

วัดตากะระณานิ ต,น. นาง,ปฎูพ.

ฎา,ทฎูพ. ซึ่งวัดและอาภรณ์.

วัดถาลังการวาทิ ต,ค. นาง,ปฎูพ.

ฎา,ทฎูพ. ซึ่งวัดตุท. มีคำและ

ถลึงการเป็นต้น.

วัดวา กิ,กิ. อัม,ป. กล่าวแล้ว.

ปะทานุกรม

วระพันเต กิ,กิ. นา,ตฺรฺเอ. กล่าวอยู่.

วระพันโต กิ,กิ. นา,ปฺรฺเอ. กล่าวอยู่.

วระเพชยาธิ (ตฺว) อา,ตฺ.เอ.

พึงกล่าว. (ท่าน)

วระเทหิ-ติ (ตฺว) อา,ป.เอ.

-อฺพ,นิ. จงกล่าว. (ท่าน)

วระธะพันสะนา ส,น. นา,บฺญฺเอ.

จากเครื่องติดด้วยความแป้นมี

อันบุคคลพึงฆ่า.

วระจิตวา กิ,กิ. อฺพ,ป. ข้าแล้ว

จะนะมุตตะมะตาพะสาหาโร ส,คฺ.

นา,ปฺรฺเอ. ผู้มีเผือกแดงแดงผล

อันเจริญในป่าเป็นอาหาร.

วระนํ น,น. นา,ปฺรฺเอ. ภา ทุรฺเอ.

ปํ, หมู่ไม้, ไพร. ภา ซึ่ง.

วระนาฬิ น,น. นา,ปฺรฺพ. ซึ่งป่าท.

วระเน น,น. นา,ตฺรฺเอ. ในป่า,

ในไพร.

วันทิตวา กิ,กิ. อฺพ,ป. ไหว้แล้ว.

วณฺณิกัสสะ น,น. นา,ตฺรฺเอ.

แห่งจอมปลวก.

วณฺณิกะ น,น. นา,ตฺรฺเอ. ใน

จอมปลวก.

วระยํยัตตัสสะ ส,น. ภา ส,คฺ.

นา,ตฺรฺเอ. ภา ทุรฺเอ. ผู้ถึงแล้ว

ซึ่งไวย, ผู้มีไวยถึงแล้ว.

วระยํยัตตํ ส,น. ภา ส,คฺ. นา,ตฺรฺ

เอ. ผู้ถึงแล้วซึ่งไวย, มีไวย

ถึงแล้ว.

วระยํยัตโต ส,น. ภา ส,คฺ. นา,

ปฺรฺเอ. ผู้ถึงแล้วซึ่งไวย, มีไวย

ถึงแล้ว.

วระรุตตะรุตตะมุเส ส,น. นา,ตฺรฺเอ.

ในประเทศเป็นที่ตั้งแห่งไม้ชื่อ

วระรุตตะ. (กุ่มบก)

วระรุตตะรุตตะมุไซ ส,คฺ. นา,

ปะทานุกรม

ปฺรเอ ผู้ในน้ำจืดเกาะมีงูจู่	ระตบิติ (เต) ธา,ว.พ. ย่อมอยู่.
ไม้ชื่อระตบ.	(เขาท.)
ระตบระตบ ธ,น. นาท,ระตบ	ระตบระตบ กิ,กิ. นาท,ระตบ.
ไม้ชื่อระตบ.	เมื่ออยู่.
ระตบ ธ,น. นาท,ระตบ มีบ.ค.	ระตบ กิ,กิ. นาท,ระตบ. เมื่ออยู่.
ที่ ชื่อ ระตบ,ระตบ. ระตบ.	ระตบระตบ (ไล) ธา,ธ.ธ. ให้อยู่
ระตบระตบ กิ,น. ธ,พ. ป. ระตบ	แล้ว. (เขา)
ความเข้าใจ, ระตบระตบ	ระตบระตบ (ธวิ) ธา,ป.ธ.
ระตบ (ไล) ธา,ว.ธ.	ระตบระตบ. (อ่าน)
ย่อมอยู่. (เขา)	ระตบ (ไล) ธา,ธ.ธ. อยู่แล้ว.
ระตบระตบ (ธ,น.ธ.) ธา,ป.พ.	(เขา)
จงอยู่ (พ.น.)	ระตบระตบ กิ,น. ธ,พ.ป. ป. ระตบ
ระตบระตบระตบ ธ,น. นาท,ระตบ.	ความอยู่, ระตบระตบ.
ป.ธ. ผู้ในน้ำอยู่.	ระตบระตบ กิ,กิ. ธ,พ.ป. อยู่แล้ว.
ระตบระตบระตบ ธ,น. นาท,ระตบ.	ระตบระตบ (ระตบ) ธา,ธ.ธ.
ภา,ระตบ. ระตบระตบระตบ	ที่อยู่. (เขา)
ระตบระตบ กิ,กิ. นาท,ระตบ ภา	ระตบระตบ ระตบระตบ ระตบ
น.ธ. ระตบ.	-ระตบ,ระตบ. ธ,น. นาท,ระตบ. ซึ่งความ

ปะธานุกรม

ที่แห่ง...นั้นเป็นผู้มีตายแล้ว.
 วัลลหะติ (โส) ธา,ว.เอ. บ่นม้น
 (เขา)

วัลลหะติกาเล ธ,น. นา,ต,เอ.

ในการแห่ง...นั้นแล้ว.

วัลลหะติ-น-ติ กิ,กิ. นา,ป,เอ.

-อัย,นิ. ฟังขึ้น ว่ากระนั้น.

วัลลหะติกาเล ธ,น. นา,ต,เอ.

ด้วยเสียงแห่ง...นั้นแล้ว.

วระมาโน กิ,กิ. นา,ป,เอ.

เมื่อมีไป, นำไปอยู่.

วระหะ (ต) ธา,ป,เอ. พงษ์

ไป. (ท่าน)

วา.

วา อัย,นิ. ภา, บ้าง.

อ่านแล้ว. (เขา)

วาสุรานิ น,น. นา,ต,เอ. ซึ่ง

วาสุรานิ น,น. นา,ป,เอ. พ้องคำ.

ช่วยท.

วตะ เม-วะ น,น. นา,ต,เอ.

วัจ น,น. ภา,กิ,น. นา,ต,เอ.

-อัย,นิ. ซึ่ง สม นั้นเดียว.

ซึ่งวาทา.

วตะโยค ธ,น. นา,ต,เอ. ซึ่งขึ้น

วาทายะ น,น. ภา,กิ,น. นา,

ประกอบบททั้งสม. (จะบทยสม)

ต,เอ. ด้วยวาทา.

วตะว ฐิ ธ,น. นา,ป,เอ. ฝน

วาเจดวา กิ,กิ. อัย,ป. อ่านแล้ว

มากับด้วยสม.

วาเจล (โส) ธา,ต,เอ. บอกแล้ว,

วตะว ฐิ วัระเล ธ,น. นา,ต,เอ.

ปะทานุกรม

ในอันนี้ ในมาก ล้ายลง.
 วาตะวูฏีมา ต,น. นาท,ต,เอ
 ครั้นเมื่อเป็น กับด้วยตน.
 วาตะวูฏี ต,น. นาท,ต,เอ
 ซึ่งฝนมาด้นด ย.ม.
 วาตะ ต,น. นาท,ต,เอ ซึ่ง
 วาตะนะ ต,น. นาท,ต,เอ ด้วย
 ญา ชนลง
 วาตะนทา ต,ก. นาท,ต,พ. ไ
 กกว่าอยู่, ไห่ อยู่
 วาตะล (จว) ตา,ว,เอ ย.ม.
 หึ่งไป, ย.ม. พ. ไป. (ผ่าน)
 วา. ปัตโตโล ต,น. ต,พ. ต,น. ต,พ. ต,น.

ผู้ซึ่งแล้วซึ่งวาระ, ผู้มีวาระถึงแล้ว.
 ว. ต,น. นาท,ต,เอ. ซึ่งวาระ
 ย. ญา ทำวาระ.
 วา. ต,น. นาท,ต,เอ. ต,น. นาท,ต,เอ.
 - ต,น. นาท,ต,เอ. เป. ผู้อื่น... ห้ามอยู่.
 ว. ต,น. นาท,ต,เอ. ต,น. นาท,ต,เอ. เป.
 ผู้. คร. ที่. อ. ห้า.
 ว. ต,น. นาท,ต,เอ. วาระ.
 วา. ต,น. นาท,ต,เอ. ต,น. นาท,ต,เอ.
 ต,น. นาท,ต,เอ. - ต,น. นาท,ต,เอ. แห่ง
 ด้วย. ต,น. นาท,ต,เอ. มี. ต,น. นาท,ต,เอ.
 หิน. เป. น. น. น. เทียว.
 ว. ต,น. นาท,ต,เอ. ซึ่ง. ต,น. นาท,ต,เอ.

วิ.

วิกิฏฐะเยชะ (โล) ตา,ต,เอ.
 ทงกาวะวด (เขา)
 วิกิณโธ ต,ก. นาท,ต,พ. เมื่อ

ชาย, ชายอยู่.
 วิกิณโธ-ติ (ตม.เท) ตา,ต,พ.
 ญา. ต,น. นาท,ต,เอ. - ต,น. นาท,ต,เอ.

ปะทานุกรม

ชายแล้ว. (ตัวท.)
 วิชระวิตุ กิ,น ชัย,ป ป ฤจ
 ความคงทน, เจริญรอมหา.
 (ดิเจียน)

วิชระติ (โต) ชัย,น. ย่อม
 เทียบไป. (เขา)

วิชระนโต วิ,น มา,ป.น. น
 เทียบไป, เจริญไปอยู่

วิชระ (โต) ชัย,น. ย่อม
 แล้ว. (เขา)

วิชระวิตุ กิ,น ชัย,ป เจริญ
 แล้ว.

วิชนาท (วิ) ชัย,ป.น. น
 เลิศ, ข.น. (ท.น)

วิชนาท (โต) ชัย,น. เลิศ
 แล้ว. (เขา)

วิชนาท กิ,น ชัย,ป.น. เลิศ
 วิชเต น,น. ฤจ กิ,น. มา,ต.น. ใน

แล้ว. ชัย,น. ชัย,น. ชัย,น.
 วิชระวิ ม.น. น.น. น.น.น.
 กิ,น. น.น. น.น.น.น.
 วิชระติ (โต) มา,ป.น. ร.น.น.

(เขา,ท.)
 วิชระนโต วิ,น. มา,ป.น. น.น.

น.น.น.น.น.น.น.น.น.น.น.น.น.

วิชระวิ กิ,น ชัย,ป.น. น.น.น.

วิชระวิ กิ,น ชัย,ป.น. น.น.น.

วิชระวิ กิ,น ชัย,ป.น. น.น.น.

วิชระวิ กิ,น ชัย,ป.น. น.น.น.

วิชระวิ กิ,น ชัย,ป.น. น.น.น.

ปะทานุกรม

จินา อักษรวิ เว้น.

จินาส อักษรวิ เว้น. ซึ่งความ
พินาส, ซึ่งความนิยหาย

วิปปะกิตตวา อักษรวิ อักษรวิ
เขียนด้วยแล้ว.

วิปปะละบี (โล) อักษรวิ.

พิทตล, บันทอ. อักษรวิ.

วิมัลลลลลลล (อักษ) อักษรวิ. จ
ทตลลล (อักษ)

วิระกะ น,น. นาส,อ.อ. อักษรวิ.

วิระกัลลล น,น. นาส,อ.อ. อักษรวิ.
อักษรวิ. อักษรวิ. อักษรวิ.

วิระกัล น,น. นาส,อ.อ. อักษรวิ.
“วิระโก” ต่ ลลลล น,น. อักษรวิ.

-วิ,ลล. นาส,อ.อ. อักษรวิ.

“วิระโก” ต่ ลลลล น,น. อักษรวิ.

วิระกัล (โล) อักษรวิ. อักษรวิ.
(อักษ)

วิระกัล ทาอักษรวิ. นาส,อ.อ.

อักษรวิ. ต่ ลลลล น,น. อักษรวิ.
อักษรวิ. อักษรวิ.

วิระกัล อักษรวิ. อักษรวิ. อักษรวิ.

วิระกัล อักษรวิ. นาส,อ.อ. อักษรวิ.
อักษรวิ. อักษรวิ.

วิระกัล อักษรวิ. นาส,อ.อ. อักษรวิ.
อักษรวิ. อักษรวิ.

วิระกัล (อักษ) อักษรวิ. อักษรวิ.
อักษรวิ. (อักษ.)

วิระกัล อักษรวิ. อักษรวิ. อักษรวิ.
อักษรวิ. อักษรวิ.

วิระกัล อักษรวิ. นาส,อ.อ. อักษรวิ.
อักษรวิ. อักษรวิ.

วิระกัล อักษรวิ. อักษรวิ. อักษรวิ.
อักษรวิ. อักษรวิ.

วิระกัล อักษรวิ. อักษรวิ. อักษรวิ.
อักษรวิ. อักษรวิ.

ประพจน์กรรม

วิเศษณ์—นามะ กิ, น. นว, ป.เอ.

—อหฺ, น. ชื่อว่า ความดีด้วย,

ชื่อว่าความดีด้วย.

วิเศษณ์ เปดว. กิ, กิ. อหฺ, ป. ไม่

ปล่อยแล้ว, ให้อะแล้ว.

วิเศษณ์ตา กิ, กิ. นว, ป. พ.

ปล่อยแล้ว.

วิเศษณ์เต (โ) อว, ว. เอ.

ยอมปล่อย. (เขา)

วิเศษณ์เตวา กิ, กิ. อหฺ, ป.

ปล่อยแล้ว.

วิเศษณ์เตระ (ตุ, เท) อว, ป. พ.

ยอมปล่อย. (ท่านท.)

วิเศษณ์เชย—น—ดี (ชะท)

อว, ส. เอ. อหฺ, น. พังปล่อย

—ว่ากระนั้น. (เขา)

วิเศษณ์เตลี (โ) อว, ว. เอ.

ปล่อยแล้ว. (เขา)

วิเศษณ์ชละระติ (โ) อว, ว. เอ.

อหฺ, ส. ย. (เขา)

วิเศษณ์ชหิ (ตัว) อว, ป. เอ.

จงปล่อย (ท่าน)

วิเศษณ์ชโร กิ, กิ. นว, ป. เอ.

ปล่อยแล้ว.

วิเศษณ์ชติ (โ) อว, ว. เอ. ย่อม

อว. (เขา)

วิเศษณ์ชติ (เต) อว, ว. พ. ย่อม

อว. (เขาท.)

วิเศษณ์ชุต น. ดี กิ, กิ. นว, ป. เอ.

อหฺ, น. ยี่แล้ว.

วิเศษณ์ญญะ อหฺ, น. อหฺ, น.

ต่าง—นั้นแล้ว.

วิเศษณ์ อหฺ, น. ต่าง.

วิเศษณ์มะ อหฺ, ชติ (โ) อว, น.

อว, น. นว, ท. เอ. —อว, ว. เอ.

ซึ่งคนอันวิเศษ—ย่อมถึงกับ.

ปะทานุกรม

เว.

เว อักษร, นี. เว็ย.

เวเคณะ ก, น. นา, ทรูเอ. โดย
เว, ด้วยถักดี.เวชเช น, น. นา, ทรูเอ. ซึ่ง
แพทย์ต. (หมอน)เวฐัก ก, น. ถัก, ป. ปะ, ฐาก
เพื่อระย้อม, เพื่อระย้อม,

เพื่อระย้อม.

เวระน บั้ดระดาเย ต, น. นา,
ตะเย ด้วยความที่หุ้ง.. เป็น
ผู้ซึ่งแล้วจึงเห็ดน้ำ.เวระน บั้ด ระ, น. นา, ปะ, ฐาก.
ผู้ซึ่งแล้วจึง เหา.

เวระน บั้ด ระ, น. นา, ทรูเอ. ในเวลา.

โว.

โว ป, ด้. นา, ปะ, ฐาก. ฐาก
จ, ทรูเอ. ถัก นก.

โวหาระกุดะโต ระ, น. นา, ปะ, ฐาก.

ผู้หัดในโวหาร.

โวหาร น, น. นา, ทรูเอ. ซึ่งโวหาร.

โวหาร น, น. นา, ทรูเอ. ในโวหาร.

ดิ.

ดิระกุดะกุดะดี ระ, น. นา, ทรูเอ.
ซึ่งวัยอันแห่งเกวียน.

ดิระกุดะ น, น. นา, ทรูเอ. ซึ่งวัยอัน.

ดิระกุดะ น, น. นา, ทรูเอ.
ในวัยอัน.

ดิระกุดะ ระ, น. นา, ปะ, ฐาก.

ปะทานุกรม

เป็นไปกับด้วยหนาม, เปนไม้ มีหนาม.	ลักกา กิ,น. ฤๅ กิ,ณ. ปรุ อาจ, อันบุคคลอาจ.
ตะกะตะกฤษณพัลลวะ ส,น. นาร, นร,เอ. แห่งทวีปทั้งสี่, ทวีป เป็นไป กับด้วยชะวະชะวະ อันบุคคล คลึงกัน.	ลักการะสัมมานิ ส,น. นาร,ท,เอ. ซึ่งลักการะแลความนับถือ.
ตะกะตะคามะวาติโน กิ,ณ. นาร, ปรุ,พ. ชนชาวอยู่ในบ้านทั้งสี่นท.	ลักการิ น,น. นาร,ท,เอ. ซึ่ง ลักการะ.
ตะกะตะจักกะวาฬะวาติโน กิ,ณ. นาร,ท,พ. ยังชนชาวอยู่ในจัก กะวาฬะทั้งสี่นท.	ลักกาโร น,น. นาร,ปรุ,เอ. ลักการะ. ลักโกติ (โส) อาจ,ว,เอ. ย่อมอาจ. (เขา)
ตะกะตะซัมพัททิเป ส,น. นาร,ท,เอ. ในชมพูทวีปทั้งสี่น.	ลักโกณติ (เด) อาจ,ว,พ. ย่อมอาจ. (เขาท.)
ตะกะตะนะคะเร ส,น. นาร,ท,เอ. ในเมืองทั้งสี่น.	ลักโกมิ (อะหิ) อาจ,ว,เอ. ย่อมอาจ. (เรา)
ตะกฤษณะ น,น. นาร,ท,เอ. และนท.	ลักโกติ (ตวิ) อาจ,ว,เอ. ย่อมอาจ. (ท่าน)
ตะกฤษณะ-ปะตุ ส,น. นาร,ปรุ,พ. นท.ใช้สัตว์ของเลี้ยงนท.	ลักกะระยาชะ น,น. นาร,ท,เอ. ด้วยกรวด. ลักขิตสะติ (ตวิ) อาจ,ว,เอ.

ปะทานุกรม

จักอาจ. (ท่าน)	ตั้งคาโม กิ,น. นา,ปฺร.เอ. สงคราม.
ลักขิตตามิ (อะหิ) อา,ภ.เอ.	สะชา-หิ อพย,นิ. - ปุ,ลพ. นา,ปฺร.เอ.
จักอาจ. (เรา)	ถ้า-เรา.
ลักขี น,น. นา,ปฺร.เอ. เปนพยาน.	สะเจ อพย,นิ. ถ้า-เรา.
ลักขี-ติ น,น. นา,ปฺร.เอ. - อพย,นิ.	ตั้งจะกาวิ ต,น. นา,ทฺร.เอ. ให้เปน
เปนพยาน-ว่ากระนั้น.	อันทำซึ่งความสัตย์
ลักล น,น. นา,ทฺร.เอ. ซึ่งถาวร.	(วางประจำ)
ลักเล-วะ (ตุเมหา ฤๅ ไธ)	ลักเล-วะ ต,น. นา,ปฺร.เอ. การทำ
อา,ป.พ. ฤๅ ต.เอ. - อพย,นิ. จง	ซึ่งความสัตย์.
ฤๅ พึงวังเกียจ-มันวิยว.	ลักขี น,น. นา,ทฺร.เอ. จวัง.
ตั้งขิปะมานา กิ,กิ. นา,ปฺร.พ.	ลักขี (เต) อา,ว.พ. ย่อม
เมื่อย่อ.	ตระเตรียม. (เขาท.)
ตั้งคามิตุกาโม-ล (ตัว) กิ,ค.	ลักขิตา กิ,กิ. นา,ปฺร.พ.
นา,ปฺร.เอ. - อา,ว.เอ. เปนผู้ใคร่	ตระเตรียมแล้ว.
เพื่อจะสงคราม-ย่อมเปน.	ตั้งณายัลละ กิ,น. นา,ทฺร.เอ. แห่ง
(ผู้กัน) (ท่าน)	ความสาธยาย, ความด้อยมัน.
ตั้งคาเมตตามิ (อะหิ) อา,ภ.เอ.	ตั้งจะระติ (ไธ) อา,อ.เอ.
จักสงคราม. (เรา)	ย่อมตั้งงว, ย่อมมฺรุต,

ปะทานุกรม

เที่ยวไปพร้อมอยู่ (เขา)	มีร้อยแปดประมาณ
สัญญาตะบักไซ ส.ค. นว,ปฺร.เอ.	ตะตะตะหัดถ์ ส.น. นว,ทฺร.เอ.
มีปากเกิดพร้อมแล้ว	ซึ่งร้อยแปดพัน. (แสนหนึ่ง)
(มีขนบีกงอกแล้ว)	ตะตะตะหัดถ์ ส.น. นว,ทฺร.พ.
สัญญาชนิดว กิ,กิ. อพ,ป.	ซึ่งร้อยแปดพันท.
รู้พร้อมแล้ว, จำได้แล้ว.	ตะต ป,ถ. นว,ปฺร.เอ. ฤ,ทฺร.เอ.
สัญญาชะโก น,น. นว,ปฺร.เอ.	ร้อยหนึ่ง.
มานพชื่อสัญญาชวก.	ตะต กิ,กิ. นว,ทฺร.เอ. มีอยู่.
สัญญาชี น,น. นว,ทฺร.เอ. ซึ่ง	สัญญา-ชะชิ (โต) กิ,กิ. นว,
มานพชื่อสัญญาชีพ.	ทฺร.เอ. -ชา,อ.เอ. มีอยู่-ได้ฆ่า
สัญญาชี นามะ น,น. นว,ปฺร.เอ.	อ.ค. (เขา)
อพ,น. ชื่อสัญญาชีพ.	ถัดตะ ป,ถ. นว,ปฺร.พ. ...ท. เจ็ด.
สัญญา กิ,น. นว,ทฺร.เอ. ซึ่งสัญญา.	ถัดตะเม ป,ถ. นว,ทฺร.เอ. ใน...ก็
สัญญาเยะ กิ,น. นว,ทฺร.เอ. ด้วย	เจ็ด.
สัญญา.	ถัดตะโม ป,ถ. นว,ปฺร.เอ. ที่เจ็ด.
สัญญาทะเลนะ วิยะ น,น. นว,ทฺร.เอ.	ถัดตะระตะนะมะเย ส.น. นว,ทฺร.เอ.
อพ,น. เป็นท้าวละแทนบ,คิม.	เป็นวิการแห่งรัตนเจ็ด.
ตะตะมีดดา ส.ค. นว,ปฺร.พ.	ถัดตะ วิธธานี ป,ถ. น,น.

ปะทานุกรม

นา,ทุ,พ. ตลอดบัท.เจ็ด.	อน...ฟังเชื่อ.
ลัดตะทีเต ส,น. นา,ทุ,เอ. ใน	ลัทตะหิตวา กิ,กิ. ยัพ,ป. เชื่อแล้ว.
ประโยชน์ อันเกือกกลแห่งลัดว.	ลัทธิ-ญญเอ-วะ ยัพ,นิ.-ยัพ,นิ.
ลัดเต น,น. นา,ทุ,พ. ฤา ส,เอ.	กับ-นั้นเทียว,พร้อม-นั้นเทียว.
ซึ่งลัดว. ในลัดว.	ลัทธิ-น-ติ ยัพ,นิ.-ยัพ,นิ. กับ,
ละทีโส ค,น. นา,ป,เอ. ผู้เข่นกับ	พร้อม-ว่ากระนั้น.
ละเทวะเก ส,น. นา,ทุ,พ. กับทั้ง	ลัทธิ เบาะ ยัพ,นิ. ยัพ,นิ. กับ,
เทวดา.	พร้อม นั้นเทียว.
ลัทตะหะระ (ตุ้มเห) ยาว,พ.	ลันตะกั ค,น. นา,ป,เอ. ฤา
ย่อมเชื่อ, เชื่ออยู่. (ท่านท.)	ทุ,เอ. เป็นของมืออยู่.
ลัทตะหามา-ติ (มะย) ยาว,พ.	ลันตะกานิ ค,น. นา,ป,พ. ฤา
-ยัพ,นิ. ย่อมเชื่อ-ว่ากระนั้น.	ทุ,พ. เป็นของมืออยู่.
(เวาท.)	ลันดาเวสลิ (ะห) ยาว,ภ.เอ. ฤา
ลัทตะหาลิ (ตว) ยาว,เอ.	ภา.เอ. จัดให้คำมอยู่ ฤา จัดให้
ย่อมเชื่อ. (ท่าน)	คำมาแล้ว. (เวา)
ลัทตะหิ (โต) ยาว,ภ.เอ. เชื่อแล้ว.	ลันติกั น,น. นา,ทุ,เอ. ยังลันัก.
(เขา)	ลันติกา น,น. นา,ป,ญ,เอ. แต่
ลัทตะหิตัพพิ กิ,กิ. นา,ป,เอ.	ลันัก.

ปะทานุกรม

สันติโก น,น. นา,ตฺร.เอ. ในถำนก.
 สันเต บั กิ,กิ. นา,ตฺร.เอ. ชั,น.
 แม มีอยู่.

สันโต กิ,ค. นา,ปฺร.เอ. ผู้
 ระยับแล้ว. (ลัประ)

สันธายะ กิ,กิ. ชั,น. นมา
 เหาแล้ว.

สันนิปะจิตวา กิ,กิ. ชั,น. ปะ
 ชุมพร้อมแล้ว.

สันนิปาตาเปตวา กิ,กิ. ชั,น.
 ให้ประชุมพร้อมแล้ว.

สันนิปาเตตวา กิ,กิ. ชั,น. ให้
 ประชุมพร้อมแล้ว.

สะปะวิวากา ส,น. นา,ปฺร.พ.
 พร้อมด้วยบิวาร.

สัปปัสสะ น,น. นา,ตฺร.เอ. แห่ง
 สัปป น,น. นา,ปฺร.เอ. ง.

สัททะกาถ ส,น. นา,ตฺร.เอ. สัน

กาลทั้งปวง, ตลอดกาลทั้งนั้น.
 สัทธัตถะ วิ,ลัพ. ชั,น. ต
 ใน...ทั้งปวง.

สัทธะมิมิตตานิ ส,น. นา,ตฺร.พ.
 ซึ่งไม่มีตัวทั้งปวง.

สัทธะมัจฉานิ ส,น. นา,ตฺร.เอ.
 ซึ่งไม่มีในภายหลังทั้งปวง ๆ
 แห่ง...ทั้งปวง.

สัทธะมัตตานิ ส,น. นา,ปฺร.พ.
 ขนทั้งปวง.

สัทธะปะวิวาระสัมมัตตานิ ส,น. นา,
 ตฺร.เอ. ถึงพร้อมแล้วด้วย
 บิวารทั้งปวง.

สัทธะลิตตานิ ส,น. นา,ตฺร.พ. ๆ
 ตฺร.พ. แต่ ๆ แห่งสัตว์ทั้งปวง.

สัทธะลิตเปต ส,น. นา,ตฺร.พ.
 ในอดีตทั้งปวง.

สัทธ วิ,ลัพ. นา,ปฺร.เอ. ๆ ตฺร.เอ.

ปะทาตุกรม

...ทั้งปวง, ฤา ชัง.

สัพพานิ วิ, สัพ. นว, ปฐ. ฤา ทูรพ.

...ท. ทั้งปวง, ฤา ชัง.

สัพเพ วิ, สัพ. นว, ปฐ. ฤา ทูรพ.

...ท. ทั้งปวง, ฤา ชัง.

สัพเพ วิ, สัพ. นว, จฐ. ฤา นร

พ. แก่ ฤา แห่ง...ท. ทั้งปวง.

ละมิตะละวาลิ กิ, น. ฤา ส, น. นว,

ทูรเอ. อยู่ด้วยความเป็นผู้พร้อม

เพื่องกัน, ซึ่งอันเป็นผู้พร้อม

เพื่องกันอยู่.

ละมิตะเล น, น. นว, สฐ. ใน

ความพร้อมเพื่องกัน.

ละมะชาติกา ส, ค. นว, ปฐ. เอ.

มีชาติเสมอกัน.

ละมิตะโก ค, น. นว, ปฐ. เอ. เป็น

ผู้อาจ.

ละมะอุโร ส, ค. นว, ปฐ. เอ.

ผู้มีอุระเสมอ.

ละมันตา อัพ, น. ต; โดยวณ,

รอบคอบ.

ละมะเยนะ น, น. นว, ตฐ. เอ.

โดยสมัย.

ละมันตาเสตวา กิ, กิ. อัพ, ป.

ได้หายใจด้วยดีแล้ว.

ละมิ ค, น. นว, ปฐ. เอ. ฤา ทูรเอ.

เสมอ.

ละมากะละที ส, น. นว, ทูรเอ.

ซึ่งความทะเลาะเสมอ.

ละมานะตวา กิ, กิ. อัพ, ป. นำมา

พร้อมแล้ว.

ละมาปัตติโย น, น. ฤา กิ, น. นว,

ทูรพ. ทำสมาบัติ.

ละมิปี ค, น. นว, ทูรเอ. ยังกิโกลิ

เดียว.

ละมุฏฐาเปติ (โส) อว, อ. เอ.

ปะทาตุกรม

ให้ตั้งขึ้นพร้อมแล้ว. (เขา)
 สวมทาจระติ (โต) อา,ว.เอ.
 ย่อมเรียกร้อง. (เขา)
 สวมทาจระติ (ตวิ) อา,ว.เอ.
 ย่อมเรียกร้อง. (ท่าน)
 สวมบัลลหะทา นาม กิ,คฺ นา,ปฺ;พ.
 ชฺฟ,นิ. ชื่อ ชนผู้ยกย่องท.
 สวมบัลลหะ (เด) อา,ว.พ. ถึง
 พร้อมแล้ว. (เขาท.)
 สวมปะฏิจติ (โต) อา,ว.เอ.
 รับพร้อมแล้ว. (เขา)
 สวมปะฏิจติโต กิ,คฺ นา,ปฺ;พ.
 รับพร้อมแล้ว.
 สวมปะฏิจติตวา กิ,คฺ ชฺฟ,ป.
 รับพร้อมแล้ว.
 สวมปะฏิจติลฺ (เด) อา,ว.พ.
 รับพร้อมแล้ว. (เขาท.)
 สวมบัลลหะทาเล ส,น. นา,สฺ;เอ.

ในกาลแห่ง...ถึงพร้อมแล้ว.
 สวมบัลลหะ น,น. ฉา,คฺ,น. นา,สฺ;เอ.
 ซึ่งสวมบัลลหะ, ซึ่งความถึงพร้อม.
 สวมปาเทตวา กิ,คฺ ชฺฟ,ป. ให้ถึง
 พร้อมแล้ว.
 สวมปิยาเยมาโน กิ,คฺ นา,ปฺ;พ.
 ประพฤติซึ่งความรักพร้อมอยู่.
 สวมพระทูลา คฺ,น. นา,ปฺ;พ. มาก
 พร้อม, มากหลาย.
 สวมมะ น,น. นา,สฺ;เอ. และสหาย
 ผู้มีพระเลมอ, ผู้มีความเป็นผู้
 เลมอ, ผู้ชอบพอ.
 สวมมา-ติ น,น. นา,สฺ;เอ.-ชฺฟ,นิ.
 และสหายผู้มีพระเลมอ, ผู้มี
 ความเป็นผู้เลมอ, ผู้ชอบพอ.
 สวมโมทะมานา กิ,คฺ นา,ปฺ;พ.
 บั้นถึงพร้อมอยู่.
 สวมมะ-เม-วะ ชฺฟ,นิ.-ชฺฟ,นิ.

ปะทานุกรม

เอง—นันทैया.

สระละ (ตัว) อว, ว.เอ. ย่อม
นอน, นอนอยู่. (ท่าน)

ละยั อพย, นิ. เอง, ด้วยตน.

ละระดิริ ส, น. นว, ทู, เอ. ยั้ง
แห่งสระ.

ละระดิเร ส, น. นว, ทู, เอ. ยั้ง
แห่งสระ.

ละระโต น, น. อพย, ป. น้อย, แด่สระ.

ละระปะวิยนเต ส, น. นว, ทู, เอ.
ในที่ไปนตฺถุสรอบแห่งสระ.

ละระ-เม-วะ น, น. นว, ทู, เอ.
-อพ, นิ. ยั้งสระ-นันทैया.

ละระลัม น, น. นว, ทู, เอ. ในสระ.

ละระลตะ น, น. นว, ทู, เอ. แห่งสระ.

ละระลตะอติภาวิ ส, น. นว,
ทู, เอ. ซึ่งความที่แห่งสระเป็น
ของมีอยู่.

ละริ น, น. นว, ทู, เอ. ซึ่งสระ.

ละริระดิริ ส, น. นว, ทู, เอ.
ซึ่งกลั่นแห่งสระ.

ละริระนิลัมภ ส, น. นว, ทู, เอ.
ซึ่งกลั่นให้กลั่นแต่สระ.

ละริระ-ปะนะ-ลตะ น, น. นว, ป;
เอ. -อพ, นิ. -วิ, สก. นว, จ;
เอ. ๆ, ทู, เอ. ละริระ-กี-แก่
ๆ แห่ง. นัน.

ละริระวาลัญชะนัตถายะ ส, น. นว,
จ, เอ. เพื่อประโยชน์แก่อันกล
ลงแต่สระ. (แก่อันทุ่ง)

ละริริ น, น. นว, ทู, เอ. ซึ่งสระ.

ละริเร น, น. นว, ทู, เอ. ในสระ.

ละเร น, น. นว, ทู, เอ. ในสระ.

ละโร น, น. นว, ป, เอ. สระ.

ละริฏฐะกัลตะ น, น. นว, จ, เอ.
ๆ, ทู, เอ. แก่ๆ แห่งกาซึ่ง

ปะทานุกรม

คุรุพ. พันต. ญา ซึ่ง.	ความหมาย, เพื่จะทราบ.
ส.เกิดณะ ป,ถ. นว,ต,ช.	ค.ระต,ธ,มา. ๕,น. นว,ป,ช.
ด้วยพัน, ต.ยพ,ล,ย,ล,ค,ค,ค.	การณ,ย,ล,ย,ล,ค,ค,ค.
ส.ก,ค,ค,ค. ป,ถ. นว,ต,ช.	(ป,ถ,ค,ค,ค.)
ด้วยพัน.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น. ๕,น.
ส.ท,ค,ค,ค. น,น. ๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค.
ป,ถ. ๕,น. น,น. ๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.
ผู้ไปค.ค.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.
ส.ท,ค,ค,ค. น,น. ๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.
ป,ถ. ๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.
ส.ท,ค,ค,ค. น,น. ๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.
ป,ถ. ๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.
ส.ท,ค,ค,ค. น,น. ๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.
๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.
ส.ท,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น. ๕,น.	ค.ย,ค,ค,ค. ๕,น. ๕,น.

ปะทานุกรม

สา

สา วิ, ลัพ. นว, ปะ, เ. ทอญมัย.
 สาขะ วิ, ลัพ. นว, นว, จ, เ. ฎ.
 จ, เ. แต่ ฎ. แห่ง เนื่อ ชื่อสาขะ.
 สาขะ นิ, โ. นว, นว. นว, ปะ, เ.
 อ, วิ. เนื่อ ชื่อว่าสาขะ.

สาขะ-มุ, ปะ, เ. (โ) นว, นว.
 นว, จ, เ. - สา, ล, เ. ซึ่ง เนื่อ ชื่อ
 สาขะ-พ, เ. เข้าไปอยู่ (เซ)
 สาขะ นิ, นว, นว, จ, เ. ใน เนื่อ
 ชื่อสาขะ.

สาขะ นว, นว. นว, จ, เ. ซึ่ง เนื่อ
 ชื่อสาขะ.

สาขะ-อ, วิ. - ลัพ. นว, จ, เ. แต่
 อ, วิ. - วิ, ลัพ. นว, จ, เ. แต่
 อ, วิ. - วิ, ลัพ. นว, จ, เ. แต่

สาขะ นิ, นว, นว, จ, เ. ซึ่ง เนื่อ

สาขะ จ, นว. นว, ปะ, เ. จ, เ. นว.
 นว, นว, ปะ, เ. โ. โ. โ. โ. โ.
 สาขะ จ, นว. นว, ปะ, เ. ฎ. จ, เ.
 จ, เ. เป็น นว, นว, ปะ, เ. โ. โ.
 โ. โ. โ. โ.

สาขะ-อ, วิ. นว, นว, จ, เ. ซึ่ง
 นว, นว, จ, เ. - สา, ล, เ. ซึ่ง เนื่อ ชื่อ
 สาขะ-อ, วิ. จ, นว. - อ, วิ. ว่า สาขะ
 จ, เ. โ.

สาขะ-อ, วิ. - ลัพ. นว, จ, เ. แต่
 อ, วิ. - วิ, ลัพ. นว, จ, เ. แต่
 อ, วิ. - วิ, ลัพ. นว, จ, เ. แต่

สาขะ นิ, นว, นว, จ, เ. ซึ่ง เนื่อ

สาขะ จ, นว. นว, ปะ, เ. จ, เ. นว.
 จ, เ. แต่ ฎ. แห่ง เนื่อ, นว,
 จ, เ. แต่ ฎ. แห่ง เนื่อ, นว,
 จ, เ. แต่ ฎ. แห่ง เนื่อ, นว,

ปะทานุกรม

ตามิถิ น,น. นาร,ท,ร,ช. ซึ่ง ฤา

กะเจ้า, นาม, เจ้าของ, มี

ตามิถานี น,น. นาร,จ,ร,พ. ฤา ท,ร,พ.

นัถ ฤา แห่งเจ้าท. เจ้าของ, มี

ตามิ-ติ น,น. นาร,ท,ร,ช. ติ,น.นิ

นนะเจ้า-ว่าท,น.

ตามิถเท มี ส,น. นาร,ค,ร,ก.

อ,น.นิ. นัน ในส,น.เป็น ส,น.

ฤา เอ็นแห่งวัน.

ตามิ ติ,น.นิ. ส,น. ไนเอ็น.

ตามิ-ติ น,น. นาร,ท,ร,ช.

ติ,น.นิ. นัน ในส,น.เป็น ส,น.

ฤา เอ็นแห่งวัน.

ตามิ-ติ น,น. นาร,ท,ร,ช.

นนะเจ้า-ว่าท,น.

ตามิถเท มี ส,น. นาร,ค,ร,ก.

อ,น.นิ. นัน ในส,น.เป็น ส,น.

ฤา เอ็นแห่งวัน.

ลิกขันดา กิ,ก. นาร,ป,ร,พ.

ลิกขานอยู่, เมื่อลิกขาน.

ลิกขันนิ (โต) อาร,ว,พ.

นบ่มลิกขาน. (เขาค.)

ลิกขันเต กิ,ก. นาร,ท,ร,ช. ลิกขานอยู่

ลิกขานเปติ (โต) อาร,ว,พ. นบ่ม

ให้ลิกขาน, ให้ลิกขานอยู่. (เขา)

ลิกขานเปติ กิ,ก. ติ,น.นิ. ให้

ลิกขานแล้ว.

ลิกขิ (โต) อาร,ว,พ. ลิกขาน

แล้ว. (เขา)

ลิกขิตุ กิ,น. ติ,น.นิ. ป,ร, ฤา จ,ร

ความลิกขาน, เพื่ลิกขาน.

ลิกขานี น,น. นาร,ป,ร,พ. เขาค.

ปะทานุกรม

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,
ปฐม. ผู้มีอากาณขามอันล้ำค่า
แล้ว, ผู้ซึ่งแล้วด้วยลาภอันประเสริฐ
ถึงลาภ น,ม. นว,ตฐม. และ
จึงจก.

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,
ปฐม. ผู้ซึ่งแล้วด้วยลาภอันประเสริฐ
แล้ว, ผู้ซึ่งแล้วด้วยลาภอันประเสริฐ

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ในลาภอันประเสริฐ

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
จึงจก. ผู้ซึ่งแล้วด้วยลาภอันประเสริฐ

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ตฐม. และตฐม. และตฐม.

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
จึงจก.

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
จึงจก. ในลาภอันประเสริฐ

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ตฐม. และตฐม. และตฐม.

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ในลาภอันประเสริฐ

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ตฐม. และตฐม. และตฐม.

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ในลาภอันประเสริฐ

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ตฐม. และตฐม. และตฐม.

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ตฐม. และตฐม. และตฐม.

ถึงลาภอันประเสริฐได้ ส,ค. นว,ตฐม. และ
ตฐม. และตฐม. และตฐม.

ประทุมพร

公

កំណែប្រែ ឆ. ១៩៧០ ១៩៧១

ด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

10. 11. 1970. 10. 11. 1970. 10. 11. 1970.

1107, 1108, 1109.

H_2O , Mg^{+2}

97210 SUM 16.5

၆၀-၇၀ နှစ် ၁၇၅၀-၁၇၆၀

၁၃၇၂ ခု ဇူလိုင်လ ၁၃ ရက်

สัปดาห์ที่ ๑๑

၆၆ မ,မ. မာ,မဒ္ဒ ၅၇ န,နိ

১০০, ১০০০

๓๐๓ น.น. น.๓๑;๓๒ ๓๓;๓๔

សិល្បៈ ក្នុងស្ថានភាព

[illegible]

စိတ် ချမ်းသာ ဖြစ်စေရန် အားပေးပါ။

ชื่อ น.บ. นว,ตยธ. ใบไม้ระ

[illegible]

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

H_2N H_2N H_2N

อินทรีทองแดง.

နိဂါဓ ဟု၊ မ။ ပာ၊ ၄၆၊ ၇၊ ရှိ

10. 11. 1872.

ม.ป.ป. ๒๕๖๓

1882

สโธ น, น. นว, ปฐ. สกน.

ลือ-ลือ น. น. นก, ป. นก. - ลือ.

ВНЗ—ВНЗН.

ประกาศ

๑.

ผู้ขอรับทราบ ส.น. นว.ป.ร.ค.

๑๑๒๗. เป็นข้อนี้ไว้แล้ว

ผู้ขอรับทราบ ก.ก. ข.ก.ป.

ไว้แล้ว

ผู้ขอรับทราบ ก.ก. นว.ป.ร.ค. (๑)

แห่ง

ผู้ขอรับทราบ ก.ก. ข.ก.ป.

๑๑๒๗. ไว้แล้ว

ผู้ขอรับทราบ ส.น. นว.ป.ร.ค. (๑)

ผู้ขอรับทราบ

ผู้ขอรับทราบ ก.ก. ๑๑๒๗. นว.

๑๑๒๗. ผู้ขอรับทราบ, ผู้ขอ

รับทราบ

ผู้ขอรับทราบ (๑) ก.ก. นว.

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ซึ่งผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. (๑๖)

ผู้ขอรับทราบ ส.น. นว.ป.ร.ค. ผู้ขอ

รับทราบ, ผู้ขอรับทราบ

ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. นว.ป.ร.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. นว.ป.ร.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ส.น. นว.ป.ร.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

๑๑๒๗. ข.ก.ป.ค. ผู้ขอรับทราบ

ประกาศกรม

ความสละตนเป็นชาติ, ผู้มีชาติแท้
แล้วละลา.

ผู้รู้รู้ตัว ชัด, มี. ด้วยดีแล้ว.

ผู้รู้รู้ กิ่ง, มี. ชัด, มี. ชัดแล้ว.

ผู้รู้รู้คนละตัวคนละตัว ช, ช. นก.

ช, ช. ในวัดช. ด้วยดีมี.

แต่ผู้รู้คนละคนละคนละคน.

ผู้รู้มี นก, นก, นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี นก, นก, นก, นก, นก, นก.

ในสวนมี.

ผู้รู้มี นก, นก, นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

รวม ๆ นก, ช. นก, ช. นก, ช.

แล้ว.

ผู้รู้ มี, นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้ มี, นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ผู้รู้มี ช, ช. นก, นก, นก, นก.

ปะทานุกรม

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว,
 ๓๖๕. อภิษณเป็นวิการแห่งทอง
 มุเบง ๑๗ ปกบัลลังก์อินัน,
 อภิษณแล้วด้วยชนเป็นวิการ
 แห่งทอง.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว,
 ๓๖๕. ในทิมชนบัลลังก์อินัน
 ทอง. (ทิมทอง บัลลังก์)

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว,
 ๓๖๕. และบัลลังก์อินัน
 ดั่งบัลลังก์แห่งทอง, มีบัลลังก์อินัน

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว, ๓๖๕. ใน
 เนื้อมีบัลลังก์อินันแห่งทอง.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว,
 ๓๖๕. ๑๗ ๓๖๕. แก่ ๑๗ แห่ง
 ราชทองบัลลังก์อินันเป็นวิการแห่งทอง.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว, ๓๖๕.
 ๑๗ ๓๖๕. มีบัลลังก์อินัน

บัลลังก์แห่งทอง, มีบัลลังก์อินัน.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว, ๓๖๕.
 มีบัลลังก์อินันแห่งทอง,
 มีบัลลังก์อินัน.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว, ๓๖๕.
 มีบัลลังก์อินันแห่งทอง,
 มีบัลลังก์อินัน.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว, ๓๖๕.
 มีบัลลังก์อินันแห่งทอง, มีบัลลังก์อินัน.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว,
 ๓๖๕. ในทิมชนบัลลังก์อินัน
 เป็นวิการแห่งทอง.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว, ๓๖๕. ๑๗, ๓๖๕.
 ผู้เชื่อมด้วยดีแล้ว เทียว.

ตุลาภิณะบัลลังก์อินัน ส,ม. นว, ๓๖๕. ใน
 ข้างแห่งบัลลังก์อินัน เป็นทิมชนแห่ง
 บัลลังก์อินัน.

ปะทานุกรม

สุสานระเน น. น. นาง, ปุ.เอ. จา
ทุ.เอ. หมู่ไม้ในป่าช้าเป็นที่นอน
แห่งสัตว์ผู้.อน.

สุสานระเน น. น. นาง, ทุ.เอ. ใน
หมู่ไม้ในป่าช้า เป็นที่นอนแห่ง
สัตว์ผู้.อน.

สุสาน น. น. นาง, ทุ.เอ. บ้างป่าช้า

เป็นที่นอนแห่งสัตว์ผู้.อน.

สุสาน น. น. นาง, บ้าง, ทุ.เอ. จาก
ป่าช้าเป็นที่นอนแห่งสัตว์ผู้.อน.

สุสาน น. น. นาง, ทุ.เอ. ในป่าช้า
เป็นที่นอนแห่งสัตว์ผู้.อน.

สุสาน น. น. นาง, ทุ.เอ. คือ
ตัวบิตัว, ลำเหนืออกตัวบิตัว.

ดู.

สุกขะ น. น. นาง, ทุ.เอ. แฉะสุกขะ
สุกขะระณะปะณะสะทิส น. น. นาง,
ปุ.เอ. เช่นกับตัวสุกขะตัวหนึ่ง
สุกขะ.

สุกขะ น. น. นาง, ปุ.เอ. สุกขะ.
สุกขะ น. น. นาง, ปุ.เอ. สุกขะ.
สุกขะ น. น. นาง, ทุ.เอ. ชื่อ สกขะ.

ได้.

เสฏฐิวิธาน น. น. นาง, ทุ.เอ. ซึ่ง
แห่งเสฏฐิ, ซึ่งที่แห่งอันเป็น
เสฏฐิ.

เสฏฐิโน น. น. นาง, ทุ.เอ. จา ทุ
เอ. แก่จาแห่งเสฏฐิ.
เสฏฐิสถะ น. น. นาง, ทุ.เอ. จา

ปะทานุกรม

...ท.อันเทวี่, อันเศษ.
เลติ (ตัว) อา,ว.เอ. ย่อมนอน.
(ท่าน)

เสเสสิ น,น. นา,ตฺรต. ใน...ท.
อันเทวี่.

โต.

โต วิ,ัพ. นา,ปฺ;เอ. เขานั่น.

โตกาทิภูติ ส,น. นา,ทฺ;เอ.

ผู้ขึ้นโตรคครอบงำแล้ว.

(อันโตรคคลุมร่มแล้ว)

โตกาทิภูโต ส,น. นา,ปฺ;เอ.

ผู้ขึ้นโตรคครอบงำแล้ว.

โตตุกามา-ติ กิ,ค. นา,ปฺ;พ.-อฺท,

นิ. ผู้ใคร่เพื่อจะฟัง-ว่ากระนั้น.

โตตติ ค,น. นา,ปฺ;เอ. ความ

สวัสดี.

โตพภ น,น. นา,ตฺ;เอ. ในหนอง,

ในห้วย.

โตกัลลปบัตตะมะหันติ ส,น. นา,

ทฺ;เอ. ผู้ถึงแล้วซึ่งความเป็นผู้

งามแลใหญ่,ผู้ทั้งงามทั้งใหญ่.

โตมะระดานามะ ส,น. นา,ปฺ;

เอ. อฺท,นิ. พระราชาชื่อว่าโตมะ.

โตมัลละ น,น. นา,ตฺ;เอ.

แห่งพระราชาชื่อโตมะ.

โตวันละมะยานิ ส,น. นา,ปฺ;พ.

ๆ ทฺ;พ. เป็นวิการแห่งทรง,

ลำเรียงแลห้วยของ, อันบุคคล

ทำด้วยทอง.

โตพิละกะหาปะระณ ส,น. นา,ทฺ;

พ. ซึ่งกะหาปะระณสิบหกท.

(สิบหกทการชาปณ์)

ปะทากุกรรม

ลว.

สวา หั ว, สัพ. ปุ, สัพ. นา, ปุ, เอ. | เสว อัม, นิ. ตู ในวันพุ้ง.
นั้น-เรา.

ท.

หะฐะสาธุเถ ส, น. นา, ตู, พ.	ในมือ, ซึ่งมือ.
ซึ่งผ้าสาธุกณันบุคคลกระทำ	หัตถะนะ น, น. นา, ตู, เอ. ด้วยมือ.
แล้วท. (ผ้าโอต)	หัตถะนิ น, น. นา, ตู, พ. ด้วยมือท.
หัตถะ ตะเถ ส, น. นา, ตู, เอ.	หะฐะนิ น, น. นา, ตู, เอ.
ในพื้นแห่งมือ.	แต่ข้าง.
หัตถะตาพะตัมพะนะ ส, น. นา, ตู, เอ.	หะฐะนิ น, น. นา, ตู, เอ. จา ช;
ต, เอ. ด้วยเสียงแห่งอันตีแห่ง	เอ. แด่ๆ แห่งผ้า.
มือๆ ซึ่งมือ.	หะโย น, น. นา, ปุ, เอ. ผ้า.
หัตถะโต น, น. บัพ, ป. บัพ; แต่มือ.	หะนิติ (เต) อา, ว, พ. ย่อมนำ
หัตถะปงทะปะริยัตถา ส, จ. นา,	ไป. (เขาท.)
ปุ, พ. มีมือแต่เท้าเป็นที่สุดระบ.	หะวิ (โต) อา, อ, เอ. นำไปแล้ว,
หัตถา น, น. นา, บัพ; เอ. จากมือ.	ลักไปแล้ว. (เขา)
หัตถะ น, น. นา, ตู, เอ. จา ตู, พ.	หะจิตต์ ส, น. นา, ตู, เอ. เขียว.

ปะทานุกรม

(เขียนสด)

หะริตคามิ ดี (อะหัง) อา,ภ.เอ.
-อหัง,นิ. จักนำไป. (เวา)

หัสปะโปตะกา ส,น. นว,ปฐ.พ.
หงส์ผู้บุตรท.

หัสตา น,น. นว,ปฐ.พ. หงส์ท.

หัตถา น,น. นว,ปฐ.พ. ฤๅษ.พ.
แก่ถาแห่งหงส์ท.

หัตเทหิ น,น. นว,ปฐ.พ. ด้วยฤๅ
ชั้น หงส์ท.

หิ.

หิตายะ น,น. นว,ปฐ.พ. เพื่อ หิมะวันเต ต,ค. นว,ปฐ.พ. ใน
ประโยชน์เกื้อกูล. ประเทศชื่อหิมะวันตะ, ประเทศ

หิตวา กิ,กิ. อหัง,ป. เสด็จแล้ว มีน้ำค้าง, หิมพานต์.

หิมะวันตปประเทศ ส,น. นว,ปฐ.พ.

ในประเทศชื่อหิมะวันตะ, ประเทศ หิตวา กิ,กิ. อหัง,ป. มี, เปน,
เทคน้ำค้าง, หิมพานต์. มีแล้ว, เปนแล้ว.

หิมะวันต ต,ค. นว,ปฐ.พ. ยังประเทศชื่อหิมะวันตะ, ประเทศมีน้ำ
ค้าง, หิมพานต์.

เทววิ อหัง,นิ. ส,น. ในทวยได้,
ในเบื้องต่ำ.

ปะทานุกรม

โท.

โทติ (โต) ขา,ว.ช. ย่อมมี,	โทนติ (โต) ขา,ว.พ. ย่อมมี,
ย่อมเป็น. (เขา)	ย่อมเป็น. (เขาค.)
โทตุ (โต) ขา,ป.ช. จงมี, จง	โทหิ (โต) ขา,ป.ช. จงมี,
เป็น, (ซึ่งเกิด, จงยกไป) (เขา)	จงเป็น. (ผ่าน)

